

ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ
ΕΛΛΑΔΑ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 900

ΟΙ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

στήν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτο, τὴν Ἀμερική

Ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς Ἱστορίας

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Ἀθήνα.
Τηλέφ.: 3223957, 9841655

Τὰ Γραφεία τοῦ Περιοδικοῦ
λειτουργοῦν πρωινὲς ὥρες
9.30 - 13.30 καθημερινά.

Ἰδιοκτήτης-Ἐκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Ἀχιλλέως - Μουσῶν 51
Παλιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ἀτελιέ:
«Ν. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Ἀθήνα, τηλ.: 5221792.

Ἐκτυώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

- Τιμὴ ἀντιτύπου: 900 δρχ.
- Ἐτήσια συνδρομὴ: 9.000 δρχ.
- Ὁργανισμῶν κ.λπ.: 12.000 δρχ.
- Φοιτητῶν: 6.000 δρχ.
- Ἐξωτερικοῦ: 50 δολλ. ΗΠΑ.
- Οἱ συνδρομὲς προκαταβάλλονται
κατὰ τὴν ἐγγραφή.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ὅλες οἱ συνεργασίαι καὶ τὰ
ταχυδρομικὰ ἐμβάσματα στὴ
διεύθυνση:

ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσῶν 51
175 62, Π. Φάληρο, Ἀθήνα.

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς
ποὺ ἀλλάζουν διεύθυνση, νὰ τὸ
γνωστοποιοῦν στὸ περιοδικό.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση
κειμένων τοῦ «Δ.», μὲ τὴν ἀρροῦ-
πόθεσι ὅτι θὰ ἀναφέρεται ρητῶς
ἡ πηγὴ τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 8643:

«Ἐπιχείρηση Ἑλλάδα»

Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 8646:

Γλωσσικὸ φαλιμέντο

ΔΕΙΝΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8647:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
ΠΛΑΤΩΝ ΤΖΟΥΝΑΚΟΣ, Ι. ΑΔΩΝΗΣ ΜΕΛΙΚΕΡΤΗΣ, Γ.
ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΑΡΚΑΣ, Ι. ΜΕΛΙΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΕΛΙΣ 8651:

Οἱ ὕψιστες ἀξίες «Πόλις» καὶ «πολίτης»
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8654:

Γλωσσικά

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8655:

Οἱ πυραμίδες τῶν Ἑλλήνων
ΠΑΝΟΣ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ

ΣΕΛΙΣ 8655:

Μιά ἐπίσκεψη στὴν πυραμίδα Ἑλληνικοῦ
ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΛΛΙΑΝΑΤΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8673:

Ἡ Σπάρτη τῆς ἰδανικῆς παιδείας
καὶ τῆς ἀληθινῆς δημοκρατίας
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8681:

Ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς Ἱστορίας
ΗΝΙΟΧΟΣ

ΣΕΛΙΣ 8699:

Ἐκεχειρία - Ἀμφικτυονία - Ὀλυμπιάδες
ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΥΜΠΟΥΡΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8699:

Ὀλυμπιάδες γυναικῶν στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 8709:

Ἡρακλῆς - Λαμπαδίας - Κύκλος - Ὀμικρον
ΑΛΤΑΝΗ

ΣΕΛΙΣ 8718:

«Ἡμαστέ πάντοτε μικρὸ ἔθνος»...
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ
Οὐρανία Πρίγκουρη.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ. 8697 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ
ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 8671 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 8679 • ΔΙΑ-
ΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 8707 • Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ: σελ. 8715 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ
ΙΔΕΩΝ: σελ. 8718.

Ἐπιχείρηση «Ἑλλάδα»

Ὅσοι ψάχνουν καὶ ψάχνονται μέσα στοῦ ἔρεθους τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ παραλόγου, ὅπου σήμερα ζοῦμε, καὶ ἔχουν ἤδη διακρίνει κάποιες ἀκτῖνες φωτός, πὺν καθιστοῦν ὁρατὸ τὸ τρίπτυχο πρόβλημα, ἀπὸ ποῦ ἐρχόμαστε –τί εἴμαστε– ποῦ πᾶμε, θὰ αἰσθάνθηκαν σίγουρα κατάπληξη, ὅταν πρὸ μερικῶν ἐβδομάδων ἔγιναν δέκτες ἑνὸς πολυήμερου γενικοῦ καὶ γιγάντιου βομβαρδισμοῦ προπαγάνδας, τὸ τελικὸ καὶ γενικὸ «μῆνυμα» τῆς ὁποίας ἦταν τὸ Ἑλλάδα = ... Αὐτὸς ὁ δεύτερος ὅρος τῆς προπαγανδιστικῆς ἐξουσίας ἐμφανιζόταν μὲ τρία τουλάχιστον πρόσωπα: τὸ ἓνα ἦταν μιᾶς ἀποθανούσης γυναικας, τὸ δεύτερο ἑνὸς πενθοῦντος ἐξουσιαστικοῦ κόσμου καὶ τὸ τρίτο ἑνὸς «προτύπου» τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, πὺν ὑποτίθεται ὅτι ἐνεσάρκωσε ἢ ἐκλιποῦσα καὶ ὁ κόσμος τῆς στὸν βίον καὶ τὴν πολιτεία τους.

Τὸ τριπρόσωπο αὐτὸ ἰσοδύναμο ἢ ἰσόποσο τῆς «Ἑλλάδος» μπορεῖ νὰ ἀναχθῇ σὲ μονοπρόσωπο σχῆμα, πού, ἂν τὸ συνθέταμε προσεκτικὰ μὲ τὰ δεδομένα κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν τριῶν συστατικῶν του, θὰ τὸ ὠνομάζαμε μονολεκτικὰ Τίποτε. Ἑλλάδα = Τίποτε λοιπόν. Καὶ θέβαια ἡ ἰσότης αὐτὴ ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὴν πραγματικότητα. Μιὰ πραγματικότητα, πὺν ἔχει δύο ὄψεις: Ἡ μία εἶναι ἡ ὑπάρχουσα σήμερα ὡς ἐξουσιαστικὸ κατασκευάσμα ψευδεπίγραφη «Ἑλλάδα», ἡ ὁποία πράγματι ἐκ γενετῆς καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς δὲν ἔχει καμμία ἀπολύτως σχέση μὲ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ. Καὶ ἡ ἄλλη εἶναι ἡ ἐπιθυμητὴ καὶ ἐπιδιωκόμενη ἀπὸ τὸν Διεθνεῖς Ἐξουσιασμὸ αὐριανὴ «Ἑλλάδα», πὺν θὰ συντηρῇ τὸ σημερινὸ Τίποτε καὶ ταυτόχρονα θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὴν δυνατότητα ἐξελληνισμοῦ καὶ ἐκπολιτισμοῦ τῆς.

Σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐπιχειρηθεῖσα ταύτιση τῆς ὑπάρχουσας Ἑλλάδας μὲ τὸ σημερινὸ τῆς τίποτε, πρέπει νὰ ποῦμε, ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ σημαντικὴ προσφορά πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸ ἀπὸ τὸν Ἐξουσιασμὸ, ὁ ὁποῖος προδήλως ἦταν ὁ γενικὸς τελετάρχης τῆς ἐκπληκτικῆς αὐτῆς τυμπανοκρουσίας. Διότι πράγματι ὁ ἀποδέκτης τοῦ «μηνύματος», ὁ Ἑλληνισμὸς, ἤδη βρίσκεται ἐξ ἀντικειμένου ἐνώπιον μιᾶς δοκιμασίας, ἑνὸς «τέστ», καθὼς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀποφασίσῃ μπροστὰ στοῦ δῖλημμα Τίποτε ἢ Κάτι – καὶ ποῖο Κάτι. Εἶναι μεγάλη καὶ ζωτικὴ ἀνάγκη νὰ πραγματο-

ποιηθῇ τὸ πέρασμα ἀπὸ τὶς σκληρὲς αὐτὲς Συμπληγάδες, καθὼς ἡ πρόκληση τῆς Ἱστορίας δὲν ἐπιτρέπει παράταση τοῦ Ἑλληνικοῦ κώματος, πέρασμα ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ κριθῇ, ἂν τὸ μέλλον μας εἶναι αὐτὸ τὸ Τίποτε (ὁ ἱστορικὸς θάνατος) ἢ αὐτὸ τὸ Κάτι (ἡ συνέχιση ἑνὸς μεγαλειώδους πολυχιλιετοῦς παρελθόντος). Ἡ διαπιστωθεῖσα ἐκμαύλιση καὶ διαβονκόληση ἑνὸς μέρους τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀφ' ἑνός, ἀλλὰ καὶ ἡ διάχυτη ἄκρα ἐπιφύλαξη - ἐνόχληση - ἀπορία - ἐχθρότητα ἑνὸς ἄλλου μέρους τῶν Ἑλλήνων ἀπέναντι στὴν ἐξουσιαστικὴ αὐτὴ «ἐπιχείρηση Ἑλλάδα» ἀποτελοῦν δύο ἀντικρουόμενα δεδομένα, καὶ συνεπῶς πρόβλεψη δὲν μπορεῖ νὰ γίνη.

Ἡ ἄλλη πραγματικότητα, ἡ συνειδητοποίηση τῆς ὁποίας ἔχει ἐπίσης ζωτικὴ πρακτικὴ σημασία γιὰ τὸν Ἑλληνισμό, εἶναι, ὅπως προείπαμε, ἡ ὀφθαλμοφανῶς ἐκδηλούμενη πρόθεση τοῦ Ἐξουσιασμοῦ νὰ κρατήσῃ τὸ Ἑλληνικὸ αὐριό στὴν κατάστασι τοῦ θνησιγενοῦς σήμερα. Βλέπουμε καθαρὰ τὴν χάλκευση ἑνὸς ἰδεολογικοῦ-πνευματικοῦ «μοντέλου», πὺν συντίθεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὰ «κοσμοθεωρητικά» στοιχεῖα μιᾶς χυδαίας Ρωμιοσύνης καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ στοιχεῖα-ἐρζάτς τῆς Ἑλληνικότητος. Ὁ Ρωμιοσυνισμός δὲν εἶναι τόσο ἐπικίνδυνος γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς οὐδέτερος καὶ ἀνενεργὸς ἰδεολογικὰ λόγῳ τῆς ἀσημαντότητάς του (Ρωμιοσυνισμός, πὺν ἄλλωστε ποτὲ δὲν τὸν πῆρε στὰ σοβαρὰ ἀπὸ ἰδεολογικὴ ἄποψη ὁ Ἑλληνισμός), ὅσο ἡ πλαστογραφία καὶ παραχάραξη τῆς Ἑλληνικότητος. Ἡ δεύτερη αὐτὴ ἐπιχειρούμενη ἐξουσιαστικὴ ἐπιδίωξις ἀσκεῖται ἐντατικὰ σήμερα καὶ σὲ παγκόσμια κλίμακα – κι αὐτὸ ἴσα-ἴσα ἀφ' ἑνὸς ἀποδεικνύει ὅτι ἡ «ἐπιχείρηση Ἑλλάδα» σχεδιάστηκε καὶ ἐκτελέστηκε μέσα στὰ πλαίσια τοῦ Διεθνoῦς Ἐξουσιασμοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου στοιχειοθετεῖ τὴν σοβαρότητα τῆς ἀνθελληνικῆς ἀπειλῆς.

Μὲ ἀπλᾶ λόγια θρῖσκόμεστε μπροστὰ στὸ κρεβδάτι ἑνὸς ἐτοιμοθάνατου, ἐνῶ δίπλα του αὐτοὶ πὺν τὸν φροντίζουν νοθεύουν καὶ ἀλλοιώνουν τὸ μόνο φάρμακο πὺν μπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ. Οἱ ἴδιοι οἱ θεράποντές του δηλαδὴ τὸν ἔχουν καταδικάσει. Ἄν μένη κάτι, αὐτὸ εἶναι ἡ αὐτενέργεια καὶ αὐτοῖαση τοῦ ἱστορικὰ θνήσκοντος – ἂν δέβαια δὲν περιῆλθε ἀκόμη σὲ κατάστασι πλήρους ἀπώλειας συνειδήσεως.

Δ.Ι.Λ.

Γλωσσική πτωμαΐνη

Βασίλης Βασιλικός: «Εἶναι μεγάλος συγγραφέας, ἐπειδὴ συνειδητὰ φτωχαίνει τὴ γλῶσσα» – ὁ λόγος γιὰ τὸ «μεγάλον ἀνθρωπιστὴ-συγγραφέα» ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΜΑΡΑΚΗ.

[Δήλωσή του στὴν Ἑλληνοαμερικανικὴ Ἑνωσι, παρουσία τοῦ ὑφυπουργοῦ Πολιτισμοῦ κ. Γιώργου Λιάνη, ὅπου ὁ πρόεδρος τοῦ Τμήματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καθηγητῆς τῆς Γλωσσολογίας κ. Γ. Μπαμπινιώτης ἀνήγγειλε, ὅτι ὁ κ. Σαμαράκης ἀνακηρύσσεται παμψηφεί ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς, «ὑπογραμμίζοντας τὴν εὐαισθησία του» (βλ. «Ἔθνος τῆς Κυριακῆς», 6-12 Φεβρουαρίου)].

Τί νὰ εἰπεῖς, βλέποντας καὶ διαβάζοντας τὰ ὡς ἄνω:

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς «φτώχεια» στὴ γλῶσσα δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει ἄλλο ἀπὸ ἔνδεια, ἀπορία, πενία, ὑστέρησιν, ἔλλειψιν τοῦ γλωσσικοῦ ἀγαθοῦ;

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς «συνειδητὰ φτωχαίνω» κάποιον σημαίνει, ὅτι κακόβουλα, ἐσκεμμένως κ' ἐκ προμελέτης τὸν περιάγω εἰς ἀποκλεισμόν ἀπ' τὸ γλωσσικὸν ἀγαθὸ – αὐτονόητος σκοπός: νὰ τὸν βλάψω, ζημιώσω, ἀφανίσω;

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς, ἂν διαβάσεις εἴκοσι σελίδες τοῦ Σαμαράκη, δὲν χρειάζεται νὰ συνεχίσεις, ἀφοῦ κιόλας τὸν ἔχεις διαβάσει ὁλόκληρον – ἀφοῦ κιόλας ἔχει καταθέσει ὅσα ξέρει ὡς συγγραφέας;

- Νὰ εἰπεῖς πράγματι... κοσμοσωτήρια ταπεινοφροσύνην τὸ «Καὶ δέδαια δὲν ἄλλαξε καθόλου, ὅταν ἔμαθε καὶ τὸ μεγάλο νέο» – λόγῳ τιμῆς καταληφθεὶς ἐξαπίνης, τελείως ἀνύποπτος (φιλεῖ σταυρό), οὔτε ἰδέα, σὰς λέγω, πὼς ἀνακηρύχθηκε παμψηφεί ἐπίτιμος διδάκτορας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀθήνας...

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς ὁ «μεγάλος» Βασίλης Βασιλικός, χειρότερος κι ἀπ' τὸν Σαμαράκη, παρακαλεῖται νὰ πάει στὸ Βόλο καὶ νὰ μείνει γιὰ πάντα – ἀρκετὰ ἀποβλάκωσε τὰ Ἑλληνόπουλα: ἡ γνώμη μου αὐτὴ ἀπὸ τίς πρῶτες σελίδες τοῦ «Ζ»...

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς δίπλα, παράλληλα τέτοιων «ἐπίτιμων» διδακτόρων (Ρίτσου!) κι ἀκαδημαϊκῶν τῆς λιβελλούλλης (Βρεττάκου!) καὶ τῶν «ἀνακηρυσσόντων παμψηφεί» πεθαίνει, σθῆναι, ἀπαλείφεται, πάει στὸ διάολο ἢ ἔρμη τούτη πατρίδα;

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς καὶ ὁ κ. Γ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ, «ἀνακηρυχτὴς» καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, «φτωχαίνει» ἐπίσης τὴ γλῶσσα – τοῦτος «μὴ συνειδητά»;

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς μὲ τέτοιους ὑφυπουργοὺς Πολιτισμοῦ ἐπαξίως «ἐκπροσωπεῖται» σὲ τέτοιες φιέστες χώρα κοντόμερη, μελλοθάνατη, ἐπιθάνατη – τὸ γεγονὸς ἀνάλογον τῆς βαρυνεπνούσης καὶ στηθοχτυπούμενης στὸ προσκέφαλο τοῦ Ταχτοῦ (ὡς γνωστὸν ἀνεπίτρεπτα κατηγορηθέντος, ὅτι διέφθειρε ὡς καὶ δέκα τεκνὰ ἡμερησίως – διαφθείρω ἴσον καταστρέφω τελείως);

- Νὰ εἰπεῖς, πὼς τέτοιοι δημοσιογράφοι εἶναι φυσικὸ ν' ἀνομολογοῦν, πὼς ὅ,τι μπόρεσαν νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ τέτοιους συγγραφεῖς ἦταν ἡ «ἀνακάλυψις ταβερνῶν καὶ κρασακίου»; (ὅ,τι ἐλέχθη: δὲν παίρνεται πίσω)!

- Τὸ συμπέρασμά σου.

- Γροῦ.

- Ὅχι, νὰ εἰπεῖς.

- Βρονύστ.

Δεινίας Δικαῖος

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ρήνεια – Νήσος «Δημοκρατία» – Δήλος

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς γνωστὸν, ἐγεννήθη ἡ Δημοκρατία καὶ ὄχι μόνον. Δυστυχῶς παρὰ ταῦτα δὲν ὑπάρχει κανένα μέρος, ποὺ νὰ φέρῃ τὸ ὄνομά της, πολὺ περισσότερο δὲ νὰ τὸ προβάλλῃ.

Εἰς τὶς Κυκλάδες ὑπάρχουν δύο ἀκατοίκητα νησιά, ἡ Δήλος καὶ ἀπέναντι ἡ Ρήνεια. Σκέπτομαι λοιπόν, ὅτι τὰ δύο αὐτὰ νησιά θὰ μπορούσαν νὰ ἀξιοποιηθοῦν ὡς κατὰ τὴν:

ΔΗΛΟΣ. – Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἡ Δήλος, ὡς γνωστὸν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἦτο καὶ ἡ ἔδρα τῆς Ἀθηναϊκῆς Συμμαχίας διὰ 164 χρόνια (478-314 π.Χ.). Μὲ αὐτὴ τὴν ιδιότητα ταιριάζει εἰς τὴν σημερινὴ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση Κρατῶν καὶ θὰ μπορούσε νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν ἰδέαν αὐτὴ. Νὰ γίνῃ ἀναστήλωση ὅλων τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ νησιοῦ, ναῶν, θεάτρου, τοῦ τεραστίου ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος (Κολοσσὸς τῶν Ναξίων) κ.λπ. εἰς τὴν ἀρχικὴ τῶν μορφῇ – μέγεθος, μὲ τὴν χρησιμοποίησιν ὅλων τῶν ἀρχαίων κομματιῶν καὶ ταυτόχρονα συγχρόνων, ὥστε νὰ ἀποδοθοῦν (κατὰ τὸ δυνατόν) οἱ ἀρχικαὲς μορφές. Ὅμοιως, νὰ ἀνακατασκευασθῇ τὸ μικρὸ σὲ βάθος σήμερα λιμάνι διὰ τὴν ὑποδοχὴ πλοίων.

ΡΗΝΕΙΑ. – Ἡ Ρήνεια νὰ ὀνομασθῇ «Δημοκρατία» καὶ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἔδρα μιᾶς Κυβερνήσεως εἰς τὰ πρότυπα τῆς ἀρχαίας Δημοκρατίας, ὅπως αὐτὴ ἐξελίχθη. Μέλη αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως θὰ εἶναι πρῶην πρόεδροι Δημοκρατίας ἢ πρωθυπουργοὶ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, οἱ ὅποιοι ἀριστίνδην ἢ ἐνδεχομένως μὲ ἄλλον τρόπο θὰ καταλαμβάνουν τὰ διάφορα ἀξιώματα. Νὰ κτισθοῦν ἀρχαιοπρεπὴ κτίρια καὶ ὄχι ἀκατέργαστοι ὄγκοι μπेतὸν καὶ γυαλιοῦ (βλέπε Θέμιδος Μέλαθρον, νέα πτέρυγα Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καὶ Μέγαρον Μουσικῆς, πού μοιάζουν μὲ κακόγουστα ἐμπορικά κέντρα, παρὰ αὐτὸ πού εκπροσωποῦν), εἰς τὰ ὁποῖα θὰ στεγαστοῦν οἱ διάφορες ὑπηρεσίαι τῆς Δημοκρατίας.

Εἰς τὴν νῆσο «Δημοκρατία» θὰ κυματίζουν ὅλες οἱ σημαίαι τῶν κρατῶν τοῦ κόσμου, πού τὸ πολίτευμά των εἶναι δημοκρατικόν, καὶ αὐτὸ θὰ ἀποφασίζεται ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν τῆς «Δημοκρατίας». Εἰς τὴν βάση τοῦ ἰστού θὰ ἀναγράφεται Ἑλληνικὰ

καὶ μὲ μικρότερα γράμματα εἰς τὴν γλῶσσα τοῦ κράτους καὶ «Λατινικὰ» τὸ ὄνομα τοῦ κράτους, πού ἐκπροσωπεῖται μὲ τὴν σημαία.

Ἡ κυβέρνησις τῆς «Δημοκρατίας» θὰ ἔχῃ σὰν ἀρμοδιότητες:

α) Τὴν διοργάνωσιν ἐορτῶν καὶ θεατρικῶν παραστάσεων εἰς τὸ ἤδη ἀνακατασκευασθὲν ἀρχαῖο θέατρο, ἀναφερομένων ὅλων εἰς τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ ὄχι εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴ (κατὰ τὸ γνωστὸν «οὐδὲν πρὸς Διόνυσον» τῶν Ἀθηναίων).

β) Τὴν ἐπαναφορὰ καὶ διενέργειαν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων εἰς τὴν χώρα πού τοὺς ἐγέννησε: Εἰς τὴν Ὀλυμπία ἐπὶ μονίμου βάσεως, ἀπηλλαγμένων τῶν ἀγώνων τῆς σημερινῆς ἐμπορευματοποιήσεως καὶ διευρυνσεῶς τῶν μὲ ἄσχετα ἀθλήματα.

Τώρα, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναλήψεως τῆς προεδρίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως ἀπὸ τὴν χώρα μας, εἶναι καθήκον τῶν ἀρμοδίων νὰ τεθῇ τὸ ἀνωτέρω θέμα καὶ νὰ ἀποσπασθῇ ἡ σύμφωνη γνώμη τῶν ἐταίρων μας κρατῶν. Ἀμέσως κιόλας σήμερα οἱ ἀρμοδίαι ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ νὰ ἀρχίσουν τὴν προεργασία καὶ σύνταξιν τῶν σχετικῶν ἐγγράφων διὰ τὴν ὑλοποίησιν τῶν ἀνωτέρω. Αὐτὸ θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ξεκίνημα διὰ τὴν ἀναδιώσιν τῶν ἀφθάρτων ἀξιών τῶν προγόνων μας. Ἐάν υἱοθετηθῇ ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑνωση (διευρυμένη ἀπὸ τέσσερα ἀκόμη Εὐρωπαϊκὰ κράτη ἐντὸς τοῦ 1994) ἡ μόνιμη τέλεσις τῶν Ο.Α. εἰς τὴν Ὀλυμπία, τοῦτο θὰ συμπαρασύρῃ ἀσφαλῶς καὶ τὰ ὑπόλοιπα Εὐρωπαϊκὰ κράτη καὶ εἰς τὴν συνέχεια καὶ τὰ Ἀραβικὰ καὶ Ἀφρικανικὰ. Ἡ μόνιμη τέλεσις τότε ἔχει ἐπιτευχθῇ.

Ἀνεξάρτητα ὅμως τῶν ἀνωτέρω, διὰ τὴν προβολὴν εἰς τοὺς ξένους ἀλλὰ καὶ ἰδικὴν μας γνώσιν τῆς χώρας μας καὶ ὡς τόπου γενέσεως τοῦ ἀλφαβήτου, προτείνω τὴν τοποθέτησιν μαρμαρίνης πλάκας εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ ὁποία εἰς κάθετον διάταξιν θὰ ἔχῃ τὴν Γραμμικὴν Γραφὴν Β, δίπλα τὸ Ἑλληνικὸ ἀλφάβητο τῶν 28 γραμμάτων, ἀμέσως δίπλα τὸ σημερινόν, ὅλα μὲ κυανοῦν χρῶμα καὶ παρα-δίπλα 2 στήλες μὲ τὸ «Λατινικόν» καὶ «Κυριλλικόν» ἀλφάβητο, τῶν ὁποίων ὅσα γράμματα ἔχουν ληφθῇ ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν νὰ εἶναι εἰς τὴν

ιδίαν ὀριζόντιον γραμμὴν ἀντιστοιχῶς καὶ μετὰ κυανὸν χρῶμα. Μετὰ τὴν πρώτη ματιά ὁ ἀναγνώστης θὰ ἀντιλαμβάνεται, ποῖα γράμματα ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Εἰς τὴν κορυφὴν ἐκάστης στήλης νὰ ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία γενέσεως τοῦ ἀντιστοίχου ἀλφαβήτου.

Αὐτὰ σὲ γενικὲς γραμμὲς καὶ σὰν κεντρι-

κὴ ἰδέα. Τροποποιήσεις καὶ προσθήκες ἀσφαλῶς θὰ χρειαστοῦν κατὰ τὴν πορείαν ὑλοποιήσεως τῶν ἀνωτέρω.

Μετὰ τιμῆς

Πλάτων Τζουνάκος

Θεμιστοκλέους 42

106 78 ΑΘΗΝΑ

Ἡ διακοπὴ τῆς γλωσσικῆς δημιουργίας τῶν Ἑλλήνων

Κύριε διευθυντά,

Στὸ τεῦχος 139 τοῦ «Δαυλοῦ» ἀνεγράφη ἡ πληροφορία γιὰ τὸ σημαντικὸ διβλίο τοῦ κ. Ἀριστείδου Κωνσταντινίδου «Οἱ Ἑλληνικὲς Λέξεις στὴν Ἀγγλικὴ Γλῶσσα», ποὺ κατὰ τὸν συγγραφέα ἀνέρχονται εἰς 45729. Καὶ μόνον ἡ συλλογὴ καὶ καταγραφή τῶσων λέξεων ἀποτελεῖ ἀναμφιδόλως πραγματικὸ φιλολογικὸ καὶ γλωσσολογικὸ ἄθλο, καὶ αὐτὸ πρὸς ἔπαινον τοῦ ἑρανοῦ. Ὅμως οἱ ἀρχικὲς προθέσεις τοῦ συγγραφέως, ἀγαθὲς ἀσφαλῶς, ἐκπληροῦνται μόνον κατὰ ἓνα μέρος, γιατί ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀλήθεια ἔχει δύο ὄψεις ἡ καλύτερα εἶναι μισή. Ναι μὲν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι αὐτὲς οἱ 45729 λέξεις εἶναι ἑλληνικὲς ἢ ἑλληνοφανεῖς, πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ, ὅτι μέγα μέρος αὐτῶν ἔχει πλασθῇ ἀπὸ ξένους, μὲ πρώτη ὕλη εἰλημμένη ἀπὸ τὸν ἀκένωτο λεκτικὸ πλοῦτο καὶ πλαστικότητα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

[...] Τί ἀποδεικνύει ὅμως αὐτό; Ἀποδεικνύει περιτράνω τὴν διαχρονικότητα καὶ τὸν πλοῦτο τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, τὴν διανοητικὴ πτωχεύα καὶ ἑλλειψὶν ἐμπνεύσεως τῶν Νέων Ἑλλήνων ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἡ συνεισφορά τῶν Ἑλλήνων στὸν πνευματικὸ πολιτισμὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἐσταμάτησε κάπου στὰ 400 μ.Χ. μετὰ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τελευταίους Νεοπλατωνικοὺς, ἐκλείει δὲ συμβολικῶς μετὰ τὴν κρεοῦργησι τῆς μάρτυρος Ὑπατίας. Ἐκτοτε δὲ σιγὴ τάφου, ποὺ μερικοὶ Φῶτιοι, Λέοντες ἢ Πλήθωνες δὲν ἐστάθησαν ἱκανοὶ νὰ διαταράξουν. Τὴν σκυτάλη παρέλαβον οἱ Εὐρωπαῖοι τῆς Δύσεως, «τῆς παιδείας τῆς ἡμετέρας μετέχοντες» καὶ μετὰ ὄργανο τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεδόθησαν σὲ ἓνα εὐρὺ γλωσσολογικὸ ἔργο γιὰ τίς καινούργιες ἀνάγκες ποὺ ἀνεφύησαν, ἀλλοτε μετὰ ἐπιτυχία, ἀλλοτε χωρὶς. Ἔτσι παρήχθησαν κατὰ καιροὺς ὄροι τερατώδεις ἢ «τραδιγμένονι ἀπὸ τὰ μαλλιά», ὅπως κινηματογράφος, ὀρθοπεδική (ἀρχικῶς orthopaedics-ὀρθοπαιδική), καλειδοσκοπία κ.ἄ. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀριστουργήματα σκέψης, ὅπως οἱ ὄροι τῆς Φυσικῆς *ἰόν, ἀνίον, κατιόν* (μετὰ ὀνοματοθετῇ τὸν Michael Faraday), *ἐντροπία, ἀτμόσφαιρα, ἡλεκτρικὸς*

κ.ἄ.

Οἱ Ἕλληνες ἀπουσιάζουν πλέον ἀπὸ τὸ προσκήνιο τῆς ἱστορίας καὶ παύουν νὰ εἶναι δημιουργοὶ καὶ ὁδηγοὶ λαῶν. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔπαυσε θεβαίως ἐξελισσομένη, ὅμως ἡ ἐξέλιξις αὐτῆς ἦταν «ἐσωτερικὴ» πλέον καὶ χωρὶς καμμίαν ἐπίδρασιν στὰ παγκόσμια πολιτιστικὰ πράγματα. Γιὰ τοὺς ξένους ὅμως σημεῖον ἀναφορᾶς ἐξακολουθοῦσε νὰ παραμένῃ πάντοτε ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα. Μία μεγάλη γλωσσολογικὴ προσπάθεια ἀνελήφθη (μετὰ τὴν Ἀπελευθέρωσι) ἀπὸ τὴν καθαρῆς, ἡ ὁποία ἐπαιροδότησε τὴν γλῶσσα μετὰ πλῆθος νέων ὄρων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπιτυχῶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη προσφορά τῆς καθαρῆς, κατὰ πᾶν ἀπὸ τοὺς πολλοὺς δυστυχῶς ἀγνοεῖται καὶ ὑποτιμᾶται. Αὐτὰ ὅμως ἐν παρεκβάσει, γιατί ἄλλο εἶναι τὸ θέμα.

Ἴδου τώρα ἓνας μικρὸς κατάλογος αὐτῶν τῶν ἐπικτήτων «ἑλληνικῶν» λέξεων, γιὰ νὰ θυγῶμε ἀπὸ τὸν ἐθνικὸ ἐφησυχασμὸ καὶ ἀπὸ μία παλαιὰ αὐταπάτη: *ἀρχιπέλαγος, πανόγραμμα, πανδαμόνιον, τηλεφῶνον, τηλεσκόπιον, ἀραιόδους, ἐγωισμός* (ἐλλ. φιλαντία), *χριστιανοί, ἐγκυκλοπαιδεία, ἐμμητικός, ἀεροδρόμιον, ἄζωτον, ἀναρχικός, ἀριστοκράτης, ὄξυγόνον, ὕδρογόνον, πατριωτισμός* (ἐλλ. φιλοπατρία), *ἀπτέρυξ*.

Διπλωματία, θερμοδυναμική, κυβερνητική, φυσιγνωμία (ἐλλ. φυσιγνωμονία), *μονισμός, ἀγνωστικισμός* (εἰσηγητὴς ὁ Thomas Huxley), *μεταφυσική* (ἀπὸ τὸ «Μετὰ τὰ Φυσικά»), *πραγματισμός, παραψυχολογία, μικρόκοσμος, μακρόκοσμος, ὄντογένεσις, ὄντολογία, ὀρθόπετρα, ἀντικυκλῶν* (Francis Galton). Οἱ ἱατρικοὶ ὄροι: *σχισοφρένεια, κλειστοφοβία, παθολογία, ἀνατομία* (ἐλλ. ἀνατομική), *ἀρτηριοσκληρώσις, ἀκρομεγαλία, βιολογία, δυσλεξία, ἀγοραφοβία, ἀλλεργία, ἀναφυλαξία, παθολογία, μίτωσις, ἀερόβιος, ἀσφυξία, αὐτόλυσις, σύφιλις, ἀντιβιοτικόν, ἐγκεφαλίτις, ἐκλαμψία, ἐμμετωπία, ἐπιθήλιον, ἐνδοθήλιον, ἐπιζωοτία, φυσιοθεραπεία, ψυχιατρική, ψυχανάλυσις, αἰμοφιλία, μητρορραγία, λαγωχειλία, μανιακός, παρανοϊκός, μικρόβιον, μικροβιολογία, μικροσκοπία,*

ὅστεοβλάσται, ἀνοξία, πρωτόζωα, ὕπνωσις καὶ πολλές ἄλλες, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Φυσικὰ μερικὲς ἀπὸ τῆς λέξεως αὐτὴς μπορεῖ νὰ εἶναι ἀμφιβόλου προελεύσεως ἢ κατὰ λάθος νὰ ἀπεδόθησαν στοὺς ξένους, ὅμως ἡ εὐθύνη δὲν εἶναι δική μου, ἀλλὰ τῶν πηγῶν στὶς ὁποῖες προσέφυγα.

Χρησιμοποιηθεῖσαι πηγαί:

Γεωργίου Ζηκίδου, *Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*.

Π.Χ. Δορμπαράκη, *Ἐπίτομον Λεξικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης*.

«Πρωίας», *Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς*.
Webster's New World Dictionary of the American Language.

The Oxford Universal Dictionary (Caxton).

Μὲ πολλὴν ἐκτίμησιν

Ἰωάννης-Ἀδωνίς Δ. Μελικέρτης

Βλασίου Γαβριηλίδου 28

546 55 Θεσσαλονίκη

Ὁ Μίνως, ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ φοινικιστὲς τοῦ ΟΕΔΒ

Κύριε διευθυντά,
Ὁ Μωϋσῆς (ὁ Αἰγύπτιος ἱερεὺς Χορσασιφ κατὰ Μανέθωνα) ἀνήλθεν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἐπὶ 40 ἡμέρας ἐν μέσῳ καπνῶν, ἀστραπῶν καὶ βροντῶν, συνομιλῶν μὲ τὸν Ἰαχβέ, παρέλαβε τὸν Νόμον-Δεκάλογον, ἐνῶ ὁ λαὸς ἀνέμενε εἰς τὴν παρά τὸ ὄρος ἐρημον. Ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς Κρήτης, κάθε ἐννέα χρόνια ἀνέβαινε εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Ἰδης καὶ μέσα σὲ ἀστραπὲς καὶ βροντὲς συνωμιλοῦσε μὲ τὸν Δία, διὰ νὰ ρυθμίσουν τὴν τύχην τοῦ κόσμου ἕως τὴν νέαν των συνάντησιν. «Κνωσσός... ἐνθα τε Μίνως ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστῆς» [Κνωσσός... ὅπου ἐβασίλευε ὁ

δυνατὸς Μίνως, σύντροφος καὶ φίλος τοῦ μεγάλου Δία: Ὁδύσ. τ 178-179]. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν κάτω στὸν κάμπον τῆς Κνωσσοῦ ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβες πρὸν τιμὴν τοῦ θεοῦ.

«Ὁ καλύτερος νομοθέτης, ὁ τόσον καλός, ὥστε καὶ σήμερα οἱ νόμοι του νὰ θεωροῦνται θεϊκοί, ἀναφέρεται ὁ Μίνως, γιὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης. Ἐννιά χρόνια φοιτοῦσε ὁ Μίνως μέσα στὸ σπήλαιον τοῦ Διὸς (Ἰδαῖον Ἄντρον), γιὰ νὰ διδαχθεῖ ἀπὸ τὸν βασιλιὰ τῶν θεῶν καὶ νὰ διδάξει στοὺς ἀνθρώπους ὅσα διδάχθηκε ἀπὸ τὸν Δία» (Πλάτων: *Μίνως*, «Ἐταιρ. Ἑλλην. Ἐκδόσεων», Τ.Θ., σελ. 83-85). «Κρητὲς δὲ πρῶτοι Ἑλλήνων νόμους

Πῶς ἔνα κάθισμα στὴ Δῆλο ἔγινε «Θρόνος τοῦ Μωϋσῆ»...

Κύριε διευθυντά,

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐπιστολή μου στάθηκε ἡ ἀνάγνωσις τῶν γραφομένων ὑπὸ τοῦ συναγνώστου Διοδώρου Ἀθμονέως (τ. 145), εἰς τὸ σημεῖον σχετικῶς μὲ τὸν περιφημον «Θρόνον τοῦ Μωϋσέως». Εἶμαι νέος ἀναγνώστης καὶ δὲν γνωρίζω ἔαν τὸ θέμα ἔχει καλυφθεῖ ἀπὸ ἐσᾶς καὶ εἰς παλαιότερον τεύχος. Ἐάν ὄχι, θὰ ἤθελα νὰ ὑπενθυμίσω στοὺς γνωρίζοντας καὶ νὰ πληροφορήσω τοὺς ἀγνοοῦντας, ὅτι ὁ ἐν λόγῳ «Θρόνος» δὲν εἶναι καθόλου θρόνος, εἶναι ἐν ἀπλοῦν κάθισμα. Ἀνῆκε δὲ εἰς τὸν Ρῶτονιν, ἐκ τῶν ἀρχόντων τῆς Δήλου καὶ ἐνὸς ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς νήσου. Κατεσκευάσθη το 905 π.Χ. κατόπιν παραγγελίας του, γιὰ νὰ τὸ τοποθετήσῃ εἰς τὸν οἶκον του. Τὰ δὲ ερείπια εἶναι ὁ οἶκος τοῦ Ρωτόνιδος καὶ ὄχι «συναγωγὴ», ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν (Ἕλληνες;) καθοδηγούμενοι καὶ χρηματοδοτούμενοι.

Ὡς καὶ ὁ συναγνώστης ἐπισημαίνει, ἀπομένει νὰ «ἀνακαλύψουν» θρόνον καὶ εἰς τὸν Ὀλυμπον. Ποιὸς ξέρει, ἴσως καὶ κάποιον Ἑλληνο-εβραῖον «ἡμίθεον». Δυστυχῶς ἡ Ἱστορία μας πλαστογραφεῖται ἀσυστόλως καὶ ἀλλοιοῦται συνεχῶς εἰς δάρος μας. Ἐμεῖς οἱ νεώτεροι θὰ πρέπει νὰ ψάχνωμε μόνοι μας πλέον (ἂν φυσικὰ ὑπάρχει ἐνδιαφέρον), κάνοντας συχνὰ λάθη καὶ πέφτοντας εἰς παγίδας. Εὐτυχῶς γιὰ ἐμᾶς, ποὺ ὑπάρχει καὶ ὁ «Δαυλός».

Ὅπλιζόμεθα μὲ ὑπομονήν, ἀναμένοντας τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀνακινήσῃ μὲ τὴν Τρί(α)ινα τὰ γνωσιολογικὰ ὕδατα. Τὸν Φοῖβο Ἀπόλλωνα, νὰ λάμψῃ καὶ μὲ τὸ φῶς Του νὰ ἀνάψῃ τὰ μνημονικά κύτταρα τῆς φυλῆς μας. Τὸν Δία, νὰ ρίψῃ τοὺς κερανοὺς Του. Τὸν Διόνυσον, νὰ μᾶς δεχθῇ εἰς τὴν καρ(α)-διά Του.

Μετὰ τιμῆς

Γ. Γεωργίου

Α. Μαραθῶνος 69

19007 Μαραθῶν

ἔσχον Μίνως θεμένον. Προσεποιεῖτο δὲ Μίνως παρὰ Διὸς αὐτῷ μεμαθηκέναι, δι' ἑννέα ἐτῶν εἰς τὸ ὄρος φοιτῶν ἐν ᾧ Διὸς ἄντρον ἐλέγετο κάκειθεν αἰετίναν νόμον φέρων τοῖς Κρησὶ. Μέννηται δὲ τοῦτον καὶ Ὀμηρος» (Ἡρόδοτος Α 65).

Αὕτῃ ἢ ἐπὶ τοῦ θεοβαδίστου ὄρους τῆς Ἰδης θεϊκὴ ὑπαγόρευσις τῶν νόμων καὶ ἡ γραφὴ τῶν σὲ λίθινες πλάκες ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τῶν: Ὀμήρου (Ὀδύς. τ 178), Πλάτωνος (Νόμοι Ι 642 Α), Στράβωνος (βιβλ. 10, κεφ. 4), Πausanίου (Λακων. 2-4).

Μινωϊκὸς Νόμος στὰ ἑννέα χρόνια στὴν Ἰδην. Μωσαϊκὸς Νόμος στὶς 40 ἡμέρες στὸ Σινά. Κανεῖς ὅμως δὲν ὁμιλεῖ γιὰ Μινωϊκὸν Νόμον. Ἐρρίφθη ὡς «εἰδωλολατρικὸς» εἰς Ταρταρικὸν ζόφον. Ὅμως ἡ ἐντέχνως σκιασθεῖσα ἀλήθεια ἀρχισε φωτιζομένη νὰ ἀποκαλύπτεται. Καὶ ἐδραίουται ὁμημέραι ἡ ἀποψις-βεβαιότης, ὅτι ὁ Νόμος τοῦ Μωϋσέως ἀποτελεῖ μίμησιν καὶ ἀντιγραφὴν τοῦ κατὰ ἐπτὰ τοῦλάχιστον αἰῶνα προγενεστέρου τοῦ Μινωϊκοῦ καὶ Ραδαμανθυκοῦ Νόμου. Γιατὶ νὰ μὴν δεχθούμε, ὅτι ἡ κατὰ πολὺ μεταγενέστερη Ἑβραϊκὴ-Μωσαϊκὴ παράδοσις μετεφέρθη εἰς τὸ ὄρος Σινά ἀπὸ τὸ Ἰδαῖον Ἄντρον; Ὅλα τὰ σημεῖα δηλοποιοῦν τὴν ἀντιγραφὴν: α) ὑπηγορευθεῖ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, β) ἐπάνω σὲ ὄρος, γ) ἐν μέσῳ καπνῶν καὶ βροντῶν, δ) ἐδόθη εἰς ἀρχηγὸν λαοῦ, ε) ἐγράφη ἐπὶ λιθίνων πλακῶν (οἱ Μινωϊκὲς πλάκες εὐρίσκονται εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον Γόρτυνος), στ) παρόμοιον τὸ περιεχόμενον, ζ) λαὸς ἀνέμενε κατὰ τοῦ ὄρους κ.λπ. Ἡ περιπτώσις Μίνως-Μωϋσῆ ἐνθυμίζει Κολόμβον καὶ Ἀμέρικον Βεσπούκι. Ὁ (ἐλληνικὴς καταγωγῆς) Κολόμβος ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν, ὁ Ἀμέρικος ὅμως μνημονεύεται μὲ τὴν ὀνομασίαν τῆς.

Τοῖς πᾶσιν γνωσταί (ἀπὸ τὴν Γ' Δημοτικῶν) αἱ 10 ἐντολαὶ τῆς Π. Διαθήκης. Ἰδοὺ

ὅμως καὶ αἱ αἰῶνας πρὸ αὐτῶν ἐπτὰ (σεπτὸς ἀριθμὸς) ἐντολαὶ τοῦ Ὁρφέως, τὰς ὁποίας ἐτήρουν οἱ Ἕλληνες:

1. Μὴ φονεύσης τὸν συνάνθρωπόν σου. 2. Ἐσο οἰκτίρων πρὸς ὅλα τὰ δημιουργήματα. 3. Ἐσο ἀγνός καὶ σεμνός. 4. Ἐσο φιλαλήθης. 5. Ἐσο δίκαιος πρὸς πάντα ἄνθρωπον. 6. Ἐσο ἐγκρατὴς ἐν παντί. 7. Ἐσο φιλόξενος πρὸς πάντα ξένον (Γ. Σακελλαρίου: Πυθαγόρας, σ. 10).

Καὶ αἱ τρεῖς τῶν παναρχαίων Πελασγῶν: 1. Τίμα τοὺς γονεῖς σου. 2. Μὴ βλάπτεις τὰ ζῶα. 3. Δούλευε τὴν γῆν καὶ πρόσφερε τοὺς πρῶτους καρποὺς εἰς τοὺς θεοὺς.

Νὰ παρατηρήσωμε ἀκόμη, ὅτι, ἂν ἡ Παλ. Διαθήκη ἐγράφη τὸν 3ον ἢ 6ον π.Χ. αἰῶνα, ὡς πολλαχόθεν τονίζεται, τότε οἱ πρῶτες ἐντολὲς τοῦ Δεκαλόγου, ποὺ ἀπαιτοῦν σεβασμὸν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς γονεῖς, δὲν ἀναδίδουν ὁσμὴν ἀντιγραφῆς ἀπὸ τὰ Πυθαγόρεια «Χρυσᾶ Ἐπη» καὶ τοὺς Ἑλλήνας Σοφοῦς; «Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς, νόμῳ ὡς διάκειται, τίμα...» (στ. 1-3) «τοὺς τε γονεῖς τίμα, τοὺς τ' ἄγχι στ' ἐγγεγαῶτας» (στ. 4) «θεοὺς τίμα, γονεῖς αἰδοῦ» (Σόλων): «τίμα τοὺς γονεῖς σου» (Πελασγοί): «πότνια μήτηρ» (Ὀμηρος)...

Ἐως ποτε ὅμως θὰ κουνουλώνεται ἡ λεηλασία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος; Ἐως ποτε οἱ φωτοδότες τῆς Οἰκουμένης, οἱ μόνοι δημιουργοὶ πολιτισμῶν, θὰ ληστεύονται ἀναθεματιζόμενοι ὡς «εἰδωλολάτρες»; Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πραγματικότητα –κατὰ Ντρούζεν– δὲν εἶναι δυνατόν νὰ στραγγαλίζεται ἐπ' ἀπειρον. Ὁ Ἑρακλῆς, ποὺ θὰ ἀποκαθάρῃ τὰ σχολικά μας βιβλία ἀπὸ τὰ ψεῦδη τῶν «περιουσιῶν», ποτε θὰ δράξῃ τὸ ρόπαλον;

Μετά τιμῆς

Ἀρχὰς

Ἀδύδου 109, 157 72 Ἀνω Ἰλίσσια

Περὶ τῆς «ἀρχαιότερης πόλεως τοῦ Κόσμου»

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Πρὶν λίγο διάστημα εἶχα ταχυδρομήσει ἐπιστολὴ ἀπευθυνόμενη σὲ παραλήπτη στὸν Ἱερίχῳ Παλαιστίνης. Λόγῳ ἀνεπαρκείας διευθύνσεως μοῦ ἐπεστράφη μὲ τὴν ταχυδρομικὴ σφραγίδα στὸ πίσω τοῦ φακέλλου (στὴν Ἀγγλική): «ΙΕΡΙΧΩ Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΗ ΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ». Σὰς ἐπισυνάπτω φωτοτυπημένο ἀντίγραφο. Τὸ πρόβλημα εἶναι στὴ σφραγίδα ποὺ κυκλοφορεῖ σ' ὅλο τὸν κόσμον καὶ προβάλλει σὰν θετικὸ καὶ ἱστορικὰ ἀδιαμφισβήτητο γεγονός τὴν Ἱερίχῳ σὰν τὴν «ἀρχαιότερη πόλη», χωρὶς κἀν τὴν μετριοπά-

θεια νὰ ἀναφέρει ἔστω: «μία ἀπὸ τὰς ἀρχαιότερες πόλεις» ἢ «πιθανῶς ἡ ἀρχαιότερη πόλις».

Ἀπορῶ, πῶς δὲν ἀντέδρασε κανεὶς ὡς τώρα καὶ δὲν τὸ ἀνέκρουσε. Ποία εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, ποία ἡ τοποθετήσῃ μας; Μποροῦμε νὰ τὸ δεχθούμε ἀγόγγυστα, γνωρίζοντες σὲ ποιοὺ δάσους χιλιετιῶν πρὸ Χριστοῦ φθάνει καὶ ἀνευρίσκεται ἡ ἱστορία μας;

Μετά τιμῆς

Ι. Μεληγιόπουλος

Ταχ. Θυρ. 8497

10010 Ἀθήνα

Οἱ ὑψιστες ἀξίες: «πόλις» καὶ «πολίτης»

Ἄν τὸ θάβρο πού στηρίχτηκε ἡ ἑλληνικὴ σκέψη ἦταν ἡ ἀντίληψη τοῦ αἰώνιου κόσμου ὡς ἁρμονίας (καὶ συνεπῶς ἡ ἑναρμόνιση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴ φύση ὡς τὴν ἀλήθεια του), τὸ ὑψιστὸ ἐπίτευγμα, πὺν ἀπετέλεσε ταυτόχρονα καὶ τὴν ἀναγκαίαν προϋπόθεση γιὰ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ κι ὅλο τὸ μεγαλεῖο του, εἶναι ἡ ἰδέα τῆς «πόλεως» καὶ τοῦ «πολίτη». «...Ἡ μεγάλη ἀνωτερότητα τῶν Ἑλλήνων ὀφειλόταν ἀκριβῶς στὴν ἰδέα πὺν εἶχαν γιὰ τὴν πόλη. Ὁ βαρβαρικὸς κόσμος ἀποτελεῖται ἀπὸ τερατώδεις μοναρχίες, ἀνόργανες μάξες, μόνο ὁ ἑλληνικὸς κόσμος ἀνταποκρίνεται στὸν ὅρισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, πὺν, στὴν πληρότητα τοῦ ὄρου, εἶναι ὃν πολιτικόν»¹. Ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὸν Ἕλληνα καταξιώνεται ὡς ἄνθρωπος, μόνον λειτουργώντας ὡς πολίτης. Κι ἐπειδὴ «πολίτης ὀρίζεται τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς»², ἔπεται πὺς μόνον στὰ πλαίσια τῆς πόλεως μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ πολίτης, ὡς μετέχων στὶς ἀποφάσεις καὶ στὴν διοίκηση. Μόνο στὴν πόλη ὑπάρχουν οἱ προσωπικὲς σχέσεις τῶν ὄντως πολιτῶν. Ἦταν ἀδιανόητη γιὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες «πολιτικὴ» ἐκτὸς τῆς «πόλεως-κράτους». Δὲν ὑπάρχουν πολῖτες (ὡς «μετέχοντες κρίσεως καὶ ἀρχῆς») σὲ μοναρχίες ἢ σὲ ἀπέραντες αὐτοκρατορίες. Γιὰ τὴν ἄμεση δημοκρατία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς πόλεως θὰ ἔθεωρεῖτο ἀπάτη ὁ σημερινὸς ἀντιπροσωπευτικὸς κοινοβουλευτισμός». Ὁ πολίτης νοεῖται ὡς πρόσωπο πὺν μετέχει στὶς ἀποφάσεις καὶ τὴν διοίκηση, καὶ ὁ ἄνθρωπος μόνο ὡς πολίτης καταξιώνει τὴν ὑπαρξὴ του.

Ὁ χώρος αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ὑπαρξῆς του εἶναι ἡ «πόλις». Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο γίνεται ἀντιληπτὴ μὴ πολὺ ἀπλὴ ἀλήθεια: ὁ πολίτης γιὰ τὸν Ἕλληνα μόνο στὰ πλαίσια τῆς πόλεως-κράτους μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ γιὰ καθαρὰ πρακτικὸς λόγους: λόγῳ τοῦ περιορισμένου ἀριθμοῦ κατοίκων μπορεῖ νὰ μετέχει προσωπικὰ καὶ ἄμεσα στὶς ἀποφάσεις καὶ τὴ διοίκηση. Γι' αὐτὸ γιὰ τὸν Ἕλληνα μόνο ἡ πόλη ἔθεωρεῖτο ὡς ἄξιος τρόπος ὑπαρξῆς γιὰ ἀξίως ὀνομαζομένους ἀνθρώπους. Ὁ ἄνθρωπος μόνον «ἐν τῇ πόλει» ὡς «πολιτικὸν ὄν» (δηλ. ὃν πὺν ἀνήκει στὴ πόλη) δικαιώνει τὴν παρουσία του. Ὁ «πολίτης» εἶναι ἡ καταξίωση τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀριστοτέλης διακήρυξε, ὅτι «ὁ ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῶν καὶ ὁ ἀπολις... ἢ φαῦλός ἐστιν ἢ κρείττων ἢ ἄνθρωπος...»³.

Ἡ πόλη ἦταν μὲν δημιουργημὰ ἀνθρώπων, ὅμως «πᾶσα πόλις φύσει ἐστίν»⁴, γιὰτὶ «ὁ μὴ δυνάμενος κοινωνεῖν ἢ μὴδὲν δεόμενος δι' αὐτάρκειαν οὐθέν μέρος πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός»⁵. Μὲ αὐτὲς τὶς ἀντιλήψεις περὶ πόλεως ἦταν ἀναμενόμενη ἡ σημασία πὺν ἔδιναν οἱ Ἕλληνες στὴν πολιτικὴ. (Σημειωτέον, ὅτι πολιτικὴ μὲ τὴν ἀρχαιοελληνικὴ σημασία τοῦ ὅρου σημαίνει «αὐτὴ πὺν ἀνήκει στὴν πόλη»). Ὁ Πλάτων κατὰ συνέπειαν ὀρίζει τὴν διοίκηση τῶν πόλεων ὡς τὴν «καλλίστην τῆς φρονήσεως»: «...μεγίστη καὶ καλλίστη τῆς φρονήσεως ἢ περὶ τὰ τῶν πόλεων τε καὶ οἰκίσεων διακόσμησις, ἢ δὴ ὀνομά ἐστι σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη»⁶. Ἐτσι δὲν προξενεῖ κατάπληξη τὸ γεγονός ὅτι γιὰ τοὺς Ἕλληνες «ἐπικέντρο τῶν συζητήσεών τους εἶναι τὸ πολιτικὸ πρόβλημα, γιὰτὶ οἱ φιλοσοφικὲς τους σχολὲς δὲν ἀντιλαμβάνονται τὸν ἄνθρωπο παρὰ μόνο ὡς ὃν πολιτικόν». Ἐδῶ ἴσως δρῖσκειται ἡ λέξη-κλειδὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες ἦταν πάνῳ ἀπ' ὅλα πολῖτες, καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς δημιούργησε τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἑλλάδας⁷. Ἡ οὐσία τοῦ ἀρχαίου Ἕλληνα ἦταν ἡ ἄμεση συμμετοχὴ του στὴ διοίκηση, στὸ πολιτικὸ σύνολο, στὴν πόλη. Γι' αὐτὸ καὶ νεώτεροι πνευματικοὶ ἄνθρωποι θεωροῦν τὸν φυσικὸ κατακερματισμὸ τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου (στενὲς κοιλάδες περικλειόμενες ἀπὸ βουνά), πὺν εὐνόησε τὸν πολιτικὸν κερματισμὸ, ὡς τὴν ὑψιστὴ εὐλογία στὴ γῆ τῶν θεῶν⁸. «Τὸ πῶς χτυπητὸ γινώρισμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, ἢ θαυτέρη αἰτία ὄλων τῶν ἐπιτεγμάτων της ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ἀδυναμιῶν της, δρῖσκειται στὸν διαμελισμὸ της σὲ ἀπειρες πόλεις, πὺν ἀποτελοῦσαν ἰσάριθμα κράτη»⁹.

Μόλις πέθανε ἡ πόλη-κράτος, ἄρχισε καὶ ὁ ἐπιθανάτιος ρόγχος τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος, πὺν καταξίωσε τὸν ἄνθρωπο ὡς αὐταξία μόνο μέσα ἀπὸ τὴν παρουσία του στὴν πόλη ὡς πολίτου, δηλ. ὡς μετέχοντος στὸν ἄρχεῖν, τὸ κρίνειν καὶ τὸ ἄρχεσθαι ἀγωνιζόμενου πρῶτα ἀπ' ὅλα γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς πόλεως: «οὐ καταισχυνῶ τὰ ὄπλα τὰ ἱερά».

Ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς «πόλεως» ὀδηγήθηκαν οἱ Ἕλληνες στὴν ἰδέα περὶ «κόσμου». Κόσμος ση-

μáινει «κόσμημα» στήν ἀρχαία ἑλληνική. Ἡ ἔννοια «κόσμος» δηλ. εἶναι φορέας ἀξιολογικοῦ περιεχομένου, διότι περιέχει τήν ἔννοια τοῦ ὡραίου. Οἱ Ἕλληνες παρατηρῶντας τὸ σύμπαν διεπίστωσαν τὴν οὐσία τοῦ «κόσμου», δηλ. τὴν πεμπτοσύνη τοῦ ὡραίου: τὸν Λόγο. Ἡ λέξη *λόγος* εἶναι ἢ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνική λέξη καὶ εἶναι πολυσήμαντη· σημαίνει τὴν ἁρμονία, τὴν συμμετρία, τὴν αἰτία, τὸν σκοπὸ, τὴν λογικὴ κ.λπ. Ἐτσι ἐκκινοῦντες οἱ Ἕλληνες ἐκ τῆς ιδέας τῆς «πόλεως» ἀφίχθησαν στήν ιδέα τοῦ «κόσμου» καὶ ὕστερα ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου, δηλ. τῆς ἁρμονίας, ἐπεστρεψαν στήν «πολιτική». Ἡ φιλοσοφικὴ πορεία τῶν Ἑλλήνων εἶναι: πόλη - κόσμος - ἁρμονία - πολιτική. Γι' αὐτὸ ἡ ἑλληνικὴ σκέψη νοεῖ τὴν «ιδανικὴ πόλη» ὡς ἀντίγραφο τοῦ σύμπαντος καὶ πῶς συγκεκριμένα τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος (πρβλ. Πλάτωνος, *Πολιτεία*). «*Αὐτὸς ποὺ θὰ θελήσει νὰ ἐνατενίσῃ τὸ μοντέλο τῶν οὐρανίων σφαιρῶν καὶ νὰ ρυθμίσῃ μὲ βάση αὐτὸ τὴν συμπεριφορὰ του, δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ τοὺς νόμους καμμιᾶς ἄλλης πόλης, παρὰ τῆς ιδανικῆς πολιτείας*»¹⁰. Ἀφικνούμενοι ἀπὸ τέτοιες ιδέες οἱ Ἕλληνες κατέστησαν τὴν «πόλη» ἀξία καὶ μάλιστα τὴν ὕψιστη ἀξία, τὸ δάθρο τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Ἀριστοτέλης μάλιστα ὀρίζει τὴν ἀξία νὰ ὀνομάζεται πόλη ὡς ἑξῆς: «...φανερὸν ὅτι δεῖ περὶ ἀρετῆς ἐπιμελὲς εἶναι τῇ γ' ὡς ἀληθῶς ὀνομαζομένη πόλει, μὴ λόγου χάριν»¹¹. Ἡ πόλη ποὺ εἶναι «ἀρετῆς ἐπιμελὲς», εἶναι αὐτὴ ποὺ «*ποιεῖ ἀγαθοὺς καὶ δικαίους τοὺς πολίτας*»¹². Γίνεται ἀντιληπτὸ ἐδῶ, ὅτι, γιὰ νὰ μπορεῖ ἡ πόλη νὰ ποιεῖ ἀγαθοὺς καὶ δικαίους πολίτες, μία εἶναι ἡ ἀναγκαία προϋπόθεσις· ἡ δημοκρατία, «*τὸ μέγιστον μάθημα πολιτικῆς ἀγωγῆς*», ἡ παιδεία τοῦ ἀνθρώπου σὲ πολίτη, δηλ. σύμφωνα μὲ τοὺς Ἕλληνες, σὲ ἄνθρωπο.

Ἡ λέξη «δημοκρατία», ποὺ κρύβει τόσο αἶμα ὅση καὶ ἀπογοήτευση ἀλλὰ καὶ ἐλπίδα, ἔχει κατακρουρηθῇ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς διομηχανικῆς ἐπανάστασης. Δύο ἦσαν οἱ ἀρχαῖες στήλες τῆς: ἡ ἰσηγορία¹³ καὶ ἡ ἰσονομία¹⁴. Μία ἡ προϋπόθεσις τῆς: ἡ ἐλευθερία¹⁵. Καὶ ἐλευθερία γιὰ τὸν Ἕλληνα (ποὺ θεωρεῖ τὸ ἄνθρωπο στήν πληρότητα τοῦ ὅρου πολίτη) εἶναι: «...ἐλευθερίας δὲ ἐν μὲν τὸ ἐν μέρει ἀρχεσθαι καὶ ἄρχειν»¹⁶. Κατόπιν τούτου ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ δημοκρατία ἔχει μία μόνο ἀρχή: τὸ νόμο. «*Ψήφισμα μὴδὲν, μήτε βουλῆς μήτε δήμου, νόμον κυριώτερον εἶναι*»¹⁷.

Εἶναι γνωστὲς οἱ διαφωνίες τῶν σύγχρονων ἱστορικῶν περὶ «ὀλιγαρχίας» καὶ «δημοκρατίας», ποὺ διέλεπον τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ πραγματικότητα μὲ τὰ σύγχρονα παραμορφωτικὰ γυαλιὰ τῆς διομηχανικῆς ἐποχῆς, τοῦ «ἀντιπροσωπευτικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ». Ἐτσι ἄλλοι κατηγοροῦν τὴν «ὀλιγαρχικὴ» Σπάρτη καὶ ἄλλοι στηλιτεύουν τὴν «ὀλιγαρχία» τοῦ ἀθηναϊκοῦ δήμου. Δὲν γνωρίζουν προφανῶς, ὅτι στήν «ὀλιγαρχικὴ» Σπάρτη «...ἀνάκειται δῆμον τοῦ Σπαρτιατῶν ἀνδρείας μεγέθει μέγας...»¹⁸ καὶ στήν δημοκρατικὴ Ἀθῆνα ἐθεωρεῖτο «*δημοκρατικὸν μὲν εἶναι τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχάς, τὸ δ' αἰρετὰς ὀλιγαρχικόν*»¹⁹.

Γίνεται ἀντιληπτὸ ἐδῶ, πόσον ἐσφαλμένες εἶναι οἱ ἀνιστόρητες συγκρίσεις. Σήμερα οἱ ἐκλογές, τὸ «αἰρετόν», θεωροῦνται ἡ πεμπτοσύνη τῆς δημοκρατίας· στήν ἀρχαία ἐποχὴ ἐθεωρεῖτο τὸ σύμβολο τῆς ὀλιγαρχίας, ἐνῶ ἡ κλήρωση τῶν ἀρχόντων, τὸ «*κληρωτὸν ἀπὸ κυάμων*», ἐθεωρεῖτο ἡ εἰδοποιὸς διαφορὰ τῆς δημοκρατίας. Τελικὰ οἱ ἀρχαῖες διαμάχες μεταξὺ «ὀλιγαρχικῶν» καὶ «δημοκρατικῶν» εἶχαν ἓνα στόχο κατ' οὐσίαν μοναχά: τὸ ποῖος θὰ εἶναι πολίτης, δηλ. τὸ ποῖος θὰ μετέχει στήν ἐκκλησία τοῦ δήμου. Οἱ μὲν ὀλιγαρχικοὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν (τῆς ἀρχαίας ἱστορίας φυσικὰ) περιορίζαν τὸν ἀριθμὸ τῶν πολιτῶν στοὺς εὐπόρους, ἐνῶ οἱ δημοκρατικοὶ σ' ὅλους τοὺς γεννημένους ἐλεύθερους, στὸν δῆμο: «...τὸ δὲ τοῖς μὲν εὐπορωτέροις ἐπάναγκες ἐκκλησιάζειν εἶναι καὶ φέρειν ἄρχοντας ἢ τι ποιεῖν ἄλλο τῶν πολιτικῶν, τοῦτο δ' ὀλιγαρχικόν...»²⁰. Τελικὰ ὅμως, ὅπως λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται παντοῦ κατὰ πλειοψηφίαν: «*καὶ γὰρ ἐν ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἐν δήμοις, ὅ,τι ἂν δόξῃ τῷ πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων τῆς πολιτείας, τοῦτο ἐστὶ κύριον*»²¹.

Γίνεται φανερὸ λοιπόν, ὅτι μόνον ἂν προσδιορίσουμε ἐννοιολογικὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ ὅρου «πολίτης», μποροῦμε ν' ἀντιληφθοῦμε τὰ ἀρχαῖα πολιτεύματα καὶ τοὺς πολιτικούς ἀγῶνες στὶς ἀρχαιοελληνικὰς πόλεις-κράτη. Εἶναι προφανὲς ἐπίσης, ὅτι μόνον στήν ἑλληνικὴ πόλη-κράτος μποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ δημοκρατία, ὅπου «...ἐλευθερία μάλιστα' ἔστιν... καὶ ἰσότης οὕτως ἂν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολιτείας ὁμοίως...»²². Καὶ φυ-

σικά μόνο στη δημοκρατία (με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου – όχι με την διαστρεβλωμένη σημερινή) μπορούσε να γεννηθεί ή Προσωκρατική σκέψη του «*πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος*» και της απόρριψης κάθε είδους δόγματος. «*Ἡ Ἰωνικὴ φυσικὴ καὶ οἱ σοφιστὲς εἶναι γνήσια τέκνα τῆς δημοκρατίας. Δημοκρατία, ὀρθολογισμὸς καὶ ἀγάπη τῆς ἐπίγειας ζωῆς εἶναι οὐσιαστικὰ γνωρίσματα τοῦ γνήσιου ἐλληνικοῦ*»²³.

Συνοψίζοντας τὰ παραπάνω θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε: α) ὁ μέγιστος θεσμὸς στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα ἦταν ἡ πόλη καὶ ὕψιστη ἀξία ὁ πολίτης· β) πολίτης (μετὰ τὴν ἀρχαιοελληνικὴν ἔννοια τοῦ ὅρου) δὲν εἶναι ὁ γραμμένος σὲ κάποια μητρῶα, ἀλλὰ ὁ μετέχων ἄμεσα καὶ προσωπικὰ στὴ διοίκηση τῆς πόλεως καὶ στὶς ἀποφάσεις· γ) οἱ ἀποφάσεις καὶ στὴν «δημοκρατία» καὶ στὴν «ὀλιγαρχία» καὶ στὴν «ἀριστοκρατία», δηλ. σὲ κάθε ἐλληνικὴ πόλη-κράτος, λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν («...*ὅ,τι ἂν δόξῃ τῷ πλείονι μέρει*...»· δ) ὁ ἄνθρωπος μόνον ὡς πολίτης δικαιώνει τὴν ὑπαρξὴ του («*φύσει πολιτικὸν ζῶον*»· ε) ὁ κόσμος εἶναι αἰώνιος, χωρὶς ἀρχὴ καὶ τέλος, ἡ ἱστορία δὲν ἀκολουθεῖ εὐθύγραμμη πορεία, ἡ ἐξέλιξη δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκη πρόοδος· στ) φύση = ἁρμονία = ὁμορφία = ἀγαθὸ = θεός, γι' αὐτὸ ἡ γνώση ταυτίζεται μετὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἐλευθερία· ζ) ἡ ἀλήθεια τοῦ ἀνθρώπου εἶναι εὐθέως ἀνάλογη τῆς ἐναρμόνισής του μετὰ τὴ φύση, γι' αὐτὸ ἡ ἰδανικὴ πόλη πρέπει νὰ εἶναι «ἀντίγραφο» τῆς φύσεως· η) ὁ πεπερασμένος ἄνθρωπος ἔχει μερικὴ μόνον, δηλ. σχετικὴ, γνώση τοῦ κόσμου, γι' αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἰσηγορία καὶ ἡ ἰσονομία, οἱ στήλες τῆς δημοκρατίας· θ) ἡ δημοκρατία εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν παιδεία τῶν ἀνθρώπων (πολιτικὴ ἀγωγή) καὶ τὴν εὐδαιμονία τῆς πόλεως· ι) ἀφετηρία καὶ προορισμὸς τῶν παραπάνω εἶναι ἡ ἐλευθερία («...*ἐν μέρει ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν*...») καὶ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς πόλεως εἶναι ἡ εὐδαιμονία ὅλων τῶν πολιτῶν.

Αὐτὲς οἱ δέκα προτάσεις συνοιστοῦν τίς κατ' ἐξοχὴν ἀρχαῖες ἐλληνικὲς ἀξίες, ποὺ σήμερα στὶς παρυφές τοῦ «τρίτου κύματος» τῆς πληροφορικῆς εἶναι ἐπικαίρες ὅσο ποτὲ. Σ' αὐτὸν τὸν αἰῶνα ποὺ ἔρχεται, θὰ ξαναγεννηθεῖ πάλι ὁ μέγιστος θεσμὸς ποὺ δημιούργησε ποτὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ὕψιστη ἀξία ποὺ δικαιώνει τὴν ὑπαρξὴ του· ἡ πόλη καὶ ὁ πολίτης, ὅπως τίς ἐνόησαν καὶ τίς ἐκάναν πράξι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. Γ. Γκλότζ, *Ἡ Ἑλληνικὴ Πόλις*, Ἀθῆναι 1981, σελ. 38.
2. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά*, 3, 1275a.
3. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά*, 1, 1253a.
4. Ὁμοίως.
5. Ὁμοίως.
6. Πλάτων, *Συμπόσιον*, 209a.
7. Claude Mossé, *Ἀθήνα, Ἱστορία μιᾶς Δημοκρατίας*, Ἀθῆναι 1988, σελ. 210.
8. Χ. Θεοδωρίδης, *Ἐπίκουρος, Ἡ ἀληθινὴ ὁψὲς τοῦ Ἀρχαίου Κόσμου*, Ἀθῆναι 1941.
9. Γ. Γκλότζ, *Ἡ Ἑλληνικὴ Πόλις*, Ἀθῆναι 1981, σελ. 40.
10. Κ. Παπαϊωάννου, *Ἡ Ἀποθῆωση τῆς Ἱστορίας*, «Θεωρία» 1992, σελ. 59.
11. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά* 3, 1280b.
12. Ὁμοίως.
13. Ἡρόδοτος, 3, 80, V, 37.
14. Ἡρόδοτος, V, 78.
15. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά* 6, 1317b.
16. Ὁμοίως.
17. Ἀνδοκίδης, *Περὶ τῶν μυστηρίων*, 87.
18. Πausanias, *Λακωνικά* X1, 10.
19. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά* 4, 1294b.
20. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά* 2, 1266a.
21. Ἀριστοτέλης, *Πολιτικά* 4, 1294a.
22. Ὁμοίως, 4, 1291b.
23. Χ. Θεοδωρίδης, *Εἰσαγωγή στὴ Φιλοσοφία*, Ἀθῆναι 1982, σελ. 28-29.

Διαμαντῆς Κούτουλας

Γλωσσικά

Τι ἄκρα τοῦ τάφου σιωπῇ βασιλεύει στοὺς στρατόπεδο τῶν Φοινικιστῶν! Μὰ οὔτε μιὰ ἀνακοίνωση γιὰ τὴν τιμὴ τῶν ὄπλων; Κύριοι, συνέλθετε, γιὰτὶ θὰ χάσετε τὸ ψωμί σας. Ἐντάξει, ὁ καθηγητὴς Γιώργος Χ. Χουρμουζιάδης ἦταν κατηγορηματικός: Τὸ κείμενο τοῦ Διοσηλίου εἶναι τοῦ 5.260 π.Χ. Δυὸ χιλιάδες χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ ἀρχαιότερο γραπτὸ τῆς Ἀνατολῆς. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι αἰτία νὰ χάνετε τὴν μαχητικότητά σας. Εἶναι καὶ ἡ γελοιοποίηση μέσα στοὺς κινδύνους τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἐσεῖς, ὁλόκληροι ἐπιστήμονες ἀνατολικῶν πανεπιστημίων καὶ μὲ τοὺς προβολεῖς τῆς δημοσιότητας συνεχῶς στραμμένους ἐπάνω σας, καὶ νὰ ἀδρανεῖτε σιωπηλοί, σὰν νὰ κάνετε γιόγκα; Ἀπαράδεκτο καὶ ταπεινωτικό. Παλαιότεροι συνάδελφοί σας μᾶς εἶχαν πείσει, ὅτι τὸ φῶς πηγαίνει ἐξ Ἀνατολῶν καὶ ὅτι οἱ χρήστες τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Α ἦταν λογιστὲς ἢ στατιστικολόγοι, εἶχαν, βρὲ ἀδελφέ, μανία μὲ τοὺς λογαριασμούς. Οὔτε προσηύχοντο οὔτε ἀλληλογραφοῦσαν οὔτε ἀρχεῖα κρατοῦσαν. Ἀπλᾶ τοὺς εἶχαν γίνει οἱ λογαριασμοὶ ἔμμονη ἰδέα.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ δοῦμε. Ὁ Γιαχβὲ εἶναι μεγάλος. Ποιὸς θὰ κάτση τώρα νὰ διορθώσῃ τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια... Ἄσε ποὺ τὸ κόστος τῆς ἐπανασυνγραφῆς τους εἶναι ἀπαγορευτικό. Ὅχι! Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδαρύνουμε τὴν δυστυχημένη καὶ καταχρεωμένη πατρίδα μ' ἓνα ἐπιπλέον ἔξοδο. Καὶ γιὰτὶ νὰ καλλιεργῶμε στὴν τρυφερὴ παιδικὴ ψυχὴ σωθινιστικὲς τάσεις; Καὶ ποὺ ξέρεις; σ' ἐκαμμιά τετρακοσάρια χρόνια μπορεῖ νὰ βρεθῇ κάποιο παλαιότερο κείμενο στὴν Μεσοποταμία, στὴν Ἀφρικὴ ἢ στὴν Ἀλάσκα καὶ νὰ ἀνατραποῦν τὰ ἐπιστημονικὰ δεδομένα. Καὶ τότε τζάμπα ὁ κόπος καὶ τὰ ἔξοδα. Naί! Naί, τὰ διδλῖα πρέπει νὰ μείνουν ὡς ἔχουν.

Γιὰτὶ κινδυνεύουμε διαφορετικὰ νὰ καταντήσουμε σὰν τοὺς φασίστες τοὺς Γάλλους. Ἄκου θράσος, νὰ θέλουν νὰ ἀπαγορεύσουν τὶς Ἀγγλικὲς λέξεις ἀπὸ τὶς ἐπίσημες διαλέξεις, τὶς συζητήσεις στὴν Βουλὴ, κι ἂν μποροῦν, νὰ κατεδάσουν καὶ τὶς ξενόγλωσσες ταμπέλλες! Καλέ, αὐτοὶ κατάντησαν χειρότεροι ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, οἱ ὁποῖοι στὴν τηλεόρασή τους μεταγλωττίζουν στὰ Γερμανικὰ ἀκόμη καὶ τὶς «τσόντες». Αὐτὸ κι ἂν εἶναι φασισμός.

Ἐμεῖς ὅμως δημοκράταροι! Σοῦ διάζουν τὴν γλῶσσα διάφοροι πνευματικοὶ σκερβελέδες καὶ δὲν τρέχει τίποτε, δικέ μου. Γέμισε ἡ Ἀθῆνα καὶ τὰ χωριὰ ξενόγλωσσες ἐπιγραφές, naί, ἀλλὰ εἶναι γιὰ τὸν τουρισμό. Πῶς θ' ἄρχεται ἐδῶ ὁ κάθε λιγούρης μὲ λίγα δολλάρια, νὰ δλέπη τ' ἀξιοθέατα; Νὰ αἰσθάνεται σὰν στοὺς σπῖτι του; Ἐδῶ σκέπτονται νὰ μᾶς ἀλλάξουν τὸ ἀλφάβητο, καὶ μεῖς τὸ συζητᾶμε ἀκαδημαϊκὰ. Κατὰ πῶς πᾶνε, σ' ἐλίγο καιρὸ τὰ Ἑλληνικὰ θὰ διδάσκονται στὰ ἰνστιτοῦτα σὰν ξένη γλῶσσα. Naί, ἀλλὰ ἀπὸ ἀντισωθινισμό καὶ δημοκρατικὲς διαδικασίες θὰ σκίζουμε.

Καὶ κάτι γιὰ τὸν ὑπουργὸ παιδείας. Κύριε Φατούρο, ὀρθῶς ἀποφασίσατε νὰ γλυτώσετε πέντε ἑκατομμύρια ἐτησίως κλείνοντας τὴν ἔδρα τῶν Νεοελληνικῶν Σπουδῶν στοὺς Λονδῖνο. Σᾶς εὐγνωμονοῦμε, γιὰτὶ ἔτσι σώσατε τὴν οἰκονομία μας. Ἐδῶ οἱ κυβερνητικοὶ παράγοντές μας ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ κρίση, δὲν διαθέτουν οὔτε τρεῖς «μερσεντές» ὁ καθένας, στὰ σκυλάδικα οἱ Ἕλληνες δὲν ξοδεύουν οὔτε ἓνα δισεκατομμύριο τὴν βραδυὰ, οἱ βουλευτές μας κυριολεκτικὰ πένονται, τὰ ἑπτὰ τρισεκατομμύρια τοῦ προϋπολογισμοῦ δὲν φτάνουν οὔτε γιὰ πιπέρι στὴν γενικὴ μᾶσα τοῦ δημόσιου τομέα – καὶ τώρα θ' ἀφήνατε νὰ διασπαθίζωνται πέντε ὁλόκληρα ἑκατομμύρια ἐτησίως, γιὰ νὰ διδάσκεται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα στὰ πανεπιστήμια τοῦ Λονδίνου; Ἀριστα κάνετε καὶ τὰ κόψατε. Ὁ Ἑλληνισμὸς ὑποκλίνεται μπροστὰ στὴν μεγαλοφυΐα σας.

Γιώργος Πετρόπουλος

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ

Οί πυραμίδες τών Ἑλλήνων

(στήν Ἑλλάδα, τήν Αἴγυπτο, τήν Ἀμερική)

α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάθε φορά πού ὁ σημερινός ἄνθρωπος (καί ὁ Ἕλλην, καί μάλιστα αὐτός πολὺ πρόθυμα καί ἀδίαστα) ἀκούει κάποια ἀναφορά σχετιζομένη ἐπὶ παραδείγματι μέ τήν προέλευση τῆς γραφῆς, ἀντὶ τὸ μυαλό του νά πάη στίς Ἑλληνικές Γραμμικές Γραφές Α καί Β, στό νοῦ του ἔρχονται οἱ Φοίνικες, ἔστω καί ἂν δέν γνωρίζη τίποτε ἄλλο γι' αὐτούς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει μέ τοὺς ἀριθμούς: χωρὶς ἄλλη σκέψη τοὺς ὀνομάζει «ἀραδικούς», ἔστω καί ἂν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀραβες δεβαιώνουν, ὅτι ποτέ δέν τοὺς ἀνεκάλυψε καί ποτέ δέν τοὺς χρησιμοποίησαν. Ἡ φράση «θεωρία τῆς σχετικότητος» ἔχει σάν προέκταση τήν γενική κτητική «τοῦ Ἀϊνστάιν». Φυσικὸ εἶναι αὐτό, ἀφοῦ σέ κανένα διδλίο, σύγγραμμα ἢ ἐγκυκλοπαίδεια δέν ἀναφέρεται, ὅτι ἡ πρώτη διατύπωση τῆς ἐν λόγω θεωρίας ἐγίνε ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μέ τέσσερις μόνον λέξεις (*Χρόνος μέτρον ἀνεῦ ὑποστάσεως*) οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου μαθηματικοῦ Καραθοδωρῆ, τοῦ διδάξαντος τήν θεωρία τῆς σχετικότητος στὸν Ἀϊνστάιν. Τὸ «ἐπιθυμητό» ἀντανакλαστικό ἐμφανίζεται καί σέ κάθε ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος βλέπει τὸ πυραμίδικό σχῆμα ἢ ἀκούει τήν λέξι «*πυραμίδες*»: τὰ συσχετίζει δηλαδὴ ἀμέσως μέ τήν Αἴγυπτο. Ἀν ὅμως στήν Αἴγυπτο ὑπάρχουν περὶ τις 30 πυραμίδες, ὑπάρχουν ταυτόχρονα ἀρκετὲς ἑκατοντάδες ἀνά τὸν κόσμον, διάσπαρτες ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴ ἥπειρο, μέχρι καί τὴν Ἑλλάδα. Πολλοὶ θὰ ὑποθέσουν, ὅτι ἐδῶ ὑπερβάλλομε. Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε μαζί στὴ συνέχεια. Δέν παύει ὅμως ἡ ἐξ-ουσία ν' ἀποσιωπᾷ ἐπιμελῶς τὸ ποιοὶ εἶναι οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς Αἰγυπτιακῆς Μεγάλης Πυραμίδος, γιὰτὶ σχεδιάστηκε σὲ αὐτὲς τις διαστάσεις, ὡς τί ἐχρησίμευε καί γιὰτὶ κατασκευάστηκε ἐκεῖ, στίς συγκεκριμένες συντεταγμένες.

Ἀς ἀρχίσουμε τὴν ἐρευνά μας χρησιμοποιοῦντας ὅσα περισσότερα στοιχεῖα εἶναι δυνατὸν καί ἔχοντας ὡς ὁδηγὸ τὸ καθαρὸ Ἑλληνικὸ ἐρευνητικὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖο δέν δέχεται τοὺς δογματισμούς.

Μία ἐπίσκεψη στήν πυραμίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ

Ἀγαπητό μου περιοδικό,

Τὸ τεῦχος σου τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1993 μέ τὴν χαλκογραφία τοῦ ἔτους 1833 τῆς πυραμίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀργολίδος καί μία ὁμιλία ἀπὸ τὸν τηλεοπτικὸ σταθμὸ «Τελεσίτυ» τοῦ κ. Κ. Πλεῦρη ἀπὸ τὴν τακτικὴν του ἐκπομπή «Ἱστορικὲς Μνήμες» μέ παρώτρυναν νά ἐρευνήσω τὸ θέμα καί ἐγὼ περισσότερο, μὴ καί διαπίστωνά ἐλλείψει πληροφοριῶν καί φωτογραφιῶν. Συνζητώντας το μέ φίλους, ἀποφασίσαμε καί ξεκινήσαμε, γιὰ νά φωτογραφίσουμε καί νά μετρήσουμε τίς διαστάσεις τῆς πυραμίδος.

10ῦ Ἰουλίου 1993: Τὸ Ναύπλιο μέ τὸ μαγικὸν τοῦ τοπίου μᾶς ὑποδέχεται, μὰ οἱ κάτοικοί του ὄλων τῶν ἡλικιῶν δέν γνωρίζουν τίποτα περὶ πυραμίδος. Ἀπογῆτευσίς! Ὅμως κάποιον οἱ σημειώσεις πού εἶχαμε καί κάτι πού μᾶς εἶπε κάποιος ὅτι ἤξερε περὶ ἀρχαιοτήτων (καί ὄχι περὶ πυραμίδος) μᾶς δείχνουν τὸν δρόμον. Παίρνουμε τὸν παραλιακὸν πρὸς Νότον πρὸς Νέα Κίο. Τὸ μάτι μᾶς συνεχῶς ἐρευνᾷ ἐπιγραφές, μῆπως καί κάτι μᾶς βοηθήσει. Μία ἐπιγραφή «ΣΚΑΦΙΔΑΚΙ 3 χιλ.» καί μία ἄλλη πού δείχνει πρὸς «ΚΕΦΑΛΑΡΙ» μᾶς εἰδοποιοῦν νά στρίψουμε δεξιὰ πρὸς Δυσμᾶς στήν ἐνδοχώρα καί ν' ἀφήσουμε πλέον τὸν παραλιακὸν δρόμον.

Ὅμως τὸ χωριὸ Ἑλληνικό, ὅπου εὐρίσκεται ἡ πυραμίδα, εἶναι δίπλα ἀκριβῶς στὸ Κεφαλάρι, πού ὅλοι οἱ χάρτες τὸ ἔχουν, ἐνῶ δέν ἔχουν τὸ Ἑλληνικό, πού εἶναι πολὺ μικρὸ καί ἀπέχει 20,7 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Ναύπλιο. Ἀλλωστε, ἀφ' ὅτου στρίψαμε δεξιὰ, σ' ὅλη τὴν διαδρομὴ 4 ἐπιγραφές κατὰ ἀραιὰ διαστήματα στὰ ἑλληνικά καί στὰ ἀγγλικά μᾶς κατευθύνουν.

6. ΟΙ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στὸν Ἑλλαδικὸν χώρον κατὰ τὴν καταστροφή τῆς Αἰγυπτίας οἱ περισσότερες πυραμίδες ἐξαφανίστηκαν ἢ κατεστράφησαν μερικῶς μαζί με τὸν ὑφιστάμενον πολιτισμό. Οἱ ἐναπομείναντες, ὅσες ἔχουν καταγραφῆ, εἶναι περὶ τὶς 26, διάσπαρτες ἀπὸ τὴν Θήβα μέχρι τὴν Κρήτη, κατεστραμμένες μερικῶς, εἴτε ἀπὸ τὸν πανδαμάτορα χρόνο εἴτε ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες ἐνέργειες καὶ τὴν ἐγκληματικὴ ἀδιαφορία τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται νὰ ἐπιζητᾷ τὴν διατήρησίν τους στὴν ἀφάνεια (πρβλ. τὴν ἐγκατάλειψη στὴν τύχη τους τῶν πυραμίδων στὸ Νεοχώρι Φθιώτιδος, πού εἶναι Πελασγικὴ καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ ὀρισμένους στὸ 11.000 π.Χ., στὸν Ἅγιο Ἀνδρέα Παρνασσοῦ, στὸ Βαθὺ Βοιωτίας κ.ά.). Οἱ πυραμίδες τῆς περιοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ (βλέπε σχετικὲς φωτογραφίες) καθὼς καὶ τοῦ Λιγυριοῦ εἶναι τόσο παλαιές, ὥστε ἀκόμα καὶ στὰ χρόνια τοῦ Πανσάνια εἶχε ξεχαστῇ ὅχι μόνον ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία κτίστηκαν ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσιν τους. Ὁ ἴδιος ὁ Πανσάνιος ὑποθέτει, ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ χρησιμεύουν εἴτε ὡς κενοτάφια εἴτε ὡς στρατιωτικὰ φυλάκια. Εὐνόητον εἶναι, ὅτι οὔτε ἡ μία ἀλλὰ οὔτε καὶ ἡ ἄλλη ὑπόθεση ἀνταποκρίνονται στὴν πραγματικότητα, διότι κανένα κενοτάφιο δὲν κτίζεται διόροφο (οἱ ὑποδοχὲς τῶν ξυλίνων δοκῶν τοῦ πατώματος τοῦ ὀρόφου σώζονται ἀκόμα στὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα). Σὲ κανένα ἐπίσης κενοτάφιο οἱ πόρτες δὲν κλείνουν ἀπὸ μέσα. Ὁμοίως δὲν στέκει καὶ ἡ ἐκδοχὴ τοῦ στρατιωτικοῦ ἢ φυλακίου ὀπτικῶν σημάτων, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουν τὰ κατάλληλα ἀνοίγματα, δηλαδὴ «πολεμίστρες», ἡ δὲ προσφερομένη ὁρατότητα, εἰδικὰ γιὰ τὴν πυραμίδα στὸ Λιγυριό, κάθε ἄλλο παρὰ γιὰ φυλάκιο ἐξυπηρετεῖ.

Ἡ μεγαλύτερη γνωστὴ πυραμίδα, μὰ καὶ ἡ ἀρχαιότερη παγκοσμίως, βρίσκεται στὴν κορυφὴ τοῦ Ταῦγέτου, ὁρατὴ γιὰ ὅποιον βλέπει καὶ δὲν περιφέρει ἀπλῶς τὸ βλέμμα του, πᾶν ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν *Λα-κωνία* (στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ «*λᾶς*» σημαίνει λίθος, συνεπῶς ἡ ὀνομασία καὶ μόνον τῆς περιοχῆς «*Λίθος Κωνικός*» θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς κἀνὴ νὰ ὑψώσουμε τὰ βλέμματά μας πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ νὰ παρατηρήσουμε τὴν κανονικὴ αὐτὴ τετράπλευρον πυραμίδα). Τὴν ἐντοπίσαμε ἐδῶ καὶ δύο χρόνια, τὴν ἐπισκεφθῆκαμε, τὴν φωτογραφήσαμε καὶ σήμερα γιὰ πρώτη φορὰ ἀνακοινώσαμε τὴν ὑπαρξὴ της.

Ἀδιάψευστη ἀπόδειξη, ὅτι ὁ χώρος αὐτὸς ἦταν στὰ ἀρχαῖα χρόνια τόπος ἱερός, ἀποτελεῖ τὸ παρεκλήσιο τοῦ «*Ἀη Λιά*», τὸ ὁποῖο ἔχει κτισθῇ ἀκριβῶς στὴν κορυφὴ τῆς γιγαντιαίας πυραμίδος (οἱ χριστιανοὶ ἐπέλεξαν πάντα ἱερούς χώρους τῶν «*εἰδωλολατρῶν*», γιὰ ν' ἀνοικοδομήσουν τοὺς ναοὺς των, καὶ τὰ ἐξωκκλήσια τοῦ Ἁ-Λιά πάνω σὲ πλείστες βουνοκορφές τῆς Ἑλλάδος δείχνουν, ὅτι σ' αὐτοὺς τοὺς «*ὑψηλοὺς τόπους*» ὑπῆρχαν ἀρχαι-

νον σωστά καὶ ἀκόμη γράφουν καὶ τὰ χιλιόμετρα πὺν ἀπέχουμε ἀπὸ τὴν πυραμίδα. Πλησιάζοντας στὰ τελευταῖα μέτρα τοῦ προσορισμοῦ μας ἀτενίζουμε ἐπάνω σ' ἓνα λοφίσκο νὰ μᾶς ἀναμένει τὸ 6.000 ἐτῶν δημιουργημα τῶν προγόνων μας. Ἡ κληρονομία πὺν τόσο περιφρονοῦν οἱ ἀρμόδιοι καὶ δὲν ἐπεδίωξαν ποτὲ τοὺς μίαν ἔστω ἀμυδρὰ καὶ πενιχρὰ ἐνημέρωσή μας.

Αὐτὴ ἡ πυραμίδα λοιπὸν τοῦ χωριοῦ Ἑλληνικὸν ἔχει μῆκος σὲ κάθε πλευρὰ της περίπου 15μ. Ἡ Ἀνατολικὴ πλευρὰ της ἀπὸ τὴν μεριὰ τῆς θάλασσας, ὅπου εὐρίσκεται καὶ ἡ εἴσοδος σὲ σχῆμα τριγωνικῆς ἀψίδος, ὅπως τοῦ τάφου τοῦ Ἀγαμέμνονος στὶς Μυκῆνες, παρουσιάζει ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ ἀκμὴ ἕως τὴν θύρα μῆκος 1,92μ. σὺν 1,10μ. τοῦ πλάτους τῆς ἐξωτερικῆς θύρας σὺν 10,85μ. τοῦ ὑπολοίπου μῆκους: συνολικὸ μῆκος πλευρᾶς 14,87μ. Τὸ ὕψος τῆς θύρας εἶναι 2,70μ. περίπου.

Προχωροῦμε στὴν εἴσοδο, πὺν ὁδηγεῖ στὸν ἐσωτερικὸ τετράγωνο χώρο. Τὸ πλάτος τῆς δευτέρας αὐτῆς εἰσόδου εἶναι 0,87μ. καὶ τὸ ἐσωτερικὸ πλάτος τῶν παραστάδων τῆς θύρας εἶναι 1,10μ. Ὅλοι οἱ ὀγκόλιθοι εἶναι πολυγωνικοί, ἐπεξεργασμένοι ἐκεῖ πὺν πρέπει καὶ χρειάζεται καὶ τοποθετημένοι με προσοχὴ καὶ ἐπιμέλεια, ὥστε νὰ ἰσορροποῦν. Ὁ δόρειος τοίχος ἐσωτερικῶς ἔχει μῆκος 3,10μ. Οἱ ὀγκόλιθοι παρουσιάζουν 3 σωζόμενες τετράγωνες φωλεές-εσοχῆς (ἐνα σκάψιμο δηλαδὴ τοῦ ὀγκόλιθου ἐπιμελῶς), πὺν θὰ ἐδέχοντο τετράγωνους δοκοὺς, πολὺ πιθανὸν γιὰ νὰ κάνουν τὴν πυραμίδα διόροφο. Ἀπὸ τὴν ἀπόστασι τῆς κάθε τετραγώνου ἢ μάλλον κυδίκης ὁπῆς ἐντὸς τοῦ ὀγκόλιθου ὑπολογίζω, ὅτι θὰ πρέ-

Ἡ λαξευτὴ γιγαντιαία πυραμίδα στὴν κορυφὴ τοῦ Ταϊνέτον. Ἡ φωτογραφία ἐλήφθη ἀπὸ τὸν Πάργωνα. Τέλεια
κανονικότητα σχήματος. Διακρίνεται ἐνκρινῶς ἡ λάξευση τῆς δάσεως, πὺν τὴν διαχωρίζει ἀπὸ τὸν ὑποκειμένο φυσικὸ
ὄρενὸ ὄγκο. (Φωτογραφία ΠΑΝΟΥ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ).

οελληνικοί βωμοί).

Ἡ πυραμίδα εἶναι ὁρατὴ ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Σπάρτης, πρὸς τὰ δυτικά της. Οἱ ἀρχικὲς διαστάσεις τῆς Πυραμίδος τοῦ Ταυγέτου εἶναι ἀγνωστες, ἡ φθορὰ ἀπὸ τὶς δεκάδες ἢ εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια ἀπὸ τὴ λήξυσή της εἶναι τεράστια. Ὅμως ὅτι πρόκειται περὶ τεχνιτοῦ-λαξευτοῦ ἔργου καὶ ὄχι φυσικοῦ σχήματος ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη κανονικότητα τῆς πυραμίδος καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν τεχνητὴ ὀριζοντίωση τῆς βάσεώς της (βλέπε φωτογραφίες).

Σύμφωνα μὲ διασωθέντα κείμενα οἱ πρόγονοί μας πράγματι ἐπέλεξαν τὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα θὰ ἀνῆγειραν κτίσμα ἢ ἱερὸ ἢ καὶ ὁλόκληρη πόλιν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὰ *Πολιτικά* (VII 1331a) ἀναφέρει: «*Τὰς δὲ τοῖς θεοῖς ἀποδιδόμενας οἰκήσεις ἀρμόττει τόπον ἐπιτήδειόν τε ἔχειν καὶ τὸν αὐτόν, ὅσα μὴ ὁ νόμος ἀφορίξῃ χωρὶς ἢ τοιμαντεῖον ἄλλο πυθόχρηστον*». Συνεπῶς σ' αὐτὸ τὸ ἀπόσπασμα καθορίζεται, ὅτι οἱ θεοὶ τῶν ἱερῶν ἔπρεπε – ἐπὶ ἀνακατασκευῆς – νὰ εἶναι οἱ ἴδιες ἢ νέες, τὶς ὁποῖες θὰ καθόριζε ὁ νόμος ἢ πυθόχρηστο Μαντεῖο. Ὁ Πausanias (*Ἀττικά* 31,1) γράφει: «*Οἱ δὲ μικροὶ δήμοι τῆς Ἀττικῆς, ὡς ἔτυχεν ἕκαστος οἰκισθεῖς*». (Ἀπὸ τότε ὁ Ἕλληνας ἔκτιζε «ἐκτὸς σχεδίου»). Ὁ Στράβων (B' E-III-4): «*Ὅσοι τόπων ιδιότηας ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτονται καὶ τῶν οὐρανίων καὶ γεωμετρίας σχήματα καὶ μεγέθη καὶ ἀποστήματα...*» [Ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὶς θέσεις τῶν διαφόρων τόπων λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰ οὐράνια καὶ γεωμετρικὰ σχέδια καὶ μεγέθη καὶ ἀποστάσεις...]. Συνεπῶς ἀδιαμφισβήτητα οἱ Ἕλληνες χρησιμοποιοῦσαν τὴν ἀστρονομία, τὴν γεωμετρίαν, τὴν γεωδεσίαν (μετροῦσαν ἀποστάσεις μεταξὺ περιοχῶν πού ἔχωρίζοντο ἀπὸ βουνὰ ἢ ὑδάτινες ἐπιφάνειες), τὰ μαθηματικὰ κ.λπ. Ἡ δημιουργία καὶ μόνον τῶν προαναφερθέντων, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ὑπολοίπων ἐπιστημονικῶν ὄρων, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦνται παγκοσμίως σήμερα, διότι δὲν ὑφίστανται στὶς ὑπόλοιπες γλώσσες, ἀποδεικνύει ποιοὶ ἀνεκάλυψαν καὶ ποιοὶ ἐφήρμοσαν πρῶτοι αὐτοὺς τοὺς ὅρους.

Ἡ Μεγάλῃ Πυραμίδι τῆς Αἰγύπτου συνδέεται μὲ συγκεκριμένους γεωμετρικὰς σχέσεις – γεωδετικά – μὲ τὸν Ἑλλαδικὸν ὥρο. Οἱ σχέσεις αὐτὲς νοοῦνται ὑπὸ μορφήν ἰσοπλευρῶν τριγώνων, στὰ ὁποῖα ἡ μία κορυφή κατέχεται ἀπὸ τὴν πυραμίδα, οἱ δὲ ἄλλες δύο ἀπὸ Ἑλληνικὰς πόλεις ἢ ἱερὰ. Ἰδιαίτερες σχέσεις τῆς ὑφίσταται, ἀλλὰ μὲ ἰσοσκελὲς τρίγωνον (π.χ. Ἀθῆναι-Πυραμίδι-Σπάρτη), ἐπιπλέον σχέσεις γωνιῶν κανονικῶν ἑξαγώνων ἢ ἑπταγώνων κ.λπ. Ἀκόμα ὁ λόγος τοῦ ὕψους της, ἐκπεφρασμένος σὲ Ἑλληνικὰ «στάδια», δηλαδὴ 800:1001, στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἐγράφετο «Α' Α': Ω» (πρῶτο καὶ τελευταῖο γράμμα τοῦ

πει νὰ ἦταν συνολικὰ εἰς τὸ σωζόμενο μέρος τοῦ τοίχου, διότι τὸ ὑπόλοιπο εἶναι κατεδαφισμένο, ἐπὶ (7) τὸν ἀριθμὸν ὁπές, μὲ μῆκος τῆς κάθε ἀκμῆς τοὺς 0,10μ. Ἡ ἀπόστασις τοῦ καθενὸς κυβικοῦ σχήματος ἀπὸ τὸ ἄλλο εἶναι 1,87μ.

Ὁ Ἀνατολικὸς τοῖχος, πού διατηρεῖται πιὸ ψηλὸς ἀπὸ ὅλους, ἔχει ὕψος ἀπὸ τὸ ἔδαφος καὶ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τῆς πυραμίδος 3,92μ., ἐνῶ λόγω φθορᾶς οἱ ἄλλες πλευρὲς εἶναι σήμερα χαμηλότερες. Τὸ ὕψος τῆς πυραμίδος ὑπολογίζεται 15μ. Στὸν δυτικὸ ἐσωτερικὸ ὥρο ἀναπαύεται μία μυλόπετρα. Φαίνεται δέ, ὅπως λέγουν, ὅτι ὑπῆρχε καὶ κάποια στέρνα, ἐνῶ διάφορα ἀγγεῖα εἶχαν βρεθῇ παλαιότερα σὲ ἀνασκαφές. Στὴν πλαγίαν τοῦ λόφου ἴχνη ἀρχαίου τοίχου τετραγώνου, μὲ ὀγκώδεις λίθους κατασκευασμένον. Ἡ ἐπίσκεψίς μας πάντως πιὸ πολλὰ ἐρωτηματικὰ δημιουργεῖ παρὰ λύνει τὶς ἀπορίες μας καὶ δίνει τὶς ἀπαντήσεις πού θὰ μᾶς ἐνημέρωναν.

Ἀκόμη ὑπάρχουν γύρω-γύρω στὸ ἔδαφος λάμπες φωτισμοῦ γιὰ τὴ νύχτα, πού φωτίζουν μυσηριακὰ τὸ μνημεῖο. Ἡ περίφραξις εἶναι ἀπὸ συρματοπλέγμα καὶ μὲ τὴν θύραν μονίμως ἀνοικτὴ εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς ἱερόσυλου ἀρχαιοκαπήλου. Ἡ Χριστιανικὴ ἐκκλησία πιὸ κάτω, οἱ λίθοι τῆς πυραμίδος πού ἀπουσιάζουν μᾶς κάνουν νὰ νοιώθουμε τὶς σκέψεις μας νὰ ἀνατρέχουν περιέργως σ' αὐτοὺς πού ὄρισαν νὰ φυλάττουν Θεομοτύλες τῆς παραδόσεώς μας καὶ τῆς μοναδικῆς ἱστορίας μας στὸν Μεσογειακὸ καὶ Εὐρωπαϊκὸ μας ὥρο τουλάχιστον, γιὰ νὰ μὴν πῶ καὶ παγκοσμίως.

Μετὰ τιμῆς

Σπύρος Βαλλιανῆτος
Πανασιῶν 12, 116 35 ΑΘΗΝΑΙ

Φωτογραφία τῆς πυραμίδος τοῦ Ταῦγέτου ληφθεῖσα κατὰ τὸ ἡλιοδασίλεμα τῆς 21ης Ἰουλίου 1993. Ἡ κατατομή τῆς κορυφῆς καὶ τῶν πλευρῶν δὲν ἀφῆνει καμμία ἀμφιβολία γιὰ τὸ γεγονός ὅτι πρόκειται περὶ τεχνητοῦ ἔργου, κανονικώτατου γεωμετρικοῦ, κατασκευασθέντος ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους Ἕλληνες. (Φωτογραφία τοῦ κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, κατοίκου Σπάρτης).

ἀλφαβήτου) (βλ. Θεοφ. Μανιά, «Ἀγνωστα Μεγαλουργήματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων», Ἀθήναι χ.χ.).

Τὸ σχῆμα τῆς πυραμίδος ὑλοποιεῖ ἓνα προσδιορισμὸ τοῦ σχήματος τοῦ Σύμπαντος κατὰ τοὺς Ὀρφικοὺς («Σύμπαν ὁμόσος ἐστί»), ὅπου τὸ μισὸ τοῦ σχήματος τὸ παρατηροῦμε σάν ὑπέργεια κατασκευή, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο (σάν νοητὴ κατασκευὴ) περικλείεται ἀπὸ τὴ γῆ. Σύμφωνα μετὰ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Μυστήρια ἡ ὕλη, ἐπειδὴ μορφοποιεῖται ἀπὸ τὸ πνεῦμα, θεωρεῖται ὅτι βρίσκεται σὲ ἄμορφη κατάσταση, μέχρις ὅτου στὸ μέλλον γίνῃ δυνατὴ ἡ τέλεια ἐναρμόνισή της μετὰ τὸ πνεῦμα. Ἡ λέξη «*πυραμῖς*» στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ σημαίνει: α) φωτισμὸς διαρκὲς καὶ ἀκατάπαυστος, β) πῦρ ἐπὶ κορυφῆς, γ) συγκεντρωμένο πῦρ καὶ δ) ἡλίου ἁμβῶν. Ἡ ἀντίστοιχη ἀρχαία αἰγυπτιακὴ λέξις ἦταν «*χούτι*» ἢ «*χουφού*», τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνδοξο φῶς.

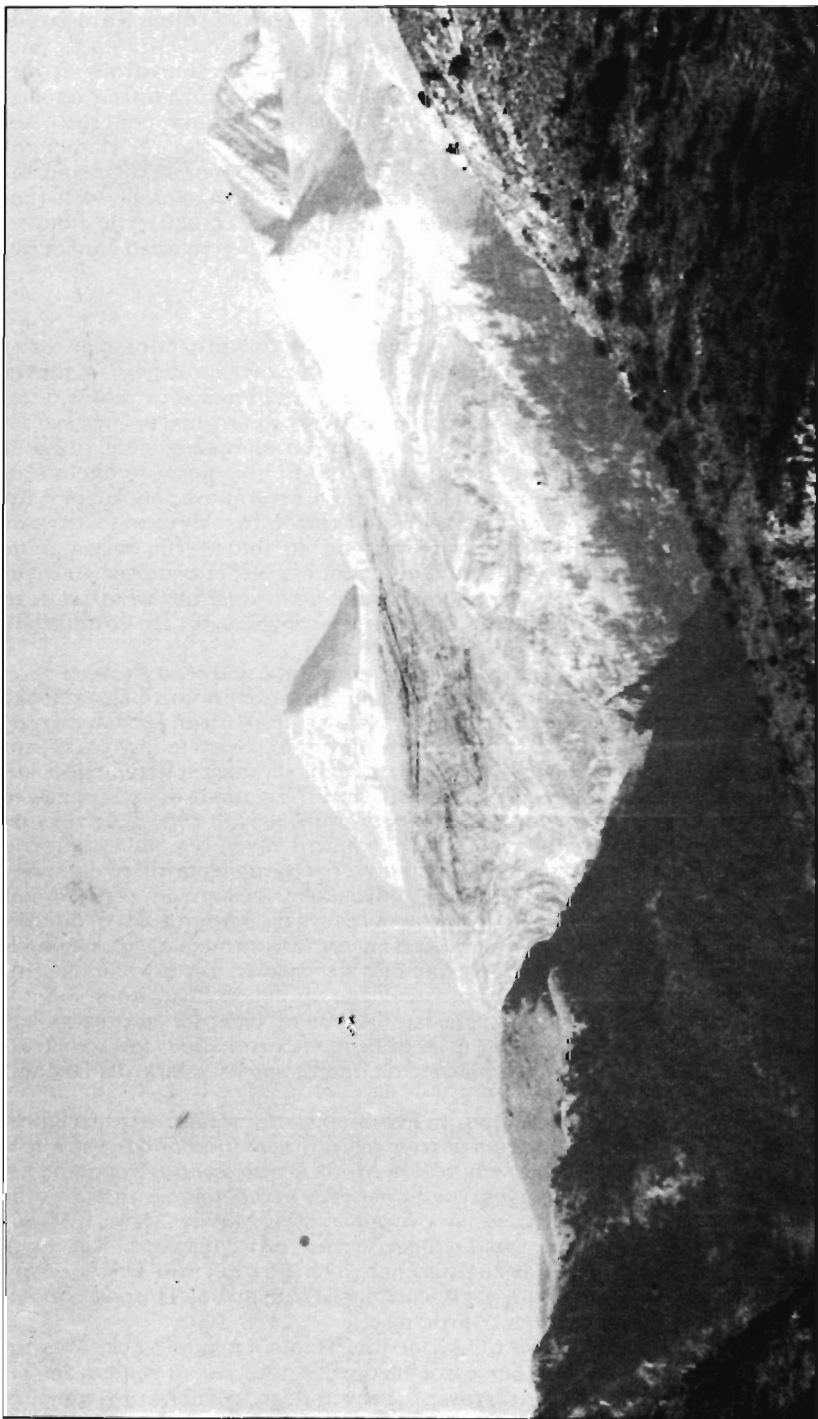
Ἐάν ἐξαιρέσουμε τὴν Πυραμίδα τοῦ Ταυτέτου καθὼς καὶ τὴν Μεγάλῃ Πυραμίδα τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὁποῖες κατασκευάστηκαν σὲ συγκεκριμένες διαστάσεις γιὰ συγκεκριμένους λόγους καὶ συγκρίνουμε τὶς ὑπόλοιπες Ἑλληνικὲς μετὰ τὶς Αἰγυπτιακὲς, θὰ παρατηρήσουμε τὰ ἑξῆς: Οἱ Αἰγυπτιακὲς διὰ τοῦ ὄγκου ἐπιζητοῦν νὰ ἐπιβάλουν τὸν φόβο μᾶλλον καὶ τὸ δέος (ἢ νοοτροπία αὐτὴ εἶναι ἴδιον μὴ καλλιεργημένων ἀνθρώπων). Μπροστὰ σὲ τέτοιους ὄγκους ὁ ἄνθρωπος νοιώθει ἐλάχιστος, ταπεινωμένος, δὲν μπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάταση. Τὸ ἀντίθετο συμβαίνει μετὰ τὶς Ἑλληνικὲς πυραμίδες, ὅπως τοῦ Ἑλληνικοῦ στὸ Ἄργος, μετὰ διαστάσεις περίπου 15X15 μέτρα, ποὺ διαθέτει στὴν μία πλευρὰ εἴσοδο μετὰ ἀψιδωτὸ τριγωνικοῦ σχήματος ὑπέρθυρο, διάδρομο καὶ ἐσωτερικὴ θύρα. Οἱ διαστάσεις καθὼς καὶ ἡ ὅλη κατασκευὴ ἀποδεικνύουν, ὅτι καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ἐφαρμόστηκε ἡ κλασσικὴ Ἑλληνικὴ νοοτροπία, δηλαδὴ συμμετεῖχαν τὸ κάλλος, ἡ ἁρμονία, οἱ ἀνθρώπινες διαστάσεις, οἱ ὁποῖες προσφέρουν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάταση.

Ἡ ἴδια νοοτροπία ὑφίσταται καὶ στὶς ὑπόλοιπες κατασκευὲς τῶν Αἰγυπτίων. Τὸν ναὸ τοῦ Καρνάκ ἢ τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀσσουάν συγκρίνατέ τα μετὰ τὸν Παρθενῶνα ἢ μετὰ τὸν Ἑρμὴ τοῦ Πραξιτέλους, γιὰ νὰ κατανοήσετε τὸ σκεπτικὸ. Στὸν Παρθενῶνα οἱ «εὐθεῖες» δὲν εἶν' εὐθεῖες, ἡ κλίση τους ἀντιστοιχεῖ μετὰ τὴν καμπυλότητα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Στὸ ναὸ τοῦ Διὸς στὴ Νεμέα μετὰ τῶν διπλῶν μαρμαρίνων τοιχωμάτων ἔχει ἀφαιρεθῇ ἓνα πᾶχος 6 χιλιοστῶν ἀπὸ ἀμφότερες τὶς μαρμαρίνες πλάκες, ὥστε νὰ μεσολαβῇ ἓνα κενὸ 12 χιλιοστῶν. Οἱ ἔχοντες τὶς ἀντίστοιχες γνώσεις θ' ἀναγνωρίσουν ἀμέσως τὴν ἰδανικὴ θερμομόνωση-ἡχομόνωση. (Ἡ διαπίστωση αὕτη ἀνακοινώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ). Ἀναζητήστε παρόμοιες καταστάσεις ὅχι μόνον στὴν Αἴγυπτο ἀλλὰ παγκοσμίως. Δὲν θὰ τὶς βρῇτε πουθενά.

Σύμφωνα μετὰ τὴ γνώμη Ἑλλήνων ἐπιστημόνων καὶ ἀκαδημαϊκῶν, ἡ χρονολόγηση τῶν ἑλληνικῶν πυραμίδων ξεπερνᾷ κατὰ χίλια διακόσια χρόνια τὶς Αἰγυπτιακὲς. Τὰ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα ὅμως δείχνουν, ὅτι ἀκόμα καὶ αὕτη ἡ χρονολόγηση ἔχει ὑποστῇ τρομερὲς «περικοπές» (βλ. ἐφημερίδα «Ἐλεύθερος Τύπος» τῆς 2 Αὐγούστου 1992)*. Τὸ τριγωνικὸ σχῆμα τῶν πυραμίδων, σάν δομικὴ κατασκευὴ τουλάχιστον, εἶναι παντελῶς ἀνύπαρκτο ὅχι μόνον στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ καὶ γενικότερα στὶς Ἀφρικανοασιατικὲς χώρες. Ἀντίθετα τὸ συναντᾶμε παντοῦ στὸν Ἑλλαδικὸ χώρο. Κυττάξτε γύρω σας: σὲ ὅποιο ἀρχαιοελληνικὸ κτίσμα κι' ἂν πέση τὸ μάτι σας, θὰ δῇτε τὴν τριγωνικὴ ζωφόρο νὰ «προστατεύη» μέσα τῆς θεοὺς καὶ ἡμιθέους. Ἀπὸ τὴν Πύλη τῶν Λεόντων στὶς Μυκῆνες, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν ὑλοποίησιν μιᾶς ιδέας, μέχρι τὴν τετρακτὺν τοῦ Πυθαγόρα, μιὰ ἀπὸ τὶς ὑπέρτατες πνευματικὲς συλλήψεις, ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ σχῆμα αὐτὸ συνόδευε τὸν Ἕλληνα παντοῦ. Ἀς θυμηθοῦμε ἐδῶ τὸ σχέδιο τοῦ γράμματος «Π» (ἀρχικοῦ τῆς λέξεως *πυραμῖς*) στὴν μητέρα ὅλων τῶν γραφῶν, τὴν Ἑλληνικὴ Γραμμικὴ. Αὐτὸ εἶναι:

* Ὅμως δὲν μποροῦμε νὰ μὴν ἀναφέρουμε μετὰ τὴν εὐκαιρία αὕτη τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, μολονότι εἶχε ἀνακοινωθῇ ὅτι θὰ ἔκανε ἐντὸς τοῦ Μαρτίου ἐπίσημη ἐκδήλωση, γιὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν ὑπαρξὴ τῶν πανάρχαιων πυραμίδων τῆς Ἑλλάδος, μέχρι στιγμῆς δὲν ἐπραγματοποίησε τὴν ἐν λόγω ἀνακοίνωση γιὰ ἄγνωστους λόγους.

Ἡ ἄποψη τῆς γιγαντιαίας λαξευτῆς πυραμίδος τοῦ Ταϊνέτον ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Σπάρτης. Διακρίνεται καὶ ἔδω πεντακάθαρα καὶ ἡ τέλεια κανονικότητα τοῦ σχήματος καὶ ἡ τεγερτὴ τομὴ στὴν βάση της. (Φωτογραφία ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΠΕΞΗ).

Οἱ ἑλληνικὲς πυραμίδες εἶναι ἐκεῖ, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ. Κατασκευάσθηκαν πρὶν ἀπὸ πολλὰς χιλιετίες ἀπὸ κάποιους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι διέθεταν καὶ τὶς γνώσεις καὶ τὰ μέσα γιὰ τὴν δημιουργία τους. Ἄν σήμερα οἱ ἐπιστήμονες ἀδυνατοῦν νὰ συλλάβουν τὸν τρόπο κατασκευῆς τους καὶ τὰ μυστικά πού κρύβουν, αὐτὸ ἀπλῶς ἀποδεικνύει περὶ τῆς ἀνάγκης, ὅτι στὸ χρονικὸ διάστημα πού μεσολάβησε ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα ὁ πολιτισμὸς ὥπισθοδρομήσῃ. Οἱ αἰτίες εἶναι τρεῖς: 1) Φυσικὲς καταστροφές. 2) Ἡ προσπάθεια ἐξαφανίσεως τῆς γνώσεως ἀπὸ τοὺς ἀκαλλιέργητους βαρβάρους διὰ τῆς πυρπολήσεως βιβλιοθηκῶν, τῆς καταστροφῆς ἐπιγραφῶν, τῶν δολοφονιῶν φιλοσόφων κ.λπ. (μόνον μέσω τοῦ σκοταδισμοῦ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἐξουσίας). Τέλος 3) ἡ ἄρνησις μεταδόσεως τῆς γνώσεως ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, ὅταν αὐτὴ κινδυνεύῃ νὰ γίνῃ ὄπλο ὑποδουλώσεως καὶ καταπίεσεως στὰ χέρια ἀναξίων καὶ κακοβούλων ἀτόμων.

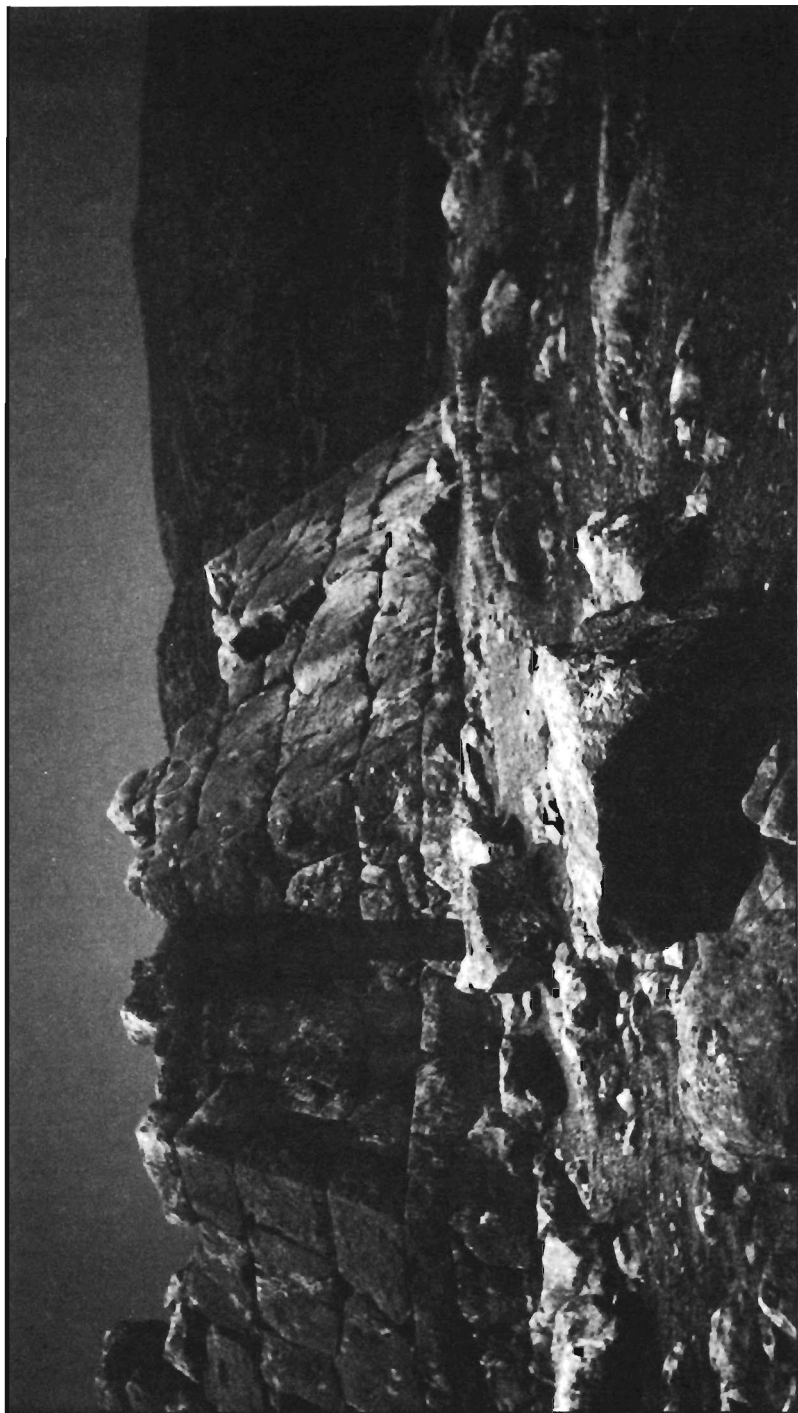
γ. ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Οἱ ἀρχαιολόγοι μᾶς πληροφοροῦν, πὼς οἱ Αἰγύπτιοι τοῦ ἀρχαίου βασιλείου κατεσκεύαζαν πέτρινα οἰκοδομήματα ἀκριβῶς ἴδια μὲ τοὺς ἀπογόνους τους, χίλια χρόνια ἀργότερα. Χίλια ὁλόκληρα χρόνια ἐργασίας δὲν προσέφεραν καὶ πολλὰ στὴν τελειοποίηση τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης. Ἐντελῶς ξαφνικὰ ἐμφανίζονται καὶ κατασκευάζουν ἓνα τέλειο οἰκοδόμημα, τὴν Μεγάλην Πυραμίδα. Τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἔκταση τῆς ἐργασίας, τὰ ὁποῖα ἀπαιτήθηκαν γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς, παραμένουν ἓνα ἀπὸ τὰ αἰνίγματα, τὰ ὁποῖα ἐξακολουθοῦν νὰ βασανίζουν τοὺς σύγχρονους ἐρευνητάς. Οἱ ἐπιστήμονες ὁμολογοῦν, ὅτι ἀγνοοῦν τελείως τὸ πὼς ἓνας λαὸς μὲ τὸ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο τῆς Αἰγύπτου κατάφερε νὰ κτίσῃ ἓνα τέτοιο οἰκοδόμημα. Γιὰ νὰ κατανοήσῃ κανεὶς γιὰ ποῖα μεγέθη συζητᾶμε, ἂς ἀναλογιστεῖ ἐπὶ παραδειγματι, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ὅποιοι δὲν διέθεταν σιδερένια ἐργαλεῖα παρὰ μόνον ὀρειχάλκινα, γιὰ νὰ λατομήσουν ἀπλῶς τὸ σύνολο τῶν ὀγκολίθων, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς πυραμίδος, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐργάζωνται ἐπὶ ἑπταμέρου δάσεως καὶ μὲ ρυθμὸ ἑκατὸ ὀγκολίθων τὴν ἡμέρα ἐπὶ 62 ἔτη.

Ἡ Πυραμίδα τοῦ Χέοπος βρίσκεται ἐπάνω σ' ἓναν παράλληλο κι ἀκόμα ἐπάνω σ' ἓναν μεσημβρινὸ μὲ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ὁ μὲν μεσημβρινός, ὁ ὁποῖος διέρχεται ἀπὸ τὴν πυραμίδα, καλύπτει ἀπὸ τὸν ἓνα πόλο μέχρι τὸν ἄλλο τὴ μεγαλύτερη ἔκταση στεριᾶς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, μεγαλύτερη ἀπ' ὅποιονδήποτε ἄλλο μεσημβρινό, ὁ δὲ παράλληλος κύκλος, ὁ ὁποῖος διέρχεται ἀπὸ τὸ σημεῖο στὸ ὁποῖο βρίσκεται ἡ πυραμίδα, καλύπτει τὴ μεγαλύτερη ἐπιφάνεια στεριᾶς ἀπ' ὅποιονδήποτε ἄλλο παράλληλο. Συνεπῶς τὸ σημεῖο ὅπου ἔχει κτισθῇ ἡ Μεγάλη Πυραμίδα βρίσκεται στὸ κέντρο τῆς μάζας τῆς στεριᾶς τῆς Γῆς, ταυτόχρονα δὲ τέμνει σὲ τέσσερα ἴσα τμήματα τὴν γῆνιν, καθὼς καὶ τὴν ὑδάτιν μᾶζα. Ἡ κατασκευὴ ἐνὸς τέτοιου ἔργου ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον τεράστια πρόοδο τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς γεωμετρίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀστρονομικῶν, γεωδαιτικῶν, τεχνικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων γνώσεων καὶ πληροφοριῶν. Σήμερα οἱ ἐρευνητὲς δέχονται, ὅτι οἱ διαστάσεις τῆς Μεγάλης Πυραμίδος, ἡ θέσις ἡ ὁποία ἐπελέγη γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς, ὁ προσανατολισμὸς τῆς κ.λπ. ἀντιπροσωπεύουν αὐτὲς ἀκριβῶς τὶς γνώσεις. Τὰ στοιχεῖα ὅμως τὰ ὁποῖα διαθέτουμε, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, κάθε ἄλλο παρὰ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ υποθέσουμε, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι κατεῖχαν τέτοιες γνώσεις. Ἀντίθετα, ὅπως θὰ διαπιστώσουμε στὴ συνέχεια, ὑπάρχουν ἀποδείξεις, ὅτι δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ καταλάβουν καὶ ἀκόμα λιγότερο νὰ ἐφαρμόσουν τὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις τὶς ὁποῖες κρύβει ἡ Μεγάλη Πυραμίδα.

Ὁ Διόδωρος Σικελιώτης θὰ μᾶς βοηθήσῃ, νὰ ἐντοπίσουμε τὸν πρῶτο κατασκευαστὴ πυραμίδος στὴν Αἴγυπτο (89.3, σ. 302): «Φασὶ δὲ τινες τῶν ἀρχαίων τινὰ βασιλέων τὸν προσαγορευόμενον Μηνῶν... ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν τάφον ἐαυτῷ κατασκευάσαι πυραμίδα τετράπλευρον ἐπιστήσαντα καὶ τὸν θανμαζόμενον λαβύρινθον οἰκοδομήσαι...» [Λέγονται δὲ μερικοὶ, ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς κάποιος ὀνομαζόμενος Μηνῶς (Μένες ἡ Μίνως ἐκ τῆς πρώτης «θνητῆς» βασιλικῆς δυναστείας τῆς Αἰγύπτου, καταγόμενος ἐκ Κρήτης)... ἐδῶ δὲ (παρὰ τὴν λίμνην Μοίριδα), ἀφοῦ κατεσκεύασε τὸν τάφο του, ἔκτισ' ἐπ' αὐτοῦ **πυραμίδα τετράπλευρον** καὶ οἰκοδόμησε καὶ τὸν θανμαζόμενον λαβύρινθο]. Πιστεύω, ὅτι καθε σχόλιο, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀνωτέρω κείμενο, περιττεύει.

Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἔκτισε πυραμίδα ἐπὶ τοῦ τάφου του. Ἡ ἴδια ἡ πυραμίδα δὲν ἦταν τάφος. Ὁμοίως καὶ ἡ Μεγάλη Πυραμίδα δὲν κατασκευάστηκε ποτὲ γιὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τάφος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι οἱ ἴδιοι οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς τὴν προορίζαν γιὰ ἄλλη χρῆσι, ἀφ'

Ἡ πυραμίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ (Κερχεῶν) Ἀργολίδος. Ἡ φωτογραφία ἐλήφθη ἀπὸ τὴν ἀνατολική πλευρά. Ὑψόμετρο 15μ. καὶ συνολικὸ ὕψος ἐπίσης 15μ. Οἱ ὀγκόλιθοι εἶναι πολυγωνικοί, ἐπεξεργασμένοι μὲ λεπτομέρειες καὶ τοποθετημένοι μὲ τέλεια ἰσορροπία. Στὴν ἐσωτερικὴν τοὺς πλευρὰ φέρουν 3 κυδίκες ἐσοχές, ποὺ προφανῶς ἦταν ὑποδοχὲς δοκῶν, ὅπου ἐστηρίζετο τὸ πάτωμα τοῦ 6' ὀρόφου. (Φωτογραφία ΙΩΑΝΝΗ ΤΣΑΜΑΛΗ).

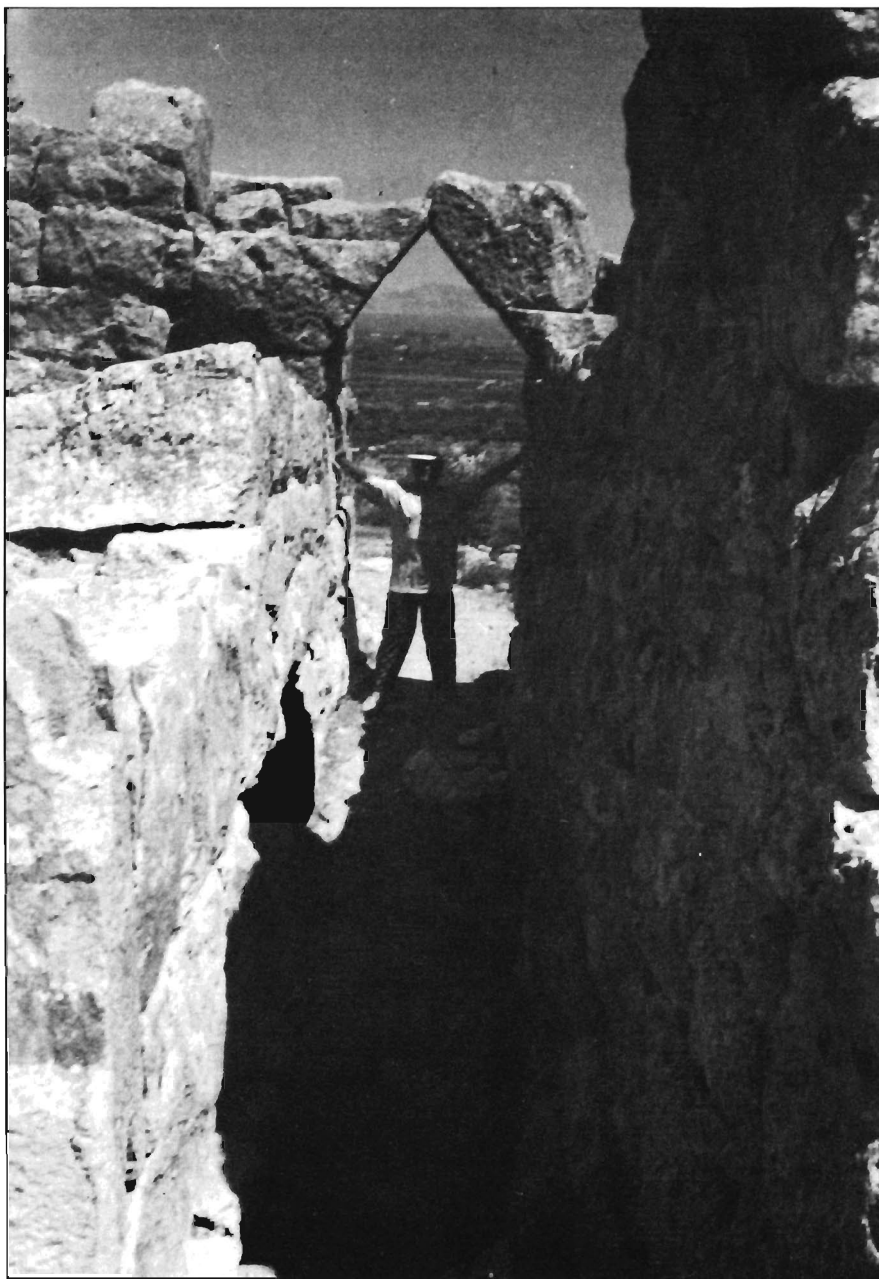
έτέρου δὲ διότι ἡ σαρκοφάγος ἐπὶ παραδείγματι στὸν ἐπονομαζόμενο «βασιλικὸ θάλαμο» δὲν διέθετε κάλυμμα. Εἶναι προφανῶς πέρα κάθε λογικῆς νὰ ὑποθέσωμε, ὅτι ἡ μούμια ἀφέθηκεν ἀσκεπὴς ἢ ὅτι τυμβωρύχοι ἔκλεψαν τὸ βαρὺ καὶ ἄχρηστο γι' αὐτοὺς κάλυμμα – ἔστω καὶ ἂν δὲν εὐρέθησαν ποτὲ ἰχνη παραδιάσεώς της. Ἡ ὁροφὴ τοῦ ἐν λόγῳ θαλάμου εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ παρὰ ξένα ἀρχιτεκτονικὰ κατασκευάσματα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑννέα χωριστὰς γρανιτένιες πλάκες. Ὅλες μαζί ζυγίζουν τετρακόσιους τόνους περίπου. Εἶναι τοποθετημένες κατὰ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ σχηματίζουν τέσσερα μικρὰ «δωμάτια», τὸ ἓνα πάνω ἀπὸ τ' ἄλλο, ἡ ὁροφὴ δὲ τοῦ τελευταίου εἶναι τριγωνικὴ. Οἱ μηχανικοὶ δεβαιώνουν, πῶς ἡ σκοπιμότητα αὐτῆς τῆς κατασκευῆς ἐγίνε, γιὰ νὰ ἀποτρέψῃ, εἴτε ἀπὸ τὸ βάρος εἴτε ἀπὸ σεισμούς, τὴν πώση τῆς βαρύτατης ὑπερκατασκευῆς μέσα στὴν αἴθουσα. Ὅμως, γιατί δὲν ἐφαρμόστηκε ἡ ἴδια νοοτροπία καὶ στὸν ἐπονομαζόμενο «θάλαμο τῆς βασιλίσσης», ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ βρίσκεται χαμηλότερα, δέχεται ἀκόμη μεγαλύτερο φορτίο; Γιὰ τοὺς τρεῖς γρανιτένιους ὀγκολίθους, οἱ ὁποῖοι φράζουν τὴν εἰσοδὸ τοῦ ἀνοδικοῦ διαδρόμου, σὲ μηχανικοὶ δεβαιώνουν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταφέρθηκαν ἀπὸ τὸν στενὸ καθοδικὸ διάδρομο, ἐφόσον οἱ διαστάσεις τοὺς δὲν ἐπιτρέπουν κάτι τέτοιο. Πράγματι τὸ πλάτος τῶν ὀγκολίθων (1,0479μ.) εἶναι ἀκριβῶς ἴδιο μὲ τὸ τοῦ «καθοδικοῦ» διαδρόμου, τῆς μοναδικῆς δηλαδὴ ὁδοῦ γιὰ τὴν τοποθέτησίν τοὺς καὶ τὴν σφράγιση τῆς προσβάσεως πρὸς τὸν ταφικὸ χώρο. Αὐτὸ ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ κατασκευαστὲς εἶχαν τοποθετήσει τὴν «σαρκοφάγο» καὶ εἶχαν φράξῃ τὸν διάδρομο πρὸς τὰ διαμερίσματα κατὰ τὴν φάση τῆς ἀνοικοδομήσεως. Εἶναι συνεπῶς τελειῶς παράλογο νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι πρῶτα πραγματοποιήθηκε ἡ ταφὴ καὶ ἐν συνεχείᾳ κτίστηκε ἡ πυραμίδα ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πάνω.

Οἱ ἀνωτέρω διαπιστώσεις ἀποτελοῦν τὴν πλέον ἀτράνταχτὴ ἀπόδειξη, ὅτι ἡ πυραμίδα δὲν ἐχρησίμευσε ποτὲ ὡς τάφος. Ἡ ἔλλειψη τῶν τυπικῶν ταφικῶν σχεδίων καὶ ἐπιγραφῶν ἀπλῶς ἐπικουρεῖ τὴν ἀνωτέρω διαπίστωση. Τέλος ὁ Ἡρόδοτος καθὼς καὶ ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρουν, πῶς ὁ Χέοψ ἐτάφη σὲ σκοτεινὸ τόπο. Δὲν διανοεῖται κανεὶς, ὅτι ἔστω καὶ ἓνας ἄνθρωπος θὰ ὄρεθῃ νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἡ ἐκφρασίς αὐτὴ ὑπονοεῖ τὴν Μεγάλῃ Πυραμίδα. Ἐὰν ὅμως ἡ Μεγάλῃ Πυραμίδα δὲν κατασκευάστηκε ποτὲ γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ταφικὸ μνημεῖο, τότε γιατί κατασκευάστηκε;

Ὅπως ἀναφέραμε, τὸ σημεῖο ὅπου ἔχει κτισθῇ ἡ Μεγάλῃ Πυραμίδα τέμνει σὲ τέσσερα ἴσα τμήματα τὴν ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἀρὰ πρόκειται: 1) περὶ γαιοδεκτικοῦ βάθρου (πρώτος μεσημβρινός, διαστάσεις τῆς πυραμίδος ὑποπολλαπλασίασι τῆς ἀποστάσεως τῶν δύο πόλων τῆς γῆς κ.λπ.), 2) περὶ σημείου ἀστρονομικῶν ἀναφορῶν (τῆς ἀκριβοῦς διαρκείας ἐνὸς ἡμερολογιακοῦ ἢ ἀστρικοῦ ἔτους, τῶν μέσων ἀποστάσεων μεταξὺ γῆς – ἡλίου καὶ γῆς – σελήνης κ.λπ.), 3) περὶ μνημείου ὑλοποιήσεων μαθηματικῶν ἀληθειῶν, ὅπως τοῦ ἀριθμοῦ «π» 3,14, τοῦ ἀριθμοῦ «φ» 1,618 (τῆς χρυσοῦς τομῆς). Αὐτὲς οἱ ἰδιότητες ἔχουν ἐντοπιστεῖ μέχρι στιγμῆς, δὲν εἶναι δυνατόν ὅμως ν' ἀποκλείσουμε τὴν πιθανότητα νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ἄγνωστες πρὸς τὸ παρόν. Μία ἀπὸ αὐτὲς θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἡ ἀφυδάτωσις χωρὶς ἀποσύνθεση, ἓνα ἀπὸ τὰ εὐκολώτερα πειράματα ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιήσῃ ἓνας ἐρασιτέχνης, ποὺ τὸ ἀποτέλεσμά του φαίνεται ἀμέσως. (Ζυγίστε ἓνα ψάρι ἢ ἓνα κομμάτι κρέας, τοποθετήστε το κάτω ἀπὸ ἓνα ὁμοίωμα πυραμίδος. Λίγες ἡμέρες μετὰ ὅ,τι ἔχετε τοποθετήσει ἐντὸς αὐτῆς θὰ ἔχῃ διατηρηθεῖ χωρὶς σημάδια ἀποσυνθέσεως, ἀλλὰ ἀφυδατωμένο μέχρι καὶ 66%).

Ἡ παρατήρησις πῶς ὁρισμένα γεωμετρικὰ σχήματα προκαλοῦν ἀσυνήθιστα φαινόμενα ἀνάγεται στὸν Πυθαγόρα. Ὁ Πάτ Φλάναγκαν ἀπὸ τὸ Γκλίντναιηλ τῆς Καλιφόρνιας δημοσίευσε ἓνα βιβλίον μὲ τίτλο «*Πυραμιδικὴ Ἑνέργεια*». Ἐχει μελετήσῃ τὰ ἐνεργειακὰ πεδία, τὰ ὁποῖα σχετίζονται μὲ τὸ σχῆμα τῆς πυραμίδος, ἐφθάσε δὲ σ' ἓνα ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον συμπέρασμα. Κατεσκεύασε ἓνα μαγνητικὸ κύλινδρο, ὁ ὁποῖος διπλασιάζει τὴν ἔντασιν τοῦ ἐνεργειακοῦ πεδίου μέσα στὴν πυραμίδα καὶ τὸν χρησιμοποιοῖ γιὰ νὰ καθαρῇ νερὸ. Οἱ δοκιμαεῖς ἀπέδειξαν, πῶς τὸ ἀκάθαρτο νερὸ καθαρίζεται, ὅταν περνᾷ μέσα ἀπὸ τὸν κύλινδρο, διότι τὰ βακτηρίδια σκοτώνονται ἀπὸ τὸ ἐνεργειακὸ πεδίο. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἴσως ἀποτελεῖ τὴν ἐξηγήσιν γιὰ τὴν ἀφυδάτωση τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν, χωρὶς αὐτὲς ν' ἀποσυντίθεται. Ἀκόμα στὴν κορυφὴ μιᾶς πυραμίδας παρατηρεῖται μία ἐντονη συσσώρευσις ἐνεργείας, πιθανῶς ἡλεκτρομαγνητικῆς.

Τὰ ἀνωτέρω παρουσιάζουν ἓνα μέρος μόνον τῆς σοφίας, ἡ ὁποία ἔχει ἐνσωματωθῇ στὸ κτίσμα αὐτὸ, τὸ ὁποῖο συμπεριλαμβάνεται στὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ὑπάρχουν ἀκόμη πολλὰ ἄλλα στοιχεῖα, τῶν ὁποίων ἡ ἀπαρίθμησις δὲν νομίζομε ὅτι προσφέ-

Ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τῆς πύλης τῆς πυραμίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀργολίδος
(ἄποψη ἀπὸ τὸ ἐσωτερικόν). Ἡ πύλη ἔχει πλάτος 1,10μ. καὶ ὕψος 2,70μ.
(Φωτογραφία τοῦ κ. ΣΠ. ΒΑΛΛΙΑΝΑΤΟΥ).

ρει κάτι συγκεκριμένο στην παρούσα έρευνα. Όμως και μόνον τὸ ὅτι τόση φαιά οὐσία καὶ τόσο χρῆμα καταναλώνονται παγκοσμίως γιὰ τὴν συγκεκριμένη πυραμίδα, αὐτὸ καὶ μόνον ἀποδεικνύει, ὅτι πραγματικά ὑπάρχει ἐνσωματωμένη γνώση καὶ σοφία, τὴν ὁποία ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἐπανακτήσῃ. Πιθανότατα ὑφίστανται πλέον πληθώρα ἀγνώστων στοιχείων, τὰ ὁποῖα ὁ πολιτισμὸς μας δὲν ἔχει φθάσει ἀκόμη στὸ ἐπίπεδο νὰ τὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ τὰ ἀντιληφθῇ.

Δ. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Δύο ἀναφορὲς θὰ μᾶς δοθῇσιν ν' ἀντιληφθοῦμε τὴν πανάρχαια ἐπιστημονικὴ καὶ πολιτιστικὴ παρουσία καὶ ἐπίδραση τῶν Ἑλλήνων στὴν Αἴγυπτο:

1) Ἐκ τῶν «Στρωματέων» τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως (1,15,69): «*Αὐτὰ λέγει ὁ Δημόκριτος: ἐνῶ δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μου περιηγήθηκα τὶς περισσότερες περιοχὲς καὶ ἔκανα μακρότατες ἐρευνες καὶ πάρα πολλὰς κλιματολογικὰς καὶ γεωγραφικὰς παρατηρήσεις, ἀκόμα ἀκουσα μεγάλο ἀριθμὸ μορφωμένων ἀνθρώπων, ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν γραμμῶν ἐπὶ τῇ θάσει ἀποδείξεως κανεῖς ἐκ τῶν ἀνθρώπων δὲν εὗρέθη ἀνώτερός μου, οὔτε ἀκόμα καὶ ἀπὸ αὐτῶν πού οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦν Ἀρπεδονάπτας*».

2) Ὁ Θαλῆς ἐξέπληξε τὸν Φαραῶ Ἀμασι καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, ὅταν ὑπελόγισε ἀκριβῶς τὸ ὕψος τῆς Μεγάλης Πυραμίδος διὰ τῆς συγκρίσεως τῆς σκιᾶς τῆς μετὰ τὴν σκιά τῆς βακτηρίας του, ἀποδεικνύοντας ἅψ' ἑνὸς μὲν τὶς γνώσεις του στὴν γεωμετρία καὶ στὰ μαθηματικά, ἅψ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀδυναμία τῶν Αἰγυπτίων νὰ συλλάβουν τέτοιες ἐννοιες, ὅταν μάλιστα, ὅπως εἶναι γνωστὸν, οἱ Αἰγύπτιοι εἶχαν στὴ διάθεσιν τῶν τὶς γνώσεις τῶν Ἑλλήνων, τὶς ὁποῖες, ἔχοντας διασώσει ἀπὸ τὶς καταστροφές, διατηροῦσαν στὶς βιβλιοθήκες τους.

Ἄς κάνουμε τώρα μία ὑπόθεση γιὰ τοὺς πιθανοὺς ἀρχιτέκτονες τῆς Μεγάλης Πυραμίδος, στηριζόμενοι βασικά σὲ Αἰγυπτιακὰς πηγές. Τὰ ἱστορικὰ βιβλία τοὺς ὀνομάζουν Ἀμμῶς. Λέγεται, πῶς ὁ λαὸς αὐτὸς ἐμφανίστηκε κατὰ μυστηριώδη τρόπο στὴν γῆ τῆς Αἰγύπτου σὲ δύο διαφορετικὰς ἱστορικὰς περιόδους. Ἐπῆραν τὴν ἐξουσία στὰ χέρια τους, χωρὶς νὰ χρησιμοποιήσουν βία, ἐπέβαλαν κάποιες κοινωνικὰς ἀλλαγές καὶ στὴ συνέχεια ἐξαφανίστηκαν μετὰ τὸν ἴδιο μυστηριώδη τρόπο. Οἱ Ἀμμῶς ἦσαν ἔποικοι, οἱ ὁποῖοι κατάφεραν νὰ πάρουν τὴν ἐξουσία χωρὶς βία, περιεφέροντο μετὰ ἱππῆλατα ἄρματα στὶς διαφορὰς χώρες τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπηρεάζαν θετικὰ τοὺς λαοὺς τῶν περιοχῶν. Οἱ «εἰσβολές» τοὺς δὲν εἶχαν βίαιο χαρακτῆρα. Ἦταν δηλαδὴ μιὰ φυλὴ, ἡ ὁποία ἐντυπωσίαζε τοὺς ἄλλους λαοὺς μετὰ τὸν τρόπο ζωῆς, τὶς ἱκανότητές της καὶ περισσότερο μετὰ τὸ πνευματικὸ της ἐπίπεδο. Ἦσαν ἄνθρωποι μετὰ καλὴ θέληση, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔδειχναν καμμία πρόθεσιν νὰ πολεμήσουν ἢ ν' ἀρπάξουν τὶς περιουσίες τῶν ἄλλων, παρὰ τὸ ὅτι ἦσαν ἀριστοὶ πολεμιστὲς. Ἐπηρεάζαν τοὺς λαοὺς μετὰ τὸ παράδειγμά τους καὶ τὴν σοφία τους. Κάθε φορὰ πού οἱ κάτοικοι μιὰς περιοχῆς ἔδειχναν ἐνδιαφέρον γιὰ μάθησιν, αὐτοὶ ἦσαν πρόθυμοι νὰ τοὺς διδάξουν. Ἔτσι ἐκέρδισαν τὴν ἐκτίμησιν τῶν κατοίκων τῆς Αἰγύπτου. Ὑπέδειξαν, πῶς νὰ γίνωνται ἀποδοτικώτεροι οἱ καλλιέργειες μετὰ τὴν γνώσιν τῆς περιοδικότητος τῆς ἐτήσιας πλημμύρας τοῦ Νείλου, κατασκεύασαν διώρυγες καὶ ἐφάρμοσαν ἕνα ἡμερολόγιον ἀκριβείας, τὸ ὁποῖο τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἐκτιμῶν τὴν ἰδανικότερη ἐποχὴ γιὰ τὴν σπορὰ καὶ τὸν θερισμό.

Μέσα σὲ δέκα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐμφάνισίν τους οἱ Ἀμμῶς ἔφεραν στὴν Αἴγυπτο μιὰ περίοδο εὐφορίας καὶ προόδου. Στὴν ἀκμὴ αὐτῆς τῆς περιόδου ἀπεφάσισαν νὰ ὑψώσουν ἕνα μνημεῖο πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς γνώσεως. Ἐξήγησαν ἀκόμα στοὺς πληθυσμούς, πῶς τὸ μνημεῖο αὐτὸ θὰ εἶχε καὶ πρακτικὴ χρῆσιν ὡς χρονόμετρο, ὡς ἡμερολόγιον, μὰ καὶ ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ τὶς γενιές τοῦ μέλλοντος. Ἐξήγησαν ἐθελοντικὴ ἐργασία κατὰ τὶς νεκρές γιὰ τὴν γεωργίαν περιόδους τῶν πλημμυρῶν (ἡ ἐπὶ κλῆσιν στὴν φυσικὴ εὐγένεια καὶ στὴν φιλοτιμία τοῦ ἀνθρώπου φέρνει πάντοτε καλύτερα ἀποτελέσματα ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο μέσον, ὅταν μάλιστα διαθέτῃ κανεῖς καὶ ἐργαλεῖα ἐκ σιδήρου κατὰ πολὺ ἀνώτερα τῶν ὑπαρχόντων χαλκίνων: ὡς γνωστὸν στὴν Αἴγυπτο, ὅπως καὶ στὶς γύρω περιοχάς, ἀπουσιάζουν πλήρως τὰ χυτήρια σιδήρου).

Ποιοὶ ἦσαν ὁμῶς οἱ Ἀμμῶς, οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ὀνομασίαν «*πυραμῖς*» στὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ κατασκευάσμα; Κατὰ τὸ λεξικὸ Λίντελ καὶ Σκῶτ οἱ ἐρμηνεῖς τοῦ ὀνόματος εἶναι: 1) ἄμωμος, τὸ ὁποῖο σημαίνει ἀγνός, ἀμόλυντος καὶ 2) ἡμέτερος, τὸ ὁποῖο σημαίνει ὁ ὁμογενής, ὁ δικός μας. Ὑπάρχει μιὰ ἀναφορὰ

τοῦ Μανέθωνα στοὺς Σολυμίτες (ἀπ' ὅ,τι γνωρίζω, κανεὶς μέχρι σήμερα δὲν ἀμφισβήτησε τὴν Ἑλληνικότητά τους), ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ Ἀμμῶς ἐξήτησαν βοήθεια ὡς ὁμογενεῖς, ὅταν ἡ ἀρχουσα δάτις τῶν Αἰγυπτίων, φοβουμένη κάποια στιγμή μήπως χάσει τὴν ἐξουσία, ἐστράφη ἐναντίον τους. Αὐτὰ ἀπὸ Αἰγυπτιακὲς πηγὲς σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς κατασκευαστὲς τῆς Μεγάλης Πυραμίδος, τοὺς Ἀμμῶς. Πρέπει ἀκόμα νὰ θυμηθοῦμε, ὅτι ὁ ἀρχαιοτέρος θεὸς τῶν Αἰγυπτίων ὀνομάζετο Ἀμμων. Τὸ ἱερὸ τοῦ Ἀμμωνος Διὸς εὕρισκετο στὴν ἔρημο, στὰ σύνορα μὲ τὴν Λιβύη, ἦταν δηλαδὴ τὸ ἱερὸ ἐνὸς «ἡμετέρου» Διὸς, ὅπως ἀκριβῶς καὶ σήμερα οἱ Ἕλληνες παίρνουν μαζί τους τίς τοπικὲς λατρεῖες τους, π.χ. Παναγία Σουμελᾶ κ.λπ.

Τὰ ἀντίστοιχα ἀποδεικτικά στοιχεῖα ἐξ Ἑλληνικῶν πηγῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται στὴν Αἴγυπτο, εἶναι τόσα πολλὰ, ὥστε θὰ κάνουμε ἐπιλογή. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴ μυθολογία-ἱστορία ὁ Αἴγυπτος, ὁ ἰδρυτὴς καὶ ὁ ὀνοματίας αὐτοῦ τὸ κράτος, εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Δαναοῦ, τέκνο τοῦ Βῆλου, ἐγγονὸς τοῦ Ἐπάφου, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰούς, κόρης τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεῶν Ἰνάχου, υἱοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος.

Ὅρισμένοι θεοὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πανθέου, ἔχουν προέλευση Ἑλληνική. Κατὰ τὴν μυθολογία-ἱστορία ὁ Ἄπις, βασιλεὺς τοῦ Ἀργεῶν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἡ Πελοπόννησος ἔφερε κατὰ τὰ πανάρχαια χρόνια τὴν ὀνομασία Ἀπία (ἀπὸ τὸν Πελασγὸ μετωνομάσθη σὲ Πελασγία, καὶ τέλος τὴν σημερινὴ ὀνομασία τὴν πήρε ἀπὸ τὸν Πέλοπα), ἦταν τυρρανικὸς βασιλεὺς. Ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Ἀργεῶν, κατέφυγε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἐγκατέστησε καὶ ἀποικία. Μετὰ τὸν θάνατό του ὁ Ἄπις θεοποιηθεὶς ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους κατετάγη μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων θεῶν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πανθέου. Κατὰ τὸν Διόδωρο Σικελιώτῃ (βιβλίον Α) καὶ τὴν Ὠγγυῖα τοῦ Ἀθαν. Σταγειρίτου (τόμος Β' σελὶς 277) ἡ Ἰὼ στὴν Αἴγυπτο ἐνυμφεῖται τὸν Τηλέγονο, ὀνομασθεῖσα δὲ ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους Ἰσις, θεοποιήθηκε καὶ αὐτὴ ὅπως ὁ Ἄπις. Οἱ δύο ἀνθρωπόμορφοι θεοὶ τῆς Αἰγύπτου Ἰσις καὶ Ὅσιρις, ὅπως ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, εἶναι Ἕλληνες θεοί: Ὅσιρις – ὄσιος καὶ ἱεροῦ καὶ Ἰσις – δοῖα. Ἡ δευτέρα ταυτίζεται μὲ τὴν Ἀθηνᾶ (ὁ ὅφης τῆς Ἀθηνᾶς μετατρέπεται σὲ γνωστὸ σύμβολο τῶν Φαραῶν, τὴν «ἀσπίδα» ἢ κόμπρα). Ἡ διαφορὰ αὐτὴ περὶ τῆς προελεύσεως τῆς Ἰσιδος, τὴν ὁποία συναντᾶμε στίς πληροφορίες ἀφ' ἐνὸς τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ Διόδωρου Σικελιώτῃ καὶ τῆς Ὠγγυῖας, δὲν μειώνει οὔτε κατ' ἐλάχιστον τὴν οὐσία. Ἡ θεὰ Ἰσις ἔχει Ἑλληνικὴ προέλευση. Σύμφωνα δὲ μὲ τὴν Αἰγυπτιακὴ ἱστορία οἱ δύο αὐτοὶ θεοὶ καθῶς καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Ἰσιδος, ἡ Νέφθις, διεσώθησαν κατὰ τὸν κατακλυσμὸ ἀπὸ τὴν Ἀργῶν.

Εἰς τὰ «Ἀργοναυτικά» τοῦ Ὀρφῆως (στ. 42 καὶ 102) κατηγορηματικὰ καὶ σαφέστατα ἀναφέρεται, ὅτι, ὅταν ὁ Ὀρφεὺς μετέβη στὴν Αἴγυπτο, «ἐξελόχευσεν», δηλαδὴ ἐξεγέννησε, ἐδίδαξε τὸν ἱερὸν λόγον, καὶ συνεπῶς κάθε ἄλλο παρὰ διδάχθηκε ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους: ἐπίσης «Αἰγύπτῳ Λιβύῃ θροτοῖς ἄνα θέσφατα φαίνων». Ἐπιπλέον ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἱστορία – ἔστω κι ἂν πολλοὶ ἐπιμένουν νὰ τὴν ὀνομάζουν μυθολογία – πληροφοροῦμεθα, ὅτι: Ὁ Ἄκτις μετέδωσε στοὺς Αἰγυπτίους τὴν γνώση τῆς ἀστρονομίας καὶ ἱδρυσεν τὴν Ἡλιούπολιν πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς του Ἡλίου.

ε. ΟΙ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΚΟΛΟΜΒΙΑΝΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Στὴν Ἀμερικανικὴ ἡπειρο, ὡς γνωστόν, ὑπάρχουν ἀρκετὲς πυραμίδες. Εἶναι ὅλες κλιμακωτὲς καὶ στὴν κορυφὴ τους κατὰ κανόνα ὑπάρχει πλάτωμα ἢ κτίσμα. Ὅλοι οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ μελετητὲς συμφωνοῦν στὴν ἀποψη, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι πολιτισμοὶ τοῦ Νέου Κόσμου ἐμφανίζουν μιὰ ξαφνικὴ ἄνοδο τοῦ πολιτιστικοῦ τους ἐπιπέδου, τὴν ὁποία ἀκολούθησε μιὰ ταχύτατη πτώση, κατὰ τὴν ὁποία σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις στὴν κυριολεξία ἐξαφανίστηκαν ὁλόκληροὶ λαοί. Οἱ πολιτεῖες, τίς ὁποῖες ἄφησαν πίσω τους, ἀποτελοῦν ἕνα πραγματικὰ ἄλυτο αἰνίγμα μέχρι στιγμῆς. Εἶναι παραδεκτὸ ἀπ' ὅλους, ὅτι οἱ προκολομβιανοὶ πολιτισμοὶ δὲν γνωρίζαν τὸν τροχό, ὅμως ἔχουν ἀνακαλυφθῇ πολλὰ παιδικὰ παιγνίδια τῆς ἰδίας ἐποχῆς τροχοφόρα. Ἴσως ἐὰν οἱ ἀκαλλιέργητοι, οἱ ἄπληστοι καὶ βασικὰ θρησκώληπτοι «κονκισταδόρες» δὲν κατέστρεφαν μὲ τέτοιο φανατισμὸ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Βατικανοῦ τόσα ἱστορικὰ καὶ ἄλλα στοιχεῖα, σήμερα νὰ εἴχαμε πολὺ ὀλιγώτερα ἐρωτηματικά.

Ἀποδείξεις ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ ἡπειρος ἦταν γνωστὴ στοὺς Ἕλληνες ἀπὸ ἀρχαιότατων χρόνων ὁρίζουμε στὸν Πλάτωνα (Τίμαιος, 24^Ε): «Τότε γὰρ πορευόμενον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος· νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν ὁ καλεῖται, ὡς φατε ὑμεῖς, Ἡρακλέους στήλας,

ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων, ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότε ἐγίνετο πορευομένοις, ἐκ δὲ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον». [Διότι τότε τὸ ἐκεῖ πέλαιος ἤμπορουσε κανεὶς νὰ τὸ περᾶσθαι, ἐπειδὴ εἰς τὴν εἰσοδὸν του, τὴν ὁποῖαν σεῖς ὀνομάζετε στήλας τοῦ Ἡρακλέους, εἶχε μίαν νῆσον, ἡ νῆσος αὕτη ἦτο μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Λιβύην καὶ τὴν Ἀσίαν ἠνωμένας, καὶ ἀπ' αὐτὴν ἐκκινούντες οἱ τότε ἄνθρωποι ἠδύναντο ν' ἀποδιδασθῶν εἰς τὰς ἄλλας νήσους, καὶ ἀπὸ αὐτὰς κατόπιν εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀπέναντι ἤπειρον, τὴν εὐρισκομένην γύρω ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον ὠκεανόν].

Στὴ συνέχεια τοῦ ἰδίου κειμένου οἱ ἴδιοι ἱερεῖς λέγουν, ὅτι «ὅταν οἱ Ἀτλάντιοι κατακτηταὶ (τοὺς ἀποκαλοῦν δὲ ἔτσι, διότι προηγουμένως ἀνέφεραν, ὅτι εἶχαν καταλάβει τὶς περιοχὰς ἀπὸ Λιβύης μέχρι Αἰγύπτου καὶ τὴν Εὐρώπῃ μέχρι Τυρρηνίας) ἐπεχείρησαν νὰ καταλάβουν ἐπιπλέον τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸν Ἑλλαδικὸν ὠκεόν, τότε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὸ ἐκστρατευτικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖο συνέταξε, κατενίκησε τοὺς Ἀτλαντες, ἀποτρέποντας τὴν περαιτέρω ὑποδούλωση λαῶν, καὶ ἀπελευθέρωσε ὅσους εἶχαν ἤδη ὑποδουλωθῇ, χωρὶς νὰ ζητήσῃ κανένα ἀντάλλαγμα». Στὴ συνέχεια ὁ καταποντισμὸς τῆς Ἀτλαντίδος ἐγίνετο ἡ αἰτία καταστροφῆς τῶν Ἀτλάντων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ πάντοτε θαλασσοκράτορες Ἕλληνες διέθεταν στόλο, διότι μόνον ἔτσι θὰ ἦταν δυνατόν νὰ κατανικήσουν τοὺς Ἀτλαντες καὶ εὐρισκόμενοι στὴν περιοχὴ τους, νὰ καταστραφῶν μαζί τους.

Σ' ὅλους τοὺς προκολομβιανούς ἰθαγενεῖς πληθυσμούς τῆς Ἀμερικῆς κυκλοφορεῖ ἡ κοινὴ παράδοση «διὰ τοὺς λευκοὺς, γενειοφόρους θεοὺς, οἱ ὅποιοι ἐφόρουν λευκοὺς ποδήρεις χιτῶνας καὶ ἐδίδασκον τὰς τέχνας, τὴν ἱατρικὴν καὶ γενικῶς τὴν γνῶσιν καὶ οἱ ὅποιοι ἤρχοντο πάντοτε ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν διὰ θαλάσσης». Ἐνα σκαλιστὸ πλοῖο σ' ἓνα βράχο στὴν λίμνη Ἀσσαουόμπσετ τῆς Μασσαχουσέτς ἀναπαριστᾷ Μινωικὸ πλεούμενον. Ὁ βράχος αὐτὸς δρῖσκει κατὰ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ καὶ ἀπεκαλύφθη τὸ 1957 κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μεγάλης ξηρασίας. Τὸ 1968 οἱ καθηγηταὶ Γκόρντον καὶ Μαίηχαν τοῦ Μουσείου Τέχνης τοῦ Κολόμβους (ΗΠΑ) ἀνεγνώρισαν Μινωικὴ γραφὴ ἐπάνω σὲ πέτρες, ποὺ περιεῖχε καὶ ἀριθμούς καὶ τὸν Μινωικὸν διπλοῦν πέλεκυν. Ὑπενθυμίζω ἀκόμη τὸν περισσότερο γνωστὸ Μινωικὸ πίθο, ὁ ὁποῖος ἐκτίθεται στὸ μουσεῖο τοῦ Μπίμινι.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἀμερικανοὶ τοὺς θεοὺς σάν σύνολο τοὺς ὀνόμαζαν ἰδολοὺς (εἰδῶλα), οἱ δὲ λέξεις τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὸν «θεὸν» ἢ τὴν «θεά» ἦταν *Τεὸ* ἢ *Τεὸτλ*, π.χ. «*Τεοκαλί*», σὲ ἀνάλυση *Τεὸ* = θεὸς + *κάλλι* = καλίας (στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά σημαίνει καλῦβα, σήμερον θὰ τὸ ἐρμηνεύσαμε ὡς «ἐκκλησιάκι» ἢ «παρεκκλησίον», καὶ αὕτη ἀκριδὴς ἦταν ἡ ἔννοια τῆς λέξεως). *Τλασὸλ-Τεὸτλ*, ἀρχαία θεὰ καὶ πρώην βασίλισσα τῶν Ἀζτέκων. Τὸ πρόσφωμα *Τεὸτλ-ἢ Τεο*-ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ σὲ πολλὰ τοπωνύμια, ὅπως στὴν περίφημην *Τοποθεσίαν τῶν Πυραμίδων* στὸ Τεοτιουακάν (στὴν κυριολεξία: «Τὸ μέρος αὐτῶν ποὺ ἔχουν τοὺς θεοὺς»). Τὸν θεὸ τῆς ἱατρικῆς ἀποκαλοῦσαν *Ἰτζαμνα* ἐκ τῆς λέξεως «ἵαμα». *Τεονκάρα* ἐκ τοῦ *θεοῦ* καὶ *κάρα* ἢ *κόρα*: πιθανότατα ἀφορᾷ τὴν θεά Ἀθηνᾶ, διότι ἦταν κόρη (δωριστὶ *κόρα*) τοῦ θεοῦ (Διὸς) καὶ εἶχε ἐξέλθει ἐκ τῆς *κάρας* του (κεφαλῆς του). Ἐνας ἐξορκισμὸς τῶν Μάγιας ἦταν «*κόνεξ ὅμον πάνεξ*», ποὺ δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸ «*κόνεξ ὅμ πάνεξ*» τῶν ἀρχαίων Ἑλευσινίων Μυστηρίων. Ὁ Ἀλεξάντερ φὸν Χοῦμπολτ, ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους μελετητὰς τῶν Ἀζτέκων, ὅταν διεπίστωσε τὶς σχέσεις τῶν προκολομβιανῶν ἀμερικανικῶν λέξεων μετὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀνεφώνησε: «Μὰ αὐτὰ εἶναι καθαρὰ Ἑλληνικά». Στὴ Χαβὰν τὸν αἰετὸ τὸν λένε «*ἀέτο*», τὸν νοῦ «*νοῦ-νοῦ*», τὸ μανθάνω «*μανάω*», τὴν μελωδίαν «*μέλε*», τὸν λαὸ «*λαούη*», τὸ ἰκάνω (φθάνω) «*ἴκι*», τὸ ναίω (καταικῶ) «*νόκο*». Γιὰ τοὺς Γκουάντσεσς στὶς Καναρίους νήσους ὁ ἥλιος λεγόταν «*ἄλιο*» καὶ ἡ σελήνη «*σέλ*».

Πιστεύω, ὅτι καὶ οἱ πλέον δύσπιστοι ἀλλὰ ὄχι κακόβουλοι θὰ πρέπει νὰ προβληματιστοῦν, τουλάχιστον γιὰ τὸ ποῖοι θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι οἱ «*λευκοὶ θεοί*», οἱ ὅποιοι ἄφησαν πίσω τους ὄχι μόνον κατασκευές, ποὺ τόσο μᾶς προβληματίζουν σήμερον, ἀλλὰ καὶ ὑπολείμματα μιᾶς γλώσσας καὶ γραφῆς, ἡ ὁποία εἶναι προφανῶς παραφθορὰ τῆς πανάρχαιας Ἑλληνικῆς. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκπλαγοῦμε μαθαίνοντας, ὅτι οἱ πρόγονοι τῶν Μάγιας, οἱ ἀρχαιότεροι γνωστοὶ κάτοικοι τῆς Ἀμερικῆς, οἱ Ὀλμέκοι («*Ἐκτινασσόμενοι*» στὰ νεοελληνικά), ὠνόμαζαν τὶς πυραμίδες «*Πυροναμάνκο*», δηλαδὴ μὲ μιὰ παρεφθαρμένη μορφή τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως «*πυραμίδα*», μορφή ποῦ δὲν ἔχει δέδωκεν καμμιά σχέση μετὰ τὴν ἀντίστοιχην Αἰγυπτιακὴν ὀνομασίαν.

στ. Η ΠΑΝΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ὅπως προαναφέρθη, οἱ ἱστορίες τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου παρουσιάζουν μιὰ παράξενη ἀνωμαλία, διότι ἡ περίοδος ἀνωτέρου πολιτισμοῦ των φαίνεται νὰ ξεπήδησε ἀπὸ ἕναν προηγούμενο πολιτισμό, χωρὶς κανένα δείγμα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα μεταβατικά στάδια. Δὲν ἐξελίχθηκε, ἀπλῶς συνέβη. Τὰ ἐργαλεῖα, ἡ τεχνικὴ, ἡ τέχνη, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ μηχανικὴ, ἡ ἱατρικὴ, ἡ ἐπιστῆμη καὶ ἡ ὀργάνωση μεγάλων πόλεων φαίνεται νὰ παρουσιάστηκαν ξαφνικά, σὺν τῇ ἐξίστασιν «εἰσαγωγῇ» ἀπὸ κάπου ἄλλου. Ἐξ ὧν γνωρίζουμε ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, ὁ Αἰγυπτιακὸς τουλάχιστον πολιτισμὸς οὔτε σύγχρονος ἦταν, ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁμοίαν με τοὺς ὑπολοίπους τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Αὐτὴ ἡ ξαφνικὴ πολιτισμικὴ ἀνθισθὴν, με τὴν Μεγάλῃ Πυραμίδαν γιὰ δείγμα, δὲν εἶχε συνέχεια. Στὴν πραγματικότητά ἀρχισε νὰ ὀπισθοδρομῇ ἀμέσως μετὰ, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη καὶ με τοὺς πολιτισμοὺς τῆς Νοτίου καὶ Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Εἶναι φανερό, ὅτι Αἴγυπτος καὶ Ἀμερικὴ δέχθησαν μιὰ «ἐνέση» γνώσεως, τεχνικῆς καὶ πολιτισμοῦ ἀπὸ κάπου ἄλλου. Κάποιοι πολὺ πιὸ προηγμένοι πνευματικὰ ἔδωσαν μιὰν ὥθηση σὲ παγκόσμιον κλίμακα, ἡ ὁποία, ἐπειδὴ δὲν ὄρηξε τὸ ἀντίστοιχο ὑπόβαθρον, ἐσθῆσε καὶ ἔχασε τὴν ἀρχικὴν τῆς δύναμιν με μιὰ φθίνουσα πορεία μὲν, ὅχι ὅμως ὅσο ἀπτόμη ἦταν ἡ ἀνοδος (με ἐξαιρέσει, ὅπως προαναφέρθη, ὠρισμένων λαῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ἡ πτώσις ἦταν κατακόρυφος). Προσεπάθησαν αὐτοὶ οἱ μύστες νὰ μεταδώσουν μέρος τῆς σοφίας τους, ἡ ὁποία ὅμως σὲ καμμία περιπτώσει, ὅπως ἀπέδειξε ἡ ἱστορία, δὲν κατάφερε νὰ «ριζώσῃ», ἀφοῦ τὸ «ἔδαφος» ἀπεδείχθη στεῖρον γιὰ νὰ τὴν δεχθῇ.

Οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες Μινωικοὶ Κρήτες ὡδηγοῦμενοι ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐήμερος, εἶχαν ἐποικήσει τὴν Ἀραβίαν, τὴν Περσίαν, τὰ νησιά τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, τὴν νήσον Παγγαίαν, τὴν Μεσοποταμίαν, ὅπου πολὺ ἀργότερον ὠνομάσθησαν Σουμέριοι, μετὰ καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ὅπου ἐμφανίσθησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν ὡς Χάλυβες, ὀνομασία τὴν ὁποία ἀπέκτησαν λόγῳ τῆς κατεργασίας τοῦ σιδήρου. Ὑπάρχουν πανάρχαιες ἀναφορὲς περὶ ἐπεξεργασίας (ὅχι ἀπλῶς γνώσεως) τοῦ σιδήρου:

1) «Θεογονία» (στ. 159, 161, 162), ὅπου γίνεται ἀναφορὰ στὸ «γένος» τοῦ «λευκοῦ σιδήρου». Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι τὸ «γένος» χρησιμοποιεῖται μέχρι σήμερον στὴν μεταλλουργίαν. Ἀπὸ τὴν ἰδίαν πηγὴν (στ. 861-866) διαβάσουμε:

«... πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα
ἀτμὴ θεοπέσει καὶ ἐτίκετο κασσύτερος ὡς
τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ἐν εὐτρήτοις χοάνοισι
θαλφθεῖς, ἥ ἐ σίδηρος, ὃ περ κρατερώτατός ἐστιν,
οὔρεος ἐν βήσσησι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέῳ
τήκεται ἐν χθονὶ δὴ ὑφ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν»,

[Τεράστια δὲ γαιώδης μᾶζα ἐκαίετο ἀναδίδουσα ἀτμώδη σύννεφα κατὰ θεϊκὴν ἐντολὴν καὶ ἔλυον ὡς κασσύτερος διὰ τῆς ἀποκτηθείσης πείρας τῶν ρωμαλέων μεταλλουργῶν, δηλαδὴ σὲ διάτρητες χοάνες θερμανθεῖς, καὶ ὁ σίδηρος, ὁ ὁποῖος σκληρότατος εἶναι στίς βαθεῖες χαράδρες τῶν βουνῶν, ἀφοῦ κατεργάζεται με πῦρ ἐξαιρετικὰ θερμὸ, λυνώνει ἐντὸς τοῦ χώματος τοῦ Διὸς («χῶμα τοῦ Διὸς»: ἐννοεῖ πυρίμαχον χῶμα)].

1) Ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὁμήρου (στ. 468-473):

«Ὡς εἰπὼν τὴν μὲν λίπεν αὐτοῦ, δὴ δ' ἐπὶ φύσας
τάς δ' ἐς πῦρ ἔτρεψε, κέλευσέ τε ἐργάζεσθαι.
Φῦσαι ἐν χοάνοισιν εἰκοσι πᾶσαι ἐφύσων
παντοίην εὐπρηστον ἀντμήν ἐξανιεῖσαι
ἄλλοτε μὲν σπεύδοντι παρήμεναι, ἄλλοτε δ' αὖτε
ὅπως Ἡφαιστος τ' ἐθέλοι καὶ ἔργον ἄνοιτο».

[Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπε, τὴν ἄφησε (τὴν Θέτιδα) ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ἐπῆγε στὰ φυσερά καὶ τὰ ἐστρεψε πρὸς τὴ φωτιά, τοὺς ἔδωσε δὲ ἐντολὴ νὰ ἐργασθῶν. Τὰ φυσερά με εἰκοσι χοάνες ὅλα μαζί φυσοῦσαν καὶ ἐξακόντιζαν ἀέρα ζέοντα με ὑπέρθερμην πνοὴ ἄλλοτε ἐπιταχύνοντας τὸν ρυθμὸ ἢ διατηρώντας αὐτὸν στὸν ἴδιον βαθμὸ καὶ ἄλλοτε πάλιν ὅπως ὁ Ἡφαιστος ὑπεδείκνυε τὸ τί ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἀπαιτοῦσε]. Ἡ γνώσις λοιπὸν τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς χρήσεως τῶν μετάλλων, τὴν ὁποία τότε διέθεταν ἀναμφιδόλως μόνον οἱ Ἕλληνες, συνεπάγεται καὶ ἐπίπεδο τεχνολογικὸ τελείως διάφορον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὁποῖο μᾶς ἐμφανίζουν οἱ «εἰδήμονες»

Ἡ κατασκευὴ τοῦ ὀρύγματος τοῦ Εὐπαλίνου καὶ ἡ πρόβλεψη ἀπὸ τὸν Θάλῃ τῆς ἐκλει-

ψης ἡλίου τὸ 585 π.Χ. προϋποθέτουν ἐξαιρετικά προηγμένη τεχνολογία, στηριζόμενη σὲ ἀνώτερα μαθηματικά. Εἶναι ἐπίσης ἀρχετὰ γνωστὲς ὠρισμένες ἐφευρέσεις τοῦ Ἀρχιμήδους, ὅπως ἡ ἐλικοειδὴς ἀντλία, συστήματα μοχλῶν, τροχαλίων καὶ γνωστότερο ἴσως ὅλων, λόγω τῆς γνωστῆς ἀρνήσεώς του νὰ τὸ παραχωρήσῃ στὸν τύραννο, τὸ σύστημα διὰ τοῦ ὁποίου κατέκαιε τὶς Ρωμαϊκὲς γαλέρες ἐξ ἀποστάσεως. Ἡ τεράστια ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ ὁμως πρόοδος προϋποθέτει μακρότατη προεργασία. Συνεπῶς ἡ ἐπιστημονικὴ γνώση τῶν Ἑλλήνων ἀριθμεῖ χρονικὸ διάστημα ἐξελίξεως ἰδιαίτερος μακρό. Καὶ εἶναι βέβαιο, ὅτι μόνον οἱ Ἕλληνες κατεῖχαν τὶς γνώσεις αὐτές, γνώσεις ποὺ ἐπέτρεψαν τὴν κατασκευὴ ἀρχιτεκτονημάτων προηγμένης τεχνολογίας, ὅπως οἱ πυραμίδες.

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν τῶν τελευταίων δεκαετιῶν ἐπιβεβαιώνουν τὴν ὑπαρξὴ ἐλλογὸν ἀνθρώπου στὸν Ἑλλαδικὸ χώρο πρὸ 200, 500, 800 χιλιάδων μέχρι καὶ 3 ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Ὑπενθυμίζω τὰ παλαιοντολογικὰ εὐρήματα στὸν Περγίκκα τῆς Πτολεμαίδος, ὅπου εὐρίσκεται ὁ σκελετὸς ἐνὸς γιγαντιαίου μαστόδοντος τοῦ εἶδους «Παλαιοντόξοντος Ἀντίκου»: εἶναι ἀριστα διατηρημένος καὶ γύρω του εὐρίσκονται τὰ ὅπλα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποίησαν οἱ κυνηγοί, γιὰ νὰ τὸν σκοτώσουν καὶ νὰ τὸν τεμαχίσουν. Τὴν ἡλικία τῶν εὐρημάτων προσδιόρισε τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Νότιας Καρολίνας τῶν Η.Π.Α. (καθηγητὴς Νέρμ) μεταξύ 2.300.000 καὶ 3.200.000 ἐτῶν. Ἐξ ὧν γνωρίζω, δὲν ὑπάρχουν παγκοσμίως ἀρχαιότερα εὐρήματα ἀφορῶντα ἐλλογο ἀνθρώπο, μάλιστα τὰ ἀμέσως νεώτερα ἔπονται κατὰ 1 ἢ 2 ἑκατομμύρια ἔτη.

Ὡς ἐπιβεβαίωση στὶς Ἑλληνικὲς παραδόσεις ἀναφέρονται δύο κατακλυσμοί: Ὁ πρῶτος ὀνομάζεται κατακλυσμὸς τοῦ Ὠγύγου (Σταγειρίτης, «Ὠγυγία», τόμος Δ', σελὶς 220) καὶ ὁ δεῦτερος ὁ γνωστός τοῦ Δευκαλίωνος («Ὠγυγία», τόμος Δ', σελὶς 277 καὶ Ἀπολλόδωρος, διδύλιον Α, σελὶς 14). Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι σὲ κανενὸς ἄλλου ἀρχαίου λαοῦ τὴν ἱστορία δὲν ὑπάρχει ἡ ἀνάμνηση τοῦ πρῶτου, τοῦ «Ὠγύγιου κατακλυσμοῦ». Αὐτὸ καὶ μόνον ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ ὁ πολιτισμὸς, τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἐδημιούργησε, εἶναι ἀρχαιότερα ὅλων τῶν ἄλλων. Ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Ὠγύγου συνέβη σὲ τόσο παρωχημένη ἐποχὴ, ὥστε καὶ οἱ Ὀρφικοί, οἱ ὁποῖοι ἔζησαν σὲ προϊστορικοὺς χρόνους, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς ἱστορικῆς περιόδου, ὅταν ἤθελαν νὰ ἀναφερθοῦν σὲ κατὰ τόσο παλαιό, τὸ ὁποῖο νὰ μὴν μπορῇ νὰ προσδιορισθῇ χρονολογικά, τὸ χαρακτηρίζαν ὡς «Ὠγύγιον».

Ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος στὸ ἔργο του «Βίοι καὶ γνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκίμων ἁνθρώπων καὶ τῶν ἐκάστη αἰρέσει ἀρεσκόντων ἐν ἐπιτόμῳ συναγωγῇ», στὸ προοίμιον τοῦ πρῶτου διβλίου ἀναφέρει: «Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ Νεῖλον γενέσθαι παῖδα ἠφαιστον, ὃν ἄρξαι φιλοσοφίας, ἧς τοὺς προεστώτας ἱερέας εἶναι καὶ προφήτας. Ἀπὸ δὲ τούτου εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἐτῶν εἶναι μυριάδας τέσσαρας καὶ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια ἐξήκοντα τρία, ἐν οἷς ἡλίου μὲν ἐκλείψεις γενέσθαι τριακοσίας ἑβδομήκοντα τρεῖς, σελήνης δὲ ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο». Ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ διαπιστώνουμε, ὅτι ἡ φιλοσοφία, ἡ ὁποία προϋποθέτει ἀνώτερο πνευματικὸν ἐπίπεδο, ἔχει ὡς ἰδρυτὴν τῆς στὴν Αἴγυπτον τὸν ἠφαιστον, ὁ ὁποῖος προηγῆθη τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ 48863 ἔτη, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων συνέβησαν 373 ἐκλείψεις ἡλίου καὶ 832 σελήνης. Ἡ πληροφορία αὕτη τοῦ Διογένους ἔχει ἐπαληθευθῇ ἐπιστημονικὰ ἀπὸ τὰ ἀστρονομικά δεδομένα.

Ἀκόμα καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Αἰγύπτιοι ἐπιβεβαιώνουν, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀρχαιότεροί τους. Ὁ ἱερεὺς τοῦ ἱεροῦ τῆς Σαΐδος (Πόρτ Σάιντ) ὁμολογεῖ στὸν Σόλωνα (Πλάτων, «Τίμαιος», κεφ. Γ 23 d): «Τὸν οὖν ἱερέα φάναι· φθόνος οὐδεὶς, ὡς Σόλων, ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα ἐρῶ καὶ τῆς πόλεως ὑμῶν, μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ χάριν, ἣν τὴν τε ὑμετέραν καὶ τὴνδε ἔλαχε καὶ ἔθρεψε καὶ ἐπαίδευσεν, προτέραν μὲν τὴν παρ' ὑμῖν ἔτεσι χιλίοις». [Τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ ἱερέας: χωρὶς κανένα φθόνον θὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ, Σόλων, πρὸς χάριν σου καὶ πρὸς χάριν τῆς πόλεώς σας, πρὸ πάντων δὲ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς (Ἀθηνᾶς), ἡ ὁποία, ἀναλαβοῦσα καὶ τὴν ἰδική σας καὶ τὴν ἰδική μας χώρα, ἀνέθρεψε καὶ ἐπαίδευσεν (αὐτές), πρώτη ὁμως τὴν ἰδική σας χίλια χρόνια πρὶν (ἀπὸ τὴν ἰδική μας)]. Ὁ χαρακτηρισμὸς «χίλια» πιθανώτατα ἀναφέρεται μὲ τὴν σημερινὴ ἔννοια, δηλαδὴ «πάρὰ πολλά», «ἀμέτρητα», ἀφοῦ τότε δὲν ὑπῆρχαν οἱ Αἰγύπτιοι, γιὰ νὰ τὰ καταμετρήσουν.

Ἀπορίες

Σύμφωνα με τὴν «Ἐλευθεροτυπία» (25.11.93) τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ πόλη Νίγια στὴν ἔρημο Τακλαμακὰν τῆς Δ. Κίνας ἀνεκάλυψε τὸ 1903 ὁ βρεττανὸς ἐξερευνητὴς σὲρ Ὁρέλ Στέιν, ὁ ὁποῖος «μεταξὺ τῶν ἄλλων (;) εἶχε βρεῖ καὶ ἔπιπλα ἐλληνικοῦ στυλ». Κατὰ τὴν «Μεσημβρινή» ὁμως τῆς 22.11.93 τὴν πόλη ἀνεκάλυψαν Εὐρωπαῖοι ἀρχαιολόγοι, «οἱ ὁποῖοι εἶχαν βρεῖ ξύλινες ἐπιγραφές με εἰκόνες θεῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ κείμενα σὲ μιὰ γλῶσσα ποὺ ἐχρησιμοποιεῖτο στὶς περιοχές ποὺ ἔχε κατακτήσει ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὅπως ἡ αὐτοκρατορία Κουσάν, τὸ σημερινὸ Πακιστάν». Τελευταῖα μιὰ ομάδα Κινέζων καὶ Ἰαπώνων ἀρχαιολόγων ἐπανεκάλυψαν τὴν ἀρχαία πόλη Νίγια, ὅπου «βρῆκαν πλοῦτο εὐρημάτων: σπῖτια καὶ δρόμους, ἐργαλεῖα καὶ ὀχήματα, σκεύη καὶ νομίσματα σχεδὸν ἀνέπαφα, ἐνῶ ἀνεκάλυψαν καὶ ὀκτὼ μουμιοποιημένα πτώματα ἢ σκελετοὺς με χαρακτηριστικὰ ποὺ μαρτυροῦν, ὅτι πρόκειται γιὰ ἀπογόνους στρατιωτῶν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου...» («Μεσημβρινή», ὅ.π.).

Ἐνενήντα ἔτη σιωπῆς καὶ κατόπιν ψεύδη καὶ ἀντιφάσεις. Ἀλήθεια, ἐξερευνητὴς ἀνεκάλυψε τὴν Νίγια τὸ 1903 ἡ ομάδα Εὐρωπαϊῶν ἀρχαιολόγων; Κι ἂν ἰσχύει τὸ δεύτερο, γιατί δὲν προέβησαν τότε στὶς προβλεπόμενες ἀνακοινώσεις, ὡς ὤφειλαν; Μετὰ πῶς θγάξουν τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ σκελετοὶ ἀνήκουν σὲ ἀπογόνους τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου; Ὁ Ἀρριανὸς δὲν ἀφήνει ὑπόνοια γιὰ κάτι τέτοιο. Ἀποκλείεται λοιπὸν, νὰ πρόκειται περὶ ἀπογόνων τοῦ Διονύσου ἢ τοῦ Ἡρακλέους; Τέλος, γιατί οἱ πρῶτοι ἀρχαιολόγοι δὲν ἔκαναν λόγο περὶ μουμιοποιημένων πτωμάτων ἢ σκελετῶν, γιὰ τὴν ἡλικία τῶν ὁποίων δὲν λένε τίποτα; Μήπως δηλαδὴ πρόκειται περὶ πρωτοφανοῦς ἐγκλήματος; Μήπως οἱ ἄνθρωποι δολοφονήθηκαν μετὰ τὴν «ἀνακάλυψη» τῆς πόλεως τους, γιὰ νὰ κρατήσουν τὸ στόμα τους κλειστό, ἐξ οὗ καὶ ἡ σιωπὴ τῶν ἐνενήντα χρόνων; «Ὁ πᾶντ' ἐκδιδάσκων χρόνος» ἴσως θὰ δείξει.

Ἐπίτενγμα

Ἀπὸ τίς ἐπόμενες γενικὲς ἐξετάσεις καταργεῖται ἡ κοινωνιολογία καὶ στὴν θέσι τῆς τοποθετεῖται ἡ πολιτικὴ οἰκονομία. Ἡ κατάργησις τῆς κοινωνιολογίας ἐγινε κατ' ἀπαίτησιν καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ μαρξισμού, διότι μέχρι τώρα ἡ διδασκομένη κοινωνιολογία ἦτο ἐμφανὲς κομμουνιστικὴ προπαγάνδα. Μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ μαρξισμού ἡ ἐν' Ἑλλάδι κοινωνιολογία παρέμεινε μετέωρος, καὶ δι' αὐτὸ καταργήθηκε. Πρόκειται περὶ αὐτοσχεδιασμῶν καὶ ἀνευθυνότητων τοῦ ὑπουργείου Παιδείας εἰς ὅρος τῆς σπονδαζούσης νεολαίας. Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἀνευθυνότητα τῶν ἀρμοδίων (!), διαβάζομε στὰ «Νέα» (25.11.93), ὅτι «οἱ ὑποψήφιοι τῆς Α' καὶ Δ' δέσμης θὰ μελετήσουν γιὰ τίς Γενικὲς Ἐξετάσεις στὰ Μαθηματικά ἀπὸ τὸ νέο βιβλίο, καθὼς στὸ παλαιὸ εἶχαν διαπιστωθεῖ 130 λάθη»!!! Ἐκατὸν τριάντα λάθη σὲ βιβλίο μαθηματικῶν ἀποτελεῖ πράγματι ἐπίτενγμα.

Ὁ Ραμνοῦς

Ὁ ἀρχαιοελληνικὸς χῶρος τοῦ Ραμνοῦντος καταστρέφεται ἀπὸ τὰ λατομεῖα ποὺ παράνομα ἔλαβαν ἄδειες λειτουργίας. Ἡ περιοχὴ ποὺ βρίσκεται μετὰ τὸν Σχοινιά καὶ τὸ Κάτω Σοῦλι ἦταν στὴν ἀρχαιότητα δῆμος τῆς Ἀττικῆς, ποὺ ἀνήκε στὴν Αἰαντίδα φυλὴν. Ἐκεῖ εἶχε οἰκοδομηθῇ ἰσχυρὸ φρούριο, ἐνῶ ἡ κώμη ἐκοσμεῖτο με δύο ὠραιότατους ναοὺς δωρικοῦ ρυθμοῦ. Τὸν ἀρχαιότερον ἐξ αὐτῶν (6ος αἰὼν π.Χ.) κατέστρεψεν ὁ Ξέρξης, ἀλλὰ μετὰ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐλατρεύετο ἐκεῖ ἡ Θέμις. Ἐκτίσθη ἐπίσης καὶ ἄλλος ναός. Στὶς ἀνασκαφές ἐδῶ καὶ ἑκατὸ χρόνια ἀνευρέθησαν ἑδρες με ἐπιγραφές («Σώσατρος τῇ Νεμέσει καὶ τῇ Θέμιδι»). Σῶζο-

νται μερικοί κίονες τοῦ μεγάλου ναοῦ, ὅπου ἔκειτο τὸ τεράστιον ἄγαλμα τῆς θεᾶς Νεμέσεως, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Πανσανίαν κατεσκεύασε ὁ Φειδίας μὲ τὸ μάρμαρο πὺν ἔφεραν ἀπὸ τὴν Πάρον οἱ Πέρσαι, γιὰ νὰ κάνουν τὸ τρόπαιον τῆς νίκης των κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ἄγαλμα εἶχε ὕψος 4,50 μέτρα καὶ ἐπαρουσίαζε τὴν θεὰ μὲ στέφανον πὺν ἐστόλιζαν νίκες καὶ ἔλαφοι, ἐνῶ κρατοῦσε στὸ ἓνα χερὶ φιάλη σπονδῆς καὶ στὸ ἄλλο κλαδί μηλιάς. Τμήματα αὐτοῦ τοῦ ὑπέροχου ἀγάλματος ἐκτίθενται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο, ἐνῶ ἄλλα ἀγάλματα εὐρίσκονται στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο. Ἀκόμη ὑπάρχει ἐκεῖ θέατρον (σῶζονται σειραί, τὸ κοῖλον κ.τ.λ.), ναὸς τοῦ Διονύσου, ἀγορὰ τοῦ δήμου, γυμνάσιον (δύο αἴθουσαι) καὶ θαυμασία ἀκρόπολις ἐπὶ βραχώδους λόφον, ἐνῶ πλῆθος ἄλλων ἀρχαιοτήτων περιμένουν τὴν ἀνακάλυψίν των.

Τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Ναυτικοῦ (ἔχει πρὶν πέρα ἐγκαταστάσεις) μὲ ἔγγραφον του στὸ ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ ἐδήλωσε τὴν ἀντίθεσίν του γιὰ τὴν λειτουργία τοῦ λατομείου. Ὁ ἔφορος ἀρχαιοτήτων Ἀττικῆς κ. Β. Πετράκος κατήγγειλε μὲ δημοσίευσμά του («Βῆμα» 1.8.93), ὅτι:

«4. Τὸ Ἀρχαιολογικὸ Συμβούλιο ἔχει χάσει τὰ τελευταῖα χρόνια τὴν ἐπαφὴν τοῦ μὲ τὰ πράγματα. Παραμερίζει τὶς εἰσηγήσεις τῶν Ἐφορευτῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ λαμβάνει ἀποφάσεις βλαπτικὰς γιὰ τὰ μνημεῖα. Ὁ Ραμνοῦς εἶναι τὸ τελευταῖο παράδειγμα. Μὲ τὴν ἀπόφασή του ἐνταφιάστηκαν οἱ ἀγῶνες 33 ἐτῶν τῆς Ἐφορείας Ἀρχαιοτήτων Ἀττικῆς καὶ ὁ κόπος καὶ οἱ προσπάθειες τόσων Ἐφόρων πῆγε χαμένος, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθεῖ τὸ αἶτημα ἰδιωτῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ πλουτίσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴ ἑνὸς θουνοῦ καὶ τοῦ δάσους του. Σᾶς θυμίζω, ὅτι πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ μὲ ἀπόφασή του τὸ ΚΑΣ καταδίκασε τὰ ἐρείπια τοῦ δήμου τῶν Ἀλῶν Αἰξωνίδων».

Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ραμνοῦντος ἄς γνωρίζουν, ὅτι καταστρέφουν γιὰ χρήματα μίαν τοποθεσίαν, πὺν ἀνήκει στὴν τιμωρὸν ἐκδικητρίαν θεᾶν Νέμεσιν.

Ἡμερολόγιον Ἱστορίας

Δισεκατομμύρια δαπανῶνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ κυρίως στοὺς «ἡμετέρους» τῆς «θολοκουλτούρας» ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἶχε ἐκδώσει τὸ ἡμερολόγιον τῆς ἱστορίας μας, ὅπου κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν θὰ παρειτίθεντο ὀνόματα καὶ γεγονότα πὺν λαμπρύνουν τὴν ἐθνικὴν μας ἱστορίαν.

Ἐμεῖς δὲν εἴμεθα νέος λαὸς δίχως ἱστορικὸν παρελθὸν οὔτε εἴμεθα Λουξεμβουργιανοί, Σκανδιναβοί, Οὐγγροι, Τσέχοι, Ὁλλανδοί κ.τ.λ. Ἐμεῖς ἔχουμε νὰ δείξουμε γίγαντες τῆς παγκοσμίου διανοήσεως καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ. Ἐμεῖς ἔχουμε στολίσει τὴν ἱστορίαν μας μὲ ἐνδόξα γεγονότα, πὺν τὰ στεροῦνται οἱ ἄλλοι λαοί. Ὅλα αὐτὰ ὀφείλει τὸ κράτος νὰ προβάλλῃ συνεχῶς καὶ κυρίως μὲ τὴν ταχυτάτην ἐκπόνησιν, ἐκτύπωσιν καὶ διανομὴν παντοῦ –ιδίως στὰ σχολεῖα– τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὥστε οἱ νέοι νὰ πληροφορηθοῦν τὸ λαμπρὸν παρελθὸν τους. Ἀντ' αὐτοῦ τὸ κράτος χρηματοδοτεῖ θιάσους καὶ ὀμίλους, πὺν δῆθεν συμβάλλουν στὸν πολιτισμὸν. Μὲ μία-δύο σπανίας ἐξαιρέσεις οἱ χρηματοδοτοῦμενοι ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ εἶναι ἄσχετοι πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἐνδεικτικὸν παράδειγμα ἡ παρουσία μας στὸ Διεθνὲς «Φεστιβάλ» Τραγουνδίου, ὅπου ἐλάδαμε μέρος μὲ ἓνα ...τσιφτετέλι.

Πρωτίστη μέρμνα τοῦ κράτους –ἀν εἶναι Ἑλληνικόν– εἶναι ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἱστορίας του, γιὰ νὰ μάθουν ἰδίως τὰ Ἑλληνόπουλα τὴν συμβολὴν τῶν προγόνων τους στὴν δόξα καὶ στὸν πολιτισμὸν τῶν ἀνθρώπων.

Αἶσα

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

Ἡ Σπάρτη τῆς ἰδανικῆς παιδείας καὶ τῆς πραγματικῆς δημοκρατίας

Ὁ Πλούταρχος στὰ «*Ἠθικά*» περιέλαβε τρία διβλία ἀφορῶντα τοὺς Σπαρτιάτας, ἥτοι «*Ἀποφθέγματα Λακωνικά*», «*Τὰ παλαιὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιτηδεύματα*», «*Λακαίων ἀποφθέγματα*». Στους «*Παράλληλους Βίους*» ἀνέλυσε τοὺς βίους μεγάλων Σπαρτιατῶν, Ἀγίδος, Κλεομένου, Ἀγισilaίου, Λυκούργου, Λυσάνδρου κ.λπ. Σὲ πολλαπλὲς ἀναφορὲς στὰ ἔργα του εἰσέδωσε στὴν μέχρι σήμερα ἀνεξερεύνητη, πληρῶς παρεξηγημένη, παραποιημένη, παραχαραγμένη καὶ ἐσφαλμένως διδομένη ἱστορία καὶ τὸν ἀληθὴ χαρακτήρα τῆς Σπάρτης. Μὲ τὴν Σπάρτη ἠσχολήθησαν ἐπίσης οἱ Θουκυδίδης, Ξενοφῶν, Ἀριστοτέλης, Διοσκουρίδης καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀρχαῖοι.

Ἡ ἀνθρωπότης πυρῆνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ διαφωτισμοῦ ἔχει τὴν Ἑλλάδα. Πηγὴ ἀνάλογη τῆς ἀνελίξεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων εἶναι ἡ Σπάρτη. Οὐδεὶς ἴσως συνειδητοποίησε τὸ μέγεθος, ἔκτασιν, ἐπιρροὴ καὶ σημασίαν τῶν Λακωνικῶν Διοσκούρων στὸν Ἑλληνικὸ καὶ κατ' ἀκολουθίαν παγκόσμιον πολιτισμὸν καὶ τὴν ἀλληγορίαν τῆς διαχρονικῆς παρουσίας των εἰς τὴν Ἑλληνικὴν προϊστορίαν καὶ ἱστορίαν.

Οἱ Διόσκουροι – *Διὸς κοῦροι* –, τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, βασιλοπαῖδες ἡγέται τῆς Νοτίου Ἑλλάδος (Σπάρτης), φωτιζόμενοι ἱστορικῶς ἐκφεύγουν τοῦ μικροῦ γεωγραφικοῦ χώρου τῆς Σπάρτης καὶ δίδουν τὴν πρώτη νύξι περὶ τῆς πανελληνίου, παγκοσμίου καὶ συμπαντικῆς σημασίας των. Δὲν περιωρίσθη ἡ παρουσία καὶ δράσις των εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Νότον, τὴν Σπάρτην, ἀλλ' ἡ μυητικὴ των δραστηριότης κατεκάλυπεν καὶ τὸν Ἑλληνικὸν Βορρᾶν, δηλαδὴ τὴν ὅλην Χερσόνησον τοῦ Αἴμου, ὀνόματι Θράκη, ποῦ ἡ τύποις πνευματικῆς μας ἡγεσία ἀγνοεῖ, φοβεῖται καὶ δὲν ὁμολογεῖ, ὅτι ἦτο ἀμειβόμενος ἑλληνικὴ περιοχὴ, περιλαμβάνουσα τὴν περιοχὴν Θράκης–Μακεδονίας–Ἰλλυρίας (Ἀλβανίας) – πρώην Γιουγκοσλαβίας – Βουλγαρίας – Ρουμανίας, ἐκτεινόμενη καὶ πέρα τοῦ Δουνάβους.

Πασιγνώστοι ὑπῆρξαν οἱ Διόσκουροι Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης ἀρχηγεῖται καὶ μυσταγωγοὶ τῶν Μυστηρίων τῶν Καδείρων, καταστειροσθέντες στὸν ἀστερισμὸν τῶν Διδύμων, οὐράνιοι καθοδηγοῦντες καὶ προστατεύοντες τοὺς διαχρονικοὺς Ἰάσωνες. Ὡς διδάσκαλοι τῶν Μυστηρίων, δηλαδὴ τῆς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης ποῦ ἀνυψώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπ' τὸ κτήνος πρὸς τὸ θεῖον, σέβεται καὶ προστατεύει τὸ περιβάλλον καὶ τὴν φύσιν, καταλυτικὰ ἐπέδρασαν στὴν φιλοσοφικὴν, ἐπιστημονικὴν καὶ πολιτιστικὴν ἀνάπτυξιν ὅχι μόνον τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βορρᾶ, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς ἀένανον μετ' αὐτῶν ἐπαφῆν Εὐρωπαίων, ὡς καταδεικνύει ἡ ἀποκαλυπτικὴ ἀποκρυπτογραφία τῶν γραφῶν τῆς γηραιᾶς Ἡπείρου. Ὁ ἄγνωστος τρίτος τῶν Διοσκούρων Ἑλευσίνιος – «Ἑλευσίς» – «Ἑλενος», ὁ μεταλλαγεὶς εἰς «Ἑλένην», τὴν ὁποίαν ἀναλύνει εἰς βάθος ὁ ἐρευνητὴς Ἀναστάσιος Ἀσημακόπουλος ὡς Ἑλευσίνιος (ἐλθόντος τοῦ νοός), ὑπῆρξεν ὁ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καὶ πρωταγωνιστῶν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἑλευσίνος, τῆς Κεντρικῆς Ἑλλάδος. Ἐπισημαίνομεν τὴν καταλυτικὴν ἐπίδρασιν τῶν Διοσκούρων εἰς ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν γεωγραφικὸν ὅρον, Βορρᾶν–Θράκην, Κέντρον–Ἑλευσίναν, Νότον–Σπάρτην.

Αὕτη δὲν ὑπῆρξεν μοναδικὴ δραστηριότης των. Δὲν περιωρίσθησαν στὸν Ἑλληνικὸν γεωγραφικὸν ὅρον, ἀλλ' ὡς οἱ ἄλλοι διαχρονικοὶ Ἕλληνες ἥρωες, «*ἐπῆλθον τῆς οἰκουμένης*» (ὁρᾶτε ἄρθρον μας περὶ Ἀργοναυτικῶν ἐκστρατειῶν εἰς «*Δαυλόν*», τεύχος 76, Ἀπριλίου 1988, σελ. 4323–4326). Κατεκάλυψαν δηλ. τὴν Εὐρώπην διὰ τῆς Ἀργούς, Ἀργοναυτὰν καὶ αὐτοί, διαπλέοντες ποταμοὺς τῆς Ρωσίας, τοὺς Τάναϊν (Δόν), Βόλγα, Δάνα, θάλασσες Βόρειο Παγωμένο Ὦκεανό, Ἀτλαντικὸν, Μεσόγειον, Μαύρην Θάλασσαν. Οἱ Διόσκουροι, ἀπεδείξαμε, ἐπέδρασαν καὶ εἰς τοὺς Κέλτας, ποῦ κατῴκουν τὰ παράλια τοῦ Ὦκεανοῦ (Βορείου Παγωμένου καὶ Ἀτλαντικοῦ): «*ἀποδείξεις δὲ τούτων φέρουσι δεικνύντες τοὺς παρὰ*

τὸν Ὠκεανὸν κατοικοῦντας Κελτοὺς, σεβομένους μάλιστα τῶν θεῶν τοὺς Διοσκούρους· παραδόσιμον γὰρ αὐτοὺς ἔχειν ἐκ παλαιῶν χρόνων τὴν τούτων τῶν θεῶν παρουσίαν ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ».

Πέρα τῶν Διοσκούρων κατὰ τὴν ἐκστρατεία τῆς Τροίας καὶ τὸν δεκαετῆ πόλεμον πρωταγωνιστικὸν ρόλον ἔπαιξεν ἡ Σπάρτη μὲ τις ἀλληγορικὴς μορφὴς τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Μενελάου. Ἐνδεικτικῶς σημειοῦμεν, ὅτι Ἑλένη εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν σημαίνει λαμπερὴν, δηλ. πεφωτισμένην, συνεπῶς μυημένην. Τῆς αἰνιγματικῆς διὰ τοὺς ἐρευνητὰς μορφῆς τῆς Ἑλένης νύξεις δίδουν ἀπολεσθέντα ἔπη, ὅτι εἰς τὴν Τροία δὲν ἀπῆχθη ἡ Ἑλένη ἀλλὰ σωσίας της, ἐνῷ αὐτὴ μετέβη εἰς Αἴγυπτον, ὡς καὶ τὰ γραφέντα περὶ Σησιγόρου τοῦ Ἱμεραίου (ὁρᾶτε λέξιν *Σησιγόρος* εἰς τὸ βιβλίον μας «*Ρίζες Ἑλευθερίας*»). Ὁ ποιητὴς Σησιγόρος κατὰ τὴν παράδοσιν ἔγραψε ποίημα «*Ἑλένης Ψόγον*» καὶ ἐτυφλώθη. Εἶδεν ὄνειρον ὁμῶς καὶ συνέθεσεν ἕτερον, *Ἐπαινον*, ποῦ ὠνομάσθη «παλινωδία», καὶ ἀνέβλεψε. Αὐτὴ ἡ παράδοσις ἴσως ὑποκρύπτει ἀλήθειαν ἀνεστραμμένην. Ἴσως ὁ Σησιγόρος, τυφλὸς τὸν νοῦν, ἔγραψε ψόγον εἰς Ἑλένην, μετὰ φωτισθεῖς, ἔγραψε ἔπαινον Ἑλένης ἀποκληθέντα παλινωδία. Τ' ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν τὴν οὐσιαστικὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔθνικῃ, πολιτιστικῇ, θρησκευτικῇ, πνευματικῇ, καλλιτεχνικῇ, ἀθλητικῇ καὶ εἰς τὰ τρία κέντρα του, Ἰταλίαν, Ἑλλάδα, Ἰωνίαν καὶ ἀνατρέπουν τὴν ἕως τώρα σκοπίμως διαδιδόμενην ἀναλήθεια τοῦ δήθεν κατακερματισμοῦ τῶν Ἑλλήνων σὲ ἐχθρικά κρατίδια, σημαντικά ἢ ἀσήμαντα, διεσπασμένα εἰς ὅλον τὸν τριαδικὸν Ἑλληνικὸν ὅμιλον.

Γεννάται τὸ ἐρώτημα: ἄραγε τυχαίως, ἐξ ἀγνοίας ἢ μὴ ἀναλύσεως τῶν ἀνωτέρω στοιχείων ἐδόθη καὶ δίδεται ἡ ἐσφαλμένη περὶ Σπάρτης εἰκὼν καὶ ἐντύπωση; Ἡ ἀπάντησις εἶναι, οὐδὲν τυχαῖον. Ἐν γνῶσει οἰκοδομοῦν οἱ ἐξουσιασταὶ τὸ ψευδὲς περὶ τῆς Σπάρτης οἰκοδόμημα. Χαρακτηριστικὰ οἱ δημιουργοὶ καὶ πάτρωνες τοῦ Νεοελληνικοῦ βαρβαρικοῦ Κράτους, μὴ συνδεόμενοι ἐξ αἵματος ἢ ἑλληνικῆς παιδείας πρὸς τοὺς ἀληθεῖς Ἕλληνες, ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐπέλεξαν μόνον πόλιν τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ δομήσουν ἀρτίως καὶ μὲ σχέδιον πολεοδομικόν. Ἀπὸ ἀγάπην ἢ σεβασμὸν πρὸς αὐτήν; Ὁχι, ἀλλὰ διὰ νὰ σφραγίσουν αἰῶνα τὴν κάτωθεν τῆς νέας πόλεως ἀρχαίαν Σπάρτην, ἵνα μὴ ἀνασκαφῇ καὶ ἀποκαλυφθῇ ποτέ. Ἡ ἑλευσίς της στὸ φῶς ἀνατρέπει χαλκεῖα ὑπερδισχιλιετῆ.

Ἀποκρύπτουν τὶς πυραμίδες τῆς Ἑλλάδος ἀπ' τοὺς Ἕλληνες (Ἄργους, Θηβῶν καὶ ἄλλου), τρέμουν ἀποκάλυψιν κλιμακωτῶν πυραμίδων τῆς Σπάρτης (Ξιγκουράτ) καὶ πλουσίων μνημείων καὶ στοιχείων, ποῦ κείνται ὑπὸ τὸν ὑποδειγματικὸν πολεοδομικὸν σχεδιασμό της. Δὲν τρέμουν τὴν ἐπιτοιμεντωμένη πόλιν μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα εὐρήματά της, ποῦ στεγάζει τὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο τῆς Σπάρτης. Τὸν τρόπο τοῦ «Ἑλληνικοῦ» κράτους καὶ τῶν σκοτεινῶν ἀνθελλήνων «συμβούλων» του ἐναντι τῆς Σπάρτης δεικνύει καὶ ἡ σφράγισις ἐκ τῶν 15 αἰθουσῶν τοῦ Μουσείου της δεκατριῶν!!, ἐπιτρεπομένης τῆς ἐπισκέψεως εἰς μόνον ...δύο ἐξ αὐτῶν. Ἐνεφάνισαν τὴν Σπάρτην ὡς πολιτεῖαν στρατοκρατικὴν, σκληράν, μακράν τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν, μὲ ἀτεγκτὴ νομοθεσία, σχεδὸν ἄμουση καὶ ἀπολίτιστη, μὲ ἀπολυταρχικὸν καθεστῶς. Μὲ συνέπειαν, ποῦ διακρίνει τὶς ἐρευνές μας, διὰ τοῦ παρόντος ἀνατρέπομε τὴν ψευδῆ καὶ ἐπίπλαστη εἰκόνα, ποῦ ἐπὶ χιλιετίες ἐσκιαγράφησαν οἱ ἐξουσιασταί.

Κατεδείχθη ἄνω ἐν μέρει ἡ τεραστία ἐπίδρασις τῆς Σπάρτης εἰς τὸν Ἑλληνικὸν καὶ παγκόσμιον πολιτισμόν. Ἀποδεικνύω κατωτέρω τὴν καταλυτικὴν συνεισφορά τῆς Σπάρτης στὸ ἀληθὲς πολίτευμα τῆς δημοκρατίας, ποῦ εὐρέτης της δὲν ὑπῆρξεν ὁ Κλεισθένης, ὡς ἐδιδάχθημεν, ἀλλὰ τὴν εἰσηγήθη ὁ Ζεὺς-Δεὺς-Deus-Θεός, ὡς ἀνεκοινώσαμε εἰς συνέδριον «περὶ τοῦ Αἰγαίου» τῆς 21-23 Δεκεμβρίου 1989 τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός» «*ἐπελθεῖν δ' αὐτὸν (Ζῆνα) καὶ τὴν οἰκουμένην σχεδὸν πᾶσαν, τοὺς μὲν ληστάς καὶ ἀσεβεῖς ἀναιροῦντα, τὴν δ' ἰσότητά καὶ δημοκρατίαν εἰσηγούμενον*» [δηλ. ἀφοῦ ὁ Ζεὺς ἐπῆλθε σχεδὸν ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένην, φονεύων τοὺς ληστάς καὶ ἀσεβεῖς, τὴν ἰσότητα καὶ δημοκρατίαν εἰσηγεῖτο].

Τὸ διαδιδόμενον μέχρι σήμερον διὰ τὴν Ἀθηναϊκὴν τοῦ Κλεισθένης Δημοκρατίαν, πῶς ὑπῆρξε τὸ πρότυπον τῶν πολιτευμάτων ἀπὸ 2.500 ἐτῶν, ἀποδεικνύεται ἀνακριβές, ἀφοῦ ἡ

δημοκρατία ἀποτελεῖ θεσμόν τοῦ Διός, τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς προϊστορίας, μερικῶν τοῦλάχιστον δεκάδων ἢ ἑκατοντάδων χιλιᾶδων ἐτῶν. Τί ἦτο ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία; Ἦτο τὸ τελειότερον παγκοσμίως πολίτευμα ἢ προεβλήθη πρὸς ἀπόκρυψιν κάποιου ἄλλου, ἐγγίζοντος τὸ τέλειον, ποῦ ἔπρεπε νὰ ταφῇ, διότι ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία εὖ νοεῖ τοὺς πάσης φύσεως ἐξ-ουσιαστές; Ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν Θουκυδίδης λέγει, ὅτι ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία τὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλέους ὑπῆρξεν «ἐνὸς ἀνδρὸς ἀρχή», ποῦ διὰ τὴν περιφρουρήσῃ τὸν Περικλέα, καταχραστῇ τῶν συμμαχικῶν χρημάτων καὶ τοῦ Περσικοῦ χρυσίου, ὠδήγησε τὴν Ἑλλάδα στὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο, ἐξουθένωσε τὸν Ἑλληνισμό καὶ κατέστησε διαιτητὴν τὸν ἡττημένον Πέρσῃ βασιλεῖα. «Οἱ, τὴν ἡμετέραν ἀντιστάσεως ἐπραττεν ὁ Περικλῆς (προβλήθεις ὡς κάλλιστος τῶν Ἀθηναίων δημοκρατῶν ἡγετῶν), ὡς ἐπραττον καὶ ὁ ἄθλιος Κλέων κ.ἄ., ποῦ μεγάλα δεινὰ ἐπέφεραν ἐπὶ τὴν Ἀθῆνα καὶ τὸν Ἑλληνισμό. Ἀντίγραφον ἢ ἐξέλιξιν ἐπὶ τὰ χεῖρω ἴσως αὐτῆς τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας ἀποτελεῖ ἡ σημερινή, ὅπου διὰ τῶν κομμάτων ἀναρριχᾶται πρωθυπουργὸς κομματάρχης δημαγωγός, στίς βουλήσεις τοῦ ὁποῖου οὐδεὶς ἐπιτρέπεται καὶ φραστικῶς ν' ἀντιταχθῇ, προτασσομένης τῆς «κομματικῆς πειθαρχίας». Πᾶσα διάφορος γνώμη τῶν διακοσμητικῶν βουλευτῶν ἀποκαλεῖται «ἀποστασία», «προδοσία», «ἐγκλημα ἐθνικόν» κ.λπ.

Ἡ ἰδανικὴ δημοκρατία ἄνθισε ἐπὶ τὴν Σπάρτη, τὴν δεινῶς συκοφαντηθεῖσα Ἑλληνικὴ πολιτεία, ὡς τὴν διεμόρφωσε τὸ πολίτευμα τῶν Λυκούργων. Διότι κατὰ τὸν Τίμαιον, μέγαν ἱστορικὸν ἀπ' τὸν Ταυρομένιον τῆς Σικελίας, ποῦ ἐξῆσε 100 ἔτη, ὑπῆρξαν 2 Λυκούργοι (Πλουτάρχου, *Βίος Λυκούργου*, σ. 10, «Πάπυρος»: «*Τίμαιος δ' ὑπονοεῖ, δοῦν ἐν Σπάρτῃ γεγονότων Λυκούργων οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τῷ ἐτέρῳ τὰς ἀμφοῖν πράξεις διὰ τὴν δόξαν ἀνακεῖσθαι*» [δηλ. ὁ Τίμαιος ὑπονοεῖ, ὅτι ἐπὶ τὴν Σπάρτην ὑπῆρξαν δύο Λυκούργοι κατὰ διαφόρους χρόνους, καὶ οἱ πράξεις ἀμφοτέρων ἀπεδόθησαν εἰς ἓνα διὰ τὴν μεγαλύνεσθαι τοῦ δόξαν]). Ἐδῶ παρατηρεῖται αὐτό, ποῦ πολλάκις διευτυπανίσασμε. Τὰ Ἑλληνικὰ δνόματα, ἰδίως τῶν προσωπικοτήτων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, εἶναι σημαντικά, χαρακτηρίζοντα ὅχι ἓνα ἀλλὰ σειρὰν ὅλην ὁμωνύμων ἡρώων ἢ προσωπικοτήτων μὲν τίς αὐτῆς ἰδιότητες. Πολλὰ πλοῖ ὑπῆρξαν Ἡρακλεῖς, Περσεῖς, Θησεῖς, Ἰάσωνες, Μίνωνες, Διόνυσσοι, Ὀρφεῖς, Λυκούργοι κ.λπ. Αὐτοῦ τοῦ κανόνος δὲν ἐξέφυγεν ὁ Λυκούργος, ὁ φωτεινοῦ ἔργου δημιουργός (λύκος = φῶς + ἔργον).

Οἱ Λυκούργοι καὶ οἱ διάδοχοί των ἐπέτυχον τὴν δημιουργίαν ἐνὸς πολιτεύματος ἰσονομίας καὶ δημοκρατίας ἐπὶ τὴν Σπάρτη, ποῦ μεγάλως ἐπιδροῦσε εἰς τὴν ἐμπέδωσιν ἀναλόγων πολιτευμάτων καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, ὡς ἀποκαλύπτει ὁ Πλούταρχος (*Βίος Λυκούργου*, σ. 106): «*ὥσπερ οἱ ποιηταὶ τὸν Ἡρακλέα μυθολογοῦσι δέσμα καὶ ξύλον ἔχοντα τὴν οἰκουμένην ἐπιπορεύεσθαι, κολάζοντα τοὺς παρανόμους καὶ θηριώδεις τυράννους, οὕτως ἡ πόλις ἀπὸ σκυτάλης μιᾶς καὶ τρίβωνος ἀρχουσα τῆς Ἑλλάδος ἐκούσης καὶ δουλομένης κατέλυνε τὰς ἀδίκους δυναστείας καὶ τυραννίδας ἐν τοῖς πολιτεύμασι, καὶ πολέμοις ἐδράβενε, καὶ στάσεις κατέπαυε, πολλάκις οὐδ' ἀσπίδα κινήσασα μίαν, ἀλλ' ἓνα πέμψασα πρεσβευτήν, ᾧ πάντες εὐθὺς ἐποίουν τὸ προτασσόμενον, ὥσπερ αἱ μέλισσαι, φανέντος ἡγεμόνος συντρέχοντες καὶ κατακοσμούμενοι*» [δηλ. ὅπως μυθολογοῦν οἱ ποιηταὶ διὰ τὸν Ἡρακλέα, ποῦ φέρων δέσμα καὶ ρόπαλον περιήρχετο τὴν οἰκουμένην καὶ ἐτιμῶρει τοὺς παρανόμους καὶ θηριώδεις τυράννους, ἔτσι καὶ ἡ πόλις μόνον μὲ μίαν σκυτάλη (σημ. ῥάβδον μὲ λακωνικὰς μυστικὰς ὁδηγίους κρυπτογραφικὰς, ποῦ ἀνεγινώσκετο δι' ἐπιθέσεως εἰδικῆς ταυρίας) καὶ τρίβωνα ἐκυβέρνησα τὴν Ἑλλάδα, δεχομένην ἐκουσίως τὴν κυριαρχίαν, κατέλυνε τίς ἀδίκους δυναστείας καὶ τυραννίδας ἐκ τῶν πολιτευμάτων καὶ πολέμους ἐδράβενε καὶ στάσεις κατέπαυε, πολλὰς φορὰς οὐτε μίαν ἀσπίδα κινήσασα, ἀλλ' ἀποστείλασα ἓνα πρέσβυν, τοῦ ὁποῖου πάντες ὑπήκουον τὴν προσταγήν, ὡς ἀκριβῶς οἱ μέλισσες, ἐπὶ τῇ ἐμφάνεισιν ἡγεμόνος προστρέχουν καὶ κατακοσμοῦν].

Ἀλλ' ἀπὸ ποῦ ἀντλοῦσε αὐτὴ τὴν δύναμιν ἡ Σπάρτη; Ἀπὸ τὸ πολίτευμά της καὶ τὴν παιδείαν τῶν πολιτῶν της. Γράφει ὁ Θουκυδίδης: «*ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί*». («Πάπυρος», Ζ 77, σελ. 1296) [δηλ. πόλις εἶναι οἱ ἄνδρες κ' ὄχι τὰ τείχη καὶ τὰ κενὰ ἀνδρῶν πολεμικὰ πλοῖα]. Τὸ ἴδιο τονίζουν ὁ Ἀλκαῖος (ἀπόσπασμα 23) καὶ ὁ

Σοφοκλῆς (*Οἰδίπους Τύραννος*, στ. 56). Πρώτη μέριμνα τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἡ παιδεία (*Πλούταρχος, Βίος Λυκούργου* 14, σελ. 52): «*Τῆς δὲ παιδείας, ἣν μέγιστον ἡγοῦντο καὶ κάλλιστον ἔργον εἶναι, πόρρωθεν ἀρχόμενος, εὐθύς ἐπεσκόπει τὰ περὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς γενέσεις*» [δηλ. διὰ δὲ τὴν παιδεία, ποὺ ἐθεώρουν μέγιστον καὶ κάλλιστον ἔργον, ἀρχίζεν ἀπὸ πολὺ μακρὰν, κι ἐπώπτενε ἀμέσως τὰ ἀφορῶντα τοὺς γάμους καὶ τὶς γεννήσεις]. Ἐφρόντιζαν δηλ. αὐτὸ ποὺ καμμία πολιτεία δὲν πράττει σήμερον, τῆς παιδείας ἀπὸ τοῦ νεαροῦ τῆς ἡλικίας τῶν μελλόντων γονέων ἀρχομένης. Προσθέτει ὁ Πλούταρχος (ἐνθ. ἀνωτ., σ. 54): «*Τὰ μὲν γε σώματα τῶν παρθένων δρόμοις καὶ πάλαις καὶ βολαῖς δίσκων καὶ ἀκοντίων διεπόνησεν, ὥς ἢ τε τῶν γεννωμένων ρίζωσις ἰσχυρὰν ἐν ἰσχυροῖς σώμασιν ἀρχὴν λαβοῦσα βλαστάνοι δέλτιον, αὐταὶ τε μετὰ ῥώμης τοὺς τόκους ὑπομένουσαι, καλῶς ἅμα καὶ ραδίως ἀγωνίζοιντο πρὸς τὰς ὠδῖνας*» [δηλ. τὰ σώματα θεβαίως τῶν παρθένων σκληραγωγῆσε μὲ δρόμους καὶ πάλες καὶ δισκοβολίες καὶ ἀκόντια, ὥστε καὶ ἡ ρίζωσις τῶν γεννωμένων ἰσχυρὰ σὲ ρωμαλέα σώματα ἀρχομένη νὰ βλαστάνῃ καλύτερα, καὶ αὐταὶ ρωμαλέως ὑπομένουσαι τοὺς τοκετούς, καλῶς συνάμα καὶ εὐκόλως ν' ἀντεπεξέρχονται πρὸς τὶς ὠδῖνες (σημ.: «ἀνώδυνος τοκετός» ἀποκαλύπτεται, ἐφαρμοζόμενος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυκούργου)]. «*Ἀφελὼν δὲ θρύψιν καὶ σκιατροφίαν καὶ θηλυτὴν πᾶσαν, οὐδὲν ἤττον εἴθισε τῶν κόρων τὰς κόρας γυμνάς τε πομπεύειν καὶ πρὸς ἱεροῖς τισὶν ὀρχεῖσθαι καὶ ᾄδειν, τῶν νέων παρόντων καὶ θεωμένων*» [δηλ. ἀφαιρῶν τὴν τρυφήν καὶ παραμονὴν στὴν σκιὰν καὶ κάθε θηλυπρέπεια, καὶ ὅπως τοὺς κούρους (ἀγόρια) συνήθισε τὶς κόρες νὰ μετέχουν πομπῶν γυμναί καὶ σὲ μερικὰ ἱερά νὰ χορεύουν καὶ ᾄδουν, ἐνῶ οἱ νέοι παρόντες τὰς ἔβλεπον]. «*Ἡ δὲ γύμνωσις τῶν παρθένων οὐδὲν αἰσχροὺς εἶχε, αἰδοῦς μὲν παρούσης, ἀκρασίας δ' ἀπουσίας, ἀλλ' ἐθισμόν ἀφελείας καὶ ζῆλον εὐεξίας ἐνεργάζετο, καὶ φρονήματος τὸ θῆλυ παρῆγεν οὐκ ἀγεννοῦς, ὥς μηδὲν ἤττον αὐτῶ καὶ ἀρετῆς καὶ φιλοτιμίας μετουσίαν οὖσαν*» [δηλ. ἡ γύμνωσις δὲ τῶν παρθένων δὲν εἶχε τίποτε τὸ αἰσχροὺς, διότι ὑπῆρχεν ἡ αἰδώς καὶ ἀπουσίαζεν ἡ ἔλλειψις ἐγκρατείας, ἀλλὰ τὶς συνήθιζε στὴν ἀφέλεια καὶ τοὺς προκαλοῦσε ζῆλον εὐεξίας, κι ἐνέπνεε φρόνημα εὐνέως στὰς θηλείας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἦσαν ἀνεπίδεκτοί ἀρετῆς καὶ φιλοτιμίας... (σ. 60)]. «*Ἦν δὲ περὶ τὰς τροφὰς ἐπιμέλειά τις μετὰ τέχνης, ὥστ' ἄνευ σπαργάνων ἐκτρεφούσας τὰ βρέφη τοῖς μέλεσι καὶ τοῖς εἶδεσιν ἐλευθέρια ποιεῖν, ἔτι δ' εὐκόλα ταῖς διαίταις καὶ ἄσικχα καὶ ἀθαμβῇ σκότου καὶ πρὸς ἐρημίαν ἀφοδὰ καὶ ἀπειρα δυσκολίας ἀγεννοῦς καὶ κλαυθμηρισμῶν*» [ἦτοι εἶχαν ὅμως καὶ αἱ τροφοὶ ἐπιμέλειάν τινα μετὰ τέχνης, διότι ἐκτρέφουσαι τὰ βρέφη χωρὶς σπάργανα ἀφῆναν ν' ἀναπτύσσωνται ἐλεύθερα τὰ μέλη καὶ ἡ μορφὴ τους, ἀκόμη δὲ τὰ ἀσκοῦσαν νὰ εἶναι εὐκόλα στὶς διαίτες, νὰ μὴ σιχαίνωνται τίποτε, νὰ εἶναι ἀφοδὰ στὸ σκότος καὶ τὴν ἐρημίαν καὶ νὰ μὴ συνηθίζουν εἰς ἀγενεῖς δυστροπίες καὶ κλαυθμηρισμούς (παρατηροῦμεν δηλ. προωθημένην παιδαγωγικὴν καὶ ὑγιεινὴν τῶν νηπίων, μολὶς τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος μας ἀναπτυσσομένη)].

Εἰς τὰ «*Λακωνικά Ἀποφθέγματα*» ὁ Πλούταρχος (Ἡθικά, τ. III, σ. 266) λέγει, ὅτι ὁ Ἀγηςάλαος «*Ξενοφῶντα... ἐκέλευε τοὺς παῖδας ἐν Λακεδαιμόνιοι τρέφειν μεταπεμψάμενον, ὥς τὸ κάλλιστον τῶν μαθημάτων παιδευθησομένους, ἄρχειν τε καὶ ἀρχεσθαι*». Ὑπεστήριξε ἡ Σπαρτιατικὴ νομοθεσία τοὺς νεανικούς γάμους, τὴν εὐγονία κ.λπ., ἐδίωκε τὴν ἀγαμίαν καὶ ἀπέτρεπε τὴν φιλοχρηματίαν καὶ λατρείαν τῆς πολυτελοῦς διαβιώσεως καὶ ματαιοδοξίαν, θεωροῦσα ὑψίστον ἀγαθὸν τὴν ἀρετὴν. Ἐπέβαλε ἀναδασμόν τῆς γῆς (*Βίος Λυκούργου*, σ. 34: «*συνέπεισε τὴν χώραν ἅπασαν εἰς μέσον θέντας, ἐξ ἀρχῆς ἀναδάσασθαι καὶ ζῆν μετ' ἀλλήλων ἅπαντας ὁμαλεῖς καὶ ἰσοκλήρους τοῖς βίοις γενομένους, τὸ δὲ πρωτεῖον ἀρετῇ μετιόντας, ὥς ἄλλης ἐτέρῳ πρὸς ἕτερον οὐκ οὔσης διαφορᾶς οὐδ' ἀνισότητος, πλὴν ὅσῃν αἰσχροῦν πόγος ὀρίζει καὶ καλῶν ἔπαινος*» [δηλ. συνέπεισε τοὺς πολίτας νὰ θέσουν κάτω ὅλην τὴν χώραν καὶ νὰ κάμουν ἀναδασμόν καὶ νὰ ζοῦν ὅλοι μὲ ἴσους κλήρους, καὶ μόνον στὴν ἀρετὴν νὰ εἶναι τὰ πρωτεῖα, διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλη διαφορὰ οὔτε ἀνισότητος, ἐκτὸς ὅση καθορίζει ὁ πόγος τῶν αἰσχροῦν καὶ ὁ ἔπαινος τῶν καλῶν]), κατήργησε τὰ χρυσὰ καὶ ἄργυρὰ νομίσματα καὶ ἔκοψε ὑπερμεγέθη σιδηρὰ πρὸς ἀποτροπὴν ἀποθησανυρίσεως. Λίαν ἐνημερωτικοὶ εἶναι ὁ Πλούταρχος πλέον τῶν ἄνω στὸν *Βίον* Λυκούργου, ὥς καὶ ὁ Ξε-

νοφῶν στο διβλίον του «*Λακεδαιμονίων Πολιτεία*».

Ἐνεφάνισαν τὴν Σπαρτιατικὴ κοινωνία στερουμένη ἤθην καλλιέργειας, ὡς μόνον στρατοκρατικὴν. Πῶς τότε ἡ Σπάρτη ἀνέδειξεν τόσους πνευματικούς ταγούς, γνωστούς καὶ ἀγνώστους, ὡς οἱ δύο νομοθέται Λυκοῦργοι, ὁ ἐκ τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν ἔφορος Χεῖλων Δαμαγῆτου, ὁ ποιητὴς Ἀλκμάν, ὁ Τυρταῖος Ἀρχεμβρότου ἐλεγειακὸς ποιητὴς καὶ αὐλητὴς, ἡ ποιήτρια Μυῖα, ὁ ἱστορικός Ἀριστοκράτης Ἰππάρχου, ὁ ἱστορικός Νικοκλῆς, ἡ Πυθαγορίς Νισθεάδουσα ἡ Λάκαινα, ὁ ἱστορικός καὶ σοφιστὴς Ὀνάσιμος, ὁ ἱστορικός Πανσανίας ὁ Λάκων, ὁ ἱστορικός τῆς Σπάρτης Πολυκράτης, ὁ Πυθαγόρας ὁ *Δωρικά* πεπραγματευμένος, ἡ Πυθαγορίς φιλόσοφος Τιμύχα, ἡ Χειλωνὴ ἡ Λάκαινα Χειλωνος Πυθαγορίς φιλόσοφος, ὁ σοφιστὴς Ἐκαταῖος, ὁ ἱστορικός καὶ γραμματικὸς Σωσίβιος, ὁ Σπένδων ὁ Λάκων κ.λπ. (ὁρᾶτε διβλίον μου «*Ρίζες Ἐλευθερίας*»).

Μοναδικὸν πνευματικὸν ἐπίτευγμα τῶν Λακεδαιμονίων ὑπῆρξε τὸ *λακωνίζειν*. Τὸ ἐμμήθησαν οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, πού ἔδωσαν μοναδικούς ἀνυπέρβλητους ὁρισμούς ὑψηλῶν ἐννοιῶν διὰ δύο λέξεων, ὡς ὁ Δημόκριτος «*λόγος ἔργου σκῆ*», ὁ Σόλων «*λόγος εἰδῶλον ἔργου*» καὶ ἀγνωστος σὲ ἀναγνωσθεῖσα ἀπὸ ἡμᾶς ἐπιγραφή δακτυλίου τάφου τῆς Πίμπλας παρὰ τὸ Δῖον «*Ἐρως ὄναρ Ἀφροδίτης*».

Ἐκεῖνο πού εἶναι ἀνυπέρβλητο, πλὴν ὅμως οὐδόλως προεβλήθη ἀπὸ τοὺς ἱστορικούς, μελετητάς καὶ πνευματικὰ ἰδρύματα, ἀντιθέτως παρεποιήθη καὶ κατεσυκοφαντήθη, εἶναι τὸ ἀληθῶς τέλειο δημοκρατικὸ πολίτευμα τῆς Σπάρτης, πού ψευδίστατα ἐνεφανίσθη ὡς ἀπολυταρχικόν, δικτατορικόν, ὁλοκληρωτικόν, ὀλιγαρχικόν, στρατοκρατικόν. Οἱ Σπαρτιάται διηροῦντο εἰς 30 *ὠδὰς*. Ἀρχηγέται τῶν 2 ὠδῶν, ἦτοι τῶν Ἀγιάδων καὶ Εὐρυπωντιδῶν, ἦσαν οἱ ἐκάστοτε 2 βασιλεῖς. Ἡ καθιέρωσις καὶ συνύπαρξις δύο βασιλέων καὶ μάλιστα ἐκ διαφόρων ὠδῶν καὶ ἐγκατάστασίς των εἰς διαφόρους οἴκους ὑπῆρξεν κορυφαία δημοκρατικὴ ἐκδήλωσις, ἐξασφαλίζουσα τὸν σεβασμὸν εἰς τὸ λειτούργημά τους καὶ τὸν ἄγρυπνον καὶ συνεχῆ ἔλεγχον ἐκατέρου πρὸς ἕτερον, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲ λέξιν ἐψέλλισαν οἱ... Ἡρακλεῖς τῆς δημοκρατίας πανεπιστημιακοὶ καὶ ἀκαδημαῖκοι καρεκλοκένταυροι. Οὐδέποτε ἔκτοτε ἴσχυσεν ὁ δημοκρατικὸς αὐτὸς θεσμός, οὐδ' ἐπανελήφθη, πλὴν ἴσως τῆς προσκαίρου δημαρχίας τῶν ἀδελφῶν Γράκων.

Ἐν περιπτώσει ἀνηλικιότητος ἡ ἀδυναμία τῶν βασιλέων ὠρίζετο ἐπίτροπος ὁ ἐγγύτατος ἐξ ἀρρενογονίας συγγενὴς καλούμενος *πρόδικος*, ὡς ὑπῆρξε καὶ ὁ Λυκοῦργος, ἀφοῦ ἐβασίλευσεν ἐπ' ὀκτάμηνον, θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐνῶ ἐκυοφορεῖτο ὁ ὑπ' αὐτοῦ ὀνομασθεὶς ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ ἀνιψιὸς του Χαρίλαος ἡ Λεώδωτος. Οἱ 2 βασιλεῖς ἐν εἰρήνῃ ἦσαν τελετάρχει τῶν μυστηρίων καὶ τελετῶν, ἐν πολέμῳ ἦσαν πολέμαρχοι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἐξεστράτευε καὶ ὁ ἄλλος παρέμενε στὴν Σπάρτη καὶ κατ' ἐξαίρεσιν ἔσπευδε εἰς βοήθειαν τοῦ ἑτέρου. Ὁ ἐκστρατεύων ἐτίθετο ἐπικεφαλῆς τῆς ἐκστρατείας, ὡς ὁ Λεωνίδας, πεσὼν μετὰ τῶν ἄλλων Σπαρτιατῶν, καὶ ὁ δαίμονιος βασιλεὺς Ἀγησίλαος, ὁδηγῶν μικρὸν ἐκστρατευτικὸν σῶμα θὰ κατέλυε τὸ Περσικὸ κράτος, ἂν ὁ μέγας βασιλεὺς διὰ μυρίων (10.000) δαρεϊκῶν δὲν ἔδωροδόκει τοὺς δημαγωγούς Ἀθηναίων καὶ Σπάρτης, πού ἐντὸς ἐβδομάδων προκάλεσαν τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

Τοὺς βασιλεῖς ἐπώπτεον καὶ ἐχαλιναγώγουν πέντε ἔφοροι: «*ὡς ψέλλιον ἐμβάλλουσιν τὴν τῶν ἐφόρων δύναμιν*» [δηλ. ὡς χαλινὸν παρεμβάλλουν τὴν δύναμιν τῶν ἐφόρων]. Ἐνδεικτικὸν τοῦ χαρακτηρος καὶ ἀξιώματος τῶν ἐφόρων τὸ εἰς τὰ «*Λακωνικά Ἀποφθέγματα*» (τ. ΙΙΙ Ἡθικῶν σ. 298): «*Ἀναξίλας πρὸς τὸν θαυμάζοντα διὰ τί οἱ ἔφοροι τοῖς βασιλεῦσιν οὐχ ὑπεξανίστανται, καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν βασιλέων καθιστάμενοι, <διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν>, ἔφη, <δι' ἣν καὶ ἐφορεύουσιν>*» [δηλ. ὁ Ἀναξίλας πρὸς τὸν ἀποροῦντα διὰ τί οἱ ἔφοροι δὲν ἐγείρονται καὶ παραμερίζουν στοὺς βασιλεῖς, ἐφόσον ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐγκαθίστανται, ἀπῆντησε, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἔχουν τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐφόρου]. Εἰς τὴν σ. 326 αὐτόθι ὁ Θεόποπος: «*λέγοντός τινος ὅτι ἡ Σπάρτη σώζεται διὰ τῶν βασιλεῖς ἀρχικοὺς ὄντας, <οὐκ> ἔφη, <ἀλλὰ διὰ τοὺς πολίτας πειθαρχικοὺς ὄντας>*» [δηλ. ὁ Θεόποπος, ὅταν κάποιος ἔλεγεν, ὅτι ἡ Σπάρτη σώζεται, διότι οἱ βασιλεῖς ἱκανῶς ἀρχουν, εἶπεν ὅχι, ἀλλὰ διότι οἱ πολῖται πειθαρχοῦν].

Ἰδρυσεν ὁ Λυκούργος τὴν Γερουσίαν (*Βίος Λυκούργου*, σ. 24): «*Αἰῶρουμένη γὰρ ἡ πολιτεία καὶ ἀποκλίνουσα νῦν μὲν ὡς τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τυραννίδα, νῦν δ' ὡς τὸ πλῆθος ἐπὶ δημοκρατίαν, οἷον ἔρμα τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν ἐν μέσῳ θεμένη καὶ ἰσορροπήσασα, τὴν ἀσφαλεστάτην τάξιν ἔσχε καὶ κατάστασιν, αἰὶ τῶν ὀκτῶ καὶ εἴκοσι γερόντων τοῖς μὲν βασιλεῦσι προστιθεμένων ὅσον ἀντιθῆναι πρὸς δημοκρατίαν, αὐθις δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τυραννίδα τὸν δῆμον ἀναρρωννύντων*» [δηλ. διότι ἡ πολιτεία μετεωρίζετο, ἀποκλίνουσα ἄλλοτε μὲν πρὸς τοὺς βασιλεῖς εἰς τυραννίαν, ἄλλοτε δὲ στὸ πλῆθος εἰς ὀχλοκρατίαν, θέσας μεταξὺ αὐτῶν ὡς ἔρμα καὶ ἰσορροπήσασα τὴν ἀρχὴν τῶν γερόντων, καὶ ἀπέκτησε τὴν ἀσφαλεστάτην τάξιν καὶ κατάστασιν, αἰέποτε τῶν 28 γερόντων συμπραττόντων μετὰ τῶν βασιλέων, ὅσον ἐχρειάζετο, διὰ ν' ἀντικρούσῃ τὴν ὀχλοκρατίαν, καὶ ἐνδυναμοῦνται τὸν λαόν, διὰ νὰ μὴν ὑποπέσῃ στὴν τυραννίδα]. Ἡ Γερουσία ἀπετελεῖτο ἐξ 28 γεροῦσιαστῶν (γερόντων) ἐκ τῶν 28 ὥδων πλέον τῶν βασιλέων ἐκ τῶν 2 λοιπῶν ὥδων, ἐχόντων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν καὶ τὸν θάνατον καὶ τὴν στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ τὰ μέγιστα. Κατὰ Πλάτωνα «*τῇ τῶν βασιλέων ἀρχῇ φλεγμαινούσῃ μειχθεῖσαν καὶ γενομένην ἰσόψηφον εἰς τὰ μέγιστα, σωτηρίαν ἅμα καὶ σωφροσύνην παρασχεῖν*» [δηλ. νεμηθέντες τὴν ἐξουσίαν οἱ γέροντες μὲ τοὺς βασιλεῖς, ἐπαρθέντας εἰς δύναμιν καὶ γενόμενοι ἰσόψηφοι εἰς τὰ μέγιστα (ζητήματα) παρέσχον συγχρόνως σωτηρίαν καὶ σωφροσύνην].

Ἡ ἀνάδειξις νέων γεροῦσιαστῶν ἐγένετο ἐξ ὑποψηφίων κρινομένων καὶ ἐκλεγόμενων, ἀρίστων κατὰ τὴν ἀρετὴν, μεταξὺ τῶν ἐχόντων ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 60 ἐτῶν. Ἡ ἐκλογή τῶν ἐγένετο συνερχομένης τῆς ἀπέλλας (ἐκκλησίας τοῦ δήμου). Ἄνδρες ἐκλεγόμενοι ἐνεκλείοντο πλῆσιν τῆς ἀπέλλας, μὴ ὀρώντες οὔτε ὀρώμενοι, ἀλλὰ μόνον ἀκούοντες τὴν κραυγὴν τῶν συνεδριάζοντων. Διὰ βοῆς ἔκρινον τοὺς συναμιλλωμένους, ἕναν ἕναν εἰσαγόμενον διὰ κλήρου καὶ διερχόμενον ἐν σιωπῇ τὴν ἀπέλλαν. Οἱ κατάκλειστοι ἔχοντες πινακίδια σημείωναν δι' ἕκαστον τὸ μέγεθος τῆς κραυγῆς, μὴ γνωρίζοντες ποῖον ἀφωροῦσε, ἀλλὰ μόνον τὴν σειρὰν εἰσόδου του. Ἀνηγόρευον γεροῦσιαστὴν αὐτὸν ποῦ ἐπιμήθη μὲ τὴν μεγίστη βοή.

Τέλος ἡ ἀπέλλα, ἀνωτάτη ἔκφρασις τοῦ δήμου τῶν Λακεδαιμονίων, ἐνέκρινε τὶς προτάσεις τῶν βασιλέων καὶ τῆς γεροῦσίας (*Β. Λυκούργου*, σ. 27): «*τὸ δ' ἀπελλάζειν ἐκκλησιάσεις, ὅτι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πολιτείας εἰς τὸν Πύθιον ἀνήγε*» [δηλ. τὸ ἀπελλάζειν σημαίνει συνέρχεσθαι εἰς ἐκκλησίαν (συνέλευσιν), διότι τὴν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῆς πολιτείας τὴν ἀνήγαγε εἰς τὸν Πύθιον Ἀπόλλωνα]. Σημειοῦται, ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐκαλεῖτο καὶ Ἀπέλλων δωριστί. Ἐκ τοῦ ἀπέλλα προήλθε τὸ Λατινικὸν *apellare* καὶ τὸ γαλλικὸν *appeler* (σ. 28): «*Τοῦ δὲ πλῆθους ἀθροισθέντος, εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ γνώμην τῶν ἄλλων ἐφέιτο, τὴν δ' ὑπὸ τῶν γερόντων καὶ τῶν βασιλέων προτεθεῖσαν ἐπικρίναν κύριον ἦν ὁ δῆμος*» [δηλ. ὅταν συνήρχετο τὸ πλῆθος (ἀπέλλα), δὲν ἐπετρέπετο εἰς οὐδένα νὰ προτείνῃ γνώμην, καὶ τὸ μόνον ποῦ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κάμνῃ ὁ δῆμος ἦτο νὰ ἐπικρίνῃ τὶς προτάσεις τῆς γεροῦσίας καὶ τῶν βασιλέων]. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (*Πολιτικά*, 2, 11, 54). Τοιαύτη ἀναδεικνύεται ἡ ἀληθὴς Σπάρτη.

Πρὶν κλείσῃ αὕτῃ ἡ μελέτη, πρέπει νὰ διευκρινισθῇ ἄλλη μία πλάνη (;). Οἱ Σπαρτιάται δὲν ἔρριπτον στὸν Καιάδα θρόνον, ἀλλὰ ἐνίστε τοὺς καταδικασθέντας κακούργους, συνήθως τὰ πτώματά των. Ὁ Καιάδας δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τοὺς Ἀποθέτας, δηλ. τοὺς τόπους ὅπου «ἀπέθετον» τὰ καχεκτικά ἢ κακῆς διαπλάσεως τέκνα. Σχετικῶς ἡσυχολήθη ἐπ' ἀρκετὸν ἡ ἐκπομπή μας «Ὁ Νοῶν Νοεῖτω» μὲ τοὺς «Ἀντρειωμένους», δηλ. τὰ ἐλαττωματικά παιδιά, ποῦ ἐξέθεταν εἰς ἄντρα (σπήλαια) καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐξελίσσοντο εἰς διακεκριμένους ἀνθρώπους, ποῦ ἀπεκλήθησαν ἀντρειωμένοι.

Περαιῶν μὲ τὴν Πλατωνικὴ ρῆσιν ἐκ τοῦ διβλίου τῶν *Ἡθικῶν* τοῦ Πλουτάρχου: «*Πῶς ἂν τις αἰσθοῖτο ἑαυτὸν προκοπτοντος ἐπ' ἀρετῇ*» (τ. I σελ. 420): «*νέοις οὖσι ἐτι λεχθέντων μόλις ὥπ' τοὺς πολλοὺς αἰσθάνεσθαι γέροντας γενομένους*» [δηλ. ἐνῶ ἦσαν ἀκόμη νέοι ὅτε ἐλέγχθησαν, μόλις ἐσχάτως οἱ πολλοὶ τὰ ἡσθάνθησαν (κατενόησαν), ἀφοῦ ἔγιναν γέροντες].

‘Ο κρίκος τῆς ἀλυσίδας

“Ενα ὄραμα ἢ μιὰ συντελεσμένη πραγματικότητα; Μιὰ σταθερά ἢ μιὰ διαρκῆς ἐξέλιξη μέσα ἀπ’ τὴν αὐτοκριτική καὶ τὴν ἔρευνα; Προσπαθώντας νὰ προσεγγίσουμε τὴν θεμελιώδη ἔννοια ‘Ελληνικότητα καὶ νὰ τῆς δώσουμε ὑλικὴ ὑπόσταση μέσα ἀπ’ τὶς ἐφαρμογὲς ποὺ τυγχάνει νὰ ἔχη στὴν σημερινή κοινωνικὴ θεώρηση τῆς πραγματικότητας, πρέπει ἐκ τῶν προτέρων νὰ ξεκαθαρίσουμε ὁρισμένα πράγματα. Καὶ πρῶτα ἀπ’ ὅλα νὰ δοῦμε, τί δὲν εἶναι ‘Ελληνικότητα. Νὰ ξεκαθαρίσουμε τὴν ἄρνηση, γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν θέση.

Α. ‘Ελληνικότητα δὲν εἶναι ‘Ελληνισμός. “Οταν μιλάμε γιὰ ‘Ελληνισμό, ἐννοοῦμε μιὰ ἐνιαία μάζα ἀτόμων, ἓνα ἀπρόσωπο πλῆθος, ποὺ γεννήθηκαν ἀπὸ “Ελληνες γονεῖς καὶ ἀπέκτησαν τὸ ὄνομα “Ελληνες. “Ομως ὁ τίτλος καὶ μόνο “Ελλην σήμερα δὲν σημαίνει αὐτὸ ποὺ σήμαινε κάποιες ἄλλες ἐποχές. Δὲν ὑφίσταται πλέον ἡ ἀλυσίδα ἐκείνη τῶν ἀξιών, ποὺ ἀποτελοῦσε τὸν ὀμφάλιο λῶρο τοῦ πολίτη “Ελληνα μὲ τὴν ιδέα τῆς ‘Ελληνικότητας. Μέσα ἀπ’ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων τὸ ὄνομα “Ελλην καὶ τὸ ‘Ελληνικὸ κατεδιώχθησαν ἀνηλεῶς ἀπὸ τοὺς σκοταδιστὲς τῆς ἐξουσίας, θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταδιωχθοῦν καὶ οἱ ἀξίες ποὺ ἀποτελοῦσαν καὶ τὰ θεμέλια τῆς ἔννοιας τῆς ‘Ελληνικότητας. Συνεπῶς ἔσπασε ὁ κρίκος ποὺ συνέδεε τὸν “Ελληνα στὴν καταγωγή μὲ τὸν φορέα τοῦ ἑλληνικοῦ σκέπτεσθαι καὶ ζῆν, μὲ τὴν ἴδια τὴν ιδέα τῆς ‘Ελληνικότητας. Προσπάθειες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἁρμοονίας γιὰ τὴν ἐπανελλήνιση γίνονται καὶ ὁ καιρὸς θὰ δείξει, ἂν ἡ ἀλυσίδα θὰ ἐνωθεῖ καὶ πάλι.

Β. ‘Ελληνικότητα δὲν εἶναι ἐθνικισμός. “Ο “Ελληνας δημιούργησε ἓναν πολιτισμὸ πανανθρώπινο, γιὰ νὰ τὸν κἀνῃ κτῆμα ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας· γιὰ νὰ θεμελιώσῃ αὐτὸ ποὺ σήμερα ὀνομάζεται παγκόσμιος πολιτισμός ἢ ἀκόμα καλύτερα ἀπλὰ πολιτισμός· νὰ δώσῃ τὶς θεμελιώδεις ἀξίες καὶ λύσεις ταυτόχρονα πάνω στὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετώπιζε ἀνέκαθεν ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἐγκλωβισμένος στὰ κανάλια τῆς κάθε εἵδους ἐξουσίας καὶ δόγματος· γιὰ νὰ καταστήσῃ ἔτσι τὸν οἰκουμενικὸ ἄνθρωπο, καὶ ὄχι μόνο τὸν πολίτη αὐτοῦ τοῦ κρατιδίου, κοινωνὸ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. “Οχι, δὲν εἶχε καλύτερο αἷμα ὁ “Ελληνας οὔτε πιὸ πολλὰ χρωμοσώματα ἢ μεγαλύτερη ποσότητα ἐγκεφάλου. Εἶχε ὅμως ἀνεπτυγμένη τὴν αἴσθηση τοῦ δικαίου, τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας, τῆς ἄρνησης τῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ ἐξουσιασμοῦ, τῆς περιφρόνησης πρὸς τὸν θάνατο καὶ τέλος ζοῦσε γι’ αὐτὴν ἐδῶ τὴν ζωὴ, γι’ αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὄχι γιὰ ἐπουράνιες κοινωνίες καὶ ἀγγέλους. “Ο “Ελληνας ἄνθρωπος ἦταν τὸ πρῶτο κοινωνικὸ ὄν· καὶ μέσα ἀπ’ τοὺς αἰῶνες χωρὶς προσηλυτισμούς, κοράνια ἢ εὐαγγέλια μπόρεσε νὰ σκορπίσῃ τὸ πνευματικὸ του φῶς σὲ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη· καὶ τελικὰ νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος ὀλοκαύτωμα, θυσία στὸν βωμὸ τῆς ἀναζήτησης τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς γνώσεως, νὰ σβῆσῃ σὰν λαός, ἀλλὰ ποτὲ σὰν ιδέα. Μπορεῖ ὁ νεοέλληνας τοῦ σήμερα, ποὺ ὀραματίζεται κοινὰ κρατικιστικὰ-ἐξουσιαστικὰ μοντέλα –καὶ μόνον αὐτά–, νὰ ἔχη σχέση μὲ τὸν “Ελληνα ἄνθρωπο τοῦ Λόγου, ποὺ πραγματώσε τὴν ἑλλη-

νική πολιτιστική κληροδοσία στα πέρατα της οίκουμένης;

Γ. Ἑλληνικότητα δὲν εἶναι δόγμα καὶ αὐθεντία. Τὸ δόγμα ἂφ' ἑαυτοῦ σημαίνει ἀκίνησία. Ἡ Ἑλληνικότητα ἐμπεριέχει τὴν ἔννοια τῆς ἐξέλιξης, τῆς ροῆς, ἀκόμα κι αὐτὴν τὴν ἔννοια τῆς συγκρούσεως. Θεμελιώδης ἀρχὴ γιὰ τὸν Ἕλληνα ἡ διαλεκτικότητα στὸ ἐπίπεδο τῆς ἄμιλλας, διαλεκτικότητα ποὺ θὰ ἀποφέρει τὴν κρᾶση. Φιλοσοφικὲς συγκρούσεις, πολιτικὲς, κοινωνικὲς. Καὶ πάντα ἔχθαινε μέσα ἀπ' αὐτὲς ὡς ὑγιὲς καὶ ὥριμο προϊόν ἡ πεμπτουσία, ἡ ἐξελεγμένη μορφή, ἀλλὰ ὄχι ἡ σταθερά. Μπορεῖ νὰ ἦταν σταθερά γιὰ ἓνα ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα, ἀλλὰ δὲν ἦταν ποτὲ διαρκὲς. Ἐμπαινε καὶ πάλι στὸ χωνευτήρι τῆς Ἑλληνικότητας γιὰ μιὰ νέα μετάλλαξη. Μιὰ ἀένανη ἐξέλιξη. Λιμνάζοντα νερά, δοῦρκος δὲν ὑπῆρχαν ποτὲ στὴν Ἑλληνικὴ σκέψη. Συνεπῶς οὔτε καὶ τὰ κάθε εἶδους «κολεόπτερα» εὐδοκίμοῦσαν στὴν Ἑλλάδα, ἐκεῖνα ποὺ ἀρέσκονται στὴν δυσωδία ποὺ ἀναδίδει ὁ δοῦρκος τῆς στασιμότητας.

Τὰ «κολεόπτερα» τῆς αὐθεντίας. Ὁ Ἕλληνας δὲν γνώριζε αὐθεντίες· καὶ μετὸν ἴδιο τρόπο οὔτε ἡ Ἑλληνικότητα ταυτίστηκε ποτὲ μὲ ἄτομα καὶ συγκεκριμένους χαρακτήρες. Ἦταν πάντα ἓνα σύνολο ἀπρόσωπων ἀξιών. Γι' αὐτὸ καὶ κάποιες ὑστερίες καὶ ἐκδηλώσεις λατρείας καμμία ἀπολύτως σχέση δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν μὲ τὴν ιδέα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικότητας. Ἐκδηλώσεις μαζικῆς παράνοιας καὶ συναγωνισμὸς στὸ ποιὸς θὰ κλάψει περισσότερο, ποιὸς θὰ δείξει περισσότερο συντετριμμένος. Καὶ δηλώσεις τοῦ τύπου «ἡ Μελίνα εἶναι ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἡ Μελίνα». Καὶ δὲν βρέθηκε ἓνας νὰ θγῇ καὶ νὰ μιλήσῃ μὲ θάρρος, νὰ καταδικάσῃ τὸν αἰσχροὺ αὐτὸ παραλογισμό, τὴν αἰσχρὴ αὐτὴ ὕβρη. Ἀλίμονο ἂν μιὰ διαχρονικὴ ιδέα ταυτίζεται μὲ μιὰ ἀνθρώπινη ὄντοτητα. Ὅταν σήμερα κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ πῇ ἀπὸ σεβασμὸ καὶ μόνο πρὸς τὴν ιδέα, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πλάτων, ὁ Πυθαγόρας καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι μεγάλοι Ἕλληνες εἶναι ἡ Ἑλλάδα, μπορεῖ αὐτὸ νὰ εἰπωθῇ γιὰ μιὰ τόσο μηδαμινὴ σὲ ἀξία μπροστὰ στὴν πνευματικὴ λάμψη τῶν προγόνων μας ὕπαρξη;

Ἀπὸ τὰ λίγα ποὺ ἀναφέραμε, ὁ καθένας μπορεῖ νὰ ἐξαγάγῃ τὰ συμπεράσματά του μὲ δάση τὰ προσωπικά του διώματα καὶ ἐμπειρίες περὶ τοῦ τί ἐστὶ Ἑλληνικότης. Ὁδηγὸς μας μόνο ἂς εἶναι «τὸ κατὰ φύσιν ζῆν», ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου, τοῦ λόγου, ἡ ἀνάγκη τοῦ διαλέγεσθαι, ἡ εὐγενὲς ἄμιλλα, ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀλήθειας καὶ τέλος ἡ σπουδὴ μας γιὰ τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία καὶ τὸν ἄνθρωπο. Δὲν ἐπιδιώκουμε νὰ ἐκδώσουμε «Ἐγκόλπιο τῆς Ἑλληνικότητας», διατυπώνουμε κάποιες ἀπόψεις, ποὺ ὁ καθένας ἐλεύθερα καὶ ἀδογματίστα δέχεται ἢ ἀπορρίπτει, συμπληρώνει στοιχεῖα ἢ ἀφαιρεῖ. Πάνω ἀπ' ὅλα ὁμως κοινὸς παρονομαστής στὴν σκέψη ὅλων αὐτῶν ποὺ ἀναζητοῦν τὸ Ἑλληνικὸ ἂς εἶναι ἡ γνῶσις. Γιατὶ τὸ παρελθὸν διδάσκει. Καὶ ἐπανελλήνισις δὲν νοεῖται χωρὶς ἐξέταση τῶν πηγῶν. Μελέτη καὶ κριτικὴ. Γιὰ νὰ ξαναενώσουμε τὸν σπασμένο κρῖκο.

Νέμεσις

ΗΝΙΟΧΟΣ

‘Ο Ίησοῦς ἀπὸ τῆ σκοπιά τῆς Ἱστορίας

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Γιὰ τὸ ἱστορικὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὴ Ναζαρετ ἡ βιβλιογραφία εἶναι ἀπέραντη. “Ὅλες σχεδὸν οἱ σχολὲς ἢ οἱ τάσεις τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Θεολογίας ἔχουν ἀσχοληθεῖ ἐπισταμένως μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ἰδιαίτερα μετὰ τοὺς αἰῶνες τοῦ Διαφωτισμοῦ. Τὰ συμπεράσματά τους εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα· κυμαίνονται ἀπὸ τὴν ὑποστήριξη τῆς «ἱστορικῆς ἀνυπαρξίας» μέχρι τὴν ἀποδοχὴ του ὡς «θεανθρώπου». (Γιὰ περισσότερες πληροφορίες βλέπε Albert Schweitzer, *Ἱστορία τῆς ἔρευνας τοῦ θίου τοῦ Ἰησοῦ*», Ἀθῆναι 1982, ἐκδόσεις «Ἄρτος Ζωῆς»). Τρία πάντως εἶναι τὰ κοινῶς ἀποδεκτὰ ἀπὸ τοὺς περισσότερους ἐρευνητὲς συμπεράσματα:

α) Ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξε ἱστορικὸ πρόσωπο ποὺ ἔζησε στὸ πρῶτο μισό τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ., τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ Παλαιστίνη – κατεχόμενη ἔμμεσα (διὰ τῆς Ἡρωδιανῆς δυναστείας) ἢ ἄμεσα ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους – σπαρασσόταν ἀπὸ ἐμφύλιο πόλεμο. (Ίωσιπος: *Ἰουδαϊκὸς Πόλεμος* καὶ *Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*).

β) Ὑπάρχει σαφὴς καὶ καθοριστικὴ διαφοροποίηση μεταξὺ Ἰησοῦ καὶ μετέπειτα Χριστιανισμοῦ, μεγεθῶν τὰ ὁποῖα ἡ ἱστορικὴ ἐπιστῆμη τὰ ξεχωρίζει, τὰ ἐρευνᾷ ἀντικειμενικὰ καὶ δὲν τὰ συγχέει. (Πρβλ. καὶ τὸν διαχωρισμὸ μεταξὺ Σωκράτη–Πλατωνισμοῦ, Μάρξ–Κομμουνισμοῦ κ.λπ.).

γ) Ἄλλο εἶναι τὸ ἀντικείμενο τῆς ἱστορικῆς ἔρευνας στὸ πρόβλημα Ἰησοῦς καὶ ἄλλο τὸ ἀντικείμενο τῆς Θεολογίας. Ἐχει λεχθεῖ, ὅτι ἄλλος ὁ Ἰησοῦς τῆς Ἱστορίας καὶ ἄλλος ὁ Χριστὸς τῆς Θεολογίας, ποὺ φυσικὰ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ταυτίζονται – καὶ σίγουρα δὲν ταυτίζονται.

Στὴ μελέτῃ αὐτὴ ἐκεῖνο ποὺ ἐρευνᾶται εἶναι, ἀπὸ αὐστηρὰ ἐπιστημονικὴ ἀποψη, ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια γιὰ τὴν ταυτότητα τοῦ Ἰησοῦ – καὶ μόνο. Ὁδηγὸς μας εἶναι κυρίως ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐποχὴ ἀρχαῖα κείμενα, ὅπως ἡ *Καينὴ Διαθήκη*, τὰ *Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια*, τὰ *Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας*, ὁ Ἰώσιπος, ὁ Τάκιτος, ὁ Σουετώνιος, ὁ Λουκιανός, ὁ Πορφύριος, ὁ Κέλσος, τὸ *Toledoth Jesua* κ.λπ. Ἀπὸ τοὺς νεώτερους ἐρευνητὲς σημειώνουμε δύο, ποὺ προκάλεσαν ἐπανάσταση στὴν ἔρευνα μὲ τὰ ἔργα τους, ποὺ ἀκόμη συζητοῦνται. Ὁ ἓνας εἶναι ὁ Γερμανὸς θεολόγος, καθηγητῆς στὸ πανεπιστήμιο Μάρμπουργκ, Rudolf Bultmann, ὁ ὁποῖος τὸ 1941 προκάλεσε θύελλα μὲ τὸ ἔργο του *“Neues Testament und Mythologie”* (= *Καينὴ Διαθήκη καὶ Μυθολογία*) μιλώντας γιὰ τὴ μέθοδο τῆς «ἀπομύθευσης» (Entmythologisierung). Σύμφωνα μὲ τὸν Bultmann τὰ *Εὐαγγέλια* πέρα ἀπὸ τὸν ἀναμφισβήτητο ἱστορικὸ πυρῆνα τους εἶναι πλήρη μυθολογικῶν στοιχείων (θαύματα, ἀνάσταση κ.λπ.) καὶ βασίζονται στὸ τριπλὸ «κοσμοεῖδωλο» τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς (Ἄδης–Χθῶν–Παράδεισος/Οὐρανός). «Δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιῇ τις ἡλεκτρικὸν φῶς καὶ ραδιοφῶνον καὶ συγχρόνως νὰ πιστεύῃ εἰς τὰ θαύματα», τονίζει χαρακτηριστικῶς ὁ Bultmann καὶ συνεχίζει: «Εἶναι ἄνευ νοήματος νὰ λέγεται σήμερον, ὅτι ὁ Χριστὸς κατῆλθεν εἰς τὸν Ἄδην ἢ ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ἐφ’ ὅσον μετεβλήθη τὸ μυθικὸν κοσμοεῖδωλον τῶν τριῶν ὁρόφων» (R. Bultmann, *Neues Testament und Mythologie*, München = Kerygma und Mythos, I, ed. H. – W. Baktisch, Hamburg σ. 15-48).

Ὁ δεῦτερος ποὺ προκάλεσε σάλο γιὰ τίς μεγαλοφυεῖς ἐργασίες του εἶναι ὁ F.

Baur, θεολόγος, καθηγητής του Πανεπιστημίου της Τυβίγγης (Tubingen). Ὁ Baur ἐντόπισε τὰ δύο «στρώματα» τῆς Καινῆς Διαθήκης· τὸ Ἑβραϊκὸ (Πέτρος) καὶ τὸ Ρωμαϊκὸ (Παῦλος), ποὺ ἂν καὶ στὴν ἀρχὴ ἀντιμάχονται, στὴ συνέχεια προχωροῦν στὴν σύνθεση, στὴν γνωστὴ μας τελικὴ μορφή τῆς *Καινῆς Διαθήκης*. Ὁ Baur εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς περιφημῆς «Σχολῆς τῆς Τυβίγγης», ποὺ «ἀπομυθοποίησε» τὸν Ἰησοῦ καὶ τὸν Χριστιανισμό μὲ τὴν «ἱστοριοφιλολογικὴ» κριτικὴ τῆς. Βλ. F. Baur: «*Die christliche gnosis oder die christliche religion-philosophie in ihrer geschichtlichen entwicklung*».

Τελευταῖα στὴν ὀγκωδέστατη παγκόσμια βιβλιογραφία προστέθηκαν κάποια ρηξικέλευθα ὅσο καὶ «εὐπεπτα» γιὰ τὸ εὐρὺ κοινὸ ἔργα (πρβλ. τὰ ἑλληνικὰ Νίκου Βεργίδη: «*Νέρων καὶ Χριστός*», Λιλῆς Ζωγράφου: «*Ἀντιγνώση*» καὶ τὰ ξένα, J. Hick «*The Myth of God Incarnate*», J. Robinson: «*Honest to God*» κ.λπ.).

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ-ΓΕΝΝΗΣΗ-ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Τὸ ὅτι τὰ Εὐαγγέλια γέμουν ἀπὸ ἱστορικὲς ἀνακρίβειες καὶ ἀντιφάσεις εἶναι κοινὰ ἀποδεκτό. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε τρεῖς χαρακτηριστικὲς ἀντιφάσεις καὶ ἱστορικὲς ἀνακρίβειες:

α) Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ. Στὸ *Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον* ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς γεννήθηκε στὴ Βηθλεὲμ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἡρώδη τοῦ Μεγάλου: «*Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως...*» (Ματθ. 2, 1). Εἶναι γνωστὴ ἄλλωστε ἡ πληροφορία γιὰ τὴν σφαγὴ τῶν νηπίων ἀπὸ τὸν Ἡρώδη. Ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας, ὡς γνωστόν, πέθανε τὸ 4 π.Χ. στὴν Ἱερικὴ μετὰ ἀπὸ πολὺμηνι βασιανιστικὴ ἀσθένεια (μᾶλλον ὑδρωπικία) σὲ ἡλικία περίπου 70 ἐτῶν. Ὁ Ἰώσηπος γράφει, ὅτι ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας ἀπεβίωσε τὸ 750 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης («*Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*» XVII, 190-191), «...ἀφ' οὗ ὑπὸ Ρωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς ἐπὶ καὶ τριάκοντα...» («*Ἰουδαϊκὸς Πόλεμος*», I, 665). Ὁ Ἡρώδης πράγματι ἐχρίσθη «βασιλεὺς» ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους τὸ 37 π.Χ. καὶ πέθανε τὸ 4 π.Χ., τὴν 1η Ἀπριλίου – τὸ 750 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ἀρα, σύμφωνα μὲ τὸ *Κατὰ Ματθαῖον* ὁ Ἰησοῦς πρέπει νὰ γεννήθηκε ὅπωςδὴποτε πρὶν τὸ 4 π.Χ.

Ὅμως στὸ *Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον* διαβάζουμε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς γεννήθηκε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀπογραφῆς τοῦ Κυρήνιου: «*Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτῃ ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου...*» (Λουκ. 2, 1-2). Πότε ἐγινε ἡ ἀπογραφὴ τοῦ Κυρήνιου; Τὰ ἱστορικὰ ντοκουμέντα λένε τὸ 6 μ.Χ. Συγκεκριμένα: Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἡρώδη τοῦ Μεγάλου ὁ αὐτοκράτορας Ὁκταβιανὸς ἔδωσε τὴν Ἰουδαία στὸν γιὸ τοῦ Ἡρώδη τὸν Ἀρχέλαο. (Ὁ ἄλλος γιὸς Φίλιππος ἔλαβε τὴν Τραχωνίτιδα καὶ ὁ τρίτος γιὸς, ὁ Ἡρώδης-Ἀντύπας, ἔλαβε τὴ Γαλιλαία: βλ. Ἰώσηπου, «*Ἰουδ. Πόλεμος*» I, 93-95). Ὑστερα ἀπὸ 9 χρόνια βασιλείας ὅμως ὁ Ἀρχέλαος καθαιρέθηκε ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους ὕστερα ἀπὸ διαβολὴν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν του πρὸς τὸν αὐτοκράτορα (Ἰώσηπου, «*Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*» XVII, 355). Ἡ Ἰουδαία τότε «παρὰχωρήθηκε» στὴν ἐπαρχία τῆς Συρίας, στὴν ὁποία ἀνθύπατος (legatus) ἦταν ὁ Κυρήνιος. Ὁ Ρωμαῖος διοικητὴς τῆς Συρίας διέταξε τότε ἀπογραφὴ τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς περιουσίας τοῦ καθαιρεθέντος Ἀρχελάου. «*Κυρήνιος εἰς τὴν Ἰουδαίαν προσθήκηκε τῆς Συρίας γενομένην ἀποτιμησόμενός τε αὐτῶν τὰς οὐσίας καὶ ἀποδωσόμενος τὰ Ἀρχελάου χρήματα*» (Ἰώσηπου, «*Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*» XVIII, 2). Ὅλα αὐτὰ γίνονται μετὰ τὸν 9ο χρόνο τῆς βασιλείας Ἀρχελάου, «...ἐν τριακοστῷ καὶ

ἐβδόμῳ ἔτει μετὰ τὴν Ἀντωνίου ἐν Ἀκτίῳ ἦσαν ὑπὸ Καίσαρος...» (Ἰώσηπου, «Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία» XVIII, 26). Ἡ ναυμαχία τοῦ Ἀκτίου ἐγένετο τὸ 31 π.Χ., ὡς γνωστόν· ἡ ἀπογραφὴ τοῦ Κυρήνιου μετὰ τὴν καθάραισιν τοῦ Ἀρχέλαου ἐγένετο τριανταεπτὰ χρόνια μετὰ, δηλαδὴ τὸ 6 μ.Χ. (37-31 = 6). Καὶ τίθεται ἐδῶ τὸ ἐρώτημα: Πότε ἀκριβῶς γεννήθηκε ὁ Χριστός; Ἐπὶ Ἡρώδῃ τοῦ Μεγάλου (δηλ. πρὶν τὸ 4 π.Χ.), ὅπως λέει ὁ Ματθαῖος, ἢ ἐπὶ ἀπογραφῆς Κυρήνιου τὸ 6 μ.Χ., ὅπως λέει ὁ Λουκᾶς;

Γιὰ τὴν ἀμερόληπτη καὶ ἀδέσμευτη ἱστορικὴ ἐπιστήμη τὸ σίγουρο εἶναι, ὅτι δὲν γνωρίζουμε ποιά χρονιά γεννήθηκε ὁ Ἰησοῦς καὶ ὅτι ὑπάρχει μιὰ ἱστορικὴ ἀνυπέρβλητη ἀντίφαση στὶς εὐαγγελικὲς διηγήσεις, ποὺ δείχνει ὅτι ἡ σημερινὴ χρονολόγησις εἶναι λάθος. Αὐτὸ δέβαια ἀποκαλύπτει καὶ κάποια ἱστορικὴ ἄγνοια αὐτῶν ποὺ συνέγραψαν πράγματι τὰ Εὐαγγέλια. (Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος γιὰ τὸ ποιοὶ καὶ πότε ἔγραψαν τὴν *Καὶνὴ Διαθήκη*: πάντως εἶναι κοινὰ ἀποδεκτὰ στοὺς ἱστορικοὺς, ὅτι τὰ Εὐαγγέλια μὲ τὴ σημερινή τους μορφή εἶναι μεταγενέστερα κείμενα, καὶ ἀποτελοῦν συρραφὴ πολλῶν παλιῶν καὶ μεταγενέστερων πηγῶν: βλ. D.F. Strauss, «*Leben Jesus*», 1835 καὶ F. Baur «*Die christliche gnosis...*»).

6) Τὸ δεύτερο σημεῖο χαρακτηριστικῆς ἀντίφασης τῶν Εὐαγγελίων εἶναι ἡ διήγησις τῆς γενεαλογίας τοῦ Ἰησοῦ. Στὸν Ματθαῖο διαβάζουμε: «...Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός...» (Ματθ. 1, 15-16). Ἀντίθετα ὁ Λουκᾶς γράφει: «...καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὢν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Μελχί...» (Λουκ. 3, 23-24). Ἄν βάλουμε σὲ παράλληλες στήλες τὰ ὀνόματα τῶν «προγόνων» τοῦ Ἰησοῦ σύμφωνα μὲ τὸ Ματθαῖο καὶ τὸ Λουκᾶ, εἶναι προφανεῖς οἱ διαφορῆς:

ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ
Ἐλιούδ	Μελχί
Ἐλεάζαρ	Λευὶ
Ματθάν	Ματθάτ
Ἰακώβ	Ἡλὶ
Ἰωσήφ	Ἰωσήφ
Ἰησοῦς	Ἰησοῦς

Ποιά ἀπὸ τὶς δύο γενεαλογίες εἶναι ἡ σωστή; Γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἐπιστήμη πάντως ἡ ἀπάντησις δὲν ἔχει νόημα, γιὰτὶ λόγω ἑλλειψῆς ἄλλων πηγῶν δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει διασταύρωσις πληροφοριῶν. Πάντως δυὸ ἀρχαῖες – μὴ χριστιανικὲς – πηγές, ὁ Ἕλλην Κέλσος καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸ *Toledoth Jesua*, θεωροῦν ὡς ἀληθινὸ πατέρα τοῦ Ἰησοῦ κάποιον Ῥωμαῖο στρατιώτη Panthera, ὁ ὁποῖος ἦρθε σὲ σχέση μὲ τὴν ἀφιερωμένη στοῦ Ναοῦ «παῖδα» Μαρίας: «...ἡ τοῦ Ἰησοῦ μήτηρ ὡς ἐξωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ μνηστευσαμένου αὐτὴν τέκτονος, ἐλεγχθεῖσα ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ τίκτουσα ἀπὸ τινος στρατιώτου Πανθήρα τοῦνομα...» (Ὁριγένους, *Κατὰ Κέλσου* XXXII). Σημειώνουμε, ὅτι οἱ σύγχρονοι τοῦ Ἰησοῦ Φαρισαῖοι σύμφωνα μὲ τὰ Εὐαγγέλια τοῦ «πέταγαν» ὑπαινιγμούς: «...εἶπον οὖν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα...» (Ἰωάνν. 9, 41).

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης ὅμως ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀνεξακριβώτα καὶ δὲν μποροῦν νὰ τεκμηριωθοῦν τελεσίδικα. Γιὰ τὸν ἀντικειμενικὸ καὶ ἐντιμὸ ἱστορικὸ, ὅσο ἀντιεπιστημονικὴ εἶναι ἡ διήγησις περὶ θαυματουργικῆς «ἐκ

παρθένου» γέννησης τοῦ Ἰησοῦ τόσο ἀτεκμηρίωτη εἶναι καὶ ἡ ἀποδιδόμενη καταγωγή τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὸν Ρωμαῖο στρατιώτη Panthera.

γ) Ἕνα ἄλλο ἀντιφατικό σημεῖο τῶν Εὐαγγελίων εἶναι ἡ χρονολογία τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ εὐαγγελικὲς διηγήσεις συμφωνοῦν μόνο στὴν ἡμέρα τῆς Σταύρωσης· ἦταν Παρασκευή. Οἱ «Συνοπτικοί» ὅμως (Ματθαῖος-Μάρκος-Λουκάς) τὴν θεωροῦν ἡμέρα τοῦ Πάσχα (15 τοῦ ἑβραϊκοῦ μηνὸς Νισάν), ἐνῶ ἀντίθετα ὁ Ἰωάννης θεωρεῖ τὴν Παρασκευή, παραμονὴ τοῦ Πάσχα (14 Νισάν). Ἀνήμερα ἢ παραμονὴ τοῦ ἑβραϊκοῦ Πάσχα σταυρώθηκε ὁ Ἰησοῦς;

Ὁ Μάρκος τοποθετεῖ τὸν «Μυστικὸ Δεῖπνο» στὴν παραμονὴ τοῦ Πάσχα: «*Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν Ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθνον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ Πάσχα;*» (Μάρκ. 14, 12). Τὴν ἴδια χρονολογικὴ τοποθέτηση κάνει καὶ ὁ Λουκάς μιλώντας γιὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου (δηλ. παραμονὴ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ), «*ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ Πάσχα*» (Λουκ. 22, 7). Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τοὺς Συνοπτικοὺς εὐαγγελιστὰς ὁ «Μυστικὸς Δεῖπνος» ἔγινε τὴν παραμονὴ τοῦ Πάσχα (τὴν «Μ. Πέμπτη») καὶ ὁ Ἰησοῦς σταυρώθηκε τὴν ἐπομένη («Μ. Παρασκευή») ἀνήμερα τοῦ ἑβραϊκοῦ Πάσχα.

Ὅμως διαφωνεῖ ὁ Ἰωάννης: «*ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα...*» (Ἰωάνν. 19, 14), λέει ὁ εὐαγγελιστὴς περιγράφοντας τὴν δίκη ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου. Καὶ ἄλλοῦ προσδιορίζει: «*Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ Σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ Σαββάτου...*» (Ἰωάνν. 19, 31). Γιὰ τὸν Ἰωάννη λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς πέθανε τὴν παραμονὴ τοῦ Πάσχα. [Σημείωση: Τὸ ἑβραϊκὸ Πάσχα (Pasah) – δηλ. ἡ ἐπέτειος τῆς «Ἐξόδου» τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο – γιορταζόταν τὴν πανσέληνο μετὰ τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία (21 Μαρτίου). Ἡ περίοδος 18 Μαρτίου–18 Ἀπριλίου ἀντιστοιχοῦσε στὸν 1ο μῆνα τοῦ σεληνιακοῦ θρησκευτικοῦ ἡμερολογίου τῶν Ἑβραίων, ποῦ λεγόταν Nisan. Ἄρα ἡ πανσέληνος μετὰ τὴν ἰσημερία τῆς 21 Μαρτίου – τὸ ἑβραϊκὸ Πάσχα δηλαδὴ – συνέπιπτε μὲ τὴν 14η Νισάν, ποῦ ἔπεφτε 14 μέρες μετὰ, τὴν 18η Μαρτίου τοῦ σημερινοῦ ἡμερολογίου, δηλ. περὶ τίς ἀρχὲς Ἀπριλίου].

Ὅπως δὲ ποτε οἱ λύσεις στὰ προαναφερόμενα προβλήματα (γέννηση–καταγωγή/γενεαλογία–θάνατος Ἰησοῦ) δὲν ἔχουν ἀκόμα βρεθεῖ, παρ' ὅλες τίς προσπάθειες νὰ ἐρμηνευτοῦν οἱ ἀντιφάσεις καὶ οἱ ἱστορικὲς ἀνακρίβειες τῶν εὐαγγελικῶν διηγήσεων. Σκοπὸς ὅμως τῆς παρούσης ἐργασίας δὲν εἶναι ἡ καταγραφὴ τῶν ἀντιφάσεων τῶν κειμένων τῆς *Καينῆς Διαθήκης* (πρᾶγμα ποῦ ἔχει ἀπασχολήσει ὄγκους βιβλίων, ἀρκετοὺς αἰῶνες συγγραφικῆς δουλειᾶς καὶ ἀπέραντη βιβλιογραφία) ἀλλὰ ὁ ἐντοπισμὸς τῆς ἱστορικῆς προσωπικότητος τοῦ Ἰησοῦ. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτό, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ γνώση μας γιὰ τὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ, τὸν χώρο καὶ τὸ χρόνον δηλ. τῆς παρουσίας του καὶ τὴν «περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα» τῆς ἱστορικῆς περιόδου ποῦ ἔζησε.

Ὁ 1ος αἰ. μ.Χ. εἶναι ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Παλαιστίνη βρίσκεται χωρισμένη στὰ δύο· ἡ Ἰουδαία ἀνήκει στὸν ἀνθύπατο τῆς Συρίας, δηλ. διοικεῖται ἀπευθείας ἀπὸ τοὺς Ρωμαῖους, ἐνῶ ἡ Γαλιλαία, ἡ Τραχωνίτις κ.λπ. ἀνήκουν στὰ παιδιὰ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου, στὴν Ἡρωδιανὴ δυναστεία, ποῦ εἶναι «φίλη τοῦ Καίσαρα». Ἀπὸ τίς μέρες ὅμως τοῦ 4 π.Χ., ποῦ πέθανε ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας, ἔχει ξεσπάσει ἐξέγερση τῶν Ἑβραίων, ποῦ ἔχει καταλήξει σὲ ἐμφύλιο πόλεμο μετὰ τῶν «φιλορρωμαίων» (Ἡρωδιανοὶ–Σαδδουκαῖοι καὶ κάποιοι Φαρισαῖοι) καὶ τῶν «ἀντιρρωμαίων» (Ζηλωτὲς–Ἑσσαῖοι–κάποιοι Φαρισαῖοι). Ἡ πιὸ ἐπισηφελὴς θέση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ εἶναι ἡ θέση τοῦ ἀρχιερέα, καὶ ἀνάλογα μὲ τὸ ποῖα

παράταξη είναι «στά πάνω της» τοποθετείται «σύμμαχος» της αρχιερέας, ενώ ο «άντιφρονών» πολλάκις θανατούται. Είναι χαρακτηριστικό φαινόμενο ή μιά παράταξη, ή αντιρωμαϊκή, να εκτελεί ως προδότη τὸν ἕνα ἀρχιερέα καὶ νὰ τοποθετῇ στὸν ἀρχιερατικὸ θρόνον τὸν ἀδελφὸ του (βλ. 'Ιώσηπου, «'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος», βιβλ. II, III). Ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας εἶχε καταφέρει μὲ τὴν δοθήθεια τῶν Ρωμαϊκῶν λεγεῶνων νὰ ἐπιφέρει μιά «Pax Romana» στὴν Παλαιστίνη, ἡ ὁποία μάλιστα διήρκεσε μέχρι τὸν θάνατό του. Μάλιστα ὁ 'Ιώσηπος ἀναφέρει ἕνα χαρακτηριστικὸ γεγονός: πρὶν ἀκόμα ἐκπνεύσει ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας, βγῆκε ἡ φήμη ὅτι πέθανε, καὶ τότε ξέσπασε ἐξέγερση, «δημοτικὴ τις ἐπανάστασις», ὅπως λέει ὁ 'Ιώσηπος. «*Δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια καὶ διὰ τοῦτο ἐν παντὶ τῷ ἔθνει μεγίστης ἡξιομένοι δόξης, 'Ιούδας τε υἱὸς Σεπφωραίου καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργάλου...*» ('Ιώσηπος, 'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος, I, 649). Ὁ καθηγητὴς H. Thackeray στὶς «ἐκδόσεις LOEB» ἐξηγεῖ τὸν ὄρο «σοφιστής» ὡς ἐξῆς: «...employed by Josephus as the equivalent of the Jewish rabbi» ('Ιωσήπου, 'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος, τόμος 2, ἐκδόσεων LOEB σελ. 307). Δηλαδή «σοφιστής» στὸν 'Ιώσηπο σημαίνει ὅ,τι καὶ «ραβδί» στά 'Εβραϊκά.

Τελικὰ οἱ δυὸ λοιποὶ «σοφιστὲς» ξεσηκώνουν τὴν νεολαία καὶ μὲ «ἰδεολογία» τὸ «*ἀθέμιτον εἶναι κατὰ τὸν Ναὸν ἡ εἰκόνας ἢ προτομὰς ...εἶναι*» γκρεμίζουν ἀπὸ τὸ «τέμπλο» τοῦ Ναοῦ τὸν Ρωμαϊκὸ Χρυσὸ 'Αετό, σύμβολο τοῦ Διὸς. «*Μέσης γοῦν ἡμέρας καὶ πολλῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφόμενων σχοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν χρυσοῦν αἰτὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν*» ('Ιώσηπος, 'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος I, 651). Ὅμως ἡ ἐξέγερση ἔληξε ἄδοξα, γιατί ὁ Ἡρώδης ἀκόμα ζοῦσε καὶ ἀφοῦ συνέλαβε τοὺς ἐνόχους, «*...τοὺς σοφιστὰς κατέκτανε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων παρέδωκεν τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν...*» ('Ιώσηπος, 'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος, I, 655). Ὅταν τελικὰ πέθανε στὴν 'Ιερριχὺ ὁ Μέγας Ἡρώδης τὴν 1η 'Απριλίου τοῦ 4 π.Χ., ξεσπᾶνε παντοῦ ἐξεγέρσεις. Ἀπὸ παντοῦ ξεφυτρώνουν «Μεσσίες» καὶ διεκδικητὲς τοῦ Δαυιδικοῦ θρόνου, ποὺ «ἐμίανε» ὁ 'Ιδουμαῖος, ἐλληνίζων καὶ φίλος τοῦ Ρωμαίου κατακτητῆ Ἡρώδου. Ὁ 'Ιώσηπος καταγράφει καμμιά δεκαετία «Μεσσίες», ἄλλους ἀποκαλῶν «σοφιστὰς» καὶ ἄλλους «ληστὰς». Ὁ πιὸ σημαντικὸς ὑπῆρξε «*ἐν Σεπφωρεί τῆς Γαλιλαίας 'Ιούδας υἱὸς Ἐζεκία τοῦ κατατρέχοντός ποτε τὴν χώραν ἀρχιληστοῦ καὶ χειρωθέντος ὑπὸ Ἡρώδου βασιλέως, συστήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον ἀναρρήγνυσιν τὰς βασιλικὰς ὀπλοθήκας καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὀπλίους τοῖς τὴν δυναστείαν ζηλοῦσιν ἐπεχείρει*» ('Ιώσηπος, 'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος II, 56). Ἐτοί ξεκινᾷ στὴν Παλαιστίνη ἕνας μακροχρόνιος ἐμφύλιος πόλεμος, ποὺ κατέληξε στὴν γενικὴ ἐξέγερση τοῦ 66 μ.Χ. καὶ τὴν καταστροφὴ τῆς 'Ιερουσαλὴμ καὶ τοῦ Ναοῦ τὸ 70 μ.Χ. ἀπὸ τὸ Τίτο, τὸ γιοῦ τοῦ Βεσπασιανοῦ. Ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἡρώδου τὸ 4 π.Χ. μέχρι τὸ 70 μ.Χ. «*τὴν 'Ιουδαίαν πᾶσαν ληστρικοῦ πολέμου ἐνεπὶμπλᾶσαν*» ('Ιώσηπος, 'Ιουδαϊκὸς Πόλεμος II, 65). Ἄς σημειωθεῖ ἐπίσης, ὅτι, ὅταν ὁ 'Ιώσηπος μιλά γιὰ «ληστὰς», ἐννοεῖ «ἀκραιούς» ἀντάρτες Ζηλωτὲς, τοὺς «οικαίριους».

Μιά ἄλλη ἐπίσης σημαντικὴ ἐξέγερση (λόγω τῆς γενικῆς ἐξάπλωσής της) ἦταν ἐκεῖνη πάλι τοῦ 'Ιούδα ἀπὸ τὰ Γάμαλα, τὶς ἡμέρες τῆς ἀπογραφῆς, τὸ 6 μ.Χ., ποὺ ἀπετέλεσε καὶ τὴν γενέθλιο «ἡμέρα» τῆς ἱδρύσεως τοῦ κινήματος τῶν Ζηλωτῶν. «*'Ιούδας δὲ Γαυλανίτης ἀνὴρ ἐκ πόλεως ὄνομα Γάμαλα Σάδδωκον Φαρισαῖον προσλαβόμενος, ἡπείγετο ἐπὶ ἀποστάσει, τὴν τε ἀποτίμησιν οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀντικρὺς δουλείαν ἐπιφέρειν λέγοντες καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐπ' ἀντιλήψει παρακαλοῦντες τὸ ἔθνος...*» ('Ιώσηπος, 'Ιουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία, XVIII 4-5). Ὁ 'Ιούδας ἀπὸ τὰ Γάμαλα λοιπὸν θεωρεῖ τὴν ἀπογραφὴν καταγραφὴν δουλείας καὶ μὲ σύν-

θημα τὸ «μηδένα ἄνθρωπον προσαγορεύειν δεσπότην» ξεκινᾷ ἐξεγερση κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν ντόπιων ἐκπροσώπων τους, δημιουργώντας τὸ Ζηλωτικὸ Κίνημα, τὴν «τετάρτην φιλοσοφίαν» κατὰ τὸν Ἰώσηπο (οἱ ἄλλες τρεῖς ἦσαν: οἱ Φαρισαῖοι, οἱ Σαδδουκαῖοι καὶ οἱ Ἑσσαῖοι): «Τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν φιλοσοφῶν ὁ Γαλιλαῖος Ἰούδας ἡγεμὼν κατέστη, τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμη τῶν Φαρισαίων ὁμολογοῦσι, δυσνίκητος δὲ τοῦ ἐλευθέρου ἔρως ἐστὶν αὐτοῖς μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν Θεὸν ὑπειληφόσιν» (Ἰώσηπος, *Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*, XVIII, 23).

Εἶναι προφανὲς λοιπὸν τὸ πολεμικὸ κλίμα ποὺ ἐπικρατεῖ στὴν Παλαιστίνη τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ· ἓνα κλίμα βίας, συνεχῶν ἀντιρρωμαϊκῶν ἐξεγέρσεων καὶ ἐμφυλίου πολέμου, ποὺ πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν γαλήνια καὶ ἀγγελικὴ ἀτμόσφαιρα τῶν Εὐαγγελίων.

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Γιὰ νὰ προσδιορίσουμε τὸν πραγματικὸ, τὸν ἱστορικὸ ρόλο τοῦ Ἰησοῦ, εἶπαμε, πὼς ἀπαραίτητη προϋπόθεση εἶναι ἡ γνώση τοῦ ἱστορικοῦ πλαισίου τῆς ἐποχῆς. Εἶδαμε, πὼς ὁ 1ος αἰ. μ.Χ. εἶναι περίοδος συνεχοῦς ἀντιρρωμαϊκῆς ἐξεγερσης τῶν Ζηλωτῶν καὶ ἐμφυλίου πολέμου. Τώρα θὰ ἐντοπίσουμε ὁρισμένα χαρακτηριστικὰ γεγονότα τῆς δημόσιας δράσης τοῦ Ἰησοῦ, γιὰ νὰ τὸν κατατάξουμε στὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς. Εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξε σφοδρὸς πολέμιος τοῦ Φαρισαϊκοῦ (καὶ ὄχι μόνο) ἱερατείου. Ἐξεδίωξε τοὺς ἐμπόρους ἀπὸ τὸ Ναό, ἔτυχε θριαμβευτικῆς εἰσόδου στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὸ Πάσχα, συνελήφθη σὲ περιοχὴ ποὺ χρησιμοποιεῖτο ὡς ὀρμητήριό τῶν ἐπαναστατῶν κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ (Ὄρος τῶν Ἑλαιῶν), διεκδίκησε Μεσσιανικὲς ἐξουσίες (ἂν καὶ ὄχι ἐνὸς στενοκέφαλου ἐθνικιστικοῦ Μεσσιανισμοῦ) καὶ θανατώθηκε μὲ τὴν πολιτικὴ κατηγορίαν τοῦ διεκδικητῆ τοῦ Δαυιδικοῦ θρόνου. Τὴν ἐποχὴ γιὰ τὴν ὁποία μιλοῦμε στὴν Παλαιστίνη ὑπάρχουν: α) Οἱ Ἑρωδιανοί, φιλορρωμαῖοι. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ὑπῆρξε τέτοιος. β) Οἱ Φαρισαῖοι, διχασμένοι σὲ φιλορρωμαίους καὶ ἀντιρρωμαίους. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ὑπῆρξε Φαρισαῖος. γ) Οἱ Σαδδουκαῖοι, φιλορρωμαῖοι καὶ ἐλληνίζοντες. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦταν οὔτε Σαδδουκαῖος. δ) Οἱ Ζηλωτὲς καὶ ε) οἱ Ἑσσαῖοι. Ὁ Ἰησοῦς πρέπει νὰ ἦταν «κοντὰ» στὴν δράση τῶν Ζηλωτῶν ἢ τῶν Ἑσσαίων, ἂν καὶ δροῦσε ἀνεξάρτητα. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἦταν οὔτε Ζηλωτὴς, γιατί δὲν ἀναφέρεται πούθενά οὔτε μία μάχη τοῦ μὲ τοὺς Ρωμαίους. Ἀντίθετα ὁρισμένα λεγόμενά του (ὅπως τὸ «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι...») καὶ κάποιες γνωριμίες του μὲ Ρωμαίους (Ἰάειρος κ.λπ.) δείχνουν, ὅτι μᾶλλον δὲν ὑπῆρξε Ζηλωτὴς. Αὐτὸ συμπεραίνεται καὶ ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ Πιλάτου κατὰ τὴν δίκη τοῦ Ἰησοῦ. Πράγματι οἱ περισσότεροι ἐρευνητὲς ἀπορρίπτουν τὴν ταύτιση τοῦ Ἰησοῦ μὲ τοὺς Ζηλωτὲς – ἂν καὶ μερικοὶ Ζηλωτὲς ἐπ'ἀνδρῶν τὸ κίνημά του, ὅπως ὁ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς ἢ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης. [Ἀπὸ τὴ σύγχρονη βιβλιογραφία ὁ R. Ambelain, στὸ ἔργο του «*Ἰησοῦς ἢ τὸ θανάσιμο μυστικὸ τῶν Ναϊτῶν*» θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦ Ζηλωτὴ καὶ γιὸ τοῦ Ἰούδα ἀπ' τὰ Γάμαλα, ἰδρυτὴ τῶν Ζηλωτῶν, διεκδικητῆ τοῦ Δαυιδικοῦ θρόνου· βλ. ἐπίσης R. Eisler, «*Ἰησοῦς βασιλεὺς οὐ βασιλεύσας*» (1930)].

Ἐδῶ θεωροῦμε ἀναγκαῖο νὰ κάνουμε μία παρέκβαση, ποὺ ἀφορᾷ στὴν συνοπτικὴ ἐξιστόρηση τῶν ἱστορικῶν ἐρευνῶν γιὰ τὸ βίον τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως διαμορφώθηκε στοὺς δύο τελευταίους αἰῶνες. Πρῶτος ὁ H.S. Reimarus, καθηγητὴς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἀμβούργου, περὶ τὸ 1750 ἔγραψε κρυφὰ ἓνα βιβλίο μὲ τίτλο «*Περὶ τῶν στόχων τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του*»,

στο όποιο κάνει λόγο για τόν Ἰησοῦ ὡς ἕναν πολιτικό ἐπαναστάτη, μιλώντας για σκηνοθετημένη «ἀνάσταση». Φοβούμενος ὁ Reimarus τήν ἀντίδραση τῆς Ἐκκλησίας ἔδωσε ἐντολή νά ἐκδοθεῖ τό βιβλίο του μετὰ τό θάνατό του. Πράγματι ὁ Lessing τό ἐξέδωσε μέ τίτλο «*Christianismus*» μετὰ τό 1768, πού πέθανε ὁ Reimarus (βλ. Reimarus: «*Christianismus*», μετάφραση J. Nicolson, New York, 1919).

Στή συνέχεια τό 1835 ὁ D.F. Strauss ἐκδίδει τό πρωτοποριακό ἔργο «*Leben Jesus*» ἀποκαλύπτοντας τά μυθολογικά στοιχεῖα τῆς *Καينῆς Διαθήκης* (θαύματα, ἀνάσταση) καθὼς καί τις ἱστορικές ἀντιφάσεις τῶν συγγραφέων τῆς. Τό ἔργο του ὅμως αὐτό τοῦ στοίχισε τήν μῆνιν τῆς Ἐκκλησίας καί εἶχε σάν συνέπεια, ἐνῶ ἦτο λέκτωρ στό πανεπιστήμιο τῆς Τυβίγγης, νά μὴ γίνει ποτέ καθηγητῆς στό Πανεπιστήμιο τῆς Ζυρίχης (ὅπως ἐπιθυμοῦσε) μετὰ ἀπό κυβερνητική παρέμβαση. Τῇ σκυτάλῃ τῆς ἐρευνας στή συνέχεια ἀναλαμβάνει ὁ F. Baur, πού ἴδρυσε, ὅπως προαναφέραμε, τήν «Σχολή τῆς Τυβίγγης» καί πού εἶδε τόν Ἰησοῦ σέ αὐστηρά ἱστορικά πλαίσια. Τά πορίσματα τῆς Σχολῆς τῆς Τυβίγγης ἄλλαξαν τό ροῦ τῆς ἱστορικής ἐρευνας για τήν *Καينῇ Διαθήκη*. Πέρα ἀπό τά προαναφερθέντα συμπεράσματά τῆς περὶ τῶν δύο «στρωμάτων» τῆς *Καينῆς Διαθήκης* (τοῦ «Ἑβραϊκοῦ» καί τοῦ «Ρωμαϊκοῦ») προσδιορίστηκε, ὅτι τά Εὐαγγέλια ἀποτελοῦν συρραφές ἀπό παλιὰ καί μεταγενέστερα κείμενα, καί οἱ τελικοὶ συντάκτες τους εἶχαν ἄγνοια τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τῆς Παλαιστίνης. Για παράδειγμα ἡ *Καينῇ Διαθήκη* ἀγνοεῖ σημαντικές πόλεις, ὅπως τήν πρωτεύουσα Σέπφωρη τῆς Γαλιλαίας, τήν Νεκρά Θάλασσα, τῇ Σεβάστεια πρωτεύουσα τῆς Σαμάρειας κ.λπ. Π.χ. στό κατὰ *Μάρκον* Εὐαγγέλιο (7, 31) ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Ἰησοῦς «ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καί Σιδῶνος ἦλθε πρὸς τήν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνά μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως» (Μάρκ. 7, 31). Ὅμως ὁποῖος δεῖ τό χάρτη τῆς Παλαιστίνης βλέπει, ὅτι ἡ Σιδὼν εἶναι βορειότερα τῆς Τύρου καί ἡ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας (ἡ Γεννησαρέτ) εἶναι πρὶν (δηλ. βορειότερα) τῆς Δεκαπόλης. Ἡ πορεία δηλ. ἀπό Βορρά πρὸς Νότο εἶναι: Σιδὼν-Τύρος-Γαλιλαία, (Γεννησαρέτ) -Δεκάπολη καί ὄχι Τύρος-Σιδὼν-Δεκάπολη-Γαλιλαία ὅπως ἀναφέρει τό «κατὰ *Μάρκον*». Τό συμπέρασμα λοιπὸν τῆς Σχολῆς τῆς Τυβίγγης εἶναι, ὅτι ἡ τελικὴ σύνταξη τῶν Εὐαγγελίων ἐγινε ἀπό συγγραφεῖς πού ἀγνοοῦσαν τά τῆς Παλαιστίνης καί ζοῦσαν μακριὰ ἀπ' αὐτήν. Βέβαια εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι μέσα στίς εὐαγγελικές διηγήσεις περιέχονται καί αὐθεντικά γεγονότα, πού (λόγω τῶν ἀραμαϊσμῶν πού περιέχουν) ἀποκαλύπτουν, πῶς ἡ πρώτη γραφή τους (τουλάχιστον τό «Ἑβραϊκὸ» στρῶμα) ἦταν ἡ ἀραμαϊκὴ. Στή συνέχεια ὑπάρχουν τά ἔργα τῶν Renan, Eisler, Bauer, Loisy κ.λπ., πού ὅλοι ἀπομυθοποιοῦν τόν Ἰησοῦ καί τόν Χριστιανισμό.

Τελειώνουμε μέ τὸν μεγαλύτερο ἴσως θεολόγο τοῦ αἵωνα μας, τὸν R. Bultmann, πού προαναφέραμε, πού πρότεινε τήν λεγομένη «μορφοϊστορικὴ» μέθοδο τῆς «ἀπομύθευσης» τῆς *Καينῆς Διαθήκης*. Τελευταῖα μάλιστα (δηλ. περὶ τό 1900) στήν Ἀγγλία ὁ J. Robertson ὑποστήριξε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦταν ἀντικείμενο παλιᾶς προχριστιανικῆς λατρείας στοὺς Ἰουδαίους, ταυτιζόμενος μέ ἕνα μῦθο γύρω ἀπό τὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἐπίσης τό 1906 ὁ Ἀμερικανὸς W. Smith ἐδημοσίευσε τό ἔργο «*Προχριστιανικὸς Ἰησοῦς*», ὅπου ἀναφέρονται «προχριστιανικὲς-εἰδωλολατρικὲς λατρεῖες πανομοιότυπες μ' αὐτὴν τοῦ Ἰησοῦ» (παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τήν διήγηση περὶ Ἀπολλῶ τῶν *Πράξεων* 18, 24, ὅπου αὐτός, ὁ Ἀπολλῶς, διδάσκει τά περὶ Ἰησοῦ, πρὶν κἂν γνωρίσει τοὺς «χριστιανοὺς» καί βαπτισθεῖ στήν Ἐφεσο). Τέλος θὰ ἦταν παράλειψη νά μὴν ἀναφερθεῖ καί τό ἔργο τοῦ ὁπαδοῦ τοῦ Ρενάν R. Eisler μέ τὸν τίτλο «*Ἰησοῦς βασιλεὺς οὐ βασιλεύσας*» (1929-1930),

όπου παρουσιάζεται ο ρόλος του Ἰησοῦ ὡς πολιτικοῦ-ἐπαναστάτη (Ζηλωτῆ) κατὰ τῶν Ρωμαίων. (Ἡ ἐπίσημη Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀντέδρασε μὲ τὰ ἔργα τῶν G. Ricciotti καὶ J. Danielon, ὅπου προσπάθησε νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐπιστημονικότητα τῆς ἐπίσημης χριστιανικῆς ἀποψης, χωρὶς ὅμως νὰ δίδει τελεσίδικες καὶ ἱκανοποιητικὲς ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματα τῆς Σχολῆς τῆς Τυβίγγης καὶ τῆς ἱστορικῆς ἔρευνας).

Ἄν ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν (ὅπως δείχνει ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα δύο αἰῶνων) δὲν ἦταν «υἱὸς Θεοῦ» ἀλλὰ οὔτε καὶ Ζηλωτῆς (ὅπως δέχεται ἡ πλειονότης τῶν ἐρευνητῶν), μένει νὰ διερευνηθεῖ ἡ σχέση του μὲ τοὺς Ἑσσαίους.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΜΕ ΤΑ ΕΒΡΑΪΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Γιὰ τὴν «αἵρεση» τῶν Ἑσσαίων σιωποῦν ἀνεξήγητα τὰ Εὐαγγέλια, ἐνῶ μέχρι τὸ 1947 ἡ κύρια πηγὴ γι' αὐτοὺς ἦταν ὁ Ἰώσηπος στὰ ἔργα του «*Ιουδαϊκὸς Πόλεμος*» καὶ «*Ιουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*». Ὅταν μιλάμε γιὰ Ἑσσαίους, ἀναφερόμαστε σὲ μιὰ Ἰουδαϊκὴ «αἵρεση» (μιὰ «*φιλοσοφία*» κατὰ τὸν Ἰώσηπο), ποὺ ἀπαριθμεῖ περὶ τὰ 4000 Ἰουδαίους ὡς μέλη καὶ ζεῖ στὴ ἔρημο τοῦ Κουμράν – καὶ ὄχι μόνο. Γιὰ τοὺς Ἑσσαίους ἔχουν γράψῃ (πλὴν τοῦ Ἰώσηπου) ὁ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος καὶ ὁ Ρωμαῖος Πλίνιος στὴ «*Φυσικὴ Ἱστορία*» του. Συνοπτικὰ μόνο ἀναφέρουμε, ὅτι οἱ Ἑσσαῖοι, «*ἄνδρες ὑπὲρ τετρακισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες*», ζοῦν στὰ ὀργανωμένα κοινόδια τῆς ἐρήμου τοῦ Κουμράν. Στὴν ἔρημο ἐβρισκε, ὡς γνωστὸν, καταφύγιο ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐξορμοῦσε ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς – τὸν ὁποῖο ἐξετέλεσε ὁ Ἡρώδης-Ἀντύπας, φοβούμενος «*...μὴ ἐπὶ στάσει (= ἐπαναστάσει) τινὶ φέροι...*» (Ἰώσηπος, *Ιουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία*, XVIII, 118). Γιὰ τίς σχέσεις Ἰωάννη Βαπτιστῆ καὶ Ἑσσαίων ὑπάρχει παλιὰ καὶ ὀγκώδης διβλιογραφία. Σημειοῦμεν τὸν πρῶτο, ποὺ (ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰ.) διεπίστωσε τίς ὁμοιότητες μεταξὺ Βαπτιστῆ καὶ Ἑσσαίων, ποὺ «συγκατοικοῦσαν» στὴν ἔρημο· πρόκειται γιὰ τὸν Ἰουδαῖο ἐρευνητὴ H. Grätz καὶ τὸ ἔργο του «*Geschichte der Juden von der ältesten Zeit bis auf die Gegenwart*». Ἐπίσης ὁ E. Renan ἀλλὰ καὶ ὁ σύγχρονός μας ἐρευνητὴς τῶν κουμρανικῶν χειρογράφων A. Dupont-Sommer τονίζουν τὴν προέλευση τοῦ Ἰωάννη Βαπτιστῆ ἀπὸ τοὺς Ἑσσαίους. Σήμερα ἡ πλειονότης τῶν ἐρευνητῶν δέχεται, ὅτι ὁ Βαπτιστῆς μεγάλωσε κοντὰ στὴν Ἑσσαϊκὴ Κοινότητα, ποὺ συνήθιζε νὰ «υἱοθετεῖ» παιδιὰ ὑψηλῆς εὐφυΐας. [Βλ. καὶ Λουκᾶ 1, 80, ὅπου ἀναφέρεται, ὅτι «*...τὸ δὲ παιδίον (ὁ Ἰωάννης) ἠῤῥξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι καὶ ἦν ἐν τοῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξας αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ*»].

Αὐτὴ ἡ ἔρημος τελικὰ ἔκρυβε πολλὰ μυστικά, ποὺ μόνο μετὰ τὸ 1947 ἀπεκάλυψε, ὅταν ἦρθαν στὸ φῶς τὰ «*Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας*» (Qumran). Μέχρι λοιπὸν τὸ 1947 γνωρίζαμε τοὺς Ἑσσαίους μόνο ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἰώσηπου, τοῦ Φίλωνα καὶ τοῦ Πλίνιου. Σύμφωνα μ' αὐτοὺς οἱ Ἑσσαῖοι εἶχαν ἓνα τεράστιο κοινόδιο στὴν ἔρημο τοῦ Κουμράν, ἀριθμοῦσαν 4000 ψυχές, ζοῦσαν ἀπομονωμένοι μὲ δικιά τους «οἰκονομικὴ ὀργάνωση», στὴν ὁποία «*τὰ χρήματα κοινὰ ἐστὶν αὐτοῖς*» (εἶχαν «κόψει» μάλιστα καὶ δικό τους νόμισμα), ἀκολουθοῦσαν δικό τους ἡμερολόγιο, φοροῦσαν συνήθως ἄσπρα, μάθαιναν τέχνες καὶ γράμματα, ἱατρικὴ ἀλλὰ καὶ πολεμικὲς τέχνες, διοικοῦνταν ἀπὸ 12μελὴ συμβούλια μὲ 3 ἱερεῖς, εἶχαν αὐστηρὴν πειθαρχία, δὲν ἐδέχοντο τὸ γάμο, ἂν καὶ συζοῦσαν μὲ γυναῖκες, «υἱοθετοῦσαν» παιδιὰ φτωχὰ καὶ ὑψηλῆς εὐφυΐας, ἐλούζοντο «*ψυχροῖς ὕδασιν*», δὲν εἶχαν δούλους, τιμοῦσαν τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν καθαριότητα, δὲν θυσιάσαν ζῶα, ἦσαν πολέμοι ὄχι μόνον τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ κυρίως τῆς ἀρχουσας τάξης τῶν

Φαρισαίων και Σαδδουκαίων, πού «ἐμίαιναν τὸν Ναόν», δὲν ὀρκίζονταν ποτὲ καὶ γιὰ τίποτα, ἐνῶ «πρὸς θεραπείαν παθῶν ῥίξαι τε ἀλεξιτήριοι καὶ λίθων ιδιότη-
τες ἀνερευνῶνται», ἀγωνίζονταν γιὰ τὸ δίκαιο, βοήθοῦσαν τοὺς τίμιους, ἐνῶ ὤφειλαν «μισήσιν δ' αἰεὶ τοὺς ἀδίκους», τηροῦσαν αὐστηρότατα τὸ Σάββατο, ἐνῶ κυκλοφοροῦσαν «διὰ τοὺς ληστὰς ἔνοπλοι», πίστευαν στὴν μετενσάρκωση, «τὰς ψυχὰς ἀθανάτους αἰεὶ διαμένειν» καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅπως λέει ὁ Ἰώση-
πος, ἐθεωροῦντο «ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων», γιὰτὶ μιλοῦσαν γιὰ πέρα ἀπὸ τὸν Ὁκεανὸ νήσους τῶν Μακάρων. Γιὰ νὰ γίνῃ δεκτὸς κάποιος στοὺς Ἑσσαί-
ους, ἔπρεπε νὰ περάσῃ τριετὴ δοκιμασία καὶ νὰ δώσῃ τὴν παρουσία του στὴν κοινότητα. «Νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν...». Κατὰ τὸν Ἰώσηπο οἱ Ἑσσαῖοι ἦσαν ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τοὺς Πυθα-
γόρειους. «Γένος δὲ τοῦτ' ἐστὶ διαίτη χρώμενον τῇ παρ' Ἑλλήσιν ὑπὸ Πυθαγό-
ρου καταδεδειγμένη» (Ἰώσηπου, Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XV, 10, 4). Οἱ πιὸ πολλές λε-
πτομέρειες πού ἔχουμε γιὰ τὴν Ἑσσαϊκὴ κοινότητα (ὁ Φίλων ὑποστηρίζει, ὅτι τὸ
«Ἑσσαῖος» προέρχεται ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ «ὄσιος») βρίσκονται στὸν «Ἰουδαϊκὸ Πό-
λεμο» τοῦ Ἰώσηπου, 2ο βιβλίο 119-161. Ἀπὸ δὲ τοὺς σύγχρονους ἐρευνητές, ἡ κα-
λύτερη παραμένει πάντα ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ τοῦ S. Wagner, μὲ τίτλο «Die
Essener in der wissenschaftlichen Diskussion von Ausgang des 18 bis zum Beginn des
20 Jahrhunderts», Berlin 1960, πού ὁμως ἀναφέρεται στὴν πρὶν τὴν εὕρεση τῶν
Κουμρανικῶν Χειρογράφων ἐπιστημονικὴ γνῶση.

Τὰ Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας (Qumran), πού ἀπεκάλυψαν τὴν
Ἑσσαϊκὴ Κοινότητα, εὐρέθησαν ἐντελῶς τυχαῖα τὸ 1947 ἀπὸ ἓναν Βεδουῖνο βο-
σκό, τὸν Μωχάμεντ ἐδ Δίβ, πού ἔψαχνε νὰ βρεῖ ἓνα χαμένο πρόβατο καὶ ἀντ'
αὐτοῦ ἀνεκάλυψε ἓνα σπήλαιο γεμᾶτο πήλινα πιθάρια μὲ παπύρους. Τὴ συνέχεια
ἀνέλαβαν, ὡς εἰθισταί, ἀρχαιοκάπηλοι, ἕως ὅτου νὰ παρέμβῃ ἡ École
Archéologique Française καὶ τὸ Palestine Archaeological Museum. Τελικὰ μετὰ ἀπὸ
παρεμβάσεις διαφόρων «τρίτων» (ὅπως ὁ Σῦρος μητροπολίτης J. Samuel) σήμε-
ρα τὰ Κουμρανικὰ Χειρόγραφα φυλάσσονται στὸ ἀντιατομικὸ καταφύγιο τοῦ
«Τεμένους τοῦ Βιβλίου» τῆς Ἱερουσαλὴμ χάρις στὴ «γενναιοδωρία» τοῦ Ροκ-
φέλλερ. Γιὰ εἰσαγωγικὲς μελέτες τῶν Χειρογράφων σημειοῦμεν τὰ βασικὰ ἔργα
τῶν A. Dupont-Sommer: «*Les écrits esséniens découverts près de la Mer Morte*»,
Paris, 1959 καὶ τὴν ἔκδοση τοῦ E.L. Sukenik: «*The Dead Sea Scrolls of the Hebrew
University*», Jerusalem, 1954.

Στὰ χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας ἀποκαλύπτεται πλήρως ἡ ταυτότητα
τῶν Ἑσσαίων, πού συμφωνεῖ μὲ τὰ παραδιδόμενα ἀπὸ τὸν Ἰώσηπο. Ἡ Ἑσσαϊκὴ
κοινότητα ἦταν «κράτος ἐν κράτει», πού ὡς ἀντικειμενικὸ σκοπὸ εἶχε πρῶτα τὴν
«κάθαρση τοῦ Ναοῦ» ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους-Σαδδουκαίους κ.λπ. καὶ κατόπιν
τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους. Ἡ ἠθικὴ ἐγκαθίδρυση κράτους δικαίου
ἀπὸ μέρους τῶν Ἑσσαίων στὸ Ἰσραὴλ ὑπερβαίνει λοιπὸν τὶς ἐπιδιώξεις τῶν Ζη-
λωτῶν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἡρώδης-Ἀντύπας σκότωσε γιὰ προληπτικούς λόγους τὸν
Βαπτιστὴ, πρὶν ξεσηκώσει τὸν κόσμον καὶ ἡ κατάσταση γίνῃ ἀνεξέλεγκτη: «δεί-
σας Ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσόνδε πιθανὸν αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώποις μὴ ἐπὶ στάσει τινὶ φέ-
ροιο, πάντα γὰρ ἐώκεσαν συμβουλῇ τῇ ἐκείνου πράξοντες, πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται
πρὶν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι προλαβὼν ἀνελεῖν τοῦ μεταβολῆς γενομένης
μὴ εἰς πράγματα ἐμπεσὼν μετανοεῖν...» (Ἰώσηπου, Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XVIII, 118).

Στὰ Κουμρανικὰ Χειρόγραφα εὐρέθησαν πλῆθος ἀποκρύφων, δευτεροκανο-
νικῶν, ψευδεπιγράφων ἀλλὰ καὶ κανονικῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, σὲ
ἀραμαϊκὴ καὶ ἑλληνικὴ γλῶσσα γραμμένων: α) τὸ «Ἐγχειρίδιον Πειθαρχίας»

(πού αναφέρεται στὸν «ἐσωτερικὸ κανονισμό» τῆς κοινότητος), β) «*Κανὼν Συνάξεως καὶ Συλλογῇ εὐλογιῶν*», γ) ὁ «*Πόλεμος τῶν νύϊων τοῦ φωτὸς κατὰ τῶν νύϊων τοῦ σκοτόντος*» (ὅπου ὑπάρχουν καὶ διατάξεις περὶ πολέμου, πού ἀποκαλύπτουν ἄριστες γνώσεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς τακτικῆς του), δ) τὸ «*Χειρόγραφον τῆς Δαμασκοῦ*» (στὸ ὁποῖο ἡ ἵδρυση τῆς Ἑσσαϊκῆς κοινότητος ἀνάγεται στὴ Δαμασκὸ, ὅταν στὰ χρόνια τοῦ Ἀντιόχου ἐξορίζεται ἐκεῖ ὁ «Δάσκαλος τῆς Δικαιοσύνης», ὁ ἀρχιερέας στὸν ὁποῖον ἀποδίδεται ἡ ἵδρυση τῆς Ἑσσαϊκῆς ἀδελφότητος). Ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτὰ τὸ συμπέρασμα πού ἐξάγεται εἶναι, ὅτι σκοπὸς τῶν Ἑσσαίων ἦταν ἡ κάθαρση τοῦ ἐξωνημένου καὶ φαύλου Ἑβραϊκοῦ ἱερατείου, ἡ κατάλυση τοῦ κράτους τῆς ἀδικίας καὶ ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τοὺς ντόπιους (Ἡρωδιανὴ δυναστεία) καὶ ξένους κατακτητὲς (Ρωμαῖους). Γιὰ νὰ γίνουν ὅλα αὐτά, ἀπαραίτητη προϋπόθεση ἦταν ὁ διαφωτισμὸς τοῦ λαοῦ· κι αὐτὸ ἀπαιτοῦσε «σπάσιμο» τῆς μονοπώλησης τῆς γνώσης ἀπὸ «γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους». (Ἐδῶ «φωτίζεται» καὶ ὁ ρόλος τῶν λεγομένων «σοφιστῶν», πού ἀναφέρει ὁ Ἰώσηπος, οἱ ὁποῖοι «*δοκοῦσιν ἀκριβοῦν τὰ πάτρια*». Ἄς μὴ λησμονοῦμε ἐπίσης ὅτι μὲ τὸν ὄρο «σοφιστῆς» μεταφράζει ὁ Ἰώσηπος τὴν ἐβραϊκὴ λέξη «rabbi»). Ἐκεῖνο ἐπίσης πού ἐντυπωσιάζει στὰ Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσης εἶναι, ὅτι ἀναμένεται ἐγγὺς καὶ προετοιμάζεται ταχέως ἡ «τελικὴ ἀναμέτρηση» μεταξὺ τῶν «νύϊων τοῦ φωτὸς» καὶ τῶν «νύϊων τοῦ σκοτόντος».

Ἦταν λοιπὸν Ἑσσαῖος ὁ Ἰησοῦς; Πιστεύουμε, πὼς ὄχι – ἀντίθετα μὲ μιὰ πληθώρα ἐρευνητῶν, πού τὸ ὑποστηρίζουν. Εἶναι βέβαια ἀναμφισβήτητο, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε σχέσεις μαζί τους, ὅπως καὶ μὲ τὸν «ἐκπρόσωπό» τους Ἰωάννη Βαπτιστή. Πολλὲς φορὲς βρῆκε καταφύγιο στὴν τόσο φιλόξενη ἐρημο. Ἴσως μάλιστα καὶ ν' ἀνατράφηκε στὴν ἀδελφότητα τοῦ Κουμράν – ἐξ οὗ καὶ οἱ γνώσεις του, θεραπευτικὲς καὶ ἄλλες. Ὅμως πέρα ἀπὸ τὶς ὁμοιότητες μεταξὺ Ἰησοῦ καὶ Ἑσσαίων ὑπάρχουν οὐσιώδεις διαφορὲς. Ἀναφέρουμε χαρακτηριστικὰ μερικές: α) Οἱ Ἑσσαῖοι τηροῦν αὐστηρὰ καὶ τυπολατρικὰ τὸ Σάββατο· ὁ Ἰησοῦς ὅμως ὄχι. β) Οἱ Ἑσσαῖοι ἀπέφευγαν τοὺς «*ἀκάθαρτους*» (κατὰ τὸν Ἰουδαϊκὸ Νόμο) – πονθενά ὅμως στὰ Χειρόγραφα τοῦ Κουμράν δὲν ἀναφέρεται τίποτα τέτοιο. δ) Ἀγνοεῖται ὁλότελα ἡ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ στὰ Χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θάλασσης· κι αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικότερο σημεῖο, πού ἔκανε τοὺς ἐρευνητὲς νὰ εἶναι ἐπιφυλακτικοὶ στὴν ὑπόθεση τῆς Ἑσσαϊκῆς προέλευσης τοῦ Ἰησοῦ.

Ὅμως, κι ἂν φαίνεται ἀπὸ τὴν «συμπεριφορὰ» καὶ τὰ «κηρύγματα» τοῦ Ἰησοῦ ὅτι δὲν ἦταν Ἑσσαῖος, θὰ ἦταν παρακινδυνευμένο νὰ ὑποστηρίξουμε ἀπόλυτα, ὅτι δὲν εἶχε καμμία σχέση μὲ τὴν Ἀδελφότητα τοῦ Κουμράν. Κάθε φορὰ πού κινδύνευε ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ, στὴν ἐρημο ἔβρισκε καταφύγιο: «*ἐξήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ...*» (Ἰωάν. 10, 39-40). Ἀλλὰ καὶ κάποιοι «ἀόρατοι» βοηθοὶ παραστεκόντουσαν στὸν Ἰησοῦ, καὶ ὅσο ζοῦσε καὶ μετὰ τὸν θάνατό του. Δὲν ἀναφερόμαστε μόνο στὸ «γνωστὸ» Ἰωσήφ ἐξ Ἀριμαθαίας ἀλλὰ καὶ σὲ ἐκείνους τοὺς «ἄγνωστους», πού ἐτοίμασαν τὴν εἴσοδο τοῦ Ἰησοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ κατόπιν τὸν «Μυστικὸ Δεῖπνο»: «*...λέγει αὐτοῖς (ἐνν.: ὁ Ἰησοῦς): ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε, καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ: τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρειαν ἔχει, καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν*

ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδίου (= αὐλόπορτας), καὶ λύνουσιν αὐτόν· καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς: τί ποιεῖτε λύνοντες τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς, καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀφῆκαν αὐτούς...» (Μάρκ. 11, 2-6). «Ὅταν δὲ ἦλθε ἡ γιορτὴ τοῦ Πάσχα, ὁ Ἰησοῦς «ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς: ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ εἰπατε τῷ οἰκοδεσπότη ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει, ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν...» (Μάρκ. 14, 13-16).

Ὡστε εἶναι μᾶλλον σίγουρο, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε «ἐπαφὴν» μὲ τοὺς Ἑσσαιούς καὶ στὴν ἔρημο καὶ στὶς πόλεις. Ὁ Ἰωσήπος ἀναφέρει γιὰ τὸ «δίκτυο» τῶν Ἑσσαιῶν στὶς πόλεις τὰ ἑξῆς: «Μία δ' οὐκ ἐστὶν αὐτῶν (ἐνν.: τῶν Ἑσσαιῶν) πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστῃ μετοικοῦσιν πολλοί... καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον εἰσίσαι (= εἰσερχονται) ὡς συνηθεστάτους... κηδεμῶν δ' ἐν ἐκάστῃ πόλει τοῦ τάγματος ἐξαιρέτως τῶν ξένων ἀποδείκνυνται, ταμιεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια...» (Ἰωσήπου, Ἰουδ. Πόλεμος, II 124-126). Τὸ ἐκπληκτικὸ στὸ παραπάνω χωρίο εἶναι, ὅτι ἀναφέρει πῶς οἱ «ἀδελφοί» τοῦ τάγματος βοηθοῦν τοὺς «ἀδελφούς», ἀκόμα κι ἂν δὲν τοὺς γνωρίζουν (οὐ πρότερον εἶδον), σὰν νὰ τοὺς ἤξεραν ἀπὸ παλιά (ὡς συνηθεστάτους). Προφανῶς ἡ γνωριμία μεταξὺ δύο Ἑσσαιῶν, ποὺ δὲν γνωρίζονται, θὰ γινόταν μὲ συνθηματικά [ὅπως π.χ. τὸ κόψιμο τοῦ ψωμοῦ (:)] πρὸς. «...λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπέδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν...»: Λουκ. 24, 30-31].

Ὅμως, ἐνῶ εἶναι σίγουρο ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε τὴν ὑποστήριξη τῶν Ἑσσαιῶν, δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε, πῶς ὑπῆρξε ὁ ἐκπρόσωπος ἡ ὁ «ἰδεολογικοπολιτικός» ἐκφραστής τους, γιατί θὰ ἀναφερόταν ἀπὸ σχετικὸ, ἔστω καὶ ὑποτυπῶδες, στὰ Κουμρανικά Χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα ὅμως, ὅπως προαναφέραμε, τὸν ἀγνοοῦν παντελῶς.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ἀντίθετα ὁ ὅλος βίος καὶ πολιτεία τοῦ Ἰησοῦ τὸν τοποθετεῖ στὸν χῶρο τῶν λεγομένων «σοφιστῶν», τῶν «λαϊκῶν διδασκάλων» δηλαδή, ποὺ διαφωτίζουν τὸν λαό, καταγγέλλοντας τὶς αὐθαιρεσίες τοῦ ἱερατείου, ποὺ μονοπωλεῖ τὴν «ιερὴ γνώση» καταπιέζοντας τὸν λαὸ καὶ κρατῶντας τὸν στὸ σκότος καὶ συνεργάζεται μὲ τὴν Ἡρωδιανὴ δυναστεία καὶ τοὺς Ρωμαίους. Σ' ὅλη τὴ δημόσια δράση τοῦ Ἰησοῦ ὑπάρχουν πολλὰ περιστατικά, ποὺ δείχνουν τὸν πολιτικὸ ρόλο τοῦ στὰ πράγματα τῆς ἐποχῆς. Δὲν προτιθέμεθα δέβαια νὰ προδοῦμε σὲ ἰδιαίτερη ἀνάλυση τῆς δημόσιας δράσης τοῦ Ἰησοῦ· γιὰ ὅποιον ἐνδιαφέρεται γιὰ ἐνδελεχὴ παρουσίαση προτείνουμε τὸ προαναφερθὲν ἔργο τοῦ R. Eisler «Ἰησοῦς βασιλεὺς οὐ βασιλεύσας». Θὰ σημειώσουμε μόνο τρία κορυφαῖα ἐπεισόδια τῆς δημόσιας δράσης τοῦ Ἰησοῦ, ποὺ ἀποκαλύπτουν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές γιὰ τὴν δράση του ὡς «σοφιστῆ».

α) Ἡ «εἰσόδος» στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα. Εἶναι γνωστόν, ὅτι κάθε Πάσχα μαζευτόταν στὴν Ἱερουσαλὴμ πλῆθος Ἑβραίων καὶ κάθε φορὰ σχεδὸν γινόταν ἐξέγερση κατὰ τῶν Ρωμαίων. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλη ἡ Ρωμαϊκὴ φρουρὰ βρισκόταν σ' ἐπιφυλακὴ τὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, γιὰ νὰ προλάβει τὶς (ἀναμενόμενες) ταραχές: «συνεληλυθότος γάρ τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς σπεύρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἐφestsώσης, ἔνοπλοι δ' αἰεὶ τὰς ἐορτὰς παραφυλάττονσιν, ὥς μὴ τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος ἡθροισμένον...» (Ἰωσήπος, Ἰουδ. Πόλεμος, II, 224). Ἐτσι λοιπὸν ἡ θριαμβευτικὴ εἰσο-

δος τοῦ Ἰησοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ θεανθρώπου καὶ παίρνει τὶς ἀληθινές τῆς διαστάσεις, ἂν ἐξετάσουμε παρόμοια ἐπείσοδια ἐκείνη τὴν ἐποχὴ τῆς συνεχοῦς ἐξέγερσης τῶν Ἰουδαίων, τῶν «Μεσσιῶν» καὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Καὶ μόνο οἱ ἱαχῆς τοῦ πλήθους «ὥσαννά τῷ υἱῷ Δαυὶδ» καὶ «εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ» προδίδουν τὴν εἰκόνα τοῦ «σοφιστῆ», ποὺ διεκδικεῖ λόγῳ Δαυιδικῆς καταγωγῆς τὸν «θρόνον τοῦ πατέρα του», ποὺ σφετερίζεται ἡ φιλορρωμαϊκὴ Ἡρωδιανὴ δυναστεία. Καὶ σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ τὸ Ἰσραὴλ εἶναι χωρισμένο ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους σὲ ἐπαρχίες (Ἰουδαία, Σαμάρεια, Γαλιλαία κ.λπ.), ποὺ ἔχουν διαφορετικὴ, «ἀνεξάρτητη» διοίκηση, ἀποκοτῶν ἄλλο νόημα τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ: «...ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου (Ἱερουσαλὴμ) ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἐαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε· ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος...» (Ματθ. 23, 37).

β) Ἡ ἐκδίωξις τῶν ἐμπόρων ἀπὸ τὸ Ναό. Ἡ βίαιη αὐτὴ ἐνέργεια τοῦ Ἰησοῦ μέσα στὸν ἱερώτερο χώρο τῶν Ἑβραίων ἀποκτᾷ ἄλλη διάσταση, ἂν δοῦμε ἄλλες παρόμοιες ἐνέργειες ὑποψηφίων «Μεσσιῶν», Ζηλωτῶν καὶ «σοφιστῶν», ὅπως τὶς περιγράφει ὁ Ἰώσηπος στὰ ἔργα του. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες τῆς ἐποχῆς ἔχουν σὰν στόχο τους τὸν Ναό, ποὺ λόγῳ τοῦ Θησαυροῦ (Κοβαν) καὶ τοῦ ὀλοστασίου ποὺ διαθέτει, εἶναι βασικὸς χώρος ἄμυνας πέρα ἀπὸ τὸν συμβολικὸ του χαρακτήρα. Γι' αὐτὸ καὶ ὑπῆρχε πολυπληθὴς φρουρὰ τοῦ Ναοῦ. Ὅπως δὲ ποτε πάλι ἡ εἰκόνα τῶν Εὐαγγελίων γιὰ τὸν Ἰησοῦ, ποὺ διώχνει τοὺς ἐμπόρους, εἶναι ἀρκετὰ ἐξιδανικευμένη, γιατί δὲν ἀναφέρει, ἂν ἀμύνθηκαν οἱ ἔμποροι τοῦ Ναοῦ καὶ ἂν ναί, πῶς, καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν στάση τῆς φρουρᾶς τοῦ Ναοῦ (στὸ Ναὸ στάθμευε καὶ Ρωμαϊκὸ ἄγημα): «...καὶ τούτοις μὲν ἦν ἄγων τοῦ ἱεροῦ κρατῆσαι μάλιστα καὶ τοὺς μαιίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι...» (Ἰώσηπος, *Ἰουδ. Πόλεμος*, II, 424). Πάντως, ἂν συνδυάσουμε αὐτὴ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἰησοῦ, ποὺ ἐγίνετο μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ εἴσοδο στὰ Ἱεροσόλυμα, ἀντιλαμβανόμεστε τὴν δυναμικὴ καὶ τὸν ἀντίκτυπὸ τῆς (ἐγίνετο τὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα), ποὺ ἀπετέλεσε τελικὰ τὸ ἀποκορύφωμα τῆς δημόσιας δράσης του. (Ὁ Ἰωάννης στὸ Εὐαγγέλιό του ἀναφέρει καὶ ἄλλο τέτοιο ἐπείσοδιο στὴν ἀρχὴ τῆς δημοσίας δράσης τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ λοιπὸν πρόκειται γιὰ ἄλλη ἐπίθεση τοῦ Ἰησοῦ στὸ Ναὸ ἢ πρόκειται γιὰ τὴν ἴδια ἐτεροχρονισμένη περίπτωσι ποὺ ἀναφέρουν οἱ Συνοπτικοὶ εὐαγγελιστὲς μετὰ τὴν εἴσοδο στὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ Πάσχα).

γ) Ἡ σύλληψη τοῦ Ἰησοῦ στὴ Γεθσημανῇ. Τὰ Εὐαγγέλια Ματθαίου καὶ Μάρκου ἀναφέρουν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς συνελήφθη «εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῇ» (Μάρκ., 14, 32). Ὁ Ἰωάννης ὁμιλεῖ γιὰ κάποιον κῆπο: «ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος...» (Ἰωάν. 18, 1). Ὁ Λουκᾶς τέλος μιλά γιὰ τὸ «Ὁρος τῶν Ἐλαιῶν», ὅπου «ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος (= συνήθεια)» (Λουκ., 22, 39). Τέλος πάντων, γιὰ ὅποιον κάνει τὸν κόπο νὰ δεῖ τὸν γεωγραφικὸ χάρτη, εἶναι εὐκόλο ν' ἀντιληφθεῖ τὴν ἀλήθεια γιὰ τὸν τόπο σύλληψης τοῦ Ἰησοῦ. Πρόκειται γιὰ τὸ Ὁρος τῶν Ἐλαιῶν, ποὺ βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὸν χειμάρρο τῶν Κέδρων καὶ ποὺ ἀρκετὰ συχνὰ ἀπετέλεσε τὴν βάση ἐξόρμησης τῶν ἐπαναστατῶν (Ζηλωτῶν, «σοφιστῶν», Μεσσιῶν, σικαριῶν κ.λπ.) κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἰώσηπος: «...ὁ Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης· παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν ἄνθρωπος γόης καὶ προφήτου πίστιν ἐπιθείς ἐαυτῷ περὶ τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἡπατημένων, περιαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος ἐκεῖθεν οἴος τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθεῖν διαζέσθαι καὶ κρατήσας τῆς Ρωμαϊκῆς

φρουρᾶς καὶ τοῦ δήμου τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεισπεποῦσιν δορυφόροις» (Ἰώσηπος, *Ἰουδ. Πόλεμος* II, 261-262). Τώρα, ὅσον ἀφορᾷ τὸν «χωρίον» Γεθσημανῆ, δὲν ὑπάρχει τέτοιο χωριὸ ἢ τοποθεσία στὴν περιοχὴ, ἀλλὰ ἀντίθετα ὑπῆρχε ἓνα ἐλαιοτριβεῖο μὲ ἓνα μεγάλο κῆπο, ποὺ ἀνῆκε σὲ κάποιον Irmeel ἢ Ierahmeel· ὅς σημειωθεῖ, ὅτι «γεθσημανῆ» στὰ ἑβραϊκὰ σημαίνει ἐλαιοτριβεῖο (βλ. καὶ ἀπόκρυφο «*Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων*»). Σ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν χώρο συνελήφθη ὁ Ἰησοῦς μετὰ ἀπὸ ὁλόκληρη στρατιωτικὴ ἐπιχείρηση· «*ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπῆρται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν...*» (Ἰωάν., 18, 12). Ὁλόκληρη Ρωμαϊκὴ «σπεῖρα» (600 ἄνδρες) μὲ ἐπικεφαλῆς χιλιάρχο (σήμερα θὰ λέγαμε, συνταγματάρχῃ) ἔλαβε μέρος στὴν ἐπιχείρηση σύλληψης τοῦ Ἰησοῦ, ποὺ φυσικὰ δὲν ὑπῆρξε ἀναίμακτη: «*ιδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν...*» (Λουκ., 22, 49-50). Ἐτσι εἶχε ἄδοξο τέλος τὸ κίνημα τοῦ Ἰησοῦ, ὅμως ἡ ἱστορία, ὡς γνωστὸν, δὲν τελείωσε ἐκεῖ.

ΟΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Τὸ κίνημα τοῦ Ἰησοῦ πέρασε στὰ χέρια τῆς οἰκογένειάς του καὶ συγκεκριμένα στὴν ἀρχηγία τοῦ Ἰακώβου τοῦ Δικαίου, τοῦ «ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου». Μετὰ ἀπὸ λίγα χρόνια ὅμως καὶ κάποιοι ἄλλοι μακριά, πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν ἐκμεταλλεύονται τὸν ἀποτυχημένο ἀγῶνα τοῦ Μεσσία καὶ γίνονται οἱ ἐκφραστὲς μιᾶς ἰδεολογίας ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν ἐπίβλεψιν ὀρισμένων συγκλητικῶν – καὶ ὄχι μόνο. Ἀρχίζει πὰ ὁ «Χριστιανισμὸς τοῦ Παύλου», ποὺ κατέλλῃ στὸν «Χριστιανισμὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου», στὴν αὐγὴ τοῦ Μεσαίωνα (βλ. Νίκου Βεργίδη «*Νέρων καὶ Χριστὸς*» καὶ B. Bauer «*Christus und die Caesarem der Ursprung des Christentums aus dem Römischen Griechentum*», 1877).

Ὅμως τὸ τελικὸ συμπέρασμα παραμένει, ὅτι «ὁ Ἰησοῦς ἐδιώχθη ὡς σοφιστής, ποὺ διεφώτιζε καὶ διήγειρε τὰ πλήθη κατὰ τῆς συμβιδασμένης ἀρχουσας ἑβραϊκῆς τάξης καὶ τῶν Ρωμαίων, γι' αὐτὸ καὶ ἐκτελέστηκε» (Λ. Ζωγράφου, «*Ἀντιγνώση*», σελ. 250). Τὴν ὁμολογία αὕτη κάνουν καὶ πολλοὶ ἐξελληνισμένοι Ἰουδαῖοι πολλὲς δεκαετίες μετὰ στὰ «Κατὰ Χριστιανῶν» ἔργα τους, ὅπως ὁ Πορφύριος, ποὺ ἀναφέρει γιὰ τοὺς χριστιανούς, ὅτι «*λατρεύουν τὸν σταυρωμένον τους σοφιστὴν*», καθὼς καὶ ὁ Λουκιανὸς στὸ ἔργο του «*Περὶ Περεργρίνου τελεντήης*» (11, 13). (Ἐπίσης σὲ μιὰ ἐπιστολὴ κάποιου Ἰουδαίου Μαρά πρὸς τὸν «*υἱὸν Σεραπίωνα*» τοποθετεῖται ὁ Ἰησοῦς δίπλα στοὺς ἄλλους «σοφιστὲς» Πυθαγόρα καὶ Σωκράτη... Βλ. Cureton, *Spicilegium Syriacum*).

Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βέβαια τίθεται τὸ ἐρώτημα περὶ τῆς ἀναστάσεως. Ὁ μῦθος τῆς «ἀναγέννησης τῆς ζωῆς» ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, σ' ὅλα τὰ μήκη καὶ τὰ πλάτη τῆς Γῆς, σ' ὅλες τὶς ἐποχές. Ἀποτελοῦσε τὸν πυρῆνα τῶν Μυστηρίων (Ἐλευσίνα, Ὀρφικὰ κ.λπ.) καὶ ἀναφέρεται γιὰ ὅλους τοὺς «μῦστες» καὶ «*υἱοὺς θεῶν*», ὅτι μετὰ τὴν ἐπίγειαν ζωὴν τους «*μετέστησαν εἰς οὐρανούς*». Ἐχουν γραφεῖ πολὺς μελέτες γιὰ τὸν παγκόσμιον μῦθο τῆς «ἀναγέννησης τῆς ζωῆς» γιὰ τὸν «ἐνσαρκωμένο θεὸ» (Διόνυσος, Ἀδωνις, Χριστὸς κ.λπ.), ποὺ πεθαίνει καὶ ἀνασταίνεται: Βλ. C. Toynbee, «*Death and Burial in the Roman World*» 1971, Martin Nilsson, «*The Dionysiac Mysteries in the Hellenistic and Roman Age*» 1957 καὶ A.D. Nock, «*Essays on Religion and the Ancient World*» Oxford 1972, J. Frazer «*The Golden Bough*», N.Y. 1947.

Ἀλλὰ καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ ἦταν σύνθητες φαινόμενο νὰ «*χάνονται*»

πτώματα ἀπὸ τοὺς τάφους – εἰδικὰ ἐκείνων ποὺ ἐκτελέστηκαν ἀπὸ τοὺς Ρωμαῖους καὶ εἶχαν «Μεσσιανικὲς» διεκδικήσεις. Τὸ φαινόμενο πῆρε τέτοιες διαστάσεις, ὥστε ν' ἀναγκαστεῖ ὁ Τιβέριος νὰ ἐκδώσει διαταγή, «ὅποιος συλληφθεῖ νὰ κλέβει πτώματα ἀπὸ τάφους, νὰ τιμωρεῖται μὲ θάνατο». [Βλ. συλλ. Froekner G. Ricciotti, «*Ὁ Βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*», σελ. 776. (Τὸ 1878 δρέθηκε στὴ Γαλιλαία ἡ ἐπιγραφή μὲ τὴν ἐν λόγω διαταγή "*Violatio sepulchri*"). Κάποιο ἀπόκρυφο Εὐαγγέλιο μάλιστα (τὸ κοπτικὸ «*Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων*») μιλά γιὰ ὁλόκληρη μάχη ἐμπροσθεν τοῦ τάφου: «*Ἦρθε ὁ Πιλάτος καὶ κύτταξε τὸν ἑκατόνταρχο, ποὺ στεκόταν ὄρθιος δίπλα στὴν πόρτα τοῦ τάφου. Παρατήρησε, πὼς ὁ ἀξιωματικὸς εἶχε μόνον ἓνα μάτι, γιατί εἶχε χάσει τὸ ἄλλο τὴν ὥρα τῆς μάχης καὶ ἔκρυψε τὴν πληγὴ μὲ τὸ χέρι του, γιατί τὸν πείραζε τὸ φῶς...*» («*Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων*», fragm. 15, μετφ. ἀπὸ τὸ κοπτικὸ χειρόγραφο H.-Ch. Puech, εἰς Hennecke-Schneemelcher, I, 186-188, 190-191]). Ὁ Ἰησοῦς βέβαια δὲν ἦταν ὁ τελευταῖος τῶν Ἰουδαίων «σοφιστῶν». Στὴν Παλαιστίνη τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ. οἱ «σοφιστὲς» φύτρωναν σὰν τὰ μανιτάρια. «*Κὰν τούτῳ Μαναῆμος τις, υἱὸς Ἰούδα τοῦ καλουμένου Γαλιλαίου, σοφιστὴς δεινότητος... ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους ἀνεχώρησεν εἰς Μασάδαν, ἔνθα τὴν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ὀπλοθήκην ἀναρρήξας... γενόμενος ἡγεμὼν τῆς στάσεως διέτασεν τὴν πολιορκίαν...*» (Ἰωσήπος, *Ἰουδ. Πόλεμος* II, 433-434).

Ἀλλὰ τί ἀπέγινε τὸ κίνημα τοῦ Ἰησοῦ, πρὶν ὁ Παῦλος τὸ μετατρέψει σὲ οἰκουμένη θρησκεία τῆς Ρωμαϊκῆς ὀλιγαρχίας; (Προκαλεῖ ὄντως σκέψεις σὲ κάθε ἀντικειμενικὸ ἐρευνητὴ τὸ γεγονός ὅτι κάθε φορὰ ποὺ ὁ Παῦλος κινδυνεύει ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ἐπεμβαίνουν ὑψηλὰ ἱστάμενοι Ρωμαῖοι – ἀνθύπατοι, ὅπως ὁ Γαλλίων διοικητὴς τῆς Ἑλλάδος, ἐπίτροποι, ὅπως ὁ Φῆλιξ διοικητὴς τῆς Ἰουδαίας κ.λπ., γιὰ νὰ τὸν σώσουν, λὲς καὶ εἶναι οἱ ἴδιοι «κρυπτοχριστιανοί» ἢ ὁ Παῦλος ἐξυπηρετῇ κάποιο μεγαλόπνοο σχέδιο ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ ὑψηλὰ ἱστάμενους συγκλητικὸς – Σενέκας – καὶ ὑλοποιεῖται στὴν ἐπαρχία τῆς Συρίας: Βλ. «*Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*» καὶ Ν. Βεργίδη, «*Νέρων καὶ Χριστός*»).

Ὁ Εὐσέβιος, ἐπίσκοπος Καισαρείας, διασώζει μιὰ παρὰ ξενη πληροφορία: «*Τιβέριος οὖν, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Χριστιανῶν ὄνομα εἰς τὸν κόσμον εἰσελήλυθεν, ἀγγελθέντος αὐτῷ ἐκ Παλαιστίνης τοῦ δόγματος τούτου, ἔνθα πρῶτον ἤρξατο τῇ συγκλήτῳ ἀνεκοινῶσατο, δηλὸς ὢν ἐκείνοις ὡς τῷ δόγματι ἀρέσκειται. Ἡ δὲ Σύγκλητος, ἐπεὶ οὐκ αὐτὴ δεδοκιμάκει, ἀπώσατο· ὁ δὲ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀποφάσει ἔμεινεν, ἀπειλήσας θάνατον τοῖς τῶν Χριστιανῶν κατηγοροῖς...*» (Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* Β', 2, 6, ΒΕΠ). Γιὰ τὸν «φιλοχριστιανισμό» τοῦ Τιβέριου ὁμως ὑπάρχουν καὶ ἄλλες πληροφορίες, ποὺ διασώζονται σὲ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια καὶ συμφωνοῦν μὲ τὰ γραφόμενα ἀπὸ τὸν Εὐσέβιο Καισαρείας. Συγκεκριμένα τὸ προαναφερθὲν κοπτικὸ «*Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων*» ἀναφέρει, ὅτι ὁ αὐτοκράτορας Τιβέριος ἔστειλε κάποιον Κάριο στὴν Παλαιστίνη, γιὰ ν' ἀνακηρύξει τετραρχίαν τῆς Βατανίας, Τραχωνίτιδας κ.λπ. τὸν Ἰησοῦ στὴν θέσιν τοῦ Ἡρώδη-Φιλίππου, ποὺ «*συνωμοτοῦσε*» κατὰ τοῦ Καίσαρα (κοπτικὸ ἀπόκρυφο «*Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων*», fragm. 2). «Ὅλες αὐτὲς οἱ πληροφορίες εἶναι ἀρκοῦντως ἐνδιαφέρουσες, ἀλλὰ ὅσον καὶ ἂν διασταυρῶνονται ἀπὸ διαφορετικὰ ἀρχαῖα κείμενα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβωθοῦν πλήρως ἱστορικά.

Εἴπαμε λοιπὸν προηγουμένως, ὅτι ἡ ἡγεσία τοῦ κινήματος τοῦ Ἰησοῦ (μετὰ τὸν σταύρωσή του) πέρασε στὴν οἰκογένειά του καὶ στὸν μεγαλύτερο ἀδελφόν, τὸν Ἰάκωβο τὸν λεγόμενο «Δίκαιος»: «*...διαδέχεται τὴν ἐκκλησίαν... ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου Ἰάκωβος, ὁ ὀνομασθεὶς ὑπὸ πάντων Δίκαιος...*» (Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστικὴ*

Ἱστορία, Β', 23, 4 ΒΕΠ). Ὁ «ἀδελφόθεος» Ἰάκωβος (ὁ συγγράφας, ὡς γνωστόν, τὴν «Καθολικὴν Ἐπιστολήν», ποὺ βρίσκεται στὴν *Καينὴ Διαθήκη*) ἐκτελέστηκε ἀπὸ τὸν Σαδδουκαῖο ἀρχιερέα Ἄνανο περὶ τὸ 62 μ.Χ.: «ὁ δὲ νεώτερος Ἄνανος... καθίζει συνέδριον κριτῶν, καὶ παραγαγὼν εἰς αὐτὸ τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ, τοῦ Χριστοῦ λεγομένου, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ καὶ τινὰς ἐτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορίαν ποιησάμενος, παρέδωκεν λευσθησομένους...» (Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία, Β', 23, 22 Β.Ε.Π.). Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ «ἀδελφοθέου» Ἰακώβου τοῦ Δικαίου πάλι ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔμεινε στὰ χέρια τῆς εὐρύτερης οἰκογένειας τοῦ Ἰησοῦ καὶ συγκεκριμένα στὸν Συμεὼν τοῦ Κλωπᾶ, τὸν ἀνηψιὸ τοῦ Χριστοῦ: «μετὰ τὴν Ἰακώβου μαρτυρίαν καὶ τὴν αὐτίκα γενομένην ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ λόγος κατέχει τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν τοὺς εἰς ἐτι τῷ βίῳ λειπομένους ἐπὶ ταῦτὸν πανταχόθεν συνελθεῖν ἅμα τοῖς πρὸς γένους κατὰ σάρκα τοῦ Κυρίου (πλείους γὰρ καὶ τούτων περιῆσαν εἰς ἐτι τότε τῷ βίῳ)... τῆς Ἰακώβου διαδοχῆς ἐπικρῖναι ἄξιον... Συμεῶνα τὸν τοῦ Κλωπᾶ... τοῦ τῆς αὐτοῦ παροικίας θρόνου ἄξιον εἶναι δοκιμάσαι ἀνεψιόν, ὡς γέ φασι, γεγονότα τοῦ Σωτῆρος...» (Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία, Γ', 11, 11, Β.Ε.Π.). Ὁ Βεσπασιανὸς μάλιστα, γιὰ ν' ἀποφύγει διεκδικήσεις ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος Δαυιδικοῦ θρόνου, ἐκήρυξε διωγμὸ ἐπὶ ὅλων τῶν ἀπογόνων τῆς Δαυιδικῆς οἰκογένειας (βλ. Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία, Γ', 12, 12, ΒΕΠ). Ὅμως καὶ μετὰ ἀπὸ χρόνια ὁ αὐτοκράτωρ Δομιτιανὸς κυνηγᾷ τοὺς ἀπογόνους τῆς «οἰκογένειας τοῦ Δαυίδ», γιὰ τὴν ἦσαν συγγενεῖς τοῦ Χριστοῦ καὶ διεκδικητὲς οἶονε τοῦ Δαυιδικοῦ θρόνου. «Τοῦ δ' αὐτοῦ Δομιτιανοῦ τοὺς ἀπὸ γένους Δαυίδ ἀναιρεῖσθαι προστάξαντος, παλαιὸς κατέχει λόγος τῶν αἵρετικῶν τινὰς κατηγορεῖσθαι τῶν ἀπογόνων Ἰούδα – τοῦτον δ' εἶναι ἀδελφὸν κατὰ σάρκα τοῦ Σωτῆρος – ὡς ἀπὸ γένους τυγχανόντων Δαυίδ καὶ ὡς αὐτοῦ συγγένειαν τοῦ Χριστοῦ φερόντων...» (Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία Γ', 19, ΒΕΠ). Ἀπὸ τὴν *Καينὴ Διαθήκη* εἶναι γνωστό, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε 4 ἀδελφία καὶ ἀδελφές: «...οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσί;» (Ματθ., 13, 55-56). Οἱ «ἀδελφόθεοι» Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας ἔχουν γράψει, ὡς γνωστόν, καὶ τὶς ὁμώνυμες ἐπιστολὲς τῆς *Καينῆς Διαθήκης*. Τοὺς ἐγγονοὺς λοιπὸν τοῦ «ἀδελφόθεου» Ἰούδα κυνηγοῦσε ὁ Δομιτιανὸς ὡς «συγγενεῖς Χριστοῦ» καὶ ἀπογόνους τοῦ «γένους Δαυίδ» – ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας.

[Γιὰ τὸ ζήτημα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ἀπέραντη βιβλιογραφία. Ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία μιᾶ γιὰ παιδιὰ ἀπὸ ἄλλῃ μητέρα, καὶ τοῦτο γιὰ νὰ διατηρήσει τὸ δόγμα τοῦ «ἀειπαρθένου» τῆς Θεοτόκου. Ἀλλὰ ὁ Ἰωσήφ ἔκαμε τὴν «θυσία τῶν πρωτοτόκων» στὸ Ναό, ὅταν γεννήθηκε ὁ Ἰησοῦς (βλ. Λουκ., Β' 22-24). Ὅμως, ἂν εἶχε καὶ ἄλλα παιδιὰ ἀπὸ ἄλλο γάμο ὁ Ἰωσήφ, δὲν θὰ ἔκαμε τὴ «θυσία τῶν πρωτοτόκων» στὸν Ἰησοῦ, ὅπως προέβλεπε ὁ Ἰουδαϊκὸς νόμος. Ἄς σημειωθεῖ, ὅτι μόνον ὁ ἄνδρας, καὶ ὄχι ἡ γυναῖκα, μποροῦσε νὰ μπεῖ στὰ διαμερίσματα τῶν ἱερέων τοῦ Ναοῦ καὶ νὰ προσφέρει τὴν «θυσία τῶν πρωτοτόκων». Ἄρα γιὰ τὸν Ἰωσήφ ὁ Ἰησοῦς ἦταν τὸ πρῶτο του καὶ τὸ μεγαλύτερό του παιδί: «ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτὴν καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον»: Λουκ., Β' 6-7].

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὅπωςδήποτε τὸ ζήτημα χρῆζει ἐιδικῆς ἔρευνας, ποὺ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος. Τὸ πρόβλημα τῆς ἱστορικότητος τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ πολυπλοκώτερα τῆς

ιστορίας και γι' αυτό υπάρχει μιὰ ἐκπληκτικὰ ἀπέραντη βιβλιογραφία. Σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἔρευνας ὅμως δὲν ἦταν νὰ τὸ ἐπιλύσει διεξοδικὰ καὶ τελεσιδικὰ, ἀλλὰ νὰ ἐντοπίσει τὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς ποὺ ἔζησε ὁ Ἰησοῦς καὶ νὰ περιγράψει τὴν παρουσία του μέσα στὴν περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα τῆς Παλαιστίνης κατὰ τὸ πρῶτο μισὸ τοῦ 1ου αἰ. μ.Χ.

Σύμφωνα μὲ τις διαθέσιμες ἀρχαῖες πηγές λοιπὸν ὁ ἱστορικὸς Ἰησοῦς ἔδρασε σὰν τοὺς «σοφιστές» (διδασκάλους-ραβδί) τῆς ἐποχῆς, ἐπιζητώντας τὴν ἀνατροπὴ τοῦ ἐξωνημένου (στοὺς Ρωμαίους καὶ στὴν Ἡρωδιανὴ δυναστεία) ἱερατείου καὶ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ κάθε εἶδους δυνάστη, γιατί «μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν θεὸν ὑπειληφόσιν» (Ἰωσήπου, Ἰουδ. Ἀρχαιολ. XVIII, 23). Εἶδαμε ἐπίσης, ὅτι τὸ κίνημα τοῦ Ἰησοῦ τὸ ἐπ'ἀνδρῶν καὶ Ζηλωτῆς (ὅπως ὁ Σίμων ὁ Κανανίτης καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης), καθὼς ἐπίσης καὶ ὅτι εἶχε ἐπικοινωνία μὲ τὴν Ἑσραϊκὴ ἀδελφότητα τῆς ἐρήμου Κουμράν διὰ τοῦ Ἰωάννη Βαπτιστῆ. Τέλος ἐπισημάναμε, ὅτι μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἰησοῦ ἡ ἡγεσία τῆς «Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ» πέρασε στὸν ἀδελφὸ του Ἰάκωβο τὸν Δίκαιο καὶ κατόπιν στὸν Συμεὼν τὸν ἀνεψιὸ του, ὅπως ἀναφέρει ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας. Παρατηροῦμε δηλ. κάποια στοιχεῖα οἰκογενειακῆς διαδοχῆς στὸ κίνημα τοῦ Ἰησοῦ, ποὺ ἐκπροσωπεῖ τὴν Δαυιδικὴ γενιά. Ἀπὸ ὅλα ὅσα ἀναφέραμε ὡς ἐδῶ θγαίνει τουλάχιστον τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξε μιὰ προσωπικότητα καὶ ὅτι οἱ ἱστορικὲς ἔρευνες γιὰ τὴν δράση του θὰ συνεχιστοῦν μέχρι τὴν ἡμέρα, ποὺ ἡ Ἱστορία θὰ ἀπαλλαγεῖ πλήρως ἀπὸ τὸ μῦθο ποὺ περιβλήθηκε γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομά του καὶ θὰ ἀποδώσει ὀρθολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ τὸ ἱστορικὸ διάγραμμα τοῦ προσώπου του, ὅπως ἔχει κάνει καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους μεγάλους τῆς Παγκόσμιας Ἱστορίας. Μέχρι τὴν ἡμέρα ἐκείνη δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε, ὅτι ἡ ἀληθινὴ Ἱστορία δὲν δικαιώνει τὸν ὅποιονδήποτε καὶ ὅτι ὅσο κι ἂν ὁ χρόνος ἀλλοιώνει καὶ σθῆνει τὸν λόγο τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀλήθεια δὲν χάνεται ποτὲ γιὰ ὅσους ἀναζητοῦν νὰ τὴν βροῦν χωρὶς προκαταλήψεις, ἰδιαίτερα μάλιστα γιὰ τὸν Ἰησοῦ, ποὺ «οὔτε ἐαυτὸν θεὸν εἶναι ἀνηγόρευσεν» (Κλήμεντος, Ὁμιλία 16, 4, ΒΕΠ).

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΧΑΙΕΣ ΠΗΓΕΣ:

Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία, ἐκδ. LOEB.

Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκὸς Πόλεμος, ἐκδ. LOEB.

Εὐσέβιος, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἐκδ. Β.Ε.Π. τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας».

Tischendorf C., Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια, ἐκδ. «Σπανός».

Tischendorf C., Ἀπόκρυφες Ἀποκαλύψεις, ἐκδ. «Σπανός».

(Ἀπόκρυφο) «Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων».

(Ἀπόκρυφες) «Πράξεις Θωμᾶ».

«Γνωστικὸν Εὐαγγέλιον Θωμᾶ» (Nag. Hammadi). (Γιὰ τὰ ἀπόκρυφα δῆλε: Ὁριγένης «Κατὰ Κέλσου», Κλήμης, «Ὁμιλίες»).

Hennecke-W. Schneemelcher, "Neutestamentliche Apokryphen" (Τυβίγγη 1959-1964).

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΕΡΓΑ

F. Baur, «Die christliche gnosis oder die christliche religion philosophie in ihrer geschichtlichen entwicklung», Τυβίγγη 1835.

F. Strauss, «Leben Jesu» 1838.

B. Bauer, «Christus und die Caesaren...» 1877.

R. Eisler, «Ἰησοῦς βασιλεὺς οὐ βασιλεύσας», Χαϊδελβέργη 1929.

R. Bultmann, «Jesus and the World» N.Y. 1958.

W. Smith, «Der vorchristlich Jesu...», 1906.

Μισελληνική «ιντελλιγκέντσια»

Ἡ ἐξ-ουσία σὲ μιὰ προσπάθεια αὐτοπαρηγόρησης διαλαλεῖ διὰ τῶν Μ.Μ.Ε., πὸν τὰ ἐλέγχει ἀπόλυτα, τὴν ἀνυπαρξία τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἀφανίσθηκαν, λέει, στὸ διάβα τῶν αἰώνων τόσο ὡς ἔθνος ὅσο καὶ ὡς ἄτομα. «Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου», προπαγανδίζουν οἱ κεκράκτες τῆς, «δὲν εἶναι Ἑλληνες ἀλλὰ Μακεδόνες, Βλάχοι, Σαρακατσαναῖοι, Ἑπειῶτες..., τοὺς ὁποίους μιὰ ἑλληνόφων ἰντελλιγκέντσια καταπιέζει».

Ἐδῶ πὸν τὰ λέμε, δὲν ἔχουν δὰ κι ἐντελῶς ἄδικο· δὲν στερεῖται νοῦ ἀληθείας ἡ ὁμολογία, ὅτι μιὰ μισελληνικὴ ἑλληνόφωνη – κι ὄχι βέβαια ἑλληνικὴ – «ιντελλιγκέντσια καταπιέζει» τοὺς Ἑλληνες Βλάχους, τοὺς Ἑλληνες Σαρακατσαναίους, τοὺς Ἑλληνες Ἑπειῶτες, τοὺς Ἑλληνες Πελοποννήσιους... Τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἑλληνόφωνη «ιντελλιγκέντσια» εἶναι ξένη καὶ ἄσχετη πρὸς τὸ ἔθνος πὸν καταπιέζει, γίνεται αἰσθητὸ ἀπὸ πλεῖστες ἐκφράσεις κι ἐκδηλώσεις τοῦ καθημερινοῦ μας βίου, κυρίως ὁμως ἀπὸ τὶς σχέσεις «ιντελλιγκέντσιας» καὶ ἔθνους, πὸν εἶναι ἀνατολίτικες καὶ καθόλου ἀνθρώπινες· σχέσεις, πὸν βασίζονται στὸ συμφέρον καὶ τὴν ἐκμετάλλευση ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸν φόβο καὶ τὴν ἀνάγκη ἀφ' ἑτέρου.

Πράγματι οἱ ἐξ-ουσιαστές κι ἡ μισελληνικὴ ἑλληνόφωνη «ιντελλιγκέντσια» τοὺς ἀντιμετωπίζουν τοὺς ἀνθρώπους σὰν πράγματα, σὰν ὄντα πρὸς ἐκμετάλλευσιν ἢ ζῶα, πὸν περιφρονητικὰ μάλιστα τοὺς ἀποκαλοῦν «λαόν», «μᾶζα», «ὄχλον» ἢ «καταναλωτές». Οἱ καταπιεζόμενοι πάλι πολῖτες βλέπουν μὲ τὴ σειρὰ τοὺς τοὺς ἐξ-ουσιαστές καὶ τὸ ὄργανό τους, τὴν ἑλληνόφωνη «ιντελλιγκέντσια», σὰν «αἱμοπότες τυράννους» ἢ «μεγαλοκαρχαρίες» ἐρεϊδόντες τὴν ἐξ-ουσίαν τοὺς ἐπὶ τῆς ὠμῆς δυνάμεώς τους (οἰκονομικῆς ἢ κοινωνικο-πολιτικῆς), ἡ ὁποία, ἂν ἤθελε ἐκλείψει, θὰ μετέβαλλε τοὺς Ἑλληνες σὲ τιμωροὺς καὶ ἐκδικητές.

Οἱ ἔννοιες «καταπίσεις», «ἐκμετάλλευσιν», «δουλεία» κ.λπ. ἀνήκουν στὴ λογοκρατία, ἀνεξαρτήτως ἂν οἱ ἐπιστημονίζοντες φοινικιστὲς τὶς προσάπτουν στοὺς Ἑλληνες διὰ τῆς γνωστῆς ψυχικῆς διεργασίας τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοπροβολῆς. Στὶς ἐξ-ουσιαστικὲς κοινωνίες οἱ ἄνθρωποι εἶναι χωρισμένοι ἐξ ὀρισμοῦ σὲ ἀφέντες καὶ δούλους, σὲ «ἐλίτ» ἢ «ιντελλιγκέντσιες» καὶ μᾶζες, σὲ καταπιεστές καὶ καταπιεζόμενους. Ἡ κατάργησις τοῦ δνίσμου αὐτοῦ συνεπάγεται, ἐννοεῖται, τὴν κατάργησις τῶν κοινωνιῶν αὐτῶν ὡς ἐξ-ουσιαστικῶν. Τέτοιες κοινωνίες ὑπῆρξαν ἐκείνες μὲ τοὺς περιθόητους «μεγάλους πολιτισμούς», οἱ ὅποιοι, ὡς γνωστόν, αὐτοκατεστράφησαν, χωρὶς ν' ἀφήσουν κανένα ἀπολύτως πολιτιστικὸ ἔχρος, διότι οὔτε οἱ ἐξ-ουσιαστές οὔτε οἱ δούλοι δημιουργοὶν πολιτισμούς.

Στὴν Ἑλλάδα ἀντίθετα βλάστησε καὶ ἤκμασε «τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον ἐπ' ἀνθρώπους γένος», σύμφωνα μὲ τὸ σοφὸ τῆς Σαΐδος, πὸν οὔτε νὰ ἐξ-ουσιάζουν ἤθελαν οὔτε καὶ νὰ ἐξ-ουσιάζωνται ἐπέτρεπαν. Μὲ γνώμονά τους τὴν φυσικὴ αἴσθησις τοῦ ὀρθοῦ καὶ ἀνεπτυγμένο τὸ «φύσει ὁρέγεσθαι τοῦ εἶδέναι» εἶδαν καὶ ἀπεκάλυψαν τὶς ἐμφυτεῖς στοὺς ἀνθρώπους ιδιότητες τοῦ κάλλους καὶ τοῦ ἡθους, τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἀπηλλαγμένοι ὡσαύτως ἀπὸ ἐξ-ουσιαστικῆς διαστροφῆς, ἀπὸ θρησκευτικὰ δόγματα καὶ προλήψεων μποροῦσαν ἐλ-εῦθερα νὰ ἐρ-ωτοῦν, νὰ ἐρ-ευνοῦν, νὰ ἐρ-μηνεύουν ὅλα τὰ φαινόμενα κι ὅλα τὰ γεγονότα, μ' ἀποτελεσματὰ νὰ φθάσουν σὲ τέτοιο ὕψος πολιτισμοῦ καὶ σοφίας, ὥστε νὰ παραμείνουν σύμβολα ἐσσεὶ καὶ πρότυπα πρὸς μίμησιν γιὰ ὅλη τὴν οἰκουμένη. Οἱ μορφωμένοι ἄνθρωποι

ποι ὄλων τῶν ἐποχῶν ἀντιλαμβάνονται πλέον τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας ὡς παιδεία καὶ μόρφωση, αἰσθάνονται δὲ ὡς πνευματικὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ χάρη στὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα ἄνοιξαν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τους καὶ ἀπέκτησαν ἀνθρώπινη θέαση.

Πράγματι ἡ Ἑλλάδα καὶ τὰ δημιουργήματά της εἶναι παιδεία καὶ μόρφωση. Οἱ Ἕλληνες μόνοι συνέλαβαν τὶς ἔννοιες τῆς παιδείας καὶ μορφώσεως, τῆς παροχῆς δηλαδὴ σχήματος καὶ μορφῆς στὸν ἄμορφο καὶ ἀμόρφωτο ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος, ἀγνοώντας τὶς θεϊκὲς ιδιότητες καὶ δυνατότητές του, ἀντιδρᾷ θυμικὰ καὶ ἐμπειρικὰ σὰν τὰ ζῶα. Ἡ μόρφωση καθιστᾷ ἀντεπίγνωστους τοὺς ἄνθρώπους, λειτουργοὺς τοῦ λόγου καὶ ὑπηρετὲς τῆς ἀλήθειας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας. Πέραν ὄλων αὐτῶν ἐνωτίζει καὶ ἐνοποιεῖ τοὺς ἄνθρώπους, οἱ ὁποῖοι αἰσθάνονται ὅμοιοι καὶ συγγενεῖς, ὡς μετέχοντες στὴν ἴδια ιδέα καὶ μορφὴ Ἄνθρωπος ἢ ὡς μέλη τοῦ ἐνὸς πανανθρώπινου σώματος.

Οἱ ἄλλοι λαοὶ δὲν εἶχαν παιδεία καὶ μόρφωση· εἶχαν ἐκπαιδεύσεις. Διάφορες καθ' ἑκάστα ἐκπαιδεύσεις, ὅπως καὶ σήμερα, ἥτοι στρατιωτικὴ, θεοκρατικὴ, κρατικὴ, τεχνικὴ κ.ο.κ. Ὅμως ἡ στρατιωτικὴ ἐκπαίδευση σκοπὸ ἔχει τὴ δημιουργία καλῶν φυλάκων· ἡ κρατικὴ καλῶν ὑπηκόων· ἡ τεχνικὴ καλῶν τεχνιτῶν· καὶ ἡ θρησκευτικὴ καλῶν πιστῶν. Μόνο ἡ παιδεία δημιουργεῖ ἄνθρώπους· μόνο ἡ μόρφωση δίδει στὸν ἄνθρωπο μορφὴ· μόνο τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀνεδάσσουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν «δόξα» (= ἀναπόδεικτὴ γνώμη) πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀποτελοῦν δηλαδὴ μέσον ἀναβάσεως καὶ «ὀλκῆν ἀπὸ τοῦ γιγνομένου πρὸς τὸ ὄν».

Ἀντικαθιστοῦμε τὴν φράση «ἐλληνόφωνοι νιντελλιγκέντσια» μὲ τὴν κατάλληλη «ἐλληνόφωνοι νιντελλιγκέντσια» γιὰ πολλοὺς καὶ διάφορους λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι, ἂν ἦσαν ἐλληνόφωνοι, δὲν θὰ ἦσαν «νιντελλιγκέντσια» καὶ πολὺ περισσότερο καταπιεστικὴ. Ὁ ἐλληνικὰ φρονῶν, εἴπαμε, οὔτε νὰ ἐξ-ουσιάζῃ καταδέχεται, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐξ-ουσιάζεται ἐπιτρέπει. Ἀς μὴν λησμονοῦμε: «τὸ μὲν ἐλληνικὸν ἀρετὴ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακία τεκμαίρεσθαι», καὶ «Ἕλληνας μὲν τοὺς ἀγαθοὺς, ἄλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς», ὅπως προσέταξεν ὁ Ἕλληνας Ἀλέξανδρος.

Δὲν γνωρίζουμε, ποὺ βασίζόμενοι οἱ φοινικιστὲς τεκμαίρονται «τὴν ἀνυπαρξίαν τῶν Ἑλλήνων τόσο ὡς ἔθνη ὅσο καὶ ὡς ἀτόμων». Ἴσως νὰ ὑπολογίζοντο τοὺς διωγμούς καὶ τὶς γενοκτονίες τῶν Ἑλλήνων, ποὺ αὐτοὶ ἐξαπέλυσαν κατὰ καιρούς· ἴσως ν' ἀποτελῇ καὶ εὐσεβὴ πόθον τους. Ὅπως κι ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ ἀνθρωπολογία τοὺς διαψεύδει, ἀποδεικνύοντας Ἕλληνες ὄχι μόνο τοὺς κατοίκους τοῦ στενοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς λαοὺς ποὺ κατοικοῦν στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς πάλαι ποτὲ Αἰγίδος.

Ὅμως ἂς μὴν ἡσυχάζουν μ' αὐτό, ποὺ οὕτως ἢ ἄλλως εἶναι ἐπισημάνει, ἂν καὶ συμπτέρημα τῆς ἀρμόδιας ἐπιστήμης. Οἱ κάτοικοι τοῦ ἑλλαδικοῦ κράτους μπορεῖ νὰ εἶναι, ὅπως μπορεῖ καὶ νὰ μὴν εἶναι Ἕλληνες. Οἱ μορφωμένοι ὅμως κάτοικοι τοῦ τόπου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ πολιτισμένοι Ἀμερικανοί, οἱ ἐξανθρωπισμένοι Ἀσιάτες, οἱ ἀγαθοὶ Ἀφρικανοί, οἱ ἐλεύθερα σκεπτόμενοι κάτοικοι τῆς Αὐστραλίας εἶναι Ἕλληνες. Ἀς μὴν λησμονοῦμε, ὅτι «...τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκεν μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς παιδεύσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας». Κι αὐτοὶ οἱ «μετέχοντες» εἶναι πάρα πολλοί.

Πὰν Αἰόλος

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ

ΗΡΑΙΑ: Οί άγνωστες Όλυμπιάδες των γυναικων στην αρχαία Ελλάδα

Τό ότι ή αρχαία Έλληνική ιστορία πλαστογραφείται έδω και πολλούς αιώνες, είναι περίπου γνωστό· εκείνο που δέν είναι άντιληπτό στο εύρύ κοινό είναι τό ότι άποσιωπούνται ιστορικές μαρτυρίες των αρχαίων συγγραφέων (ένώ ταυτόχρονα προβάλλονται άλλες είτε λανθασμένες είτε ύποπτα έμβόλιμες), μέ τελικό άποτέλεσμα τήν παραποίηση τής ιστορικής μας μνήμης. Είναι πάρα πολλά τά σημεία παραποίησης τής αρχαίας Έλληνικής ιστορίας· άπό τήν αύτοχθονία των Έλλήνων (που φθάνει τουλάχιστον ως τήν Νεολιθική Έποχή) μέχρι τήν προέλευση του άλφαβήτου και άπό τήν δουλεία μέχρι τή θέση τής γυναίκας στην αρχαία Ελλάδα. Στά σχολεία και τά πανεπιστήμια τής χώρας μας άποσιωπώνται δύο σημαντικές έκτός των άλλων άλήθειες: α) ή ύπαρξη στην αρχαία Ελλάδα Όλυμπιάδων γυναικων μέ τήν έπωνυμία «Ήραϊα», που έτελούντο άνά 4ετίαν στην Όλυμπία και β) ότι ή πρώτη Όλυμπιάδα άνάγεται τουλάχιστον στον Πέλοπα (πατέρα του Άτρέα και πάππο του Άγαμέμνονα) – στίς άπαρχές δηλ. τής Μυκηναϊκής Έποχής. Άντίθετα ή λεγόμενη «πρώτη» όλυμπιάδα του 776 π.Χ. στην πραγματικότητα είναι ή πρώτη μετά τήν άνασύσταση των Όλυμπιακων άγώνων άπό τόν Ίφιτο κατά τήν περίοδο των έμφυλίων πολέμων. Τis πληροφορίες αυτές τις λαμβάνουμε άπό τόν Πausανία (2ος αϊ. μ.Χ.), άπό τό έργο του «Έλλάδος Περιήγησις», που θά δούμε παρακάτω άναλυτικά.

Είναι γνωστή ή ιστορία τής Καλλιπάτειρας, γυναίκας και μητέρας όλυμπιονικων, ή όποία μεταμφιεσμένη σέ γυμναστή μπήκε στον ιερό χώρο τής Όλυμπίας,

΄Εκεχειρίαί-΄Αμφικτυονίαί-΄Ολυμπιάδες

΄Ο άνθρωπος είναι τό μόνον όν επί τής γής, τό όποιον έξοντώνει όμοιόν του, εκ τής πρωτοεμφανίσεώς του, και θά πράττη τούτο έσσεϊ, κι άς λέγουν ό,τι θέλουν οί ποικίλοι άδελφοποιοί και ειρηνοποιοί ή άλλως οί όπαδοί του συνονθυλεύματος λαών και άξιών. Τήν άχαλίνωτον εκδήλωσιν-συμπεριφοράν του άνθρωπίνου ένστίκτου δέν δυνάμεθα ν' αλλάξωμεν. Δυνάμεθα όμως ως έλλογα όντα νά έλέγξωμεν και περιορίσωμεν τήν άκόρεστον άνθρωπίνην ήδονήν διά τήν άπόκτησιν περισσοτέρων υλικων αγαθων, τήν καταναγκαστικήν έπιβολήν και τήν καθυπόταξιν εις δογματισμούς και μεσοσιανισμούς ομάδων και λαών μέ τήν πρόταξιν ιδεαλιστικων και ήρωικων προτύπων.

Οί αρχαίοι Έλληνες άντιληφθέντες τάς καταστρεπτικάς συνεπειάς των συνεχων συγκρούσεων και τήν άνάγκην ένώσεώς των διά τήν ιστορικήν-δημιουργικήν των πορείαν, έθεσμοθέτησαν τήν Έκεχειρίαν. Τό γεγονός ότι μέ τόν θεσμόν τούτον ξεκινούν οί Όλυμπιακοί άγώνες και ότι ό θεσμός εύρισκε τόν σεβασμόν και τήρησίν του ύφ' όλων των Έλληνιδων πόλεων καταδεικνύει τό κοινόν άίσθημα των Έλλήνων περί του όμοαΐμου, όμογλώσσου, όμοφύλου και όμοθρήσκου, στοιχείων μέ τά όποία συνεδέθη ή Έκεχειρία.

΄Εκεχειρία (έχω + χείρ) ή «θέμα», κατά τήν τοπικήν διάλεκτον των Ήλείων, σημαίνει τήν διακοπήν έχθροπραξιων, τήν άνακωχήν· ξεκινά δέ ή λέξις μέ τό Ε (= «ή διά κραυγών κλήσις έν Όλυμπία»). ΄Η γραμματολογική άνάλυσις τής λέξεως Έκεχειρία συμφώνως μέ τήν ριζοσπαστικήν έρευναν του άειμνήστου Ήλ. Τσατσόμοιρου («Ιστορία Γενέσεως τής Έλληνικής Γλώσσας», φιλολογική επίμέλεια Δημ. Λάμπρου, έκδ. «Δαυλός», 1991) μάς λέγει: Τό χρυσούν κήρυγμα άς έλθη (έννοείται τό κήρυγμα ένάρξεως των Όλυμπιακων άγώνων) εις τούς Έλληνας κατευθύνον αυτούς ρυθμικά-όργανωμένα εις τήν ύπερτάτην Άρχήν, ή όποία κρατεί-διοικεί-άρχει (ύπερτάτη Άρχή ό Ζεύς, προς τιμήν του όποίου έτελούντο οί Όλυμπιακοί άγώνες και ό όποίος είχεν έν Όλυμπία τό ιερόν του).

γιά νά παρακολουθήσει τὸν ἀγῶνα τοῦ μικρότερου γιουῦ της Πεισίροδου. "Όταν μετὰ τὴν νίκη πανηγύρισε ἑξαλλά καὶ ἀποκαλύφθηκε ἡ ταυτότητά της, οἱ ἑλληνοδίκες «...ἀφῖασιν ἀζήμιον καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἀδελφοῖς αὐτῆς καὶ τῷ παιδί αἰδῶ νέμοντες, ὑπῆρχον δὴ ἅπασιν αὐτοῖς Ὀλυμπικαὶ νῖκαι...» (Παυσανίας, *Ἡλιακά* 6, 8). Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῶν Ἡλείων ἔπρεπε νά γκρεμιστεῖ ἀπὸ ἓνα δράχο ὅποια παντρεμένη γυναῖκα ἔμπαινε στὸ στάδιο τῆς Ὀλυμπίας κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἀγῶνων. Ἀπ' αὐτὴ τὴν μαρτυρία φαίνεται νά βγαίνει τὸ συμπέρασμα, ὅτι στὶς Ὀλυμπιάδες δὲν ἐλάμβαναν μέρος γυναῖκες. Πῶς θὰ ἐξηγήσουμε ὁμως τὰ παρακάτω χωρία: «Πρὸς δὲ τῷ Πλατανιστᾷ καὶ Κυνίσκας ἐστὶν ἡρῶν, θυγατρὸς Ἀρχιδάμου βασιλεῦντος Σπαρτιατῶν πρώτη δὲ ἱπποτρόφησε γυναικῶν, καὶ Ὀλυμπίᾳσι πρώτη νίκη ἀνείλετο ἄρματι» (Παυσανίας, *Λακωνικά*, XV, 1). [Μετάφραση: Κοντὰ στὸν Πλατανιστὰ ὑπάρχει τὸ ἡρῶο τῆς Κυνίσκας, τῆς κόρης τοῦ Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλῆα τῶν Σπαρτιατῶν· πρώτη αὐτὴ ἀπ' ὅλες τὶς γυναῖκες ἔτρεφε ἄλογα καὶ ἦταν ἡ πρώτη ποὺ νίκησε στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες στὴν ἄρματοδρομία]. Ἐπίσης: «Πρὸς δὲ τῷ Σκηνώματι ὀνομαζομένῳ γυναικὸς ἐστὶν εἰκὼν, Λακεδαιμόνιοι δὲ Εὐρυλεωνίδα λέγουσιν εἶναι· νίκη δὲ ἱππῶν συνωρίδι ἀνείλετο Ὀλυμπικήν» (Παυσανίας, *Λακωνικά*, XVII, 6). [Μετάφραση: Κοντὰ στὸ μέρος ποὺ ὀνομάζεται Σκηνῶμα ὑπάρχει εἰκὼνα γυναικίς, ἡ ὁποία, ὅπως λένε οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἶναι τῆς Εὐρυλεωνίδας, ἡ ὁποία νίκησε στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες στὴν ἄρματοδρομία].

Θὰ μπορούσαμε ν' ἀναφέρουμε καὶ ἀρκετὰ ἄλλα ὀνόματα γυναικῶν, ποὺ ἐνίκησαν στοὺς ἀρχαίους Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες. Ἐδῶ ὁμως φαίνεται νά ὑπάρχει κάποια ἀντίφαση: Πῶς ἀπ' τὴ μιὰ ἡ Καλλιπάτειρα μόλις καὶ μετὰ δίας ἐγλύτωσε τὸ θάνατο, ὅταν ἐμπῆκε παράνομα στὴν Ὀλυμπία, ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη ὑπάρχουν ἀγάλματα γυναικῶν Ὀλυμπιονικῶν, ὅπως τῆς Κυνίσκας ἢ τῆς Εὐρυλεωνίδας; Τὴν λύση σ' αὐτὴ τὴν ἀντίφαση τὴν δίδουν πάλιν οἱ ἀρχαῖοι "Ἕλληνες συγγραφεῖς: α) ὑπῆρχαν ξεχωριστές Ὀλυμπιάδες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ β) στὶς

Καθιερώθη διὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἡ Ἐκχειρία τὸ 884 π.Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰφίτου τῶν Ἡλείων, τοῦ τυράννου Κλεισθένους τῶν Πισατῶν καὶ τοῦ νομοθέτου Λυκούργου τῆς Σπάρτης. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰφίτου οἱ ἀγῶνες διεξήγοντο ἀνὰ τέσσαρα ἔτη, τὴν πρώτην μετὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον πανσέληνον εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἢ τοῦ ὀγδόου σεληνιακοῦ μηνὸς τῶν Ἡλείων, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς 15 Ἰουλίον ἕως 15 Αἰγούστον. Ἐκχειρίαν εἰχομεν καὶ εἰς ἄλλας ἐκδηλώσεις, ὡς ἡ Παμβοιωτία συμμαχία, ὁ πολιτικὸς συνασπισμὸς (ἡ λέξις προέρχεται ἐκ τῆς ἐορτῆς τῶν ἀρχαίων Βοιωτῶν, ἡ ὁποία ἐγίνετο πρὸς τιμὴν τῆς Ἰωνάδος Ἀθηνᾶς). Ἀρχικῶς ἡ ἐκχειρία διήρκει ἓνα μῆνα καὶ ἐν συνεχείᾳ τρεῖς, πρὸ καὶ μετὰ τοὺς ἀγῶνας. Καθιερώθη νά τηρῆται ἐπὶ δέκα μῆνας, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης, χρόνον ἀπαραίτητον διὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν Ἑλλα(η)νοδικῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Ἐξεκρίνον μὲ τὴν μεγάλην τῶν ἀκολουθίαν οἱ διαλεγμένοι εὐπατρίδαι τοῦ ἱεροῦ τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας ὡς σπονδοφόροι, φέροντες εἰρήνην καὶ ὡς ἐγγυηταὶ αὐτῆς ἀνὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, διὰ νά ἀναγγεῖλουν τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιάδα. Ὅπου ἐσυνάντων πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις μετὰ τῶν πόλεων οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς-Παντοκράτορος, οἱ Δηῖοι, ἔφερον σπονδὰς συμφώνως μὲ τὸν νόμον καὶ ἐπρότεινον τὴν Ἐκχειρίαν εἰς τὰς ἀντιμαχομένας πόλεις. Τὸ πόσον ὑπελήπτοντο αἱ πόλεις τοὺς σπονδοφόρους καὶ τὸ μῆνυμα τὸ ὁποῖον ἔφερον κατεδηλοῦτο τόσον ἐκ τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς τελετῆς τὴν ὁποίαν ὠργάνωναν εἰδικῶς δι' ἐκείνους, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἰδίας τῆς τηρήσεως τῆς Ἐκχειρίας. Παρεδίδοντο δὲ εἰς κάθε πόλιν αἱ γραφαὶ τῆς εἰρήνης τῆς ἱερᾶς Ἐκχειρίας. Ἐπετρέπετο δὲ ἐλευθέρως ἡ διάβασις διὰ μέσον ἐχθρικῆς πόλεως ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἤθελον νά μεταβῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Οἱ ὄροι τῆς Ἐκχειρίας ἔμενον χαραγμένοι ἐπὶ χαλκίνου δίσκου, κατατεθειμένου εἰς τὸ Ἡραῖον, τὸν ἀρχαιότερον ἴσως ἐξ ὅλων τῶν σωζομένων σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἐλληνικῶν ναῶν. Τὴν συνθήκην ἀνέγνωσεν ὁ Πανσανίας κατὰ τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα, ἐπισκεπτόμενος τὴν Ὀλυμπίαν («ὁ δὲ Ἰφίτου δίσκος τὴν Ἐκχειρίαν, ἦν ἐπὶ τοῖς Ὀλυμπίοις ἐπαγγέλλουσιν Ἡεῖοι, ταύτην οὐκ ἐς εὐθὺ ἔχει γεγραμμένην, ἀλλ' ἐς κύκλου σχῆμα περιεῖσιν ἐπὶ τῷ δίσκῳ τὰ γράμματα» (Πανσ. V, 20, 1). Ἐπίσης ὁ Στράβων (H 3, 33) γράφει:

‘Ελληνίδες αθλήτριες συμμετέχουσες στο αγώνισμα του δρόμου γυναικῶν στὰ Ἡραῖα, τοὺς ‘Ολυμπιακοὺς’ Αγῶνες γυναικῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. (Απὸ ἀγγειογραφία τοῦ εἰ.Χ. αἰ.: Μουσεῖον Βατικανοῦ).

ἀνδρικές Ὀλυμπιάδες μποροῦσαν σὲ κάποια ἀθλήματα (π.χ. ἄρματοδρομία) νὰ λάβουν μέρος, ὅμως μόνο ἀνύπαντρες γυναῖκες.

Τὶ λένε ὅμως ἀκριβῶς οἱ ἀρχαῖες πηγές γιὰ τὶς Ὀλυμπιάδες γυναικῶν; «Διὰ πέμπτου δὲ ὑφαίνουσιν ἔτους τῇ Ἡρᾷ πέπλον αἱ ἑξ καὶ δέκα γυναῖκες· αἱ δὲ αὐταὶ τιθέασιν καὶ ἀγῶνα Ἡραῖα. Ὁ δὲ ἀγὼν ἐστὶν ἄμιλλα δρόμον παρθένους...» (Παυσανίας, *Ἡλιακά* Α, 16, 2). [Μετάφραση: Κάθε πέμπτο χρόνο ὑφαίνουν πέπλο στὴν Ἡρᾷ δεκαεῖς γυναῖκες καὶ οἱ ἴδιες διοργανώνουν τὰ Ἡραῖα. Ὁ ἀγὼνας αὐτὸς εἶναι ἄμιλλα δρόμου μεταξὺ παρθένων]. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ γινόντουσαν στὴν ἀρχαία Ὀλυμπία: «ἀποδεδειγμένον μὲν δὴ ἐς τὸν ἀγῶνά ἐστι καὶ ταύταις τὸ Ὀλυμπιακὸν στάδιον...» (Παυσ., *Ἡλιακά* Α, 16, 3). [Μετάφρ.: τοὺς παραχωροῦν γιὰ τοὺς ἀγῶνες τὸ στάδιο τῆς Ὀλυμπίας]. Ὁ ἀγὼνας δρόμου τῶν Ἡραίων εἶναι κατὰ 1/6 μικρότερος τοῦ ἀγῶνα δρόμου τῶν ἀνδρῶν: «...ἀφαιροῦσι δὲ αὐταῖς ἐς τὸν δρόμον τοῦ σταδίου τὸ ἕκτον μάλιστα...» (Παυσ., *Ἡλιακά* Α, 16, 3). Στὶς νικήτριες δίδεται «ἐλαίας στέφανος» καὶ ἀφιερώνονται ζωγραφιστὲς εἰκόνες τῶν Ὀλυμπιονικῶν γυναικῶν στὴν Ἡρᾷ. Στὰ Ἡραῖα οἱ ἀνύπαντρες γυναῖκες («παρθέναι») ἔτρεχαν μὲ τὰ μαλλιά λυμένα καὶ «χιτῶν ὀλίγον ὑπὲρ γόνατος καθήκει» καὶ «τὸν ὅμον ἄχρι τοῦ στήθους φαίνουσιν τὸν δεξιόν...» (Παυσ., *Ἡλιακά*, 16, 3). Ὑπῆρχαν τρεῖς κατηγορίες ἀγῶνων δρόμου: πρῶτα ἔτρεχαν οἱ νεώτερες, μετὰ οἱ «τῇ ἡλικίᾳ δεύτεραι» καὶ τέλος «ὅσαι πρεσβύταται τῶν παρθένων εἰσὶ». (Παυσ., *Ἡλιακά* Α, 16, 2), δηλαδὴ «κορασίδες», «νεάνιδες» καὶ «γυναῖκες», ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα.

Ἡ ἀρχαιότητα τῶν Ἡραίων, δηλ. τῶν ἀρχαίων Ὀλυμπιάδων γυναικῶν, ἀνάγεται ἐπίσης στὶς ἀπαρχές τῆς Μυκηναϊκῆς Ἐποχῆς. Γράφει ὁ Παυσανίας: «Ἐπανάγουσι δὲ καὶ τῶν παρθένων τὸν ἀγῶνα ἐς τὰ ἀρχαῖα, Ἰπποδάμειαν τῇ Ἡρᾷ τῶν γάμων τῶν Πέλοπος ἐκτίνουσαν χάριν τὰς τε ἑκκαίδεκα ἄθροισαι γυναῖκας λέγοντες καὶ σὺν αὐταῖς διαθεῖναι πρῶτην τὰ Ἡραῖα...» (Παυσ., *Ἡλιακά* Α, 16, 4). [Μετάφραση: Ἀνάγουν τὸν ἀγῶνα τῶν παρθένων στὴν ἀρχαιότητα καὶ λένε ὅτι

«...διὰ δὲ τὴν τοῦ Ὀφύλου φιλίαν πρὸς Ἡρακλείδαν συνομολογηθῆναι ραδίως ἐκ πάντων μεθ' ὅρκου τὴν Ἥλειαν ἱεράν εἶναι τοῦ Διὸς». Μ' αὐτοὺς τοὺς νόμους οἱ νομοθέται ὥριζον ὁλόκληρον τὴν Ἥλειαν, ἐκ τοῦ Ἀλφειοῦ ἕως καὶ πέρα τῆς πόλεως τῆς Ἥλιδος, ὡς οὐδετέραν ζώνην καὶ ἀπαραδίαστον, τὴν ἔθετον δὲ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διὸς. Ἀξιοσημείωτον, ὅτι οἱ πρόγονοί μας δὲν ἐπέτρεψαν νὰ κατοικηθῇ ἡ περιοχὴ τῆς Ὀλυμπίας, παραμένονσα οὕτω τὸ μεγαλύτερον εἰς ἑκτασὶν ἱερόν, τὸ ὅποῖον ἴδρυσεν ποτὶ δ' ἄνθρωπος.

Εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἐκέρδιζον οἱ νέοι καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι ἐκρίνοντο μὲ δικαιοσύνην, ὡς οἱ κάλλιστοι. Εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐντίμων καὶ εὐόρκων ἀγωνιστῶν, καθὼς ἐπίσης τῶν εὐσυνειδήτων κριτῶν, δὲν ἐξεφράζοντο προσωπικαὶ συμπάθειαι εἰς πρόσωπα καὶ πόλεις. Ὅλοι αὐτοὶ ἐγεννήθησαν καὶ ἐγαλονχήθησαν μὲ τὴν ιδέαν τῆς πατρίδος καὶ τῶν τῆς ἡμετέρας παιδείας μετεχόντων.

Καθ' ὅσον χρόνον ἐκράτουν οἱ ἀγῶνες καὶ ἡ Ἐκχειρία ἐν Ὀλυμπίᾳ, αἱ ἀντιπροσωπίαὶ τῶν πόλεων συνεζήτουν παραλλήλως πολιτικὰς προτάσεις καὶ ὑπέγραφον συμμαχίας. Ἡ Ὀλυμπία συνήνωσε τοὺς Ἕλληνας εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ μέσῳ τῆς Ἐκχειρίας ὠδηγήθησαν εἰς τὸ νὰ διακρίνουν τὸ ἱστορικὸν ἄθος, τὰ κοινὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴν κοινὴν σκέψιν καὶ συνειδήσιν. Τὸ θεσμὸν τῆς Ἐκχειρίας ἐθεσμοθέτησαν οἱ θεοί. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ θεσμοῦ οἱ ἄνθρωποι ἀντελαμβάνοντο τὰς δουλὰς τῶν θεῶν. Ἐὰν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι ἐμπόλεμοι συνεφιλιώνοντο, ἀντιλαμβάνόμεθα τὴν θεϊκὴν δύναμιν τῆς Ἐκχειρίας, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν φυνικὴν ὑπόστασιν καὶ τὸ ἠθικοπλαστικὸν ὑπόβαθρον ἡγεσίας καὶ λαοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ἡ Ὀλυμπία ἐγίνετο κατὰ τὰς ἡμέρας τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων μήτρα πανελληνικῆς ἀμφικτυονίας. Ἀμφικτυονία < Ἀμφικτύων· ἀμφί + κτύω (κατοικῶ γύρω-γύρω) ἢ ἐκ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διὸς Ἀμφικτύονος. > Ἀμφικτύων Δευκαλίωνος συνῆγε τοὺς περὶ τὸν ὄρον οἰκοῦντας καὶ ὠνόμασεν Ἀμφικτύονα. Ἕλληνας ὁ Δευκαλίωνος Φθιώτιδος ἐδασίλευε καὶ Ἕλληνες ὠνόμασθησαν τὸ πρότερον Γραικοὶ καλοῦμενοι κατὰ τὸ Πάριον Μάρμαρον (Corp. Inscr. Graec. II, σελ. 300).

*Χάλκινο άγαλμάτιο, πού παριστάνει γυναίκα άθλήτρια στό άγώνισμα δρόμου
στά Έραϊα. (Λονδίνo, Βρεταννικό Μουσείο).*

πρώτη ἡ Ἴπποδάμεια συγκέντρωσε τὶς δεκαῆξι γυναῖκες, προκειμένου νὰ δείξει τὴν εὐγνώμοσύνη της στὴν Ἥρα γιὰ τὸν γάμο της μὲ τὸν Πέλοπα καὶ πρώτη αὐτὴ τέλεσε μαζὶ μ' αὐτὲς τὰ Ἑραῖα].

Ἄν στὴν Ἴπποδάμεια ἀνάγονται οἱ γυναικεῖες Ὀλυμπιάδες, τὰ Ἑραῖα, στὸν Πέλοπα, τὸν πατέρα τοῦ Ἀτρέα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ σύζυγος τῆς Ἴπποδάμειας, ἀνάγονται οἱ ἀνδρικοὶ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τῶν γάμων τοῦ Πέλοπα μὲ τὴν Ἴπποδάμεια: περιληπτικὰ ἀναφέρουμε, πὼς ὁ Οἰνόμαος προκήρυξε ἀρματοδρομία Ὀλυμπίας-Κορίνθου, γιὰ νὰ δώσει στὸν νικητὴ τὴν κόρη του Ἴπποδάμεια. Ὅλους τοὺς μνηστῆρες ὅμως ὁ Οἰνόμαος τοὺς νικούσε διὰ δόλου καὶ τοὺς σκότωνε. Μόνον ὁ Πέλοπας ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία μὲ τὴν βοήθεια τοῦ ἡνίοχου Μυρτίλου νίκησε καὶ σκότωσε τὸν Οἰνόμαο καὶ παντρεύτηκε τὴν Ἴπποδάμεια (Ἀπολλόδωρος, *Βιβλιοθήκη*, Β' 5). Εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ὁ Πέλοπας, δύο γενιές πρὶν τὰ Τρωικὰ (ἦταν πάππος τοῦ Ἀγαμέμνονα), καθιέρωσε τὰ Ὀλύμπια: «*Πέλοψ δὲ ὕστερον γενεᾷ μάλιστα μετὰ Ἐνδυμῖωνα τὸν ἀγῶνα τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ ἐποίησεν ἀξιολογώτατα ἀνθρώπων τῶν πρὸ αὐτοῦ*» (Πανσ. *Ἡλιακά* Α, 8, 2). [Μετάφραση: Ὁ Πέλοπας μὲ γενιὰ ὕστερα ἀπὸ τὸν Ἐνδυμῖωνα τέλεσε τοὺς ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλύμπιου Δία μὲ τὸν πιὸ ἀξιόλογο τρόπο ἀπ' ὅλους τοὺς πρὶν αὐτοῦ ἀνθρώπους].

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρονολογικὸ προσδιορισμὸ τῶν πρώτων Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἀνδρῶν (Ὀλύμπια) καὶ γυναικῶν (Ἑραῖα) μπορούμε νὰ ἐπισημάνουμε τὰ παρακάτω: α) Σημεῖον ἀναφορᾶς τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν εἶναι, ὡς γνωστόν, ὁ Τρωικὸς Πόλεμος, ἡ λεγομένη «ἡρωικὴ» ἐποχὴ, πού τοποθετεῖται χρονικὰ τρεῖς γενιές μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ Μινωικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τὸν τελευταῖο Μίνωα: «*ἔς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθεῖσαν... τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωικὰ...*» (Ἡρόδοτος, VII, 171). Τότε περίπου ἐξῆσαν ὁ Πέλοπας καὶ ἡ Ἴπποδάμεια, οἱ ἰδρυτὲς τῶν ἀγῶνων. (Ὁ Πέλοπας εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Ἀτρέα καὶ ὁ Ἀγαμέμνονας, ὡς γιὸς τοῦ Ἀτρέα, εἶναι ἐγγονὸς τοῦ Πέλοπα). β)

Ἀμφικτυονίαι ἦσαν πολλαὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ ἐπιφανεστέρα καὶ σπουδαιότερα πασῶν ἀπέβη ἡ καλουμένη «Πυλαία» ἢ «Πυλαϊκὴ», διότι τὸ κατ' ἀρχὰς συνέδριον συνεκροτεῖτο περὶ Θερμοπύλας ἐν Ἀνθῆλῃ εἰς τὸ ἱερόν τῆς Ἀμφικτυονίδος Δημήτηρος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φθινοπώρου· θραυτέρον δὲ καὶ «Δελφικὴ», ἔνεκα τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀνοίξεως. Ἔργον τῆς ἀμφικτυονίας ἡ θέσις τοῦ Κοινοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου. Δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἐπίθεσις μεταξὺ τῶν πόλεων-μελῶν τῆς ἀμφικτυονίας.

Ὁ θρησκευτικὸς χαρακτὴρ τῶν ἀμφικτυονιῶν ἀπέβλεπεν κυρίως εἰς τὴν κοινὴν λατρείαν. Ἐκάστη τῶν μετεχουσῶν πόλις ἐπεμπε τὸν ἱερομνημόναον καὶ τοὺς πυλαγόρους. Ἦσαν δὲ οἱ πυλαγόροι πιθανῶς ἀντιπρόσωποι πολιτικῶν συμφερόντων ἐκάστης πόλεως τῶν μετεχουσῶν τῆς ἀμφικτυονίας καὶ μετεῖχον τοῦ συνεδρίου μόνον ὑπὸ ὅρους ἀνεκτικῆς ψήφου. Ἡ δὲ κοινὴ συνεδρία ἱερομνημόνων καὶ πυλαγορῶν ἐκαλεῖτο κοινὸν συνέδριον τῶν ἀμφικτυόνων. Ἔργον δὲ αὐτοῦ ἦτο ἡ ἐπικύρωσις τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων-ἀποφάσεων τῶν ἱερομνημόνων.

Ἡ πολιτικὴ σημασία τῆς ἀμφικτυονίας ἤρχισεν νὰ ἐκλείπῃ, περιορίζοντο δὲ ταύτης τὰ ἔργα εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Θερμοπύλαις Ἀνθῆλῃ ἱερῶν καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν Πυθίων φροντίδα μέχρι τοῦ χρόνου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπαυσε τὸ Δελφικὸν ἱερόν. Ὁ Ἰουλιανὸς, ὁ ἀποκαλούμενος «Παραβάτης» ὑπὸ τοῦ ὄχλου τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς μισαλλοδοξίας, ἐπιδιώκων (361-363 μ.Χ.) τὴν ἀναδίωξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἠθέλησεν ν' ἀναζωογονήσῃ καὶ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν (τὸν ἀμφισβητούμενον ἀπὸ πολλοὺς) χρησὸν εἰς τοὺς πρῆσβεις αὐτοῦ: «*Εἴπατε τῷ βασιλεῖ χαμαὶ πέσε δαίδαλος ἀλλὰ οὐκ ἐγὼ Φοῖβος ἔχει καλῦθαν, οὐ μάντιδα δάφνην, οὐ παγὰν λαλέουσιν ἀπέσβετο καὶ ἄλλον ὕδωρ*».

Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος ὁ Β' τῇ 11 Ἀπριλίου 423 μ.Χ. ἐξέδωκεν ρητὴν διαταγὴν λέγουσαν ἐν αὐστηρῷ λακωνισμῷ νὰ ἐκτελῶνται ἐν ὅλῃ τῇ αὐστηρότητι οἱ νόμοι οἱ ὑφιστάμενοι ἐναντίον τῶν «ἐθνικῶν», ἧτοι ἐναντίον πάσης αὐτῶν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἀρχαίας λατρείας ἀποπειράς. Μὲ διαταγὴν τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος τὸ 426 μ.Χ. πυρπολεῖται ὁ ναὸς τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ. Τὸ 522 μ.Χ. ἰσχυρὸς σεισμὸς ἰσοπέ-

Βρισκόμαστε στίς ἀπαρχές τῆς λεγομένης «Ὑστεροελλαδικῆς»-Μυκηναϊκῆς περιόδου, τρεῖς γενιές, δηλ. ἓναν περίπου αἰῶνα, πρὶν τὰ Τρωικά. Μ' αὐτὲς τίς χρονολογικὲς διαπιστώσεις, ποὺ ἀναφέρονται στὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν, συμφωνεῖ καὶ ἡ σύγχρονη ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη, ποὺ ἔφερε στὸ φῶς Μυκηναϊκὰ εὐρήματα στὴν ἀρχαία Ὀλυμπία (βλ. Dörpfeld W., *Alt-Olympia*, Berlin 1966).

Βέβαια γίνεται ἀντιληπτὸ ἐδῶ, ὅτι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ τὰ Ἑρᾶια δὲν ἐδημιουργήθησαν «ἐν μιᾷ νυκτί». Ὑπῆρξαν, καὶ αὐτοί, προῖον ἐξελιξεως αἰώνων. Οἱ ἀρχαῖες ἱστορικὲς πηγὲς εἶναι σαφεῖς: «...Ὀλυμπιάδι δὲ ὕστερον τετάρτη καὶ δεκάτῃ προσετέθη σφίσι δίαυλος (= διπλὸς δρόμος)...» (Πaus. *Ἡλιακά* 8, 6): «...ἐπὶ δὲ τῆς ὀγδόης καὶ δεκάτης ὀλυμπιάδος πεντάθλου καὶ πάλης ἀφίκοντο ἐς μνήμην...» (Πaus. *Ἡλιακά* 8, 7): «...δρόμον μὲν δὴ καὶ πάλης ἐτέθη παισὶν (= γιὰ παιδιὰ) ἄλλα ἐπὶ τῆς ἐβδόμης καὶ τριακοστῆς ὀλυμπιάδος...» (Πaus. *Ἡλιακά* 8, 9).

Παρατηροῦμε ἀπὸ τὰ παραπάνω ἀποσπάσματα μιὰ συνεχῆ ἐξέλιξη καὶ ἀνάπτυξη τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων· στὴν 37ῃ Ὀλυμπιάδα ἐτελέσθησαν Ὀλυμπιάδες παίδων, ἐνῶ στὴν 34ῃ Ὀλυμπιάδα προσετέθηκε ὁ ἀγῶνας τῆς «συνωρίδος» (= ἀρματοδρομίας) *πῶλων*, ὅπου νίκησε μιὰ γυναῖκα, ἡ Βελιστίχη: «...ἐπὶ μὲν τῇ συνωρίδι Βελιστίχην, ἐκ Μακεδονίας τῆς ἐπὶ θαλάσσης, γυναῖκα...» (Πaus. *Ἡλιακά* Α' 8, 11). Ἐπίσης «...πένταθλόν τε παίδων ἐπὶ τῆς ὀγδόης ὀλυμπιάδος, καὶ τριακοστῆς ἐτέθη...» (Πaus. *Ἡλιακά* Α', 9, 1), ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατηργήθη, γιατί «οὐκέτι ἀρεστὰ Ἠλείοις ἦν πεντάθλους ἐσέρχεσθαι παῖδας» (Πaus. *Ἡλιακά* Α', 9, 1).

Πάντως, τὰ πρῶτα ἀγωνίσματα ἀνάγονται, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαία παράδοση, πρὶν τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνα: «ἐς δὲ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπικὸν λέγουσιν Ἠλείων οἱ τὰ ἀρχαιότατα μνημονεύοντες, Κρόνον τὴν ἐν οὐρανῷ σχεῖν βασιλείαν πρῶτον καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ποιηθῆναι Κρόνῳ ναὸν ὑπὸ τῶν τότε ἀνθρώ-

δωσε τὸν ἱερόν χώρον, καὶ τὸν ἀπετελείωσεν ἡ πλημύρα τοῦ Κλαδέου καὶ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, καθὼς καὶ αἱ κατολισθησεῖς χωμάτων ἐκ τοῦ Κρονίου λόφου. Ἡ μάνα Γῆ ἐμερίμνησε, προστατεύουσα τὸν ἱερόν χώρον, καὶ διαφιλάττει εἰς τὰ σωθικά της μαρτυρίας θεῶν λόγων καὶ ἔργων. Ὄταν ὁ ἄνθρωπος θ' ἀνανήψη, θὰ δυνήθῃ νὰ γνωρίσῃ τὸ Ὀλύμπιον Φῶς μὲ τὴν ἀνάδυσιν ὧν ὅσα ἐπιμελῶς διατηρεῖ ἡ θεία πρόνοια.

Σήμερον, εἰς τὴν ἐποχὴν ὅπου καταρρίπτονται τὰ σύνορα καὶ ἡ ἐπικοινωνία τῶν λαῶν πραγματοποιεῖται ταχύτατα, ἡ ἡγεσία τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἀδυνατεῖ ἢ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ θεοπίσῃ ἀμφικτυονίαν, δυνάμει τῆς ὁποίας οἱ Ἕλληνες θὰ ὁμνύουν καὶ θὰ συμπράττουν. Ἡ διατήρησις τῶν πολιτιστικῶν στοιχείων καὶ ἀξιών, αἰτία γεννήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ οἰοῦνδ' ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ παγκόσμιος κοινότης ἕως σήμερον καὶ ἡ ἀέναος δημιουργικὴ πορεία τοῦ Ἕλληνας, θὰ διατηρεῖτο.

Ἐμφορούμενος ὑπὸ τῶν ἀπόψεων αὐτῶν ὁ γράφων κατέθεσεν ἐπιστολὴν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ, ἡ ὁποία ἐπρωτοκολήθη μὲ ἀριθμὸν 525 τῇ 10ῃν Νοεμβρίου 1993, προτείνων τὴν ἐπανάτευσιν ἀνὰ τετραετίαν ἐν Ὀλυμπίᾳ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων μὲ ἀθλητικάς, μουσικάς, ποιητικάς καὶ χορευτικάς ἐκδηλώσεις, διὰ τὸν ἑλλαδικὸν καὶ ἀποδόχον Ἕλλητισμόν. (Λεπτομέρειαι διὰ τὰς προτάσεις ποὺ ἀφορροῦν τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ἀγώνων, ὡς αὕτη ἀπορρέει ἀπὸ τὰς πληροφορίες ποὺ ἔχομεν διὰ τὰς γνησίας ἀρχαιοελληνικάς Ὀλυμπιάδας, θὰ δημοσιευθοῦν εἰς προσεχὲς τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ»).

Ἡ ἑλληνικὴ καθ' ὅλα ἔκκεχειρία συνήλωνε τοὺς Ἕλληνας, ἐν ᾧ αἱ εἰσαγόμεναι συνήθειαι τῶν «κοινῶν συμφερόντων» καὶ «συναινήσεων» μεσαιωνικοῦ χαρακτῆρος διαιροῦν τοὺς Ἕλληνας. Εἶναι καιρὸς δέ, μὲ γνῶμονα τὸ ἱστορικὸν καὶ πολιτιστικὸν γίγνεσθαι, νὰ διαγράψωμεν νέους δρόμους ἑλληνικῆς-ἐθνικῆς δημιουργίας.

Σάββας Κουμπούρας

Κάθηγητὴς Φυσικῆς Ἀγωγῆς
Τῶς Πρωταθλητῆς Στίβου

πων, οἱ ὠνομάζοντο χρυσοῦν γένος... Δία δὲ μὲν ἐνταῦθα παλαῖσαι καὶ αὐτῷ Κρόνῳ περὶ τῆς ἀρχῆς, ...ἀγνοθετῆσαι φασιν αὐτόν...» (Παυσ. Ἡλιακά Α', 7). Ὑστερα ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ καθιέρωσε ἀγῶνες στὴν Ὀλυμπία ὁ Κλύμενος: «...τούτων δὲ ὕστερον Κλύμενος τοῦ Κάρδους, πεντηκοστῷ μάλιστα ἔτει μετὰ τὴν συμβᾶσαν ἐπὶ Δευκαλίωνος ἐν Ἑλλήσιν ἐπομβρίαν ἐλθόντα ἐκ Κρήτης... τὸν τε ἀγῶνα ἐν Ὀλυμπίᾳ θεῖναι...» (Παυσ. Ἡλιακά Α, 8, 1). [Μετάφραση: Μετὰ πενήντα χρόνια ἀπὸ τὸν Κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνα, ποὺ ἔλαβε χώρα στοὺς Ἑλληνες, ὁ Κλύμενος ὁ γυιὸς τοῦ Κάρδους, ἐλθὼν ἐκ Κρήτης, καθιέρωσε τοὺς ἀγῶνες τῆς Ὀλυμπίας].

Ὅμως οἱ πανάρχαιοι αὐτοὶ ἀγῶνες ἐσταμάτησαν νὰ τελοῦνται κατὰ τὴν περίοδο μετὰ τὴν «ἐπιστροφή τῶν Ἡρακλειδῶν» λόγω τῶν πολιτικῶν ἀναστατώσεων καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ποὺ ἔλαβαν χώραν μετὰ τὴν κατάρρευση τῶν Μυκηναϊκῶν βασιλείων: «Μετὰ δὲ Ὁξυλον – διέθηκε γὰρ τὸν ἀγῶνα καὶ Ὁξυλος –, μετὰ τοῦτον βασιλεύσαντα ἐξέλιπεν ἄχρι Ἰφίτου τὰ Ὀλύμπια...» (Παυσ. Ἡλιακά 8, 5). Ἔχουμε δηλ. μὰ διακοπὴ τῶν ἀγώνων ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους χρόνους μέχρι τὸν 8ο αἰ. π.Χ., ὁπότε ὁ Ἰφίτος τῇ προτροπῇ τῆς Πυθίας τελεῖ τὴν «πρώτην» ὀλυμπιάδα τῆς ἐποχῆς τοῦ σιδήρου (776 π.Χ.): «...τῷ δὲ Ἰφίτῳ φθειρομένης τότε δὴ μάλιστα τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ ἐμφυλίων στάσεων καὶ ὑπὸ νόσου λοιμώδους, ἐπῆλθεν αἰτῆσαι τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν λύσιν τῶν κακῶν καὶ οἱ προσταχθῆναι φασιν ὑπὸ τῆς Πυθίας ὡς αὐτόν τε Ἰφίτον δέοι καὶ Ἡλείου τὸν Ὀλυμπικὸν ἀγῶνα ἀνανεώσασθαι...» (Πανσανίας, Ἡλιακά Α' 4, 6).

Βλέπουμε λοιπόν, πὼς ἡ ἱστορία τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἀνδρῶν (Ὀλύμπια) καὶ τῶν γυναικῶν (Ἡραῖα) εἶναι καὶ ἀρχαιοτάτη (ἀναγομένη τουλάχιστον στὴ Μυκηναϊκὴ Ἐποχὴ ἀποδεδειγμένα) καὶ λαμπροτάτη. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὶς γυναικεῖες ὀλυμπιάδες, τὰ Ἡραῖα, «...μνημονεύουσι ὅτι Χλῶρις νικήσειεν, Ἀμφίονος θυγάτηρ...» (Ἡλιακά 16, 4) γιὰ πρώτη φορά, τὴν ἐποχὴ τῆς Ἱπποδάμειας. Θὰ ἦταν ἐνδιαφέρον πραγματικά νὰ συγκεντρωθοῦν σὲ ἓνα τιμητικό τόμο ὅλα τὰ ὀνόματα, ἀναθήματα, ἀγάλματα, εἰκόνες, ἥρωα κ.λπ. τῶν γυναικῶν ποὺ νίκησαν στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, ἀναιρῶντας τὸν δῆθεν «μισογυνισμό» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ὅμως γυναικεῖοι ἀγῶνες ἐτελοῦντο καὶ στὰ «Ἐκατόμβαια» τοῦ Ἀργεῶς, καθὼς καὶ στὰ «Ἡραῖα» τῆς Αἰγίνας καὶ τῆς Σάμου. Εἶναι γνωστὴ ἄλλωστε ἡ πληθώρα ἀγώνων στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν: Ὀλύμπια πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς, Πύθια πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, Ἰσθμια πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος, Ἡραῖα πρὸς τιμὴν τῆς Ἥρας, Νέμεα πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ὀφελίου κ.λπ. Ὁ Πανσανίας μάλιστα ἀναφέρει, ὅτι τὸ πρῶτο ἀγώνισμα, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐθεσπίσθη βραβεῖο, ἦταν τὸ νὰ ψάλλουν ὕμνο γιὰ τὸν θεό: «ἀρχαιοτάτον δὲ ἀγώνισμα γενέσθαι μνημονεύουσι καὶ ἐφ' ᾧ πρῶτον ἄθλα ἔθεσαν, ἄσαι ὕμνον ἐς τὸν θεόν...» (Παυσ., Φωκικά 7, 2). Ἐπίσης στὰ Πύθια ἀναφέρονται πληθώρα «μουσικῶν» (καὶ ὄχι μόνον «γυμναστικῶν» ἀγωνισμάτων) ὅπως: κιθαρωδία, αὐλῳδία κ.λπ.

Εἶναι πραγματικά ἐκπληκτικὸς ὁ κόσμος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, ὅπως τὸν ἀποκαλύπτουν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς (Πανσανίας, Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, Στράβων, Διογένης ὁ Λαέρτιος κ.λπ.) καὶ κυρίως ἐκεῖνοι οἱ συγγραφεῖς, ποὺ δὲν εἶναι γνωστοὶ λεπτομερῶς στὸ εὐρὺ κοινό. Ἦρθε ὁμως ὁ καιρὸς, πιστεύουμε, τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων πηγῶν νὰ πάθουν νὰ εἶναι ὁδηγὸς μόνον τῶν... ἀρχαιοκαπήλων, ἀλλὰ νὰ ἀποτελέσουν ἐφόδια ζωῆς τῶν ἀρχαιολόγων, τῶν ἱστορικῶν καὶ ὅλων τῶν σκεπτομένων ἀνθρώπων.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ

«Ἐν Ἀνθρωποὶ ἐν πολέμῳ»

«Πόλεμος πάντων πατήρ, πάντων βασιλεύς». Κόκκινο φόρεμα φορῶ καὶ στὴ φωτιά χορεύω, τὸ τραγούδι τῆς Ἑλένης. Ὁ κόσμος ὅλος μιὰ φωτιά, ποῦ γίνεται «τρελλή ροδιά», νερὸ καὶ χῶμα, αἷμα καὶ δάκρυ, γέννησι καὶ θάνατος ἀθάνατος. «Εἶμεν τε καὶ οὐκ εἶμεν», «ὑπάρχω», λές, κι ὕστερα «δὲν ὑπάρχεις». «Πάντα ταῦτα καὶ οὐ τὰ αὐτά». Ἀένας κυλάει ὁ ποταμός, «τὰ πάντα ρεῖ», μάχονται, διαγωνίζονται πρὸς ἄλληλα, «πάντα κατ' ἔριν γίγνεσθαι», λέει ὁ Ἡράκλειτος κι ἐπιτίθεται λάβρος κατὰ τοῦ Ὀμήρου – καὶ τοῦ Ἀρχιλόχου –, ποῦ ἔστειλε στὸν ἀγύριστο τὸν πόλεμο κι εὐχεται «ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο». Χαίρει χαρὰν μεγάλην ὁ Ἀγαμέμνων, ὅταν ὁ Ἀχιλλέας φιλονικεῖ μὲ τὸν Ὀδυσσεύα (Πλούταρχος στὸν «Ἀγασίλαο», κεφ. 5).

Μὴ μαλώνετε, καλὰ μὲν παππούδια. Πέρ' ἀπὸ τὶς θάλασσες, πέρ' ἀπὸ τ' ἀστέρια κι ἐτοῦτον τὸν ταλαίπωρο πλανήτη ὑπάρχει καὶ ὁ θεὸς τοῦ Ξενοφάνη (Ἐλεάτης), «εἰς θεὸς ἐν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος, οὔτε δέμας θνητοῖσι ὁμοῖος οὔτε νόημα». «Ἔστι γὰρ ἡγεμὼν καὶ ἄρχων ἀπάντων θεός, εἰς, αἰεὶ ὢν, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς ἐαυτῷ ὁμοῖος, ἕτερος ἄλλων», σιγοντάρουν ἀπὸ κοντὰ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι. Πολλὴ εἰδωλολατρεία πέφτει, κι ἐγὼ ἔχω κάνει τὶς ἐπιλογές μου. Ἀπὸ τὴν ἔριν, ποῦ πολὺ βαρύνεται, προτίμησα τὴν ἀκίνησιν τοῦ Ἀκινήτου, καὶ ἀπὸ τὸ μάλε-θρᾶσε τοῦ κόσμου τὴν ὑπερκόσμια εἰρήνη. – Καλὰ νὰ τὰ πάθεις, μὲ οἰκτίρει ὁ θεὸς Πλάτων. Ποῦ στὴν εὐχὴ τῇ δῆρ' ἔχει τὴν εἰρήνην: «Πόλεμος αἰεὶ πᾶσιν διὰ βίον συνεχὴς ἐστὶ (...) ἢ γὰρ καλοῦσιν οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων εἰρήνην, τοῦτ' εἶναι μόνον ὄνομα (λέξι κενή) (...), τῷ δὲ ἔργῳ πάσαις πρὸς πάσας τὰς πόλεις αἰεὶ πόλεμον ἀκήρυκτον εἶναι κατὰ φύσιν». Εἰσαὶ ἀφύσικη, μοῦ λέει. – Χαίρω ἄκρας ὑγείας, αὐθαδιάζω, ὅσο καὶ ὁ δικός σου νομοθέτης, καὶ μὴ πᾶμε μακριὰ. Μιὰ δόλτα στὴν Εὐελπίδων, καὶ γίνεται ἡ καρδιά σου περιβόλι. – Τί θὰ κάνεις, ἔτσι καὶ σοῦ ριχτοῦν μέσα στὸ σπιτί σου, ρωτᾷ ὁ φίλτατός μου Θουκυδίδης. – Ἐλα ντέ, τί θὰ κάνω; Ἄν εἶναι μάλιστα σταλμένοι ἀπὸ τὴ «μαφία» κι ἐφοδιασμένοι μὲ μυδράλλια, πῶς θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσω, μὲ τὸ σκονοπόξυλο; – Εἰσαὶ ἀξιοκατάκριτη, μὲ φτύνει, καὶ μοῦ δείχνει τὶς πλάτες του. – Εὐὶ πάλι, τ' εἶγες καὶ τί γίνεσαι στὴν Περιοία, ρωτᾷ ὁ Κύρος τὸν Κροῖσο δεμένον πιστάγκωνα. – Εἰμαι ἀθῶος, διαμαρτύρεται μὲ πάθος ὁ βασιλιάς τῆς Λυδίας, ἀλλ' ἄς ὀψονται οἱ θεοί. Αὐτοὶ τὸ θέλησαν (Ἡρόδοτος). Κάτι εἶχε πάρει τὸ αὐτὶ τοῦ ἀνατολίτη γιὰ τὸ «νόμο τῆς ἀναγκαιότητος», καὶ κύτταξε νὰ τὰ μπαλώσει. Τὰ ἴδια καὶ χειρότερα ἡ Ἑλένη. – Δὲν ἔχω ἰδεάν, λέει, ἡ Κύπρις τὰ ἔκανε ὅλα. ἔχει μάλιστα συνήγορο διαπρεπῆ τὸ Γοργία («Ἑλένης ἐγκώμιον»). Χαρὰ στὸ πᾶμα, θὰ μοῦ πείτε, ἐδῶ ὅλα τὰ λόγια – καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ τὰ ἔργα – ἔχουν «ἓνα μοναδικὸ τους προσορισμό»: Ἐκεῖνη. «Μενέλαε», τὸ θριαμβικὸ τῆς κάλεσμα πάνω ἀπὸ τοὺς Τρωικοὺς («Τρωάδες»). Εὐπειθέστατος ὁ Μενέλαος θὰ ξεφορτωθεῖ τὴν Ἑκάβη – «πάψε, γριά» – καὶ θὰ πάρει μαζί του τὴ γυναικα «του» – ἄχ αὐτὲς οἱ κτητικὲς ἀντωνυμίες –, γιὰ νὰ τὴν... τιμωρήσει. Διάβολε, «μήπως φορτωμένο πιὸ πολὺ θὰ 'ναὶ τὸ πλοῖο;» Ταξιδᾷκι ἀναψυχῆς μὲ τὸν ἰσχυρὸ τῆς ἡμέρας σκλάβο τῆς Ἑλένης, σκλάβο στὰ νύχια τῶν ἰσχυρῶν ἡ Ἑκάβη. Σὰν ἀρνιά σέρνουν τὶς Τρωάδες οἱ Ἀχαιοί: Τρῶες καὶ Ἀχαιοί, ἀρνάκια μπροστὰ στὴν Ἑλένη. «Γιὰ ἓνα πλάσμα σὰν κι αὐτό...» («Ἰλιάδα», Στ 157-9).

Ὅχι ἀκριδῶς γιὰ τὸν Εὐριπίδη. Παρ' ὅτι δὲν ὑπῆρξε ἰδιαίτερα λεπτὸς μαζί της στὸν «Κύκλωπα», στὶς «Τρωάδες» ἡ Ἑλένη δὲν ἔχει τίποτα τὸ ἀνθρώπινο. Εἶναι στοιχειό, ὁ «ἀνίκατος μάχαν» προαιώνιος νόμος. Καὶ δὲν πλήττεται. Ρεαλιστὴς ὁ Εὐριπίδης θὰ μιλήσει γιὰ τὸν πόλεμο ἁπλὰ καὶ παραστατικὰ μὲ ὅσα εἶδε κι ἄκουσε στὴν Τροία ἀμέσως μετὰ τὴ λήξι του. Θὰ δώσει τὸ λόγο στὶς γυναῖκες – ἐξελιγμένη μορφὴ τοῦ ἀνθρώπινου εἶδους; –, στὶς καρτερικὲς ἀρχόντισσες τῆς Τροίας, στὴν Ἑκάβη, τὴν ἀνάξια πάσχουσα ἡγερία τῆς ζωῆς. «Ἐν Ἀνθρωποὶ ἐν πολέμῳ» – καὶ θεοὶ ἐν πολέμῳ – οἱ «Τρωάδες».

«Ὀνέτι Τροία» καὶ σὲ κακὴ κατάστασι ὁ Ποσειδῶνας: «Ἔρημα δ' ἄλση καὶ θεῶν ἀνάκτορα φόνος καταρρεῖ (...), πολλοὶς δὲ κωκυτοῖσιν αἰχμαλωτῶν βοᾷ Σκάμανδρος δεσπότης κληρονομῶν (...), τὴν δ' ἄθλιαν τήνδε κειμένην Ἑκάβην (ἴδετε) δάκρυα χέουσιν πολλὰ καὶ πολλῶν ὑπερ (...) Αἴας εἴλκε Κασσάνδραν βίᾳ ὑδρίας Ἀθηναῖαν» – καὶ τί δὲν ὑδρίας –, ἐνῶ οἱ Ἀχαιοὶ ἓνα γύρω ἔκαναν τὴν πᾶπια. «Δεύτερος Αἴας» ὁ Ἀγαμέμνων. Ἡ θεὰ τῆς σοφίας ἔχει πάρει τὶς ἀποφάσεις τῆς: «Ζεὺς μὲν ὄμβρον καὶ χάλαζαν ἄσπετον (ὑπερμεγέθη) – πέμπει, δυσφῶδη τ' αἰθέρος φυσήματα (ζοφερὴ ταραχὴ τῶν ἀνέμων) – ἐμοὶ δὲ δώσειν φησὶ (λέει) πῦρ κεραυνῶν –

βάλλειν Ἀχαιοὺς ναῦς τε πμπράναι πυρί». Οἱ νικηταὶ κρίθηκαν στὸν οὐρανὸ καὶ καταδικάστηκαν.

Νικηταὶ καὶ ἡττημένοι θὰ μποῦν στὴ ζυγαριὰ μὲ τίς «Τρωάδες». Μὲ τόλμη ὁ ποιητὴς θὰ ξεδιπλώσει στὴ σκηνὴ ἕνα ἠθικὸ πρόβλημα: Πόσο διαφέρει ὁ ἥρωας ἀπὸ τὸν ἐγκληματία; Πόσο μεγάλος πρέπει νὰ εἶναι ὁ παραλογισμὸς τοῦ πολέμου, ποὺ ἀναδεικνύει σὲ ἥρωες ἀπάνθρωπους, ἀσεβεῖς, σκληροὺς καὶ δειλοὺς, ποὺ ἐξ αἰτίας τους πάσχουν ἄνθρωποι εὐγενεῖς, καθ' ὅλα ἀξιόλογοι, ποὺ δὲ βαρύνονται μάλιστα μὲ καμμιὰ ἐνοχὴ; Μὲ ποῖο δικαίωμα οἱ νικηταὶ γίνονται δικασταί, γιὰ νὰ δικάσουν ἡττημένους μὲ ἐπίπεδο ἀνώτερο ἀπὸ τὸ δικό τους; Ποιὸς ὁ Ταλθύδιος, ποὺ κρίνει, διατάζει καὶ διακωμωδεῖ μιὰ Κασσάνδρα; Θὰ τὸ ἀκούσει ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν ἀγέρωχη σκλάβα: «Ἐνας τρομερὸς δουλοπρεπής, ἕνας μισητὸς ὑπηρετὴς τῶν τυράννων». Ἀλλὰ τὸ κακὸ δὲ σταματᾷ πονθενά. Ἡ φωτισμένη ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα ἱέρεια μεταλλάσσεται σὲ ἀποτρόπαιη Ἑρινύα. Θὰ καταντῇ οἰμοσύνη μὲ τὴν Κλυταμνήστρα στὴ σκοτεινὴ διαδικασία τῆς ἐκδίκησης. Τραγωδία ἐξελλισσόμενη.

Ὁ Νεοπτόλεμος ἔχει σφάξει τὸ σεβαστὸ γερο-Πρίαμο, πατέρα πενήντα παιδιῶν, μπροστὰ στὰ μάτια τῆς γυναίκας του καὶ τῆ γλυκύτατη Πολυξένη στὸν τάφο τοῦ Ἀχιλλέα, «δῶρον ἀνψύχῳ νεκρῷ». Στὴ συνέχεια θὰ γκρεμίσει ἀπὸ τὰ κάστρα τὸ νήπιο τοῦ Ἐκτορα, γιατί «οἱ Ἀχαιοὶ φθίθησαν ἕνα μωρονδάκι». Χαμένος μέσα στὸ ὄργιο καὶ τὸ φονικὸ, παραλοισμένος, θὰ πάρει γιὰ μόσχληνη τὴν Ἀνδρομάχη, μάνα τοῦ τοσκιζόμενου μικροῦ Ἀστυάνακτα, καὶ θὰ φύγει ἐσπευσμένα μαζί της, χωρὶς ἡ δύστηνη νὰ θάψει τὸ παιδί της. «Ἐλα λοιπόν, ἄντρα μου», ἡ σπαρακτικὴ τῆς ἐπικλήσι στὸν Ἄδη. Πῶς ἐξαχρειώθηκαν ἔτσι οἱ πολιτισμένοι Ἀχαιοί; – «Ἀχαιίδες, οὐκέτ' Ἀχαιοί» («Ἰλιάδα» Στ 235) –, πῶς ἔφτασαν σὲ τέτοια ἠθικὴ παραφροσύνη; Πόλεμος ἐκμαυλιστής, διαφθορὰς ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὁ πρωταγωνιστὴς τῶν Τρωάδων. Νικηταὶ δὲν ὑπάρχουν. «Πόλιν δὲ δεῖξω τήνδε μακαριωτέραν ἢ Ἀχαιοῦς», στέλνει τὸ σῆμα ὁ Ἀπόλλων – ὁ νοῶν νοεῖτω – βλέποντας ἐκεῖνα ποὺ ἀπόμεναν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικώτατη Τροία. Ἐνα συντρίμι – ἡ μάνα βασίλισσα τῆς ἀνθρώπινης κυψέλης, μιὰ τιμημένη ἀσπίδα – ἡ ἀσπίδα τοῦ Ἐκτορα –, καὶ πάνω της ἕνα πολτοποιημένο παιδί, τὸ παιδί του. Ὁ θρῆνος τῆς Ἑκάδης γιὰ τὸ ἐγγονάκι της εἶναι ὁ θρῆνος τῆς Γῆς γιὰ ὅλα τὰ παιδιά ποὺ ἀφάνισε ὁ πόλεμος. Συγκλονιστικὸς ἐδῶ ὁ Εὐριπίδης, ἀφοπλιστικὸς. Ποιὸς μπορεῖ νὰ μείνει ἀπαθής, νὰ φέρει ἀντιρροήσεις, νὰ προβάλλει δικαιολογίες; Πολεμόχαροι τοῦ κόσμου, κλείνετε γόνυ. Ζητήστε συγγνώμην ἀπὸ τὸ καταματωμένο αὐτὸ παιδί.

Ἐκτροπὴ ἢ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰ αἷτια τῶν πολέμων «προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις». «Διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πάντες οἱ πόλεμοι ἡμῖν γίνονται» (Πλάτων). Ἡ Ἀνδρομάχη κατακρίνει τὸν «σοφὸ στρατηγὸν» (τὸν Ἀγαμέμνονα) καὶ πῆρε τὸ κατόπι μιὰ γυναῖκα, ποὺ μὲ τὴ θέλησί της ἔκανε ὅ,τι ἔκανε. Ὁ λόγος τῆς Ἑλένης – τῆς τὸν δίνει ὁ Εὐριπίδης – ἔχει «πειθῶ», ποὺ φέρνει σὲ δύσκολη θέσι τὸ χορὸ. «Μῶρος δὲ θνητῶν ὅστις ἐκπορθεῖ πόλεις, (...) ἐρημίαν δούς αὐτοῖς ὤλεθ' ὕστερον», θὰ πεῖ ὁ Ποσειδῶνας. Καὶ θὰ συμπληρώσει ὁ Φοῖβος: «Καὶ δέδαια πρέπει ν' ἀποφύγει τὸν πόλεμον ὁποῖος μυαλωμένος εἶναι – μὰ ὅταν φτάσει κανεὶς σ' αὐτόν, δὲν εἶναι ἄδοξος στέφανος γιὰ τὴν πατρίδα – γενναῖα νὰ πεθάνει· ἂν ἄδοξα πεθάνει, ἀτιμωτικό».

Ἡ «Ὀδύσεια» παίρνει μιὰ διαφοροτικὴ διάστασι στὶς «Τρωάδες». Τὸ νανάγιο στοὺς Κύκλωπες (ἐκβαρδάρωσι), στὸ νησι τῆς Κίρκης (μεταλλαγὴ ἐλλόγων ὄντων σὲ καταναλωτικὰ ζωντόβολα, ποὺ κυλοῦνται στὴ λάσπη), στὰ τομάρια μὲ τὴν «πικρὴ λαλιά» ποὺ μᾶς φλομώνει νυχτοήμερα, στοὺς «ἔρωτες λωτοῦ» (ἀπώλεια ταυτότητας), ἡ κάθοδος τοῦ Ὀδυσσεά στὸν Ἄδη, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἰθάκη, ποὺ θὰ βρεῖ κάποτε, σὲ κακὴ ὅμως κατάστασι ὑπονοοῦν τὸ νανάγιο τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, τὴν ἐσχατὴ ὅπου θὰ ὀδηγήσει τοὺς Ἕλληνας ἡ φαγωμάρα. Περ' αὐτὴν τὴν ἐννοια ἡ περιπέτεια τοῦ Ὀδυσσεά ἐμπρικλεῖ ἕναν εὐρύτερο συμβολισμό, ποὺ ἀφορὰ τὸ μέλλον ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Μεταξὺ ἀδελφῶν ἔγινε ὁ Τρωικός, καὶ δυστυχῶς «κάθε ἐποχὴ ἔχει καὶ τὸν Τρωικὸ της». Κάθε πόλεμος μεταξὺ ἀδελφῶν, λογικῶν ὄντων τοῦ αὐτοῦ ζωικοῦ εἶδους, παραλογισμὸς, σκέτη αὐτοκτονία. «Ζεὺς, ὅστις ποτ' εἶ» (στίχ. 884-8), ἂς βάλει τὸ χεράκι του. Κι ἄλλος μονοθεϊστὴς λοιπόν ἐν ὄψει. Καλά, οἱ περιδόητοι εἰδωλολάτρες ποὺ κρύβονται;

Οὐρανία Πρίγκουρη

ΑΛΤΑΝΗ

‘Ηρακλῆς-Λαμπαδίας-Κύκλος-’Ομηρον

«Ὁ δέ γε Πλάτων δι’ ἐπίκρυψιν τοῖς μαθηματικοῖς τῶν ὀνομάτων οἷον παραπετάσματος ἐχρήσατο τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας ὥσπερ οἱ μὲν θεολόγοι τῆς μύθους, οἱ δὲ Πυθαγόρειοι τοῖς συμβόλοις» (Πρόκλος).

Ἡ ἔρευνα ἐννοιῶν συγκεκριμένων ὀνομάτων, τὰ ὅποια παρέμειναν ἀναλλοίωτα μέσα στὸν χρόνο, μέσῳ τῆς λεξαριθμικῆς των προσεγγίσεως θὰ ὀδηγήσει στὴν κρυμμένη συμβολικὴ ἐρμηνεία τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν. Ἡ ἐκκίνησης ἀπὸ τὸν Δία, πᾶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων, σὲ συσχετισμὸ μὲ τὸν υἱὸ Ἡρακλῆ.

Σὲ οὐράνιο ἐπίπεδο τὸ ἀστέρι Λαμπα-Δίας εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Διὸς. Ὁ Λαμπαδίας ὅμως εἶναι καὶ τὸ λαμπρότερο ἀστέρι τῶν Πλειάδων, τὸ σημαντικότερο ἄστρο τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ταύρου, διότι σὲ ἀστρονομικὴ ἀποτύπωση βρίσκεται στὴν θέση τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ταύρου. Ταῦρος ὅμως εἶναι καὶ τὸ κατ’ ἐξοχὴν σύμβολο τοῦ Διὸς μὲ τὸν ἀετὸ καὶ τὸν κεραυνό. Στὸ γήινο ἀντίστοιχο ἐπίπεδο βρίσκεται σὰν ἀντιστάθμισμα ὁ Ἡρακλῆς, ὁ ὁποῖος συμβολίζει τὴν ὑλικὴ κατάστασι. Ἡ ἐναρμόνισις ὑλικοῦ καὶ ἁυλοῦ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἀλλαγὴ ἐπιπέδου τοῦ Ἡρακλέους, ὁ ὁποῖος ἀναβιδάζεται στὸ οὐράνιο ἐπίπεδο μετατρέπομενος στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Ἡρακλέους.

Ὁ Ἡρακλῆς εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ ὅταν ἀναβιδάζεται στὴν οὐράνιά του κατάσταση μετὰ ἀπὸ τοὺς γήινους ἄθλους του, ἐπιτυγχάνει τὸν μεγαλύτερο ἄθλο σὲ συμπαντικὸ τώρα ἐπίπεδο ὡς μέλος τοῦ Σύμπαντος. Συμβολίζει τὴν σύζευξη ὑλικοῦ καὶ ἁυλοῦ, γήινου καὶ οὐράνιου. Ἔτσι στὴν ἀστρονομικὴ του θέση ὡς ἀστερισμὸς τοῦ Ἡρακλέους ἔχει πλέον τὴν ἴδια ὑπόστασι καὶ ἀξία μὲ τὸν πατέρα του Δία (Λαμπαδίας) ἔχοντας μέσα ἀπὸ τὶς γήινες δοκιμασίαις κερδίσει τὴν ἰσοτιμία-ἀθανασία. Γι’ αὐτὸ καὶ οἱ λεξαριθμοὶ τῶν λέξεων Ἡρακλῆς καὶ Λαμπα-Δίας δίνουν τὸ ἴδιο ἀκριβῶς λεξαριθμικὸ μέγεθος, δηλ.

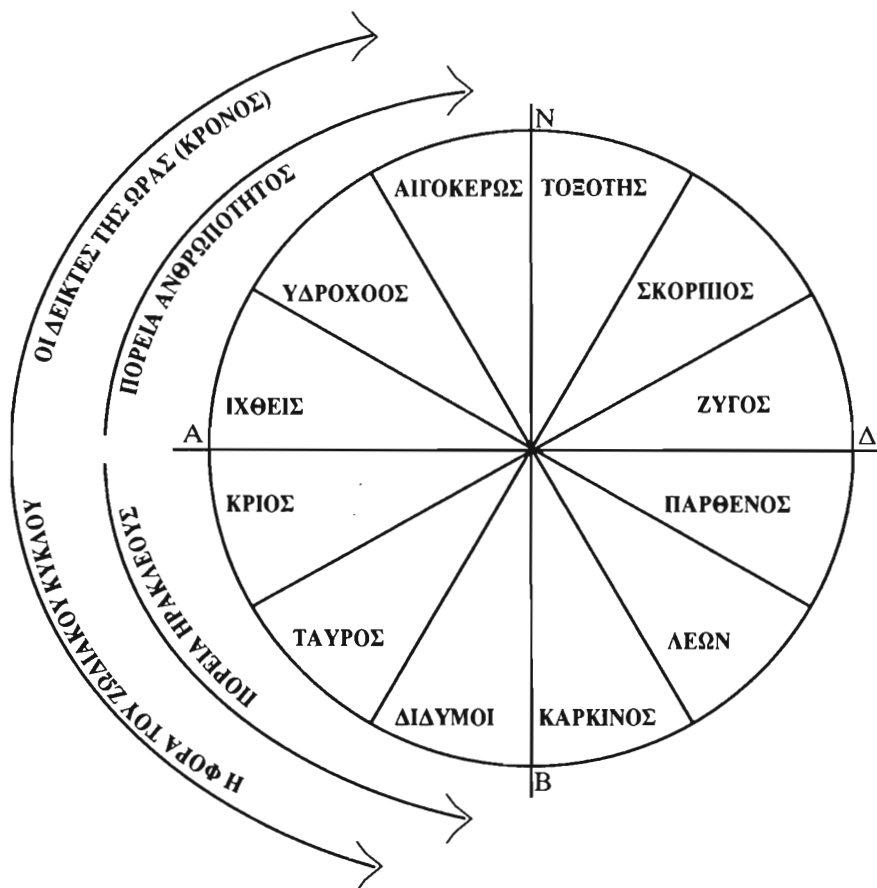
$$H8+P100+A1+K20+Λ30+H8+Σ200= 367$$

$$Λ30+A1+M40+Π80+A1+Δ4+Ι10+A1+Σ200= 367$$

Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Ἡρακλῆς εἶναι σπόρος, γόνος τῆς γήινης Ἀλκμήνης, τὴν ὁποία γονιμοποιεῖ ὁ Ζεὺς μεταμορφωμένος σὲ χρυσὴ βροχή. Ἔτσι ἡ κόρη τοῦ Ἡλεκτρύονος φέρνει στὸν κόσμον τὸ προῖον τῆς ἁρμονικῆς αὐτῆς ἐνώσεως γῆς καὶ οὐρανοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπὸ τὴν γέννησή του καὶ θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἀλλὰ περιορισμένος ἀκόμη νὰ δρᾷ μόνο στὸ γήινο ἐπίπεδο. Ὁ Ὅμηρος στὴν Ἰλιάδα (Τ 103-105) ἀναφέρει: «Σήμερον θὰ φέρει στὸ φῶς ἡ θεὰ τῶν ὠδίνων Εἰλείθυια τὸν ἄνθρωπον ποὺ θὰ κυριαρχήσει πάντῳ σ’ ὅλους τοὺς γύρω του ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμα καὶ σὲ ἐκείνους ποὺ ἔχουν τὸ δικό μου αἷμα». Κατὰ τὸ πνεῦμα τέκνο τοῦ Διὸς, κατὰ τὴν ὕλη τέκνο τῆς Ἀλκμήνης. Σύζευξις οὐρανοῦ καὶ γῆς ὁ

Ἡρακλῆς γίνεται τὸ αἰώνιο σύμβολο τῆς πορείας διὰ τῶν 12 ἄθλων, τοὺς ὁποῖους πρέπει νὰ ἀκολουθήσει ἡ ψυχὴ (= Ἡρα) γιὰ τὴν δόξα τῆς (= κλέος).

Ὁ Ζωδιακὸς Κύκλος εἶναι μιὰ νοητὴ ζώνη 16 μοιρῶν ἐκατέρωθεν τῆς ἐκλειπτικῆς. Ἡ ἀντανάκλαση τῶν ἀστερισμῶν στὸν Ζωδιακὸ Κύκλο εἶναι τὸ πλαίσιο, μέσα στὸ ὁποῖο θὰ ἐπιτελεσθοῦν οἱ 12 ἄθλοι. Ἡ κατεύθυνση τοῦ Ζωδιακοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά.

Ὁ κύκλος = 360 μοῖρες. Ὁ λεξάνριθμος τοῦ 16ου γράμματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου ΟΜΙΚΡΟΝ = 070 + Μ40 + Ι10 + Κ20 + Ρ100 + Ο70 + Ν50 = 360 (ὁ ἀριθμὸς τῶν μοιρῶν τοῦ κύκλου).

Οἱ δείκτες τοῦ ρολογιοῦ (ὁ Χρόνος/Κρόνος πού ρέει/Ρέα) προχωροῦν ἀπὸ ἀριστερά πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀντίστροφα πρὸς τὸν Ζωδιακὸ Κύκλο. Ὁ συμβολισμὸς τοῦ χρόνου, πού ρέει (Κρόνος/Ρέα) τρώγοντας τὰ τέκνα του, ἐπισημαίνει μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἀκολουθώντας τοὺς δείκτες τοῦ ρολογιοῦ καὶ τὴν ἀντί-

στροφή πορεία τοῦ Ζωδιακοῦ, δηλ. ξεκινώντας ἀπὸ τοὺς Ἰχθεῖς πρὸς τὸν Ὑδροχόο, Αἰγόκερω κ.λπ. ἀντὶ ἀπὸ τὸν Κριό, Ταῦρο κ.λπ. (πορεία Ἡρακλέους), ὑπόκειται στὸν ἀδυσώπητο νόμο τῆς φθορᾶς καὶ καταλήγει μοιραῖα στὸν θάνατο ἢ στὴν ἀέναη ἐπαναφορὰ τῶν μετενσαρκώσεων (Πυθαγόρειος θεωρία) μέσα στὸν Ζωδιακὸ Κύκλο ἢ Ζωδιακὸ Ἀγρὸ= $Z + \text{Ἀγρὸς} = \text{Ζαγρεὺς} = Z(\text{αγρ})$ εὐς Διόνυσος· Ζαγρεὺς= λειτουργὸς Νοῦς τοῦ Διὸς μέσα στὸν Ζωδιακὸ Ἀγρὸ ἢ Ἀγρὸ τῆς Ζωῆς τόσο τῆς γήινης ὅσο καὶ τῆς συμπαντικῆς.

Ὁ Ζωδιακὸς Κύκλος ἔχει 360 μοῖρες. Μέσα σ' αὐτὸν τὸν κύκλο ἡ ἀνθρωπότης σὰν τροχὸς περιστρέφεται σὲ ἀτέρμονη ἀνακύκλωση. Ὁ Ἡρακλῆς ὅμως ἀρπάζει μὲ σθένος τὸ ρόπαλο, τὸ μοναδικό του ὄπλο, ἀρνούμενος τὰ θεϊκὰ δῶρα ποὺ τοῦ προσέφεραν οἱ θεοὶ, καὶ ξεκινᾷ τὴν πορεία ἀντίθετα πρὸς τὴν καθεστηκυῖα τάξη. Ἀντίστροφα πρὸς τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητος μὲ τὸ ρόπαλο τῆς ἀκαταμάχητης θέλησής του θέτει τὸν ἑαυτό του στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀνελιξέως καὶ διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ προορισμοῦ του θὰ κατορθώσει νὰ ὁλοκληρώσει τὸν κύκλο τῶν 360 μοιρῶν. Στὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο παρατηρεῖται ἡ ἑξῆς παράξενη σύμπτωση: Τὸ 16ο γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου εἶναι τὸ Ὅμικρον. Ὁ λεξάριθμος τῆς λέξεως εἶναι $O70 + M40 + I10 + K20 + P100 + O70 + N50 = 360$. Τὸ φωνῆεν ποὺ ἔχει σχῆμα κύκλου, ἔχει λεξάριθμο τὸν ἀριθμὸ τῶν μοιρῶν τοῦ κύκλου. Στὸ τέλος τοῦ κύκλου τὸν ἀναμένει ἡ πυρὰ. Τὸ πῦρ εἶναι τὸ τρίτο στοιχεῖο μετὰ τὴ γῆ (Ἀλκμήνη) καὶ τὸ ὕδωρ (χρυσὴ δροχὴ/ἀποκαθαρμένο ὕγρὸ στοιχεῖο – ὁ χρυσὸς τὸ εὐγενέστερο τῶν μετάλλων σὲ ὑγρὴ μορφή= Δίας).

Ἐπανερχόμεθα στὴν μυθολογία: «*Ἡ Διηάνειρα, ἡ σύζυγος τοῦ Ἡρακλέους, καταληφθεῖσα ἀπὸ ζηλοτυπίας, φοβούμενη ὅτι ὁ Ἡρακλῆς θὰ τὴν ἐγκαταλείψει, ἐπειδὴ ἐρωτεύθηκε τὴν Ἰόλη, τοῦ χαρίζει τὸν χιτῶνα, τὸν ὅποιον εἶχε ἐμβαπτίσει στὸ αἷμα τοῦ κενταύρου Νέσσου. Ὁ χιτῶνας ὅμως τοῦ κατατρῶγει τίς σάρκες. Ὁ Ἡρακλῆς δὲν μπορεῖ νὰ ἀποχωρισθεῖ τὸν χιτῶνα. Ὡς ἐσχάτη λύση ζητεῖ νὰ ἐτοιμασθεῖ ἡ πυρὰ, καὶ νὰ τοποθετηθῇ ἐπάνω ξύλινος βωμός. Ξαπλωμένος στὸν βωμὸ ζητεῖ ἀπεγνωσμένα νὰ ἀνάψει κάποιος τὰ ξύλα. Κανεὶς ὅμως συγγενῆς ἢ φίλος δὲν ἔχει τὸ ψυχικὸ σθένος ν' ἀνάψει τὴν πυρὰ. Τέλος περνώντας ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ποίας, πατέρας τοῦ Φιλοκτήτη, ἐκτελεῖ τὴν ἐπιθυμία τοῦ ἥρωος. Ὁ θάνατος ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ ἥρωος ἔχει τὴν ἐννοια τοῦ ἀπολύτου καθαρμοῦ του καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ κάθε γήινο ρόπο καὶ ἀνθρώπινη ἐπιθυμία. Κατὰ τὴν παράδοση περὶ Ἡρακλέους εὐρέθη πάνω στὴν τέφρα μόνον ὁ θώρακας τοῦ ἥρωος, τὸ δοχεῖο τῆς ἔδρας τῶν συναισθημάτων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν. Ἀδίκῃ οἱ δικοὶ του ἀνεζήτησαν τὰ ὀστέα. Ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη ὑπόσταση δὲν ἀπέμεινε τίποτα, οὔτε τὰ συνηθέστατα λείψανα. Ἡ θεία φύση ἐνίκησε καὶ ἐκυριάρχησε στὴν ἀνθρώπινη».*

Ὁ μῦθος μετουσιώνει τὰ στοιχεῖα τῆς γῆς (Ἀλκμήνης), τοῦ ὕδατος (Διὸς), τοῦ πυρὸς (καθαρμὸς γήινων στοιχείων), τοῦ ἀέρος (καπνὸς ἀννυσούμενος) πρὸς τὸν αἰθέρα. Τὰ 5 στοιχεῖα τοῦ Πλάτωνος μετατρέπόμενα στὰ 5 Πλατωνικὰ στερεά.

Καὶ πράγματι, πρὶν προχωρήσομε στὴν ἀλλαγὴ ἐπιπέδου τοῦ Ἡρακλέους ἢ στὴν αὐτὴ πλέον πορεία του, πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε τὴν διασύνδεση τῶν λε-

ξαρίθμων με τὴν ὀντολογικὴ ἐξέλιξη τῆς μυητικῆς διαδικασίας στὴν ἀπλὴ της μορφή. Οἱ κλειδὲς ποὺ προσφέρονται μέσω τῶν λεξαρίθμων τῶν λέξεων εἶναι:

$$O70+M40+I10+K20+P100+O70+N50= 360= \text{ΟΜΙΚΡΟΝ},$$

$$\text{ΠΟΙΑΣ} = P80+O70+I10+A1+\Sigma 200+360 + 1= 361 \text{ καὶ}$$

$$\text{ΜΟΝΑΣ} = M80+O70+N50+A1+\Sigma 200= 360+1= 361.$$

Μετὰ τὴν συμπλήρωση τῆς πορείας (360= Ὅμικρον= 360 μοῖρες Ζωδιακοῦ) ἀπονέμεται τὸ ἔπαθλον, ποὺ εἶναι ἡ Μονὰς διὰ τῆς προσαρτήσεώς της στὸ 360.

$$\text{ΗΡΑΚΛΗΣ} = H8+P100+A1+K20+\Lambda 30+H8+\Sigma 200= 367= 360+7$$

(μετὰ τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ κύκλου ἡ ἀφύπνιση τῶν 7 πλέον αἰσθήσεων, δηλ. καὶ τῆς ἀνώτερης γνώσεως).

$$\text{ΛΑΜΠΑΔΙΑΣ} = \Lambda 30+A1+M40+P80+A1+\Delta 4+I10+\Sigma 200 = 360 + 7.$$

Πανομοιοτύπο τὸ κύτταρο τοῦ πατρὸς Διὸς μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἑρακλέους = 367.

Μέσα στὸν Κύκλο – στὸ Ὅμικρον – κινεῖται ἡ ἀνθρωπότης στὴν αἰώνια περιφορά της σύμφωνα με τοὺς δείκτες τοῦ χρόνου (Κρόνου) ἐγκλωδισμένη χωρὶς τὴν προσαρτήση τῆς Μονάδος. Μόνον ἐφ' ὅσον τὸ Ο Ν (Ἑρακλῆς) ἀποφασίσει ν' ἀκολουθήσει τὴν δυσχερέστατη ἀντίστροφη κατεύθυνση καὶ καταφέρει νὰ ἐκπληρώσει με ἐπιτυχία τὸ κλείσιμο τοῦ κύκλου, θὰ στεφθῇ διὰ τῆς Μονάδος μετὰ τὸ ἔπαθλο τῆς ἀθανασίας. Τὴν ἀμοιβὴ τῶν ἄθλων, τὸ ἔπαθλο τῆς ἀθανασίας, τὸ ἀπονέμει διὰ τῆς πυρᾶς ὁ ΠΟΙΑΣ=360+1. Ὁ Ποίας (Μονὰς) πυροδοτεῖ τὸ γήινο στοιχεῖο (ξύλα), ἐφ' ὅσον ἡ πορεία τοῦ Ἑρακλέους τὸν κατέστησε ἄξιο τῆς ἀθανασίας· καὶ ὡς γόνος τοῦ Διὸς ἐπὶ τῆς Γῆς ὑπὸ τὴν ἐπ-οπτ-είαν του, δηλ. ὑπὸ τὸν Λαμπαδία, συντελεῖται ἡ ὁλοκλήρωση καὶ ἀλλαγὴ ἐπιπέδου, ἀναλαμβάνων τὴν θέση του στὸ οὐράνιο στερέωμα σὰν μεγάλου ἀστερισμοῦ, τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ἑρακλέους.

Καὶ τώρα ἀρχίζει ἡ οὐράνια πορεία ὅχι μόνο τοῦ ἥρωος Ἑρακλέους ἀλλὰ καὶ ἡ μεγαλειώδης σύλληψη τῆς πορείας τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὁλοκλήρου τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος, ὅπως τὴν διέδλεψε καὶ τὴν καθιέρωσε στοὺς οὐρανούς ὁ οὐράνιος Ἑλληνικὸς Λόγος. Ὁ Κ. Σ. Χασάπης γράφει: «Ὁ ἥλιός μας δὲν μένει ἀκίνητος στὸν οὐρανὸ, ἀλλὰ τρέχει συνεχῶς στὸ διάστημα, κατευθυνόμενος πρὸς ἓνα σημεῖο τοῦ οὐρανοῦ, καλούμενο Ἀπῆξ. Ὁ Ἀπῆξ εὐρίσκεται σύμφωνα με τὰ τελευταῖα πειράματα εἰς τὸν μέγαν ἀστερισμὸ τοῦ Ἑρακλέους, πλησίον τοῦ ἀστέρος Ὅμικρον, εὐρισκόμενος πλησίον τοῦ λαμπροῦ ἀστέρος Βέγα καὶ αὐτὸς ἀνήκων στὸν Ἑρακλέα. Ἡ κίνησις αὐτῆ τοῦ Ἥλιου συνεπάγεται, ὅπως εἶναι φυσικό, ἀντίστοιχη κίνησις τῆς γῆς πρὸς τὸ ἴδιο σημεῖο. Ἔτσι ἡ γῆ μας παρασύρεται ἀπὸ τὸν ἥλιο μαζὶ με τοὺς ἄλλους πλανῆτες σὲ ἀέναον ἀνὰ τὰ διαστρικά διαστήματα ταξίδι. Τρέχει με ταχύτητα 20 χλμ. κατὰ δευτερόλεπτο διαγράφουσα πλέον ὅχι ἐλλειπτικὴ τροχιά, ὅπως εἶναι γνωστό, ἀλλὰ σπειρα».

Παρουσιάζονται λοιπὸν ξεκάθαρα τώρα μπροστά μας στὸ φυσικὸ ἐπίπεδο ὅλη ἡ ἐξελικτικὴ σπειροειδὴς πορεία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ πλανητικοῦ μας συ-

στήματος μέσα από τὴν ἀστρονομία, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει καὶ ἀποκαλύπτεται μὲ λογικὲς διαδικασίες μέσω τῶν συμβόλων τῶν λεξαριθμῶν τῶν ὀνομάτων

ΗΡΑΚΛΗΣ – ΟΜΙΚΡΟΝ – ΒΕΓΑΣ – ΟΑΠΗΞ ΚΑΙ ΛΑΜΠΑΔΙΑΣ

Ὁ Ἡρακλῆς ἀπὸ ὅν μετουσιώθη διὰ τῶν 12 ἄθλων τοῦ σὲ Μονάδα (360+1 μέσω τοῦ Ποιάντος=360+1) καὶ ταυτοχρόνως σὲ 360+7 συμπεριλαμβάνων ἐντὸς αὐτοῦ τὸ Ὅμικρον μὲ τὴν ἴδια λεξαριθμικὴ ἰδιοσυστασία τοῦ πατέρα τοῦ Λαμπαδίας= 367. Τὸ ἀρχέτυπο σύμβολο-ὀφθαλμὸς δεσπόζει καὶ καθοδηγεῖ ἀπὸ τὸν ἀστερισμὸ τοῦ Ταύρου τὸν υἱὸν Ἡρακλέα.

Οἱ δύο ἔννοιες Ὅμικρον καὶ Ἡρακλῆς εὐρέθησαν νὰ συνυπάρχουν πρῶτα στὴν γῆ (στὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία) καὶ μετὰ στὸν οὐρανό, στὸν ἀντίστοιχο ἀστερισμὸ σὰν μήτρα-ιδέα πλέον ὄχι μόνο ὀντολογικὰ ἀλλὰ καὶ ἀστρονομικά. Οἱ δύο αὐτὲς λέξεις ἔχουν τὸ καίριο κεντρικὸ γράμμα κοινό, ποὺ προσδιορίζει τὴν συμπαντικὴ τους προέλευση: ΗΡΑ-Κ-ΛΗΣ ΟΜΙ-Κ-ΡΟΝ. Καὶ οἱ δύο λέξεις ἀποτελοῦνται ἀπὸ 7 γράμματα, τὸ δὲ σύμφωνο-σύμβολο Κ σύμφωνα μὲ τὸν *Κρατύλο* τοῦ Πλάτωνος προσδιορίζει τὸν κύκλο. Στὴν συμβολικὴ γραφὴ, ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ κύκλος ἀναπαριστᾷ τὸ Σύμπαν ἐν δυνάμει. Ἐσωτερικὰ ἀναλυόμενῃ ἡ λέξη Ὅμικρον παρουσιάζει:

$$OM = 70+40 = 110$$

$$IKP = 10+20+100 = 130$$

$$ON = 70+50 = 120$$

$$^{\circ}\text{Ομικρον} = 360$$

Τὸ ON= 120 (τὸ πορευόμενο διὰ τῶν 12 οἴκων) ἐντὸς τοῦ Κύκλου (IKP= 130=12+1 Μονάς) προσφέρει τὸν ἱερό ἦχο OM=110. Ἡχο, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται τώρα καὶ μὲ Ἑλληνικὴ ὀντολογικὴ σημασία, ἐφ' ὅσον τὸ OM-IKP-ON ἀποσυμβολίσθηκε, σὰν φωνῆεν 0= τὸ Σύμπαν, τὸ δὲ σύμβολο/σύμφωνο Μ εἶναι τὸ 13ο γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου κλείνοντας τὰ πρῶτα 12 γράμματα + 1=M, τὸ γράμμα τῶν 9 Μουσῶν, ΜΥ-ουσῶν, ΜΥ-ήσεων. Ὁ ἀπρόφετος ἦχος εἶναι προφανῶς συμπαντικὸς καὶ ὄχι ἀποκλειστικὰ γήινος.

Καὶ πάλι ὁ Κ. Χασάπης: «*Ἀπηξ καλεῖται κάθε ἀκρότατη αἶχμη καὶ εἰδικῶς ἡ τῆς λεγομένης βέργας (ράβδον ἀπὸ σκαλισμένο ξύλο ἐλαίας)... Γιατὸν λόγον αὐτὸ πολλές φορές μὲ τὴν λέξη Ἀπηξ καθορίζεται τὸ στέμμα, τὸ διάδημα, ἡ βασιλικὴ κορώνη*». Ὁ ἀστέρης Ὅμικρον ἐντὸς τοῦ μεγάλου ἀστερισμοῦ τοῦ Ἡρακλέους καὶ κοντὰ στὸν λαμπρὸ ἀστὲρα Βέγα σχηματίζει τρίγωνο μὲ τὸν Ἀπηκα. Τὸ τρίγωνο αὐτό, στὸ ὁποῖο κατευθύνεται ὁλόκληρο τὸ πλανητικὸ μας σύστημα, δειχνεὶ τὴν γνώση τῶν πρὸ τῶν Ὀρφικῶν προγόνων μας σχετικὰ μὲ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν οὐράνιο θόλο (βλ. Ι.Πασσᾶς, *Ὀρφικά*, μὲ σχόλια Κ.Σ. Χασάπη), διότι διὰ τῶν συμβολικῶν λέξεων σὲ συνάρτηση μὲ τοὺς ἀντίστοιχους λεξαριθμοὺς ἀποκωδικοποιοῦνται οἱ ἔννοιες:

ΑΠΗΞ= Α1+Π80+Η8+Ξ= 149 (ἡ ἔννοια τῆς σκέψεως, τῆς ἐπιτυχίας, τὸ στέμμα σὰν ἑπαθλο τῆς πορείας).

ΒΕΓΑΣ= B2+E5+Γ3+A1+Σ200= 211 (ἡ λαμπρότης καὶ ἡ φωτεινότης, ἡ ὁποία κατευθύνει καὶ ἐπιστεγάζει τὴν τιτανικὴ προσπάθεια).

$$\begin{aligned} \text{ΑΠΗΞ} &= 149 \\ \text{ΒΕΓΑΣ} &= \underline{211} \\ &= 360= \end{aligned}$$

ΟΜ-ΙΚΡ-ΟΝ, ὁ συμπαντικὸς κύκλος, ὁ ὁποῖος περιέχει τὸ πᾶν.

Ἡ λέξις Ἄπηξ ἀπαιτεῖ μία πιὸ σύνθετη ἐρμηνεία. Ἄπηξ εἶναι ὁ τελικὸς στόχος, στὸν ὁποῖο κατευθύνεται ὁ ἥλιος-Ἀπόλλων, ἡγούμενος τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος. Ὁ ἥλιος-Ἀπόλλων βρίσκεται σὲ αἰώνια φωτεινότητα ὁδηγῶν διὰ τοῦ ἄρματος τῶν 7 ἀκτίνων του καὶ διὰ τῆς λύρας του τῶν 7 φθόγων σὲ πανδαισία φωτὸς καὶ ἤχου τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτόν. Ὁ Ἀπόλλων βρίσκεται σὲ αἰώνιο ἡμαρ (ἡμέρα) καὶ σὲ ἀρμονικὴ ροὴ ὡς πρὸν τὸν ἥχο. Τὸ ρῆμα (λόγος), ἀναγραμματισμὸς τῆς λέξεως ἡμαρ, εἶναι ἀπαρασάλευτη ιδιότητά του.

Παρατηρεῖται, ὅτι τὰ ἴδια γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαδήτου συνέχουν τὴν ἔννοια τοῦ φωτὸς μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ἤχου δίδοντας μὲ τὰ τέσσερα γράμματα Ἄλφα, Ρῶ, Ἡτα, καὶ Μι τὴν οὐσία, ἀπὸ τὴν ὁποία διέπεται ἡ ζωὴ, περιλαμβάνοντας καὶ τὴν λέξι ἀήρ. Ζωοδότης ὁ Ἀπόλλων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Ὁλόκληρο τὸ φάσμα τῶν ἡχο-φωτο-παλμικῶν δονήσεων ἐκφράζεται διὰ τῶν δύο ἔννοιῶν.

$$\text{HMAP}=\text{PHMA}=\text{H8}+\text{M40}+\text{A1}+\text{P100}=100+49=149$$

$$\text{ΑΠΗΞ}=\text{A1}+\text{Π80}+\text{H8}+\text{Ξ60}=100+49=149$$

P=100=Ροή. (Τὸ σύμφωνο Ρ δηλώνει τὴν ροὴ κατὰ τὸν Κρατύλο τοῦ Πλάτωνα). 49=7 ἀκτίνες φωτὸς Χ 7 φθόγγοι ἤχου. 149= ΑΠΗΞ= HMAP= PHMA, δηλ. ὁ Ἄπηξ εἶναι ἡ ἴδια ἡ γνῶσις διὰ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ λόγου εἰς τὸ αἰώνιο παρόν, ὅταν ἐπέλθῃ ἡ τελείωσις τῆς πορείας τοῦ ἥλιου-Ἀπόλλωνος, ἡγέτου τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, ὁ ὁποῖος καὶ θὰ ὁδηγήσῃ στὸν τελικὸ στόχο τὸν Ἀπηκα-Γνώση.

Συμπέρασμα τῆς ἐρευνας εἶναι, ὅτι οἱ Ὀρφικοὶ γνωρίζοντας τὰ ὀνόματα τῶν ἀστερισμῶν στὶς θέσεις, τίς ὁποῖες κατέχουν καὶ σήμερὰ μὲ τίς ἴδιες ὀνομασίες, τὰ ἴδια τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν σὲ συνάρτηση μὲ τὸ Ἑλληνικὸ Ἀλφάδητο, εἶχαν κρύψει μέσα στοὺς λεξαρίθμους τίς ἐσωτερικὲς διαδικασίες ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος γιὰ τὴν τελειοποίησίν του. Ἡ μελέτη τοῦ Κ.Σ. Χασάπη καὶ τὰ Ὀρφικά τοῦ Ι.Πασσᾶ περικλείουν λεπτομέρειες τῶν γνώσεων τῶν Ὀρφικῶν πάνω στὰ ἀστρονομικὰ θέματα, στὰ θέματα τῆς κινήσεως τῶν ἀστερισμῶν καὶ τῆς κινήσεως ὅχι μόνο τῆς γῆς ἀλλὰ καὶ τῆς οὐρανοῦ σφαίρας. Οἱ ἀντίστοιχες τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαδήτου ὡς πρὸς τὴν ἀρίθμηση τῶν γραμμάτων-συμβόλων σὲ συσχετισμὸ μὲ τοὺς ἀριθμούς-σύμβολα πρέπει νὰ γίνῃ ἀφετηρία ἐρευνας γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ ἀνυπερέβλητου μεγαλείου τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς διανόησης ἀφ' ἑτέρου καὶ σ' αὐτὸν τὸν τομέα.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ

α. Ὑ Αβραμ ἢ Ὑ Αβραάμ

Ὑ Ἀς γνωρίσουμε λοιπὸν τοὺς προπάτορές μας καλύτερα. Τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἀνθρώπους, ποὺ ἀνέδειξε τὸ ἐλληνικὸ, συγγνώμην, τὸ ἐβραϊκὸ γένος καὶ ποὺ σήμερα εἶναι τὰ παραδείγματα πρὸς μίμησιν γιὰ τοὺς Ὑ Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν μισὴ σχεδὸν ἀνθρωπότητα. Καιρὸς ἦταν νὰ ἀναδειχθεῖ ὅλο τοὺς τὸ μεγαλεῖο καὶ νὰ ἀναγνωρισθεῖ καὶ πάλι ἡ μεγάλη τοὺς ἀξία, καθὼς καὶ ἡ συμβολὴ τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων φιλοσόφων, μαθηματικῶν, γεωμετρῶν, ἀστρονόμων, ἱατρῶν, ἱστορικῶν, τραγωδῶν στὴν διαμόρφωση τοῦ σημερινοῦ πολιτισμικοῦ χάρτη. Ναί, γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς μεγάλους ἐβραίους ἐπιστήμονες, ποὺ ἀναφέρονται στὸ ἱερό «μας» βιβλίον, μιλάμε. Τοὺς προπάτορές μας. Δὲν εἶδατε πονθενὰ ἐβραίους ἐπιστήμονες; Μὰ εἴσατε τόσο ἀφελεῖς; Ὑ Ὅλα αὐτὰ εἶναι συμβολικά. Ὑ Ὅταν λέει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὅτι ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐπαιρνε στὸ κρεβάτι του, γιὰ νὰ τὸν ζεστανοῦν, τίς παλλακίδες του, αὐτὸ εἶναι καθαρά συμβολικόν. Ὑ Ἐπιστήμων ἐρευνητὴς ἦταν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶχε ἀνακαλύψει μιὰ νέα πηγὴ ἐνεργείας. Ὑ Ἀλλὰ καὶ ὁ Ὑ Αβραάμ δὲν πάει πίσω: Εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Μὲ ἐπιφοίτηση τοῦ Γιαχβὲ ἀνακάλυψε τὴν περιτομή.

Πάμε λοιπὸν: τῶν ἁγίων προπατόρων ἡμῶν Ὑ Αβραάμ, Ὑ Ἰσαάκ, Ὑ Ἰακώβ ... Σοφία πρόσχωμεν...

Ὑ Ἦταν μιὰ φορὰ καὶ ἓναν καιρὸ ἓνας καλὸς ἄνθρωπος, ποὺ τὸν ἔλεγαν Ὑ Αβραάμ. «Ὑ Ὁ δὲ κύριος εἶπε πρὸς τὸν Ὑ Αβραάμ. Ὑ Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου, εἰς τὴν γῆν τὴν ὁποία θέλω σοὶ δεῖξει καὶ θέλω σὲ κάμει εἰς ἔθνος μέγα» (Γέν. 12' 1-2). Τὸ μέγα ἔθνος τοῦ Ὑ Αβραάμ φαντάζομαι νὰ ξέρετε ποιοὶ εἶναι, τὸ ἐλληνικὸ, συγγνώμην, πάλι λάθος ἔκανα, τὸ ἐβραϊκόν. Τί μπερδεύω καὶ αὐτὸ μὲ τοὺς Ὑ Εβραίους προπάτορες ἡμῶν τῶν Ὑ Ἑλλήνων. Ὑ Ἀλλὰ προπάτορες εἶναι αὐτοί, ὅτι θέλουν κάνουν. Τώρα τὴν περιτομή πῶς τὴν ἔχουμε γλυτώσει, αὐτὸ εἶναι ἄλλου Γιαχβὲ εὐαγγέλιον.

Ὑ Ὁ Ὑ Αβραάμ λοιπὸν εἶχε καὶ μιὰ γυναῖκα, τὴν Σάρρα. «Καὶ ὅταν ἐπλησίαζε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶπε πρὸς Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ὑ Ἰδοὺ, γνωρίζω ὅτι εἶσαι γυνὴ εὐεχρῆς (ὁμορφῆ)· εἶπε λοιπὸν ὅτι εἶσ'· ἀδελέφῃ μου, διὰ νὰ γίνῃ καλὸν εἰς ἐμέ ἐξ αὐτίας σου, καὶ νὰ φυλαχθῇ ἡ ζωὴ μου διὰ σέ» (Γέν. 11, 13). «Καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Φαραὼ εἶδον αὐτήν, καὶ ἐπῆνεσαν αὐτὴν πρὸς τὸν Φαραὼ καὶ ἐλήφθη ἡ γυνὴ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαραὼ. Τὸν δὲ Ὑ Αβραάμ μετεχειρίσθησαν καλῶς δι' αὐτήν καὶ εἶχε πρόβατα, καὶ βόας, καὶ ὄνους, καὶ δούλους, καὶ δούλας, καὶ ὄνους θηλυκάς καὶ καμήλας» (Γέν. 15-16). Ὑ Ἀμ ἔτσι τζάμπα νομίζετε, ὅτι θὰ πούλαγε ὁ προπάτοράς μας τὴν γυναῖκα του στὸν Φαραὼ; Καὶ τὰ προβατάκια του τὰ πῆρε, καὶ τὰ γαῖδουράκια του, ἀλλὰ καὶ τίς δοῦλες του καὶ τοὺς δούλους. Ὑ Ἐτσι γιὰ νὰ πᾶνε κάτω τὰ φαρμάκια. Νὰ ξεχάσει.

Ξαφνικὰ ὁμως ὁ καλὸς εἰδωολάτρης Φαραὼ μαθαίνει, πῶς ὁ καλὸς Ὑ Αβραάμ τὸν ξεγέλασε καὶ τοῦ πάσσαρε τὴν ἴδια του τὴν γυναῖκα: «Ὑ Ἐκάλεσε δὲ ὁ Φαραὼ τὸν Ὑ Αβραάμ καὶ εἶπε. Τί εἶναι τοῦτο τὸ ὁποῖον ἔκαμες εἰς ἐμέ; διὰ τί δὲν μ' ἐφάνερωσας ὅτι ἔλαβον αὐτήν εἰς ἑμαυτὸν διὰ γυναῖκα; καὶ τώρα ἰδοὺ ἡ γυνὴ σου λάβε αὐτήν καὶ ὑπάγε. Καὶ διώρισεν ὁ Φαραὼ ἀνθρώπους εἰς αὐτόν καὶ συμπροέπειψαν αὐτόν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα εἶχε» (Γέν. 17-20). Ὑ Ὁχι, κοροῖδο θὰ πιανόταν ὁ προπάτορας ἡμῶν. Ὑ Ἀφοῦ πῆρε καὶ τὴν γυναῖκα του, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ζῶα του, τοὺς δούλους καὶ τίς δοῦλες, σήκωσε πανιά, γιὰ νὰ δοῇ καὶ ἄλλα κοροῖδα, συγγνώμη, καὶ ἄλλους γαμπρούς-πελάτες τῆς γυναίκας του.

«Καὶ ἐκίνησεν ἐκεῖθεν ὁ Ἀβραάμ (εἶχε ἀλλάξει ὄνομα ἐν τῷ μεταξύν, ὅπως λέμε ἀλλάξε ὁ Μανωλῖος κι ἔβαλε τὰ ροῦχα του ἀλλιῶς) εἰς τὴν γῆν τὴν πρὸς μεσημβρίαν καὶ κατῴκησε μεταξύν Κάδης καὶ Σούρ· καὶ παρώκησεν ἐν Γεράροις. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· ἀδελφή μου εἶναι. Ἔστειλε δὲ Ἀθιμέλεχ ὁ βασιλεὺς τῶν Γεράρων καὶ ἔλαβε τὴν Σάρραν» (Γέν. Κ1-2). Κι ὅταν μὲ τὴν σειρά του ἔμαθε ὁ Ἀθιμέλεχ, ὅπως κι ὁ Φαραὼ πιὸ πρῖν, ὅτι ἡ Σάρρα ἦταν γυναικα τοῦ Ἀβραάμ· «καὶ ἐκάλεσεν ὁ Ἀθιμέλεχ τὸν Ἀβραάμ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· τί ἔπραξας εἰς ἡμᾶς;» (Γέν. Κ 9). «Καὶ ἔλαβεν ὁ Ἀθιμέλεχ πρόδωτα, καὶ θόας, καὶ δούλους, καὶ δούλας, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ» (Γέν.Κ 15). Παλιά μου τέχνη κόσκινο. Τὰ πῆρε λοιπὸν καὶ πάλι τὰ ζῶα του καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πού πᾶνε μαζί, δύο σ' ἓνα, συσκευασία δώρον μαζί μὲ τὴν γυναῖκα-ἀδελφή του καὶ ἔφυγε γι' ἄλλους τόπους. Τώρα πού τὸ σύστημα δουλεύει, ποιὸς μᾶς σταματάει.

Ἡθικὸ δίδαγμα: Ποτέ μὴν συστήνεις τὴν γυναῖκα σου σὰν γυναῖκα σου, ἀλλὰ πάντα σὰν ἀδελφή σου. Ὅλο καὶ κάτι θὰ κερδίσεις. Τὸ συνιστοῦν οἱ προπάτορες ἡμῶν. Ἐσὺ δὲν ξέρεις, αὐτοὶ ὅμως ξέρουν.

Μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια πέθανε κι ἡ ἀδελφή του, συγγνώμην, ἡ γυναῖκα του, ἡ Σάρρα, καὶ τότε ὁ Ἀβραάμ παντρεύτηκε μιὰν ἄλλη γυναῖκα, τὴν Χεττούρα. Μέχρι τότε ὅμως τῆς ἦταν ἀπόλυτα πιστός, τῆς Σάρρας, ὁ Ἀβραάμ, ἀφοῦ μόνο μὲ τὶς παλλακίδες του τὴν ἀπατοῦσε. Ὁχι, αὐτὲς οἱ παλλακίδες δὲν ἦταν οἱ παλλακίδες πού εἶχαν οἱ ἀνῆθικοι καὶ εἰδωλολάτρες Ἕλληνες, αὐτὲς ἦταν Ἑβραῖες, ἄρα ἱερεῖς παλλακίδες, οἱ παλλακίδες τοῦ προπάτορά μας. Καὶ γιὰ νὰ τὶς ἀνταμείψει γιὰ τὶς ὑπηρεσίες τους, «εἰς δὲ τοὺς υἱοὺς τῶν παλλακῶν αὐτοῦ ἔδωκεν ὁ Ἀβραάμ χαρίσματα, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς...» (Γέν. κε' 6). Καὶ εἶχε καὶ παιδιὰ ἀπ' αὐτὲς ὁ Ἀβραάμ, ὅπως αὐτὸ ἀπὸ τὴν Ἀγάρ τὴν Αἰγυπτία καὶ ζοῦσαν ὅλοι μαζί ἀγαπημένοι, Ἀβραάμ, Σάρρα, Ἰσαάκ τὸ παιδί τους, ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιὰ πού εἶχε ὁ Ἀβραάμ ἀπὸ τὶς παλλακίδες, καὶ οἱ παλλακίδες του. Τί πρότυπο οἰκογενειακῆς εὐτυχίας! Τί μεγαλεῖο!

Ἀλλὰ οὔτε καὶ δούλους εἶχε ὁ προπάτοράς μας. Μόνο οἱ κακοὶ καὶ εἰδωλολάτρες Ἕλληνες εἶχαν. Βέβαια κάπου ἀναφέρονται στὸ ἱερὸ βιβλίον τῶν προπατόρων μας καὶ δοῦλοι, ἀλλὰ κι αὐτὸ εἶναι καθαρὰ συμβολικόν. «Ἀκούσας δὲ ὁ Ἀβραάμ ὅτι ἡ γαμωτίσθη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐφώπλισε τριακοσίους δέκα ὀκτὼ ἐκ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν γεννηθέντων ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν ἕως Δάν» (Γέν. ιδ' 14). Μέσα ἀπ' αὐτὸν τὸν συμβολισμό λοιπὸν βλέπουμε πόσους γαμπροὺς ἀκόμα εἶχε βρεῖ ὁ Ἀβραάμ στὴν Σάρρα, τὴν ἀδελφή του, ξέρετε ἐσεῖς, γιὰ νὰ πάρῃ ὡς δῶρα (δὲν τὰ ζητοῦσε ὁ ἄνθρωπος, τοῦ τὰ χαρίζανε, τί νὰ κάνῃ, νὰ μὴν τὰ πάρῃ; τοὺς δούλους καὶ τὶς δοῦλες, πού βλέπουμε στὸ παραπάνω ἀπόσπασμα, καὶ πού εἶναι ἓνα μέρος μόνο, 318, ἀπὸ τοὺς δούλους πού εἶχαν γεννηθεῖ στὸ σπίτι του.

Ἐκανε κι ἄλλα ὁ προπάτοράς μας, μεγάλα καὶ θαυμαστά ἔργα, πού δόξασαν τὸ ὄνομά του στοὺς αἰῶνες. Ἀλλὰ ὁ χῶρος δὲν ἐπαρκεῖ, γιὰ νὰ δείξωμε ὅλο τὸ μεγαλεῖο του. Πέθανε μετὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια περιστοιχισμένος ἀπὸ τὶς γυναῖκες του, τὶς παλλακίδες του, τὰ παιδιὰ τῶν γυναικῶν του, τὰ παιδιὰ τῶν παλλακίδων του, ἀπὸ τὰ κοπάδια τῶν βοδιῶν, τῶν καμηλῶν, τῶν γαῖδουριῶν, τοὺς δούλους καὶ τὶς δοῦλες του (πάντα συμβολικά), πού οἱ γάμοι τῆς ἀδελφῆς του τοῦ εἶχαν χαρίσει.

Καὶ ζήσανε αὐτοὶ καλὰ κι ἐμεῖς οἱ ἀπόγονοί τους καλύτερα.

Ὁ Ἀπόγονος

ΟΥΡΑΝΙΑ ΠΡΙΓΚΟΥΡΗ

Ἡ θάλασσα

Στὸ πρῶτο συναπάντημα λαχτάρισα.
Χτύπησα πάνω στὸ γεράνιο.
Ὁρθώθηκε μπροστά μου πελώρια,
κυανοφτέρουγη,
πλάσμα κόσμου ἄλλον,
ἢ ἄλλη ὄψι τῆς φωτιᾶς.
Πῶς φιλιώσαμε;
Πῶς ἔγινε τὸ αἷμα της αἷμα μου
καὶ ἡ αἴσθησι ὄνειρο,
δὲ θυμᾶμαι.
Θυμᾶμαι τὸ τέλος.
Ἦρθε μὲ τὸ ξημέρωμα,
μὲ τοὺς πρῶτους νεκροὺς στὴν ἄμμο.
Μόνο στὴν ἄμμο;
Μούσκεψε τ' ὄνειρο,
ἀπόμεινε μετέωρο
καὶ οἱ φλέβες ἄοειασαν ἀπὸ θαλασσινὸ νερό.

Ο 12ος ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Ὁ 12ος τόμος τοῦ «Δαυλοῦ» (τεύχη 133-144, Ἰανουάριος-Δεκέμβριος 1993) ὠλοκληρώθηκε καὶ δι-
βλιοθετημένος καλλιτεχνικά (μαυρόδετος μὲ χρυσοτυπία) διατίθεται μόνο στὰ Γραφεῖα τοῦ Περιόδι-
κοῦ. Περιέχει:

- Τῇ συνέχειᾳ τῶν ριζοσπαστικῶν, σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο, ἐρευνῶν γιὰ τὴ γένεσι τῆς γλώσσας καὶ τῆς γραφῆς κατὰ τὴν αὐγὴ τοῦ Πολιτισμοῦ.
- Τὴν σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ ἀποκλειστικότητα ἐρευνα ἀποκρυπτογραφήσεως τῶν Γραμμικῶν Γραφῶν καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν παραλλαγῶν τους.
- Τὴ σύγκριση τῆς Ἑλληνικῆς μὲ τίς ἄλλες εὐρωπαϊκῆς γλώσσες καὶ τίς ἀποδείξεις γιὰ τὴν τεράστια γονιμοποιὸ ἐπίδραση ποὺ ἄσκησε πάνω σ' αὐτές.
- Τὰ ἀνακαλυπτόμενα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῶν Ἑλλήνων σ' ὅλη τὴν Ὑδρόγειο κατὰ τὴν προϊ-
στορικὴ περίοδο.
- Πληθώρα σχολίων, ἀναλύσεων, μελετῶν καὶ πληροφοριῶν γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ κατά-
σταση τοῦ καιροῦ μας καὶ τὴν κοσμοϊστορικὴ καμπὴ ποὺ διανύει ἡ ἀνθρωπότητα. Στὸν τομέα αὐτὸν ἡ ἀνατομία τῆς ἐποχῆς μας καὶ οἱ προβλέψεις ποὺ ἐπεχείρησε κατὰ τὰ τελευταῖα 12 χρόνια ὁ «Δ» ἐπα-
ληθεύθηκαν πλήρως.

— Μὴν γεμίζετε τίς διβλιοθήκες σας μὲ ἄχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στὰ ρά-
φια τους τοὺς 12 ἐτήσιους τόμους τοῦ «Δαυλοῦ» ἐξασφαλίζοντας ἓνα κρίσιμο
δοῦλεμα, γιὰ νὰ ἐρμηνεύετε, σεῖς καὶ οἱ ἀπόγονοί σας, καίρια καὶ χωρὶς ψευ-
δαισθήσεις καὶ αὐταπάτες τὰ συμβάντα – παρελθόντα, παρόντα ἀλλὰ καὶ μέλλο-
ντα.

ΤΙΜΗ ΤΟΜΟΥ (ΣΕΛΙΔΕΣ 720-860): ΔΡΧ. 10.000

- Οἱ ἐτήσιοι τόμοι τοῦ «Δ» ἀποστέλλονται καὶ ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος στὰ τηλ.: 3223957 ἢ 9841655.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΑΙΣΧΥΛΟΣ, *Ίκέτιδες* – δεύτερη ανάγνωση

Δέν ξέρω, πόσοι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» ἔχουν ἔρθει σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν τραγωδία «*Ίκέτιδες*» τοῦ Αἰσχύλου εἴτε μέσω τοῦ κειμένου εἴτε ἔχοντας παρακολουθήσει παράστασή τους σὲ κάποια καλοκαιρινή ἐκδήλωση. Ἐγὼ πάντως δέν ἤμουν μεταξὺ αὐτῶν μέχρι πρότινος. Ἀναζητώντας μέσω τρίτου τὰ κομμάτια τῆς «*Ορέστειας*» πῆρα στὰ χέρια μου ἀντὶ γιὰ τὶς «*Εὐμενίδες*», τὶς «*Ίκέτιδες*» σὲ μία προσεγμένη ἔκδοση καὶ μεταφράση, ἀπὸ αὐτὲς πού σίγουρα δέν ἀπωθοῦν. Σύμφωνα μὲ τὸν ἐπιμελητὴ τῆς ἔκδοσης τὸ κεντρικὸ θέμα τοῦ ἔργου εἶναι ἡ διαμαρτυρία τῆς ἀπρόσωπης γυναίκας γιὰ τὴν καταπίεσή της ἀπὸ τὸν ἐπίσης ἀπρόσωπο ἄνδρα, μὲ ἀναφορὰ στὸν μῦθο τῶν Δαναίδων. Οἱ «*Ίκέτιδες*» εἶναι τμῆμα τριλογίας, τῆς ὁποίας τὰ ἄλλα συνθετικά ἦταν οἱ «*Δαναΐδες*» καὶ οἱ «*Αἰγύπτιοι*», ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται ἐλάχιστα ἀποσπάσματα. Γνωρίζοντας σχεδὸν τὰ ἴδια πράγματα γιὰ τὴν ὑπόθεση ἐκ τῶν προτέρων, προτίμησα νὰ μὴ καθυστερῶ καὶ νὰ ἀφήσω τὸν Αἰσχύλο νὰ διηγηθεῖ τὴν ἱστορία τῶν Δαναίδων μὲ τὴν ἀπαράμιλλη τεχνικὴ του.

Οἱ Δαναΐδες λοιπὸν, κυνηγημένες ἀπὸ τοὺς γιουὺς τοῦ Αἰγύπτου, φθάνουν στὸ Ἄργος καὶ προσπέφτουν ἱκέτιδες στοὺς θεοὺς καὶ στὸ βασιλιά τῶν Ἑλλήνων Πελαγό, παρακαλώντας γιὰ τὴ σωτηρία τους ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. Ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ πατέρας τους, γιὰ νὰ τοὺς συμπαράσταθαι στὴν ἀγωνιώδη προσπάθειά τους. Γιατὶ τόση ἀγωνία; ἀναρωτιέται κανεὶς. Καὶ γιατί αὐτὴ ἡ ἀπόφαση, νὰ διανύσουν μιὰ διόλου εὐκαταφρόνητη ἀπόσταση, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο στὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ παρακαλοῦν γιὰ βοήθεια καὶ μάλιστα μὲ τὴ συμπαράσταση τοῦ πατέρα τους; Θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρχε κάποιος σοβαρότατος λόγος, ὁ ὁποῖος νὰ δικαιολογεῖ μιὰ τόσο σοβαρὴ ἀπόφαση καὶ νὰ ὁδηγήσει τὸν Αἰσχύλο στὴ σύνθεση μιᾶς τραγωδίας καὶ μάλιστα σὲ μορφὴ τριλογίας.

Θὰ μοῦ πεῖτε, ἡ καταπίεση τῆς γυναίκας ἀπὸ τὸν ἄνδρα, πρόβλημα αἰώνιο καὶ ἄλυτο, δέν στοιχειοθετεῖ ἱκανὸ λόγο, ὥστε νὰ καταπιαστεῖ μὲ αὐτὸ ἓνας Αἰσχύλος; Ἡ μήπως ἡ ἐποχὴ τοῦ

«Ἦμαστε πάντοτε μικρὸ ἔθνος»...

Δέν εἶναι μόνον οἱ διάφορες, παλαιότερες «θεωρίες», πού μὲ σκοπὸ νὰ ὑποβαθμίσουν τὴν προσφορὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὸν παγκόσμιο πολιτισμὸ ἀναφέρονται ἄλλοτε στὴν «Ἰνδοευρωπαϊκὴ» προέλευσή μας, ἄλλοτε στὴν καταγωγή τῆς γλώσσας μας ἀπὸ τὴν «Σανσκριτικὴ», ἄλλοτε στὴν κάθοδο τῆς γλώσσας μας ἀπὸ τὶς Οὐγγρικές πεδιάδες καὶ ἄλλοτε στὴ «Φοινικικὴ» πατρότητα τοῦ ἀλφαβήτου μας. Θεωρίες, πού σήμερα ἀμφισβητοῦνται διεθνῶς, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦν νὰ διδάσκονται, χωρὶς νὰ ἀναφέρονται καὶ οἱ ἀντίθετες ἀπόψεις, στὸν τόπο μας, μὲ ἓνα ὑποπτο πείσμα «Ἑλλήνων» διανοουμένων τοῦ κατεστημένου. Οὔτε κὰν οἱ διάφορες σύγχρονες ἐκδόσεις-δημοσιεύματα, τόσο στὸ ἐξωτερικὸ ὅσο καὶ στὴ χώρα μας, πού κυκλοφοροῦν μὲ σκοπὸ νὰ ἀγνοοῦν-παραγνωρίζουν-ἀμφισβητοῦν τὸν πολιτισμὸ μας ἢ νὰ καθυδροῖζον μορφές καὶ προσωπικότητες τῆς ἱστορίας μας, ὅπως ἡ «Εὐρωπαϊκὴ Ἱστορία» τοῦ Ντυροζέλ, ἡ «Μαύρη Ἀθηνά» τοῦ Μπερνάλ ἀλλὰ καὶ οἱ «Ἐκφυλοὶ» τοῦ Σιαμάκη, ὁ «Σωκράτης» τῆς Φρ. Ξενάκη, ἡ «Μπουμπουλίνα» τοῦ Μισέλ ντὲ Γκρές κλπ. Εἶναι καὶ οἱ «ἐπικρατοῦσες ἀπόψεις», πού κυκλοφοροῦν ἐπὶ γενεές σὰν θεόφατα καὶ ἐπαναλαμβάνονται συχνὰ σὲ ἄρθρα, δημοσιεύματα καὶ ὁμιλίες. Ἀπόψεις, πού δέν ἔχουν καμμιά σχέση μὲ τὴν πραγματικότητα καὶ ἀπὸ τὶς ὁποῖες πρέπει κάποτε νὰ ἀπαλλαγοῦμε.

Θὰ ἀναφερθῶ σὲ τρεῖς περιπτώσεις:

1) Συχνὰ ἀκούγεται ἡ ἔκφραση «Ἑλληνορωμαϊκὸς Πολιτισμός», καὶ αὐτὸ ὅταν ξένοι ἱστορικοὶ ἀναφέρονται μόνον στὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ. Ὁ Α. Τόννμπη στὸ διεθνὺς κύριον ἔργο του «Σπονδὴ τῆς Ἱστορίας» ἀναφέρει τὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία ὡς τὸ «οἰκουμενικὸ κράτος τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ» καὶ ἐξηγεῖ, ὅτι οἰκουμενικὸ κράτος δημιουργεῖται, ὅταν ἐπέρχεται παρακμὴ πολιτισμοῦ. Πρὸ μηνῶν, τὴν 14/1/94,

Αἰσχύλου ἦταν ἄσπιλη καὶ ἀμόλυντη καὶ ἡ γυναῖκα ἔχαιρε ἄκρας εὐτυχίας· Δὲν συμφωνεῖτε; Ἀπολύτως. Μόνο ἐκείνος ὁ δαίμων... δὲν με ἀφήνει σὲ ἡσυχία. Καὶ ἐκείνο τὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ ἔργου πολὺ... λιτὸ μοῦ φαίνεται. Ἐξάλλου οἱ γυναῖκες αὐτὲς φαίνεται, ὅτι δὲν ἐκπροσωποῦν ἀπλῶς κάποιες «γυναῖκες»: συνεχῶς γίνεται ἀντιδιαστολὴ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν βαρβάρων Αἰγυπτίων.

Ἄς πάρουμε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ποιὲς εἶναι οἱ Δαναῖδες; Κόρες τοῦ Δαναοῦ. Καὶ οἱ Αἰγύπτιοι; Μὰ γιοὶ τοῦ Αἰγύπτου, ἀδελφοῦ τοῦ Δαναοῦ. Πρῶτα ξαδέλφια λοιπόν. Καὶ τὰ ξαδέλφια τοὺς τίς κυνηγοῦν, θέλουν νὰ τίς πάρουν πίσω στὴν Αἴγυπτο, τὴν πατρίδα ἀμφοτέρων, μὲ τὸ ζόρι. Αὐτὲς ὅμως τρέμουν στὴν ἰδέα, ὅτι θὰ πέσουν στὰ χέρια τοὺς. Μὰ τί τὸ τρομερὸ ἐγινε μεταξὺ τοὺς, καὶ ὄχι μόνο τὰ κορίτσια δὲν θέλουν νὰ δοῦν στὰ μάτια τοὺς τὰ ἀγόρια, τὰ ξαδέλφια τοὺς, τοὺς ὁμοίαιμους τοὺς, ἀλλὰ πῆγαν καὶ μίλια μακριά, γιὰ νὰ γλυτώσουν; Εἶναι κάποιος φόβος, κάποια κακὴ στιγμή ἢ τέλος κακομεταχείρισή τοὺς ἀπὸ τὰ ξαδέλφια τοὺς; Καὶ ἔπρεπε νὰ κάνουν ὅλο αὐτὸ τὸ ταξίδι, γιὰ νὰ διατυπώσουν τὴ διαμαρτυρία τοὺς σύσσωμες καὶ οἱ πενήντα μὲ μπροστάρη τὸν πατέρα τοὺς; Νὰ ἀφήσουν καὶ τὴ γῆ τοὺς, χωρὶς μάλιστα νὰ δείχνουν ἰδιαίτερα πρόθυμες νὰ ἐπιστρέψουν; Ἀλλὰ ἄς τίς ἀκούσωμε προσεκτικά. Οἱ γυναῖκες κάνουν λόγο γιὰ ἀνομία, γιὰ κατάρα, γιὰ μίσημα, γιὰ τὸν Τηρέα καὶ τὴν Ἀηδόνα, γιὰ τὸ θυμὸ τοῦ Δία, ποὺ θὰ τίς κυνηγᾷ, καὶ τίς συνέπειες ποὺ θὰ ἔχουν, ἂν ἐνδώσουν στοὺς Αἰγυπτίους. Νὰ ἐνδώσουν ὅμως σὲ τί; Τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ζητοῦν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ποὺ οἱ ἐξαδέλφες τοὺς ἀρνοῦνται μὲ λύσσα, προτιμώντας ἀκόμη καὶ τὸ θάνατο; Καὶ ὁ Τηρέας μετ' Ἀηδόνα; Τί σχέσις ἔχουν αὐτοὶ μὲ τὸ πρόβλημά τοὺς;

Θὰ ἔχετε ἴσως προσέξει, ὅτι πολλὲς φορὲς ἡ ἀπάντησις σὲ κάποιο ἐρώτημα προσφέρεται τόσο ἀπλά, ὥστε τὴν προοπερνάμε καὶ τὴν ἀναζητοῦμε κατόπιν σὲ λάθος τόπους καὶ ἀτραπούς. Ἔτσι κι ἐδῶ. Πρὶν καλὰ καλὰ φθάσουμε στὸ δέκατο στίχο, ἀκούμε τίς γυναῖκες:

...χθόνα σύγχροτον Συρίαν φεύγομεν,
οὐ τιν' ἐφ' αἵματι δημηλασίαν
ψήφῳ πόλεως γνωσθεῖσαι,
ἀλλ' αὐτογενεὶ φυξανορία,
γάμον Αἰγύπτου παιδῶν ἀσεβῆ τ'
ὄνοταζόμεναι.

διάβασα σὲ σχολίῳ πρωϊνῆς ἐφημερίδας, ὅτι: «... θὰ ἀποτελοῦσε κοινοτοπία, ἂν ἐπιχειροῦσε κανεὶς νὰ θυμίσει τὴν ἐπίδραση τῆς Ἑλληνορωμαϊκῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως στὸ σύγχρονο κόσμο...». Θὰ ἤθελα νὰ ρωτήσω τὴ συντάκτρια τοῦ σχολίου, ποῦ δρῆκε τὴν «Ἑλληνορωμαϊκὴ φιλοσοφικὴ σκέψις» καὶ ποιὲς εἶναι οἱ διάφορες σχολῆς τῆς «φιλοσοφίας» αὐτῆς, γιατί μέχρι σήμερον μόνο γιὰ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἔχω ἀκούσει.

2) Σὲ ὁμιλία Ἑλληνα εὐρωβουλευτῆ στὸν «Ὁμιλὸ πρὸς Διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» Πειραιῶς ἀκουσα, ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης ἔχει τίς πηγές του σὲ τρία κέντρα: στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἀθήνα καὶ στὴ Ρώμη. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, πῶς ἐξισώνεται ἡ Ἀθήνα στὸ θέμα τοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ Ρώμη, ὅταν τὰ πρῶτα μόνο θρησκευτικὸ δογματισμὸ ἔδωσαν στὴν Εὐρώπῃ καὶ ἡ τελευταία εἶχε μὲν ἀρίστη στρατιωτικὴ ὀργάνωσις καὶ δοίκηση, ἀλλὰ ὁ πολιτισμὸς τῆς ἦταν δανεικός, ὁ Ἑλληνικός.

3) Ἐρχομαι τέλος στὸ συνηθισμένο, ποῦ ἀκούμε πάντοτε νὰ ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ μὲ διάφορες παραλλαγές ἀπὸ ἐπίσημα καὶ ἀνεπίσημα χεῖλη: «Ἥμαςτε πάντοτε ἓνα μικρὸ ἔθνος μὲ μεγάλη ἱστορία», «εἴμαστε ἓνας μικρὸς σὲ ἀριθμὸ/πληθυσμὸ λαός, ποὺ προσφέραμε πολλὰ στὸν πολιτισμὸ τῆς ἀνθρωπότητος», «Ἥμαςτε πάντα λίγοι». Τὸ ἔχουμε πιστέψει καὶ τὸ ἀναμασᾶμε μὲ... καμάρι, «χωρὶς περισκεψὴ καὶ χωρὶς αἰδῶ». Λὲς καὶ ὁ ἀνεπανάληπτος κλασσικὸς πολιτισμὸς μας θὰ ἔχανε τὴν ἀξία του, ἂν δὲν «ἤμαςτε λίγοι».

Ἄς δοῦμε λοιπόν, πόσο λίγοι ἤμαςτε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα σὲ σύγκρισιν πάντοτε μὲ τὸν πληθυσμὸ τοῦ πληνῆτός μας.

1. Ὁ Παπαρηγόπουλος ἀναφέρει, ὅτι, «ὡς εἰκάζεται», ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς (τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου καὶ τῶν ἀποικιῶν) κατὰ τὰ τέλη τοῦ βον αἰῶνα π.Χ., δηλαδὴ τὸ 500 π.Χ., ἦταν 20 ἑκατομμύρια.

Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου: Ὁ ἀνίερὸς γάμος μεταξὺ συγγενῶν ἢ ἄλλως ἢ αἰμομιξία! Αὐτὸ εἶναι τὸ τρομερὸ πρόβλημα, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνομία, αὐτὸ τρέμουν οἱ γυναῖκες καὶ παρακαλοῦν νὰ μὴν τοὺς συμβεῖ. Δὲν τρέμουν ἀπλῶς τοὺς ἄντρες, ἀλλὰ τὴν ἀνιερὴ καὶ θλασθερὴ αἰμομιξία. Ἄλλωστε πουθενὰ στὸ κείμενο δὲν γίνεται λόγος ἀποκλειστικά γιὰ βάρβαρους καὶ ἄθεους ἄντρες. Οἱ γυναῖκες μιλοῦν γιὰ βάρβαρους καὶ ἄξεστους καὶ ἄθεους ἄντρες ἀδελφούς, ὁμοαἱματους, συγγενεῖς. Εἶναι ὅμως ἀκόμη καὶ αὐτὸ λόγος, νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπιτία τους καὶ νὰ μὴν ἀναφέρονται σὲ ἐπιστροφή; Καὶ νὰ ζητοῦν καταφύγιο σὲ ξένο τόπο; Ἀλλὰ σὲ ποιὸν τόπο καταφεύγουν καὶ ζητοῦν θαλπωρὴ, προστασία καὶ ἄσυλο; Σὲ ποιούς θεοὺς καὶ σὲ ποιὸν βασιλιὰ τοιοῦ λαοῦ;

Ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι ἡ Ἑλλάδα, χώρα εὐφρων, ποὺ σέβεται τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς νόμους κατὰ τὰ λεγόμενα τῶν Δαναίδων. Προσπέφτουν στὸ Δία, στὸν Πελασγὸ καὶ στοὺς Ἕλληνες. Γιατί ὅμως στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸν Πελασγὸ; Γιατί στὸ Δία; Μὰ γιατί εἶναι ἀπόγονοι παλαιότερων ἐπίσης Ἑλλήνων! Εἶναι συγγενεῖς τῶν Πελασγῶν: Ὁ Δαναὸς καὶ ὁ Αἰγύπτιος εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Βήλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπόγονος τῆς Λιδύης, ἀπόγονος τοῦ Ἐπάφου, ὁ ὁποῖος προήλθε ἀπὸ τὴν μὲ ἐπαφὴ ἔνωση τοῦ Δία μὲ τὴν μεταμορφωμένην σὲ ἀγέλαδα Ἰώ. Καὶ ποιά ἦταν ἡ Ἰώ; Κόρη τοῦ Ἰνάχου, ἀρχαιοτάτου βασιλιὰ τοῦ Ἀργους. Ἐντυπωσιακὸ πρᾶγμα κλείσιμο τοῦ κύκλου. Καὶ τί κύκλου! Γεμάτου τρανταχτὰ καὶ ἀρχαιοτάτα δνόματα, σχεδὸν θεϊκά. Ἀνάμεσά τους ἡ ἱστορία τῆς Ἰούς: Κυνηγημένη ἀπὸ τὸν οἶστρο διασχίζει τὸν Ἑλλησποντο, τὴ Μικρὰ Ἀσία, τὴν Κιλικία καὶ τὴ Συρία, γιὰ νὰ καταλήξει στὴ χώρα τοῦ Νείλου, ὅπου ἐπιτέλους θὰ ἐπανακτήσει τὴν ἀνθρώπινη ὑπόστασίν της καὶ θὰ γεννήσει τὸν Ἐπαφο. Ἡ συνέχεια εἶναι γνωστὴ. Ἡ κατάληξις: οἱ μελαψοὶ ἀπόγονοι τοῦ Δαναοῦ καὶ τοῦ Αἰγύπτου. Ποῦ ἄλλου λοιπὸν θὰ μπορούσαν νὰ πάνε, καὶ μάλιστα σὰν ἰκέτιδες, οἱ Δαναίδες παρὰ στὴν ἀρχαία καὶ φιλόξενη κοιτίδα τους; Ποῦ ἄλλου θὰ μπορούσαν νὰ βροῦν θαλπωρὴ, συμπαράσταση καὶ δικαιοσύνη παρὰ στὴ χώρα τῶν προγόνων τους; Ἀλλὰ καὶ πόσο σοβαρὴ θὰ πρέπει νὰ ἦταν ἡ κατάσταση ἐκεῖ κάτω στὴν Αἴγυπτο, ὥστε νὰ ἀναγκασθοῦν, ἂν καὶ γυναῖκες, νὰ παλιννοστήσουν...

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα: Ὁ Πελασγὸς ἀρχικὰ δὲν τὶς ἀναγνωρίζει, γιατί ἡ ὄψη καὶ ἡ ἐνδυμασία τους δὲν θυμίζουν κατοίκους ἐλληνικῶν χωρῶν. Καὶ ὅμως ἔχουν κοι-

II. Στὴν «Ἱστορία τοῦ Ἀνθρωπίνου Γένους» τῆς Α' Λυκείου, ἔκδοσις Β', 1985, σελ. 51, διαβάζουμε: «Ἀνάμεσα στὰ 10.000 καὶ 2.000 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας ὁ πληθυσμὸς τοῦ κόσμου ἀυξήθηκε ἀπὸ 6.000.000 σὲ 133.000.000 περίπου».

III. Στὸ βιβλίο «Βιοαστρονομία» τοῦ καθηγητῆ Πανεπιστημίου Χ.Δ. Γούδη, ἔκδοσις 1984, Πάτρα δλέπουμε σὲ διαγραμματικὴ καμπύλη τῆς σελίδας 86 τὸν πληθυσμὸ τοῦ πλανήτη, νὰ μὴν ὑπερβαίνει τὰ 250 ἑκατομμύρια τὸ 600 μ.Χ. καὶ τὸ μισὸ δισεκατομμύριο τὸ 1400 μ.Χ.

Μία ἀναγωγή μεταξὺ τοῦ 600 μ.Χ. καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ α' μετὰ Χριστὸν αἰῶνα δείχνει, ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ γήινου πληθυσμοῦ σὲ 133 ἑκατομμύρια κατὰ τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀναφέρεται στὸ II ἄνωτέρω, δὲν πρέπει νὰ ἀπέχει τῆς πραγματικότητος. Στὸν ἴδιο ἄλλωστε ἀριθμὸ συμφωνοῦν καὶ ἀπόψεις Ἀμερικανῶν ἐπιστημόνων, ποὺ εἶχα διαβάσει πρὸ ἐτῶν σὲ ἐπιστημονικὸ ἀμερικανικὸ περιοδικό, ποὺ ὑπολόγιζαν τὸ σύνολο τοῦ γήινου πληθυσμοῦ στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ μεταξὺ 130 καὶ 135 ἑκατομμυρίων.

Μὲ δόσῃ τὰ πιὸ πάνω στοιχεῖα καὶ ἂν ἀκόμα ὑποθέσωμε: α) ὅτι ὁ Παπαρηγόπουλος ὑπερβάλλει στὸ «ὡς εἰκάζεται» καὶ λάβωμε, ἀντὶ τῶν 20 ἑκατομμυρίων ποὺ ἀναφέρει, τὰ μισά, δηλαδὴ 10 ἑκατομμύρια, καὶ β) ὅτι ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς τοῦ πλανήτη ἦτο κατὰ τὸ 500 π.Χ. ὅσος ἦταν καὶ τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ 133 ἑκατομμύρια, ἐνὼ στὴν πραγματικότητα πρέπει νὰ ἦταν πολὺ μικρότερος, δηλαδὴ μὲ τοὺς δυο-σμενέστερους ὑπολογισμοὺς γιὰ τὴ σχέση τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὸν πληθυσμὸ τοῦ πλανήτη κατὰ τὸ 500 π.Χ., καὶ κατ' ἐπέκτασιν γιὰ τοὺς προχριστιανικοὺς χρόνους, ἔχομε σχέση Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὸν γήινο πληθυσμὸ = $10:133 = 7,5\%$ (τουλάχιστον). Ἡ ἀναγωγή τοῦ ποσοστοῦ αὐτοῦ στὰ σημερινὰ δεδομένα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς τῶν 5,5 δισεκατομμυρίων, θὰ μᾶς ἔδινε:

νοὺς προγόνους. Ὑποχρεώνονται ἔτσι αὐτὲς νὰ τοῦ θυμίσουν δῆμα-βῆμα τὴν ἱστορία τους ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μὲ τὴν τιμωρία τῆς Ἰοῦς μέχρι τὸ τέλος... Ὁ Πελασγὸς ἀκούει καὶ ἀρχίζει νὰ θυμᾶται τὴν ἱστορία, τὴν ὁποία γνωρίζει, ἀλλὰ ἔχει ξεχάσει: προφανῶς γιὰ τὴν ἔχει περάσει πολὺς καιρὸς, πολλὰς γενιὰς ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰνάχου καὶ τῆς Ἰοῦς. Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ πείθεται γιὰ τὴν καταγωγὴ τους καὶ τὴν συγγένεια, θέλει νὰ τὶς βοηθήσει. Ὅμως προτάσσει τὴν ἀσφάλεια τῆς πόλης καὶ τὸ ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἔχει τὴ σύμφωνη γνώμῃ τοῦ λαοῦ. Ἐπίσης τὸν ἀπασχολεῖ τὸ ὅτι θὰ ἔρθει σὲ ἀντίθεση μὲ συγγενεῖς του (τοὺς Αἰγύπτιους). Ἐκεῖ παρεμβαίνουν οἱ Δαυαῖδες (ἀντιστρ. δ 410):

...*Νὰ ξέρεις, εἶναι*

οἱ ἐχθροὶ μας ἀσεβεῖς καὶ ἄνόσιοι,

καὶ ἅπ' τὸ θεῖκὸ θυμὸ φυλάξουν.

Τὰ ξαδέλφια τους εἶναι λοιπὸν ἀσεβεῖς καὶ ἄνόσιοι καὶ ἄθεοι, ἀντίθετα μὲ αὐτὲς, ποὺ σέβονται καὶ τιμοῦν τοὺς θεοὺς καὶ τὰ ἥθη. Καὶ οἱ πολῖτες τοῦ Ἀργους; Τί λένε; Ἀπαντοῦν ὁμόφωνα νὰ μετὰ τὰ πειστικὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Πελασγοῦ. Ὅσο γιὰ τὸν ἴδιο, δὲν φαίνεται ὅτι εἶχε ἰδιαίτερο λόγο νὰ ἀναγκάσει τὸν κόσμον του νὰ συμφωνήσει, ἀφοῦ θὰ μπορούσε κάλλιστα νὰ παραδώσει τὶς Δαναΐδες στὰ ξαδέλφια τους, χωρὶς ν' ἀνοίξει μύτη... Θὰ μπορούσε ὅμως; Καὶ ἡ δικαιοσύνη; Ἡ αἰμομιξία; Ὁ ἀνιερὸς γάμος; Ἡ δύσκολη θέση τῶν συγγενῶν του; Ἡ ὕβρις στοῦ Δία;

Ἡ ὥρα ὅμως περνᾷ, ὁ Πελασγὸς λέει τελικὰ ναί, ἐνῶ οἱ Αἰγύπτιοι ἀποβιδάζονται στὴν ἀργολικὴ ἀκτὴ. Οἱ γυναῖκες βοοῦν καὶ ὀδυρόνται καὶ ὁ Πελασγὸς συναντᾷ τὸν ἀγγελιαφόρο τῶν ἐπισκεπτῶν, τὴν ὥρα ποὺ ὁ τελευταῖος ἀπειλεῖ τὶς γυναῖκες, ὅτι θὰ τὶς σύρει ἀπὸ τὰ μαλλιά στὰ πλοῖα. Ὁ βασιλεὺς τὸν ἐπιπλήττει καὶ τὸν ἀνακαλεῖ στὴν τάξη. Ἐκεῖνος ὅμως θεωρεῖ, ὅτι καλὰ κάνει καὶ ὅτι δὲν ἔχει ὑποχρέωση νὰ δώσει λογαριασμὸ σὲ κανένα παρὰ μόνο στοὺς θεοὺς τοῦ Νείλου καὶ τὸν Ἑρμῆ. Δὲν τὸν ἀπασχολεῖ διόλου, ὅτι βρίσκεται σὲ ξένη χώρα καὶ οὔτε δεῖχναι νὰ ὑπολογίζει ὅτι αὐτὴ ἡ χώρα, ἡ κοιτίδα του, ἔχει λαὸ καὶ ἄρχοντα. Τέλος στὴν ἀξίωση τοῦ Πελασγοῦ νὰ ἀφήσει ἡσυχὴς τὶς γυναῖκες ἀπαντᾷ (στίχ. 939):

ἔοιμεν ἤδη πόλεμον ἀρεῖσθαι νέον.

Πόλεμος λοιπὸν εἶναι ἡ ἀπάντηση. Μπροστὰ στὸν Πελασγό. Σὲ ξένη χώρα. Καὶ μὲ ὑπο-

5,5 δις X 7,5% = 412.500.000.

Ποιὸς θὰ μπορούσε σήμερα μὲ τὰ 5,5 δις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς νὰ χαρακτηρίσει μικρὸ ἔθνος/λαὸ ἓνα ἔθνος 412 ἑκατομμυρίων; Καὶ δὲν μιλάμε γιὰ αὐτοκρατορία-κοινοπολιτεία-συννομοσπονδία, ἀλλὰ γιὰ λαὸ ὁμοεθνή, ὁμόγλωσσο, ὁμόθρησκο. Ποιὸς θὰ χαρακτηρίζε σήμερα ὡς μικροὺς λαοὺς τοὺς Ἰάπωνες τῶν 100-120 ἑκατομμυρίων ἢ τοὺς Γερμανοὺς τῶν 80-90 ἑκατομμυρίων;

Τὸ ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἔθνους εἶναι μεταγενέστερη δὲν ἀλλάζει βέβαια τὰ πράγματα. Ἀλλὰ καὶ πρὸ δύομιση αἰώνων, τὸ 1750, καὶ παρὰ τὶς τόσες περιπέτειες, ἀφαιμάξεις, μεταναστεύσεις καὶ ἐξιλαμισμούς, ὁ πληθυσμὸς τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους μας, διεσπαρμένος σ' ὅλη τὴν ἔκταση τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ στὶς πολυπληθεῖς παροικίες μας, ἀποτελοῦσε ἀξιόλογο ποσοστὸ στὸν τότε πληθυσμὸ τῆς Εὐρώπης τῶν 140 ἑκατομμυρίων, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ μικροῦ ἔθνους.

Καιρὸς λοιπὸν νὰ ἀπάφει, νὰ σταματήσει νὰ ἀναμασᾶται αὐτὸ τὸ «εἴμαστε πάντοτε λίγοι». Λίγους, μικρὸ ἔθνος, μᾶς κατάντησε ἡ συρρίκνωση τῶν δύο τελευταίων αἰώνων, ἰδιαίτερα δὲ τοῦ λήγοντος μὲ τὸ προμελετημένο ἐγκλημα-τραγωδία τοῦ 1922. Ἡ συρρίκνωση αὐτὴ θὰ ἦταν λάθος νὰ χαρακτηριστεῖ συμπτωματικὴ καὶ θὰ ἦταν παράλογο νὰ ἀποδοθεῖ σὲ γηρασμὸ-παράκμῃ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Λαὸς ἔθνος γηρασμένου καὶ παρηκμασμένου δὲν δημιουργεῖ ἔπος σὰν ἐκεῖνο τοῦ 1940 (καὶ αὐτὸ μάλιστα 18 χρόνια μετὰ τὴν τραγωδία-ἀνθρωποκτονία τοῦ 1922) οὔτε ἔχει κουράγιο γιὰ σκληρὸ καὶ καταστροφικὸ ἐμφύλιο σὰν αὐτὸν τοῦ 1946-49 ἀνεξαρτήτως θέσεων, ἀντιλήψεων, ἰδεολογιῶν. Ἄλλοι δρῶνται οἱ λόγοι τῆς συρρίκνωσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ, χωρὶς βέβαια νὰ ἀπαλλάσσονται εὐθυνὴν οἱ κατὰ καιροὺς ἡγεσίαι, ἄλλοτε λόγω ἀναξιοτήτας καὶ ἄλλοτε γιὰ κατὰ χειρότερο.

Ἐλευθέριος Μαργατσούρης

σχέσεις για πολλούς νεκρούς (924-925). Τί θράσος ἀλήθεια, νά ἀπειλεῖ τὸν Πελασγὸ μέσα στὴν ἴδια του τὴν πόλη. Μὲ πόλεμο. Μὲ νέο πόλεμο. Κάπου ἐκεῖ τελειώνει τὸ ἔργο.

Καὶ ἐμεῖς... Γιά ἄλλη μιὰ φορά γεμᾶτοι ἀπορία καὶ ἐκπληξη γιὰ αὐτὰ ποὺ δὲν γνωρίζαμε ἕως τὴν ὁδυνηρὰ ἀπλὴ ἀποκάλυψή τους. Γεμᾶτοι ἀπορία μπροστὰ στὴν ἀποσιώπηση (πάλι...) ὅλων τῶν βασικῶν στοιχείων τοῦ ἔργου, αὐτῶν ποὺ μένουν μὲ ἐπιμέλεια κρυμμένα ποιὸς ξέρει σὲ ποιούς ἄνθρωπους ἀπὸ μέσα, σεμνότερα ἀπαστράπτοντες ἀπὸ ἔξω, χώρους καὶ ἐγκεφάλους. Τὸ ἀμάρτημα, ὁ ἀνέρος γάμος, οἱ ἑλληνοαπόγονοι μελαψοὶ συγγενεῖς, ἡ φυγή, ὁ πόλεμος, ἡ ἀγωνία τῶν γυναικῶν καὶ ἡ ἀναίδεια τῶν ἀνδρῶν-συγγενῶν, ἡ χώρα ποὺ συνορεύει μὲ τὴ Συρία, ἡ ὕβρις; Ποῦ χάθηκαν ὅλα αὐτά; Ἀνίερη θεοαἰμία, μὰ ἡ σιωπὴ καὶ ἡ ἀνοχὴ χειρότερες. Καὶ ναὶ μὲν ὁ Αἰσχύλος εἶναι ποιητὴς καὶ ὑπηρετεῖ τὴν τέχνη του μὲ ἀριστο τρόπο (καὶ μὲ ἀγνωστο τέλος: μὴ τὸ ξεχνᾶμε αὐτό!). Ἐμεῖς ὅμως; ἐμεῖς οἱ ἀπελευθερωμένοι καὶ ἀφάνταστα ἀλαζονικοὶ, ποὺ ἀσελοῦμε μὲ ἱερὴ προσήλωση πᾶν σὲ ὅτιδήποτε; Γιατί σιωποῦμε μπροστὰ στὴν ἀσέβεια καὶ δὲν τολμοῦμε νὰ τὴν καθάρουμε; Γιατί σιωποῦμε μπροστὰ στὴν ἱστορία καὶ ἀναμασοῦμε ἄνοστα ἐπιτέλους δδελύγματα;

Ἀκοῦστε λοιπόν: Ἡ ἀξίωση τῶν παραστρατημένων (δάσβαρων, ἄσεδων, ἄξεστων ἀνατολιτῶν) ἑλληνοαπογόνων Αἰγυπτίων νὰ ἀφομοιωθοῦν παρὰ φύσιν (ἐνάντια στοὺς φυσικοὺς-θεῖους νόμους, ἐνάντια στὸ μέτρο, τὴν ἑλληνικὴ παιδεία...) μὲ αὐτούς, οἱ ἐκπολιτισμένες, ἐκλεπτυσμένες, εὐσεβεῖς πεποιθῆσες τῶν ἑλληνοαπογόνων Δαναῖδων ὁδηγοῦν τίς τελευταῖες στὴ φυγὴ καὶ τὴν ἀναζήτησιν ἀσύλου στὴ Μητέρα Ἑλληνίδα γῆ καὶ στοὺς ὁμοαἵματους, συγγενεῖς Ἑλληνες. Οἱ Αἰγύπτιοι τίς ἀκολουθοῦν θαδίζοντας πρὸς ἓναν νέο πόλεμο μεταξὺ συγγενῶν καὶ ὁ Πελασγὸς λυπᾶται γιὰ τὸ ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἐναντιωθεῖ καὶ ἀπωθήσῃ ὁμοαἱματούς του γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά.

Ὁ Αἰσχύλος βρίσκει τὴν εὐκαιρία νὰ στηλιτεύσει τὴν αἰμομιξία ἀλλὰ καὶ τὴν ὁποιαδήποτε κακοποίηση τοῦ πολιτισμένου καὶ εὐαίσθητου στοιχείου (γυναῖκα) ἀπὸ τὸ ἀπολίτιστο καὶ ἄξεστο (ἄντρας). Ἡ χρησιμοποίησις τῆς γυναικὸς ὡς περισσότερο πολιτισμένης καὶ ὑπὸ μορφὴν ἐλπίδας γιὰ κάποια βελτίωση τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν δὲν εἶναι τυχαία οὔτε καὶ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορά. Παράλληλα ὁ Αἰσχύλος καλεῖ τοὺς συμπολίτες του σὲ μιὰ ἐπιστροφή πρὸς τὴ μητέρα, τὴν ἀρχέγονη πηγὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος, γιὰ ἀναζωογόνησι καὶ ἐπιστροφή στὴν κατὰ φύσιν διαδίσκη. Ἀλλὰ καὶ συμβίωσι... Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν καταστροφικὸ Πελοποννησιακὸ Πόλεμο ἐπαναφέρει τὸ θέμα τῶν ἐμφυλίων/συγγενικῶν διενέξεων. Ἐπίσης τῆς Ὑδρεως τοῦ ἀδελφοῦ/συναπογόνου πρὸς τὸν ἀδελφὸ/συναπόγονο, τοὺς κοινούς θεοὺς ἀλλὰ καὶ τὴν κοινὴν πατρίδα (Ἑλλάδα). Οἱ τόνοι βεβαίως εἶναι χαμηλοὶ: ἔτσι, ὅπως ἀκριδῶς ταιριάζει, μιὰ καὶ εἴμαστε ἀκόμη στὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας, μακριὰ ἀπὸ τὴν τιμωρία καὶ τὴν κάθαρση τῶν ἐμπλεκόμενων, τῶν μιστῶν καὶ μισμένων, ποὺ θ' ἀκολουθήσουν νομοτελεστικὰ στὶς ἄλλες, χαμένες (:), τραγωδίες.

Μὴ τὸ ξεχάσω; τὸ ἔργο, ὅπως εἶπαμε, ἐξαντλεῖται σὲ τρία μέρη. Καὶ τὰ δύο ὑπόλοιπα λείπουν ἀτυχῶς (...). Ἐγὼ ὅμως θὰ μπῶ στὸν πειρασμό, νὰ ρωτήσω: τί νὰ ἐγινε ἀλήθεια σὲ ἐκεῖνον τὸν (ἐμφύλιον) πόλεμον καὶ ποῖα νὰ ἦταν ἡ πραγματικὴ του αἰτία; Γιὰ ποιὸν λόγο τέλος πάντων καίγονταν οἱ Αἰγύπτιοι νὰ συννευρεθοῦν μὲ τίς ξαδέλφους τοὺς Δαναῖδες καὶ γιὰ ποιὸν λόγο αὐτὲς θεώρησαν, ὅτι δὲν γίνεται πλέον νὰ συνεχίσουν τὴ ζωὴ τους στὴ «χώρα τοῦ Νείλου», ζητώντας ἀσυλὸ στὴν κοιτίδα τους, τὴν Ἑλλάδα; Λέτε, γιὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν γιὰ τὴν καταπίεση τῆς γυναικὸς ἀπὸ τὸν ἄνδρα;...

Ὑστερόγραφο (θὰ μπορούσε νὰ εἶναι καὶ εἰσαγωγή):

Ἡ ἱστορία, μειδιῶσα, ἐπαναλαμβάνεται. Ἰκέτιδες ὑπάρχουν ξανά σήμερα γύρω μας. Τεῖνουν χεῖρι βοήθειας, κραυγάζουν. Πρὸς τὴν κοιτίδα, τὴ Μητέρα Γῆ τους. Τίς βλέπουμε ἄραγε, τίς ἀκοῦμε; Εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ ποῦμε ὁμόφωνα ναὶ γιὰ τὴ βοήθεια, γιὰ τὴ σωτηρία τους καὶ τὴ δική μας; Αὐτὲς πάντως εἶναι ἐκεῖ καὶ περιμένουν μὲ ἀγωνία. Στὸ Ἀργυρόκαστρο, στοὺς Σκούπους, στὸ «Χρυσοκέντητο φύλλο τὸ ριγμένο στὸ πέλαγο», στὶς ἀκτὲς ποὺ γλύφει ὁ Εὐξείνιος καὶ στὴ Σεβάστεια.

Λάζαρος Χαρ. Πολυμενάκος